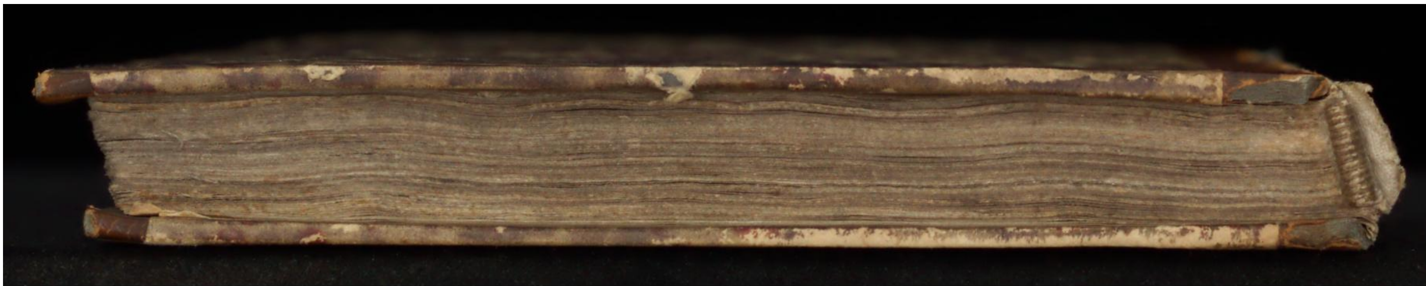
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

Memoria ingeniumque assidua exercitatio alit.

Alexandri Hegii artium ma giſtri Gymnaſiarchę quondam Dauentrienſis phi loſophi preſbyteri vtriuſqꝫ linguę docti Dialogi.

¶ De ſcientia et eo qđ ſcitur cōtra Academicos
¶ De tribus animę generibus
¶ De incarnationis miſterio Dialogi duo Quib⁹ additū de paſchę et celebratōe et inuentione.
¶ Dialogus phyſicus
¶ De ſenſu et ſenſili
¶ De arte et inertia
¶ De Rhetorica
¶ De moribus
¶ Eiuſdē Farrago Cui addita Inuectiua eius in modos ſignificandi quos refellit veriſſime
¶ Epiſtola vna et altera eius ceteris apud ſuos latentibus.

Coll: Soctis Jesu Cortraci

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK 's GRAVENHAGE.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

¶ Ad candidos lectores Idem

Aud ab re. opuſculū id quod de ſciētia inſcribit: Alexandrum noſtrum ſuſcepiſſe. videbit luce clarius Cui in mentē veniet de hac Arceſilai ſentētia. ⁊ quot ⁊ quantos ꝑuerſos egerit. Qui quādo e medio tollere ſciam ꝯtendit oēm Aſſeuerans vt ſciatur nihil. Idipſum ꝯſtituit. Seſe in quā id ſcire. Sciri qdem poſſe nihil. Hac itaqꝫ ratione. q̄ ſibi repugnātia. ſenſit. Idquod cū alijs ⁊ rudibus ⁊ minus doctis tum maximo philoſopho q̄ꝫ pulchꝝ ſit ipſe viderit. Haud ſecus atqꝫ ille. eadē via Heraclitus etiā a vero aberrauit. Naturalium reꝝ cognitōem hoī adēptā. ad hanc aſpiret minime. qn̄ in medio ꝓpoſuit. Corruptōi em̄ ſubiectas definiuit Que q̄ꝫ longe a ſciētia abcedat: Hęc nāqꝫ ⁊ certoꝝ ⁊ veroꝝ. Philoſophus docet luculētiſſime Nouit igit̄ corruptibiles Hoc mō in eandē Scyllam cū illo actus Socratē āt. q̄ vnus mortaliū ea tempeſtate eſt ſapiens Apollinis oraculo iudicatus. hac nota maculare (ni fallor) eſt abſurdiſſimū Quod hac re Academicū vulgus oſtendiſſe ducit. Natura inquā rminādā ab eo relicta. ad mores ſe cōuerterit ΤΗΝ ἨΘΙΚΗΝ ipam Paucis hec. Quorſum aūt Illoꝝ plane auctoritate freti q̄ꝫplurimi. ab illis ꝑſuaſi Et ſciētijs ⁊ bonis artibus p̄ſtant ſeſe infeſtiſſimos An induſtria an errore incertum Uerū ad praua diſcēda. mgris nō eſt opus. Que vltro amplectimur ipi. Fomiti qđ debemus Cerei in vicia flecti. Quot ⁊ quāta ab illis colendis detineāt. quis dixerit facile Pretermiſſis ceteris. q̄ in alio ⁊ latiꝰ ⁊ diffuſiꝰ vnū ⁊ alteꝝ hoc. hoc tpe obeſt multū Hi qdem ne intumeſcāt ne inflāmentur illas aſpernant̄. eque atqꝫ natura id efficiant. quaſi nō ſit in ſubiecti malciā reijciendū. Malo demone. hanc mētis ꝑfectiōem mortalibus inuidente. Que ſuperis nos equat Quādo em̄ deus optimus maximus rex. vera noſcat oīa. q̄ veritas ipa Quo plura itaqꝫ vera homo nouerit Eo ꝓpius ad hūc accedere. quē veꝝ latet nullū. quis dubitabit. Natura duce. ipm̄ corpꝰ. huic poſtponimꝰ. quā natura ꝑtimꝰ Ne caput ledatur. in quo ſenſus vigent. ſenſuū ſedes. ſolliciti q̄ꝫ maxie. Qui libratis vel fuſtibus vel armis. brachia obijcimꝰ. ictū ꝓhibentes. Que res. ſenſuū dilectōem arguit. In quos. ſciētię ꝑtes defendendas. p̄ceptor nrē. in hoc aſſumpſit. Quos ⁊ refellit ⁊ refutat veriſſime. Illi rurſus. qbus ꝑfecto magis ꝯdolendū. ⁊ ambagibꝰ ⁊ anfractibꝰ impliciti. nugis inanibꝰ geminata mercede dedocēdis imbuti. Hinc ſpe fracti ab his deficiūt. ad quas ꝯtēdebant. quaꝝ amore capti. deſperātes Quot ⁊ q̄ꝝ maloꝝ id ⁊ fons ⁊ origo. tpa calamitoſa docēt Quocirca hiſce cō-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

ſultum ſit magis. Curent velim. quoꝝ eſt id, ꝓhibere Aldi Manutij
Romani ipſis ſit mens Cuiꝰ hec ꝟba. q̄ re ipſa ipſe ⁊ ꝯprobat ⁊ ꝯproba
uit. Q̄ēm q̄dem vitam decreuimꝰ ad hoīm. vtilitatē ꝯſumere. Deꝰ mi-
hi teſtis. Nihil me magis deſiderare q̄ꝫ ꝓdeſſe hoībus Quod ⁊ an̄ acta
vita oſtendit vbicūq̄ꝫ viximꝰ. ⁊ oſtenſurū ſperamus (q̄n̄ id volumꝰ) in
dies magis. quādiu viuimꝰ in hac lachrymaꝝ valle. ⁊ plena miſerie Da
bo eq̄dem opam. quantū in me eſt. ſꝑ proſim Nam etſi quietā ⁊ tran-
quillā vitā agere poſſumꝰ Negocioſam tn̄ elegimꝰ ⁊ plenā laboribus
Natus eſt em̄ hō nō ad indignas bono viro voluptates. Sꝫ ad laborē
⁊ agendū ſꝑ aliquid viro dignū. Cui acceptā referamꝰ. tantā grecoꝝ vo
luminū oīs gn̄is ſupellectilē ſplendidiſſimā Preterea latinos ab eo ca
ſtigatos. quos dudum deprauatos legimꝰ Huiꝰ ⁊ opa ⁊ ere. Vtriuſq̄ꝫ
inſtrumēti ⁊ veteris ⁊ noui opus vtiliſſimū. in tria exemplaria trāſfu-
ſum Quoꝝ hoc hebreū iſtud ꝟo grecū Illud tandē latinū cuilibet non
grādi ere copia. Ad hec. quicq̄d Diuinꝰ Magiſter Ariſtoteles poſte-
ritati reliquit. qd̓ extat Itē in hūc ꝯmētatores Ammoniꝰ q̄dem Sim
plicius Porphirius Alexāder Philoponꝰ Themiſtiꝰ Paraphraſtes
Qui, q̄n̄ latine loquent̄ Aperient certe oculos Qui quaſi militie ſacra-
mento obſtricti Ne trāſuerſo q̄dē pollice abeāt ab eo, qd̓ ꝑtinacite. refen
dendū ſumpſerūt Indignū em̄. ⁊ barbarie ita fugata. ⁊ frugibꝰ inuētis
glāde veſci Itē grāmatici. Poete. Oratores. ⁊ q̄cunq̄ꝫ ꝓfuturi ſtudio-
ſis. Hec tā multis amore incitatus dixi. Vtile inſuꝑ futuꝝ iudicans.
Illius ad lectores adhortationē ſubmiſi. Quā grāmatice rudimentis
ab eo collectis p̄poſuit Nūc volare q̄ didicit Nūc humi repere Ad ſum
mā Qui oīa oībꝰ Valete Ex Dauētria. xi. Calēdas decēbres. ipō diue
ſꝑ ꝟginis die p̄ſentatōis Anno ſuꝑ milleſimū. CCCCL. iij.

Aldus Manutiꝰ Romanꝰ lr̄arij ludi mg̃ris. ſ. p. d.

r Udimenta grammatices latine lingue a nobis olim com
poſita. optime factum exiſtimaui. ſi ad vos iuuentutis mo
deratores. ⁊ morum magiſtros legenda committerem.
Non quia putarem indigere vos ineptijs noſtris Quanquam dicere
ſolebat Plinius nullum eſſe librum tam malum, qui non aliqua parte
prodeſſet. ſed potius vt ſi quid erratum fuerit (homines enim ſumus)
amice caſtigaretis Tum vt quod fieri a vobis velim erudiendis. inſti-
tuendiſq̄ꝫ pueris. quandoquidem id illis valde profuturum arbitra-
bar. vos rogarem Primum vt memineritis opōrtere vos coꝝ. quos ac

cepiſtis inſtituendos ſic ſatagere. vt ſimul ⁊ docti fiant ⁊ ſanctis imbuā
tur moribus. qꝛ Quo ſemel eſt imbuta recens ſeruabit odorē teſta diu.
atqꝫ adeo a teneris aſſueſcere multū eſt. Nec ſolū rectores mgrōſqꝫ vos
eſſe adoleſcentū. ſed ⁊ parētes putetis Scitis eñ illud. Qui p̄ceptorē
ſancti voluere parētis eſſe loco Equidem bonos maloſue vos eſſe tm̄ refer
re exiſtimo. vtauſim dicere. bonoꝝ maloꝝ ue oim. q̄ vbiqꝫ terraꝝ fiunt.
vos eſſe potiſſimā cauſam Nam iuriſcōſulti, Philoſophi, rectores vr
bium, Principes item Duceſqꝫ ⁊ Reges Nec nō Monachi Sacerdo
tes, Epiſcopi, Cardinales, ipſiqꝫ ſummi pontifices. ⁊ deniqꝫ quicunqꝫ
vel ſolas litteraꝝ notas tenent. ſub diſciplina olim veſtra fuere paruuli
a vobis inſtituti ſunt Uirtꝰ veſtra. viciū ue. coꝝ profuit aut nocuit mo
ribus Tantū valet lōga ꝯſuetudo. vt ſi cū ſaucto diu vixeris. ſanctꝰ fu
turus ſis. ſi cū puerſo puerteris Siquidē (vt inquit Fabius) Leonides
Alexādri pedagogus. q̄buſdā eū vicijs imbut. q̄ robuſtū q̄z ⁊ maximuz
regem ab illa iſtitutione puerili ſunt pſecuta Quā obrem quantū boni
⁊ ſancti p̄ceptores ciuitatibꝰ pſint. nō facile dixerim. Quantū item ob
ſint praui ⁊ vicioſi. nō queo dicere Quare nō poſſum nō multū mirari
nullā fere pueroꝝ patribꝰ. ⁊ rectoribꝰ vrbiū. in eligēdis p̄ceptoꝝ mori/
bus. eſſe curam. Non aīaduertunt. quantum inde boni. malum ue in/
fundatur in ciuitates. Nā quales ſunt q̄ inſtituūt. tales ⁊ q̄ inſtituunt
velint nolint. euadent longa die Longa dies hoi docuit parere Leones
Longa dies molli ſaxa pedit aqua Uidete igit vos. q̄ ⁊ longo tpe. ⁊ aſſi
due teneros ⁊ ſimplices adoleſcentuloꝝ aīos inſtituitis. quantū ⁊ pde/
ſſe poteſtis. ⁊ obeſſe hoibus Quod ſi quiſqꝫ eſt ſic oblitꝰ ſuijpſius vt ag
nos ſue ꝯmiſſos fidei. ceu lupus deuoret. heu quāta illū pena. apud ma
nes vel breui expectat. Nam q̄ ita pnicioſi ſunt. vt nō ſolū obſint. quod
illi ipi corrūpuntur ſz etiā qd corrūpunt. pluſqꝫ exemplo. q̄z pctō nocēt
immatura morte. ne tm̄ obeſſe queāt. ne mundū corrūpant. rapiuntur.
Itaqꝫ enitendū p viribꝰ. vt ⁊ ſcās mores. ⁊ bonas lrās ſimul doceātur
adoleſcētuli Quādo alteꝝ ſine altero facere nullo mō licet At ſi in alte
ro peccandū foret. potior mihi racio vauēdi honeſte. q̄z vel optime diſcē
di videtur. Malo eñ eos nullas ſcire lrās. ornatos moribus. quā oia
ſcire male moratos. maliſqꝫ ſimillimos eſſe demonibꝰ. q̄ multa ſcientes
(nā id ideo illis inditū eſt a grecis nomen) ſunt quā peſſimi Alteruz qd
vos meniſſe velim eſt. ne q̄d niſi doctiſſimos auctoꝝ ediſcere cogatis
adoleſcētulos. Immo ne grammaticas quidem regulas; niſi compen/
dia quedam breuiſſima. que teneri facile memoria queāt. nec laudo eos
ediſcere. ſed tantum vt illas aſſidue accurateqꝫ legant. nominaqꝫ ⁊ ver/
ba declinare optime ſciant. Nam dum lucibrationes noſtras vel car/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

mine.vel proſa oratione.etiam de arte.commendare memorię eos co-
gimus.erramus(vt mihi quidem videtur)multis modis Primum qđ
que ſummo labore edidicerunt.dediſcunt paucis diebus. quod ego et
puer olim.⁊ iuuenis.compoſitis etiam a me regulis.ſum ſępe expertus
Nam cum generum regulas.preteritorum ſumma cura mandaſſem
memorię.perbreui obliuiſcebar Idem cęteris quoqꝫ euenire exiſtimo.
Pręterea difficultate tamen materię.tamen ſtili.eo deſperationis veni
unt vt ⁊ ſcholas.⁊ litteras fugiant.⁊ ſtudia.que amare nondum poſ-
ſunt.maxime oderint Tum eo ipſo tempore.quo noſtra ediſcunt.faci-
lius meliuſue Ciceronis aliquid.vel Vergilij.aliorum ue illuſtrium
poſſint ediſcere.olim ⁊ decori.⁊ commodo illis non mediocri futurum
Equidem puero mihi.cum Alexandri carmen ineptum de arte gram-
matica memorię mandabam.non ita contigiſſe.plurimum doleo Ad-
dite quod cum incultos ⁊ barbaros diſcimus.tales ⁊ ipſi euadimus.
Solemus enim ijs.quos mutamus plerumqꝫ eſſe deteriores Quapro
pter optimos ⁊ ſtatim ⁊ ſemper legendos putat Quintilianus.atqꝫ eo
rum candidiſſimum quenqꝫ.⁊ maxime expolitum. Tum de Cicerone
ſic inquit.Cicero(vt mihi quidem videtur) ⁊ iucundus incipientibus
quoqꝫ ⁊ apertus eſt ſatis.nec prodeſſe tantum.ſed etiam amari poteſt.
tum(quemadmodum Plinius precipit)vt quiſqꝫ erit Ciceroni ſimilli
mus Sed de genere hoc longa haberi poſſet oratio Hęc vero attigim⁹
noſtro erga ſtudioſos ſummo amore Quare vos etiam atqꝫ etiam ro-
go.vt boni quicquid diximus.conſulatis. Valete Venetijs Menſe
Iunio.M.CCCCC.i.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

¶ Dialogus de ſcientia et de eo quod ſcitur inter loquutores. A. B.

Ic mihi vtrum ſentis ſcire aliquid poſſe an nihil B. Sentio aliquid poſſe ſciri. A. Cur diſſentis ab Academicis qui nihil ſciri poſſe aſſeuerant. B. Quia videntur mihi errare. A. Non potes ſentire cum his qui tibi videntur errare. B. Non poſſum. A. Quare. B. Nemo ſciens errat. Qui autem ſentit cum his quos errare iudicat. ſciens vt erret neceſſe eſt. A. Cur videntur tibi errare academici. B. Quia ſentio me multa ſcire. A. Que. B. Scio omne totum eſſe maius ſua parte. Scio quodlibet eſſe vel non eſſe Scio me eſſe Scio me viuere. A. Scis fortaſſe te id ſcire quod opinaris. ⁊ ita opinione tua fortaſſis falleris. B. Non poteſt fieri vt quiſpiam putans ſe eſſe fallatur. ſiuis id ſciat ſiue opinetur. quia qui nullus eſt. falli non poteſt. Nec poteſt fieri vt is qui putat ſe viuere fallatur. Viui enim falluntur non mortui. Itaqȝ licet multi fallantur putantes ſe ea ſcire que opinantur. tamen is qui ſe putat eſſe ⁊ viuere. falli nullo pacto poteſt.
A. Quid intereſt inter ea que ſciuntur ⁊ ea de quibus aliquid ſcitur.
B. Ea que ſciuntur ſunt ſenſa humanę mentis. Ea vero de quibus aliquid ſcitur. ſunt omnia de quibus mens verum ſentit. hoc eſt. verum affirmando vel negando. quod pronunciat. Et huiuſcemodi. partim ſunt in rerum natura. partim autem non ſunt in rerum natura. A. Da exemplum B. De figura que eſt in rerum natura. ſcitur ꝙ termino vel terminus clauditur. De vacuo autem quod in rerum natura non eſt. ſcitur ꝙ nuſqȝ ſit. idipſum de corpore infinito ſcitur a Quare de non entibus eſt ſcientia. B. Quia de eis poteſt verum pronunciari ⁊ demonſtrari. A. Quid intereſt inter ſcientiam entium. ⁊ non entium B. Scientia entium affirmatiua eſt ⁊ negatiua Scientia autem non entium negatiua. A. Oſtende hoc. B. Scimus triangulum tribus lineis claudi. ⁊ huiuſmodi ſcientia affirmatiua eſt Scimus etiam triangulum non poſſe habere duos angulos rectos. ⁊ hec ſcientia negatia eſt De triangulo autem quadri latero. quod nihil eſt. ſcimus ꝙ non eſt in rerum natura. A. Si omnia ea que ſciuntur. ſunt ſenſa mentis. videntur omnia ſcita in anima eſſe. B. Bene ſentis de ſcitis propinquis.
Oĩa em̄ ſcita q̄ ꝓpinq̄ dicūt in aĩa ſūt Scita āt q̄ remota vocant ꝑtim in aĩa ſunt. ꝑtim extra aĩam A. Que ſūt ſcita ꝓpiqua B Sūt ſenſa mētis. hoc ē ea q̄ mēs affirmādo vel negādo ꝓnūciat de his de q̄b⁹ aliquid

ſcit. A. Que ſunt ſcita remota. B. De quibus aliquid ſcitur. A. Qua-
re ſenſa mentis. vocātur ſcita propinqua ſcientię. B. Quia ſunt in mē
te. ⁊ propterea non longe abſunt a ſcientia. quę ⁊ ipſa in mente eſt Iure
itaqꝫ ſcita propinqua ſcientię appellantur. A. Quare ea de quibus ali-
quid ſcitur. vocantur ſcita remota. B. Quia poſſint extra animam eſſe
Quanqꝫ em̄ aliqua ſcita remota. ſint in anima. quia de ſcientia quę in
anima eſt aliquid ſcitur. De virtutibus etiam ⁊ vicijs. quę in anīa ſunt
multa ſciuntur Non tamen neceſſe eſt. ea de quibus aliquid ſcitur. in a
nima eſſe. ⁊ propterea iuſta ſcita remota vocantur. A. Si omnia ea q̄
ſciuntur in anima ſunt. quō aliquę ſcientię. reales appellari poterūt B
Scientię reales appellantur. a ſcitis remotis. ⁊ non propinquis. A.
Quę ſunt ſenſa mentis noſtrę. B. Ea quę mens noſtra ſentit de his q̄
ſunt vel non ſunt. Hoc eſt. quę mens noſtra affirmat vel negat. de eis.
A. Da exemplum B. Si mens noſtra ſentit angulum rectum eſſe ma
iorem acuto Angulum rectum eſſe maiorem acuto. eſt ſenſum mentis
noſtrę. Si mens noſtra ſentit Diametrum quadrati eſſe commenſura
bilem coſtę. diametrum quadrati eē commenſurabilem coſtę. eſt ſenſuꝫ
mentis noſtrę. A. Videntur mihi ſenſa mentis noſtrę eē enunciatiōes
verę vel falſę. B. Recte ſentis. A. An omnia ſenſa mentis noſtrę ſciū
tur. B. Non omnia. ſed tantum vera. A. Quare falſa non ſciunt̄. B.
Quia aſſentiri falſo non eſt ſcire ſed errare A. An omnia vera ſenſa mē
tis noſtrę. ſciuntur a nobis. B. Non A. Oſtēde. B. Cum aſſentimur
alicui vero. ideo quia narratum eſt nobis ab aliquo viro fide digno. non
dicimur id ſcire. ſed credere A. Quid intereſt inter ſcire ⁊ credere. B.
Hoc intereſt. ꝙ ſcire eſt aſſentiri alicui vero. ideo quia aut per ſe notum
eſt. aut aliquo ſenſu cognitum. aut demonſtratione perſuaſum Credere
autem eſt aſſentiri vero vel falſo. propter narrationem alicuius viri quē
putamus fide dignum. A. Quot ſunt genera ſcitorum. B. Tria. A.
Quę. B. Quedam ſunt ſcita per ſe nota ⁊ indemonſtrabilia. q̄ vocant̄
communes animi conceptiones. cuiuſmodi ſunt hęc pronunciata. Oē
totum eſt maius ſua pte. Omne totum eſt equale vniuerſis ſuis ptibꝰ,
Quę vni ⁊ eidem equalia ſunt. ſibi equalia ſunt Si ab equalibus equa
lia demas. relicta erunt equalia. ⁊c̄. Alia ſunt ſcita quę ſenſu aliquo iu-
dicantur eſſe vera. ut viſionem non poſſe fieri. niſi inter viſum ⁊ rem vi
ſam corpus perſpicuum interſit. Viſionem non poſſe fieri per lineam
curuam. Colorem non poſſe videri niſi ſit illuminatus. Omnem vo-
cem conſonare cum octaua a ſe. ⁊ diſſonare a ſeptima. Auditionem poſ
ſe fieri per lineam curuam. Scita quę demonſtratione perſuadent̄ ſunt
hęc. Omne triangulum habere tres angulos equales duobus rectis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

Omne quadrangulum habere quattuor angulos equales quattuor rectis Omne pentagonum habere quinqꝫ angulos equales ſex rectis. ⁊c̄. A. Quid intereſt inter ſcientiam ⁊ fidem. B. Hoc idem quod inter ſcire ⁊ credere Fides enim gignitur ex narratione. Scientia ex demonſtratione. aut ex iudicio ſenſus. aut ex manifeſta veritate. enunciatiōis per ſe notę. A. Dicis per ſe nota ſciri. ⁊ eorum noticiam vocari ſcientiam. quam Ariſtoteles ſexto Ethęcorum intellectum vocat. B. Uocatur noticia per ſe notorum recte intellectus. quia omnes ſane mentis intelligunt ea eſſe vera. Poteſt etiam vocari ſcientia ſi hoc nomen ſcientia extendatur. hoc eſt gñaliter excipiat᷑ Nemo em̄ eſt. qui nō vere poſſit dicere ſe ſcire omne totum eſſe maius ſua parte. Nam ſi ea quę per ſe nota ſunt ⁊ indemonſtrabilia. faciunt ea quę demonſtrantur. ſciri. Nec poſſunt ea quę demonſtrantur ſciri. niſi ex indemonſtrabilibus Neceſſe eſt ⁊ ipſa indemonſtrabilia. ſciri. Quod enim ipſum non ſcitur. quomodo poterit alia facere ſciri. A. Poteſt ne idem credi ⁊ ſciri. B. poteſt idem ab vno credi. ab altero ſciri. A. Oſtende. B. Romam eſſe vrbem Italię ſcitur a Romanis. creditur a. Germanis qui nunq̄ꝫ Romam viderunt Reſurrectionem mortuorum forte creditur a Chriſtianis. ſcitur a deo. qui omnium futurorum pręſcius eſt. A. An ex credito poteſt fieri ſcitum. B. poteſt. Multi enim peregre proficiſcuntur ideo. vt ex creditis. ſcita faciant. A. An omne creditum poteſt fieri ſcitum. B. Non. A. Oſtende. B. Ea quę olim facta ſunt. ⁊ narrata ab hyſtoricis fide dignis. creduntur a nobis ⁊ non poterunt vn q̄ꝫ ſciri quia ea quę facta ſunt. non poterunt denuo fieri. A. Quid intereſt inter ſcientiam ⁊ opinionem. B. Scientia eſt aſſenſus. liber ab omni formidine. Qui enim habet ſcientiam. non timet. ne decipiatur Opinio autem eſt aſſenſus coniunctus cum formidine Qui enim opinatur. formidat ne fallatur. A. Quid eſt error. B. Declinatio intellectus a vero. aut voluntatis a recto A. Quot ſunt errores. B. Duo. Error intellectus ⁊ voluntatis A. Uter eorum eſt magis noxius. B. Error voluntatis. quia ille ſemper facit hominem prauum Prauus enim eſt. qui a recto aberrat. A. Eſt ne omnis error intellectus noxius. B. Non. A. Oſtende B. Cum quiſpiam credit amicum ſuum domi eſſe. qui foris eſt. errat. ſed non eſt neceſſe huiuſmodi errorem. noxium eſſe. A. Quis error intellectus noxius eſt. B. Qui aufert homini. aut bona fortunę. aut corporis. aut animę. A. Oſtende. B. Qui emunt merces adultratas ⁊ viciatas. quas credit bonas eſſe. Qui credit Medicum peritum eſſe qui imperitus eſt. Qui credit honeſtum eſſe. quod turpe eſt. aut turpe. quod honeſtum. noxium errorem habet. A. Quis error intellectus eſt maxi-

menoxius. B.Cum homo aberret ab illo vero:quod obligatus eſt cre
dere: A. Que ſunt ea vera que homo obligatus eſt credere. B. Que ec-
cleſia iubet credi:cuiuſmodi ſunt ea que in ambobꝰ teſtamentis:veteri ⁊
nouo:⁊ in ſymbolis continentur. A. Utrum aliqua fides.eſt melior ⁊
preſtantior ſcientia. B. Eſt. A. Oſtende. B. Credere deum eſſe creato-
rem omnium verum:⁊ ſaluatorem humani generis: preſtat q̄ꝫ ſcire tri
angulum habere tres angulos equales duobus rectis. A. Que fides
qua ſcientia melior eſt. B. Fides qua non haberi poteſt pietas: hoc eſt
cultus dei ⁊ religio:eſt preſtantior ſcientia:ſine qua poteſt haberi pietas
A. Oſtende. B. Qui non credit deum eſſe factum hominem.⁊ paſſum
pro ſalute hominum.non poterit deum pie colere. Qui autem ignorat
triangulum habere tres angulos equales duobus rectis.propter huiuſ
modi ignorantiam.non eſt expars pietatis.preſtat itaqꝫ illud credere.
q̄ꝫ hoc ſcire. A. An omnis fides.ſcientia preſtantior eſt B. Non Quia
multa ſunt que preſtat ſcire q̄ꝫ credere. Non enim credere triangulum
habere tres et cetera reddit hominem Mathematicum:ſed ſcire Ne-
qꝫ credere.ꝙ homo eſt idipſum quod humanitas ſua.⁊ aliud q̄ꝫ calidi-
tas ſua:facit hominem Metaphyſicum.ſed ſcire. Neqꝫ credere. quod
homo ſpecies eſt.animal vero genus.facit hominem Dialecticum. ſed
ſcire. A. Scit ne phyſicus omnia ea que ſentit ⁊ enunciat de rebus
phyſicis.hoc eſt de rebus naturalibus.an aliqua eorum credit. B. phy
ſicus.aliqua eorum ſcit.aliqua credit. A. Que pronunciata phyſicus
ſcit.que credit B Uniuerſalia pronunciata.hoc eſt ea que de vniuer
ſis rebus molibus pronunciat. Phyſicus ſcit. quia aut per ſe nota
ſunt.aut experientia.aut demonſtratione cognita. Specialium vero
pronunciatorum multa credit.cuiuſmodi ſuut ea. que de quibuſdam
generibus animalium.arborum.⁊ herbarum pronunciat A Oſten
de B Phyſicus ſcit.ꝙ omne quod mouetur.aliunde mouetur ⁊ ali-
quo.id eſt termino a quo.ad terminum ad quem.quia omnis motus
duos terminos habet. Unum a quo incipit.alterum in quem deſinit.
Scit phyſicus ꝙ omne quod mouetur.mouebatur ⁊ mouebitur.quo-
niam id quod mouetur.neqꝫ incipit mouere.neqꝫ deſinit.⁊ quia non in
cipit moueri.iam aliquo tempore preterito mouebatur. Quoniam ve-
ro non deſinit moueri.aliquo tempore futuro mouebitur. Scit phyſi-
cus.omnem tranſmutationem naturalem.eſſe tranſitum rei tranſmu-
tabilis que a priuatione in habitum.aut ab habitu iu priuationem.
Et propterea aſſerit tria eſſe tranſmutationis principia.materiam.for
mam.⁊ priuationem. Intelligens per materiam rem tranſmutabilem
et per formam.habitum. Per priuatōem autem.defectū ⁊ abſentiā for-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

me. Cũ enĩ aer ex tñbroſo fit lucidꝰ. tranſmutaẗ a priuatõe in habitũ Cũ
vero ex lucido fit tenebroſus trãſit ab habitu in priuatõem Cũ hõ ex ig
norante fit ſciens. Ex priuatione tranſit in habitum Cum vero contra
ex ſciente fit ignorans. hoc eſt cum eorum obliuiſcitur que ſcivit. Ex ha
bitu tranſit in priuationem. A. Que ſunt que phiſicus credit. B. Que
enarrat de Baſiliſco et Crocodilo. et alijs pleriſqȝ peregrinis animali-
bus quotus enim quiſqȝ phiſicorum Crocodilum vidit aut baſiliſcum
A. Que phyſica inter ſcientias collocatur cum ſit partim ſcientia. par-
tim fides. B. phyſica ſcientia κατά σʜʜεκΔοκʜʜ dicitur . In-
telligimus enim a toto partem cum eam ſcientiam vocamus. A. Qua
re phyſicorum ſcripta hiſtorię vocantur. Plinius enim libros de natu
ris rerum. hiſtoriam naturalem inſcripſit. Ariſtoteles libros de natu-
ris animalium hiſtoriam animalium. Theophraſtus. ſcripta de natu-
ris plantarum. hyſtoriam plantarum appellauit. B. Quia pars mag
na eorum. que de naturis rerum ſcripta ſunt narratio eſt. Propterea
ſcripta de naturis rerum iure hyſtorię nomen ſortita ſunt. A. Quid
narrant phyſici de Crocodilo et Baſiliſco. B. ¶ De Crocodilo hec oc Crocodilus
tauo na Plinio narrantur Crocodilus quadrupes animal eſt homini-
nibus terra pariter atqȝ aquis infeſtum Nilus hoc malum producit.
caret lingue vſu. Solus ex omnibus animantibus. ſuperiorem maxi-
lam mouet. Magnitudine excedit plerumqȝ duodecim cubita Quam
diu viuit. creſcere exiſtimaẗ. Viuit autem longo tempore Oua parit.
quanta Anſeres et quadam diuinatione. ea ſemper extra eum locum i
cubat. ad quem ſummo auctu ingreſſurus eſt nilus Unguibus ar-
matus eſt. et cutem tergi habet. contra omnes ictus inuictam. In ven
tre ãt mollem et tenerã. quapropter Delphini. vite corũ. in ea parte inſi
diantur. Terribilis hec contra fugaces belua eſt fugax contra inſequẽ
tes. Hebetes oculos habet in aqua. extra acerrimi viſus ẽ Cõſpecto ho
mine emittit lachrymas. mox appropinquantem deuorat.
¶ De baſilico hec a plinio narrantur octauo naturalis hiſtorie. . vi Baſiliſcus
ceſimo primo Cyrenica prouincia Baſiliſcum generat. duodecim non
amplius digitorum magnitudine. candida in capite macula. vt quodã
diademate inſigni. Sibilo omnes fugat ſerpentes. nec flexu multi-
plici. vt relique. corpus impellit. ſed celſius et erectus in medio incedit
Necat frutices. non modo contactu. ſed etiam afflatu exurit herbas:
rũpit ſaxa. Cõpertũ eſt. occiſo quondaȝ ex equo haſta. vi veneni ꝑ eã ſub
eũte. nõ eqtem mõ ſed equũ qȝ abſumptũ fuiſſe Muſtellaȝ virꝰ. huic ex
itio eẽ ꝓhibeẗ Inficiũt eos cauernis facile cognitꝭ ſola tabe Magi Ba-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

Catablepas

ſiliſci ſanguinem.miris laudibus celebrant.coeuntem picis modo Tri
buunt ei ſucceſſus petitionum a principibus ac poteſtatibus.et precū
a dijs quidem ſaturni ſanguinem appellant. Sunt etiam qui Baſiliſ
cum tradant .vel ſola aſpectu.hominem interimere.quod et .Catable-
pas facere dicitur.modica fera ceteriſq; membris iners.caput tantum
pregraue egee ferens.idq; deiectum.ſemper in terram..Omnibus qui
oculos eius videre confeſtim expirantibus. Naſcitur in Aethiopia heſ
peria.apud fontem qui Nigris dicitur Nili vt pleriq; exiſtimauerunt
caput Et luporum quoq; viſus.' noxius eſſe homī in. Italia exiſtima-
tur vt ſupra diximus. Vocemq; homini quem priores contemplan-
tur ad preſens adimere .De baſiliſco ſic ſcribit Luca. Sibilaq; effun-
dens cunctas terrentia peſtes. Ante venena nocens late ſibi ſubmouet
omne Vulgus. et in vacua regnat Baſiliſcus arena. A .Utrum ſcire
per ſe hoc eſt ſuapte natura.bonum eſt an eſt ex his que media ſunt.hoc
eſt.que nec per ſe bona.nec per ſe mala ſunt.ſed pro qualitate vtentium
bona redduntur et mala. B. Scire per ſe bonum eſt A.Quare. B.
Quia ſcire perfectio mentis eſt. Nemo autem dubitat id eſſe bonum
mentis noſtre quod eam perficit Mens enim nrā caret cōſummatiōe
ſua.cum eſt expers ſcientie. Scientia autem acquiſita .conſummata ē
et perfecta. A.Quot ſunt bona mentis noſtre. B.Duo. Scire verū
et velle rectum .A.Quare ſcire verum eſt bonum mentis noſtrę. B.
Quia reddit hominem ſimilem ſummo bono.quanto enim homo plu
ra vera ſcit.tanto deo quem nihil latet.eſt ſimilior. A.Quid eſt quod ō
nis homo natura deſiderat: B.Scire . A.Quare. B.Quia ōnis res
perfectionem ſuā et bonum ſuum natura deſiderat. Quemadmodum
enī materia pⁱma omnium rerum corruptibilium.que ὕλη dicitur .na
tura deſiderat formā.nō enī vult eſſe iformiſq; forma ἐντελέχεια
hoc eſt perfectio materię eſt.ita mens noſtra.ſcientiam natura deſiderat
quia perfectio eius eſt. A. Utrum ſcire malum:eſt bonum: B. Scire
malum non minus bonum eſt.q̄ ſcire bonum.. A.Quare. B. Quia
homo non minus obligatur omittere praua q̄ facere recta. Non pote
rit autem homo praua omittere.niſi ea ſciat. Malum enim non vitatᷣ
niſi cognitum. A. Utrum ſcientia faciendi prauas et captioſas argu-
mentationes.que σοφιστική appellatur.eſt bona. A. Eſt .Qui
enim eam ſcientiam tenet non poteſt decipi et a veritate abduci in erro
rem.quod facile contingit his.qui illius ſcientie expertes ſunt. A. U-
trum expedit negociatori ſcire.quō merces adulterande ſint. B. Expe
dit ei hoc ſcire nō vt eas adulteret.ſed ne mercetᷣ adulteratas. A. Scīe
tia vt experiētia docet ſepe hoīes inflat. ꝛ ſuperbire facit. Sciētia aūt q̄

inflat.mala eſt ei quem inflat. B Fateor.ſcientiam ei malam eſſe quem
inflat.ſed hoc accidit ſcientie Accidit enim ſcientię.eſſe in mente praua
Scientia autem que in mente recta eſt.neqꝫ inflat neqꝫ ſuperbire quē-
piam facit. Patet igitur ſcientiam.neqꝫ per ſe inflare.cum non omnes
ſcientia inflet.neqꝫ per ſe malam eſſe ſed per accidens·quia accidit ſcien
tię adiungi cum praua voluntate. A Cui ſcientia decipiendi bona eſt.
B. Ei qui eam tenet. Qui enim ipſe ſcit decipere: facile cauere poteſt.
ne decipiatur. A An ſcientia decipiendi.ē ei q̄ decipitur.mala. B Eſt
Sed ille non tenet eam . Si enim haberet eam non deciperet. A. Si
ſcientia per accidens mala eſt.quia interdum cum praua voluntate cō-
iungitur .videtur etiam per accidens bona eſſe.quia non nunq̄ꝫ cum rec
ta voluntate coniungitur. B. Quamuis ſcientia per accidens mala eſt
per ſe tamen bona eſt.quia preſtat ſcire q̄ꝫ ignorare.hoc eſt ſcientiā tene
re.q̄ꝫ ea carere. Quod autem melius eſt habere q̄ꝫ non habere.ſua natu-
ra bonum eſt.natiuamqꝫ bonitatem habet. Quod vero preſtat non ha
bere q̄ꝫ habere malum eſt. A. An diſcere bonum eſt. B. Eſt. A. Qua-
re. B. Quia id acquirere bonum eſt.quod habere poſſidereqꝫ bonum ē
Sed quoniam poſſidere ſcientiam eſt bonum .neceſſe eſt diſcere bonū
eſſe. A Quid inter diſcere et ſcire intereſt. B. Diſcere eſt moueri ad ſci-
entiam et acquirere eam Scire ē tenē eā Diſcere ad κατηγορίαν
paſſionis:ſcire ad κατηγορίαν qualitatis pertinet. A. Utrum q̄-
cunqꝫ aliquid diſcit mouetur ab ignorantia ad ſcientiam. B. Nō om-
nis diſcens mouetur ab ignorantia ad ſcientiam. Diſcuntur enim falſa
diſcuntur etiam narrata.que non ſciuntur ſed creduntur. Qui enim hi
ſtorias legunt.multa ex eis diſcunt. Chriſtiani fidem catholicam et
orthodoxam . Heretici hereſes ſuas. Errantes errores ſuos didicerūt.
Poteſt tamen diſcere ita proprie et ſpecialiter accipi.vt ſolus ille dica-
tur diſcere qui ad ſcientiam mouetur. A. Defini diſcere generaliter ac-
ceptum. B. Diſcere eſt aſſenſum veri vel falſi in animum admittē hoc
eſt ex non ſciente ſcientem.aut ex non credente credentem .aut ex nō er
rante.errantem fieri. A. Quomodo Plato definiuit diſcere. B . Pla-
to diſcerere mihil aliud eſſe dixit.q̄ꝫ oblitorum reminiſci hoc eſt moue-
ri ab obliuione ad reminiſcentiam . A. Cur ita definiuit diſcere.
B. Quia putauit animam cum eſſet extra corpus , ea ſciuiſſe que diſ-
cit cum in corpore habitat.et illud vegetat. Credidit enim animam fu
iſſe in rerum natura.anteq̄ꝫ infunderetur in corpus. A Utrū ſentiēdū
eſt cū platone. B Nō Q: ſi aīa cū eēt extra corpꝰ.ſciuit ea q̄ in corpe
diſcit.et ſi nihil diſcit in corpore.niſi quod ab ea ſcitū et oblitū eſt. Cum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

aīa in corpore poſſit mutari de errore alicuiꝰ pronūciati:in ſcientiā eiuſ
dem neceſſe eſt animā extra corpus et errorem et ſcientiā ſimul de eodez
pronunciato habuiſſe.quod rerum natura non pmittit. Sentiendum
itaqꝫ cū Ariſtotele.qui ſenſit diſcere eſſe motū ab ignorātia ad ſciētiaz
q̊qꝫ animā tabule raſe humanā.cōparauit Jta vt eā extra corpꝰ nihil ſci
uiſſe ſenſerit. A. Fateor te oſtēdiſſe mentē nrām extra corpꝰ haud ſciuiſ
ſe omnia que in corpore diſcere poteſt. Poteſt em̄ in corpore diſcere fal
ſa que nunqꝫ ſciuit.cum falſum nullo pacto ſciri poſſit Sed nondum
mihi perſuaſum eſt .mentē noſtrā extra corpus.haud ſciuiſſe ea vera .q̄
in corpore diſcere poteſt. B. Eſto attentus.pſuadebo. A: Attentiſſimꝰ
ero. B. Infinita vera.hoc eſt innumerabilia.mens noſtra in corpe diſ-
cere poteſt.nō em̄ tot vera mens noſtra diſcere poteſt.vt redūdet. quem
admodū Quadrantem redundare neceſſe eſt.ſi ei vinum trientis infun
dere velis. Eſt em̄ mens noſtra ſimilis materię illi que hyle dicitur que
infinitarum tranſmutationum capax eſt. Nam ſi mūdus infinitis ſe
culis duraturus eſſet.materia infinitis tranſmutationibus ſubijceret.
nec vnqꝫ eas ſuſcipere recuſaret. Cuius aūt mens extra corpus vno at
qꝫ eodem tempore ſcientias numero infinitas non habuerit. Cum nul-
la multitudo ſit numero infinita preter ſolam multitudinem partium
continui. Relinquetur probatum.mentem noſtram.extra corpus nul
la omnino vera ſciuiſſe.neqꝫ aliquorum oblitam eſſe. A. Videris mihi
pugnantia et contraria dicere Ais enim infinita vera mentem noſtraz
poſſe diſcere et negas eam poſſe ſcire infinita.que videntur inter ſe pug
nare. Si enim infinita poſſunt ab ea diſci.cur non infinita poſſunt ab
ea ſciri. B. Video tibi pugnantia dicere quia Dialectice expers es.ita
vt nequeas diſcernere verum a falſo.cuius ſi peritus eſſes .ſcires vtiqꝫ
multum intereſſe.inter has duas enunciationes. Infinita vera mens
humana diſcere et ſcire poteſt Et mens humana poteſt diſcere et ſcire
infinita vera. A. Fateor me ignorare quid inter has enuntiationes in-
terſit. Sed cupio id ex te diſcere. B. Aduerte huc animū docebo Cuz
dico infinita vera mentem humanam poſſe diſcere. ſignifico eam non
poſſe tam multa vera diſcere.vt nihil addiſcere poſſit.hoc eſt diſcendo
addere ad ea que didicit. Sed cum nego mentem noſtram poſ-
ſe ſcire infinita vera ſignifico eam non poſſe vno atqꝫ eodem tempore
aſſentiri . infinitis enunciationibus veris · cum nulle enunciationes
quantumlibet multe ſint numero infinite. Solas enim partes pro-
portionales ꝯtinui.numero infinitas eſſe inter philoſophos conueniṫ·
A. Sunt ne oēs artes leberales bone. B. Sunt. A. Quare. B. Quia
ideo liberales dicunṫ.qm̄ dignę ſunt.q̄ a liberis hoībus ꝛ diſcātur ꝛ ſciā

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

tur Nemo āt dubitat id bonū eſſe. qđ ⁊ diſci ⁊ ſciri dignū eſt. A. Qua‑
re Grāmatica. i. litteratura bona eſt. B. Quia bonum eſt hoi ſcire ſenſa
mētis ſuę alijs hoibus manifeſtare Ideo em̄ ſermo. q̄ aialibus mutis ne
gatus eſt. ꝯceſſus eſt hoi. vt cogitatões ſuas ⁊ ꝯſilia ⁊ voluntates. cum
alijs hoibus ꝯmunicare poſſit. eo ꝙ homo naturaliter anial politicum
eſt. hoc eſt ciuile. A. Quare Rhetorica bona eſt. B. Quia Rhetores.
arte bene dicendi. q̄ Rhetorica đr. accuſant nocentes. coguntqꝫ eos da
re ſupplicia ſcelerꝫ ſuorꝫ. Defendūt innocētes. ne ab eis ſumātur suppli
cia criminū. q̄ nunqꝫ ꝯmiſerūt. Legū ꝯditores. vi orationis ppl'm im‑
pulerūt. vt ſe ad ſeruitutē iuris aſtringeret. Vitę p̄cepta. etiā ſi natura
honeſta ſunt. tñ facilius influunt in aīos hoīm. ſi ſplendore orōis illu‑
ſtrent̄ A. Videtur Rhetorica mala eſſe ⁊ noxia. qꝛ ſepe ſceleratos a poe
nis eripit. nō nunqꝫ inſontes dānat. cogitqꝫ ſupplicia dare criminum q̄
nunqꝫ admiſerūt. B. An ideo ignis malus eſt. qꝛ exurunt̄ igne nō nun
qꝫ villę. ⁊ vici. nō nunqꝫ tecta ⁊ vrbes. interdū etiā templa. An ideo a‑
quę malę ſunt qꝛ interdū abſorbent ⁊ demergūt nauigia. Nunq̇d ideo
gladius malus eſt aut nō fabricādus militi. qꝛ eo latroni iugulādis via
toribus vtitur. Quis iudicat legū peritiā ideo malā eſſe ⁊ fugiendaꝫ. qꝛ
iuriſcōſultus. praua legū interp̄tatione. ſummū ius. in ſummā iniuriā
poterit ꝯuertere. A. An Rhetorica ei vtilis eſt cui ab oratore ſuadent̄
turpia. ⁊ diſſuadent̄ honeſta. B. Nō ei vtilis eſt ſꝫ pernicioſa. verꝫ id ei
accidit ex ignorātia Rhetoricę Qui em̄ Rhetoricę peritus eſt. ⁊ nouit
q̇bus ex locis ea argumēta depromta ſunt. q̇bus Orator vtitur. nō po‑
terit facile ab honeſtis abduci. aut ad turpia impelli. A. Eſt ne Rheto
rica iudici vtilis an noxia. B. Vtilis. A. Quare. B. Quia ſi iudex.
Rhetoricę peritus fuerit. nō poterit orator ei facile affect⁹ mouere. hoc
eſt. mentē ei⁹. aut odio. aut fauore. aut miſericordia. aut indignatiōe p̱
turbare. vt nequeat ęquum ab iniquo diſcernere Oratoris em̄ officium
eſt iudicis aīm ab aduerſario ſuo alienare. ⁊ ſibi ꝯciliare. qđ facile effici
et ſi iudici affect⁹ mouere poterit. A. Eſt ne Rhetorica ſcelerato noxia
cū a cauſidico ꝯuictus. cogitur luere penas ſcelerū ſuorꝫ. B. Non. A.
Quare. B. Quia magis expedit ſcelerato penas ſibi debitas luere. q̄ꝫ ab
eis eripi. A. Cū oēs ſcię bonę ſint. ſunt ne oēs habēde vni⁹ ordinis hoc
eſt equę bonę. B. Non Sed q̄. aut certiores ſunt. aut res dignores. ⁊
magis admirādas tractāt. ceteris p̄ſtantiores ſunt. A. Quę oīm ſciarꝫ
p̄ſtantiſſima B. Metaphyſica. metaphyſica p̄ſtantiſſima oīm ſciarꝫ a
phis inuentarꝫ. hec em̄ tractat rem preſtantiſſimā deū glorioſum cui⁹
imperio oīa adminiſtrant̄ cui laus ⁊ honor in ſempiterna ſcl'a.

τελοσ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

Ad candidos lectores Idem

Uibus preconijs celebratū ſit illud Apollinis oraculum
celitus vt fertur miſſum. quē latet: Idqd̄ hic illic aureis
exaratū lr̄is inuenit̄ Digniſſimū cui⁹ mortales memine-
rint ſp̄ videant nō fortuito ſe a p̄ma cauſa ꝓcreatos Que res haud du-
bie. ꝓcreantis ſtulticiā temeritatē qꝫ ſignificaſſet ac indicaſſꝫ Quocirca
hui⁹ nō iniuria Agapetus Sanctiſſime dei magni eccleſię Diaconus
Juſtinianū regē in Paręneſi ad hūc ip̄m miſſa. hiſce admonet. q̄ dudū
latina feci Diſciplinā inquā ꝛ diuinā ꝛ p̄mā o hoīes Noſcere aliquē ſe
ip̄m. docemus Seip̄m em̄ noſcēs Noſcet deū Deum āt noſcēs aſſimi
labit̄ deo Aſſimilat̄ āt deo. q̄ dignus fact⁹ deo Dign⁹ āt fit deo Qui ni-
hil indignū facit deo Sed intelligens q̇dem q̄ ei⁹. Loquēs āt q̄ ſentit.
Faciēs āt que loquit̄ Characterib⁹ grecis deficiētib⁹ Grecū his r̄ndens
vnde traduxi. miſſum feci Que res āt. ſui pre ceteris preſtat cognitōēꝫ:
Imprimis ꝑfecto aīę cognitio. q̄ forma nr̄ā q̄ eſſentiā dat Cui debem⁹
nō immerito hoīes dicamur Corpe beſtia nr̄ā Suā āt ipi⁹ intelligere
eſſentiā in tota ph̄a ꝛ precipuū ꝛ ſummū Quo ceteris aīantib⁹ preſtat
longe hō Alioquin ad muta accedens Tūc em̄ hō ceteris aīalibus pre
fert̄. qn̄ ſeip̄m cognoſcit. Qui vltra viliſſima queqꝫ deijcitur. ſui oblit⁹
Agite itaqꝫ hui⁹ noticiā amplectimini. Que eo feret. quo mutis tēde-
re negatū. Non pocula Circes tranſmutent nos. Faciamus itaqꝫ ſimi⁹
vilyſſes. Uilyſſem āt. Homerus vtile nobis exemplar ꝓpoſuit. Qui
mores multoꝝ ꝯſpexit ꝛ vrbes Qui docuit quid p̄t virtus Qui prudē
tia p̄ditus Circes pocula nō hauſit Que ſi bibiſſet vixiſſet canis immū
dus. ꝛ amica lutoſus. Utiliſſimū itaqꝫ. noticię que de aīa. inuigilare.
Que eo ceteris naturalibus antecellit vt Argiropolus bizātius aſſerit
quo ſcientia aīę. mentiſqꝫ humanę cognitio. omni ſcientię naturę cog-
nitioniqꝫ preſtet. Hinc hominis ſane natura. perfecte perſpicitur.
Hinc cognitionis lumen humanę. notum euadit. Hinc ſcientia natu
ralis exactius Hinc moralis Philoſophia tota percipitur. Hinc et im
mortalitas animę demōſtratur. Et mentes a corporibus eſſe ſeparatas
probatur. Et Philoſophia prima. ſue proceſſionis. exordia ſumit
Ualete Ex Dauentria Undecimo Calendas Decembres ipſo preſen
tationis diuę ſemper virginis Marię die Anno ſuper milleſimum.
Quingenteſimo Tercio.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

¶ Dialogus περι τυσ ψυχησ id eſt de anima Et primo de anima in genere: et eius definitionibus et alijs multis. Primus

Utrum de aīa eſt ſcientia necne. B. Eſt. A. Utrū de
a aīa ſcitur verꝫ an falſum. B. Ridicula queſtio tua eſt
A. Quare. B. Quia nemo vnqꝫ de aliqua re falſum
ſciuit Quicq̄d em̄ ſcitur de eo qd̾ eſt. ſiue de eo qd̾ ni-
hil eſt. ſiue de vera ſiue de falſo. verum eſſe neceſſe eſt.
Quāuis em̄ vacuū nuſqꝫ ſit. tn̄ verꝫ eſt. vacuū nuſqꝫ eſſe. ⁊ hoc de eo ſcit̄
Sil'iter de falſo ⁊ vicioſo ſyllogiſmo. ſcit̄ q̈ nō eſt format⁹ ſecūdū regu-
las. Dialectice: ⁊ hoc verꝫ eſt. A. Quot vera ſciunt̄ de aīa. B. Tria. A.
Que. B. Uera ꝑ ſe nota. vera ꝯpta: ⁊ vera demonſtrata. A. Que ſunt
vera ꝑ ſe nota. B. Que neqꝫ demōſtrari pn̄t: neqꝫ demōſtratōe indigēt
A. Cur ꝑ ſe nota nō pn̄t demōſtrari. B. Quia ꝑ ſe notis. nihil noti⁹ eſt
Dis āt demrātio. fit ex aliq̈ notiori. demōſtrādo. Qm̄ fides ꝯſequētes
⁊ ex fide an̄cedentis gignit̄. A. ꝓnuncia mihi aliqua ꝑ ſe nota de aīa B
Dis aīa eſt: aut nō eſt Nulla aīa eſt. q̄ vno tpe. ⁊ ſit ⁊ nō ſit Nulla aīa
eſt q̄ neqꝫ ſit neqꝫ nō ſit in rerꝫ natura Due aīe: pauciores nūero ſunt q̄ꝫ
quattuor Octone aīe. plures nūero ſunt q̄ꝫ quaterne Octone aīe. octo
nis nūero equales ſunt. A. Pronūcia mihi aliqua vera ꝯpta de aīa hoc
eſt q̄ exꝑimur ꝟa eſſe B. Dis aīa eſt in corꝑe organico Dia corꝑa hoīm
aīaliū mutorꝫ. arborꝫ. ⁊ herbarꝫ. organica ſunt. Nullus ſenſus oꝑari p̄t
niſi p̄ſente oliquo obiecto Nō em̄ viſus videre p̄t: niſi ei aut lux aut co-
lor obijciat̄. ⁊c̄. A. Pronūcia aliqua vera demōſtrata de aīa B. Dis aīa
eſt ſubſtātia Dis aīa eſt forma. ⁊c̄. A. Scis ne de aīa vnū an multa B
Et vnū. ⁊ multa. A. Quo pacto poterit hoc fieri. B. Qui multa ſcit.
neceſſe eſt eum ⁊ vnum ſcire. cum omnis multitudo ex vnitatibus con-
ſtet. A. An habes vnam ſcientiam de anima an multas. B. Habeo tot
ſcientias de anima quot vera de ea ſcio. Unumquodqꝫ em̄ verum. ſua
ipſius ſcientia ſcitur Neqꝫ em̄ duo vera. vna ſcientia ſciri poſſunt: cum
vno ſcito. alterum poſſit ignorari. A. Cum Ariſtoteles in libris de ani
ma. multa vera de ea docuerit. cur dicitur nobis tradiſſe ſcientiam de ani
ma. ⁊ non ſcientias multas. Nemo enim dicit Ariſtotelem tradiſſe no
bis ſcientias de anima. B. Ariſtoteles ſcientias de anima tradidit. ſed
vſus. omnes eas ſcientias. vnam ſcientiam vocat Eſt enim ſcientia in-
terdum nomen collectiuum. cum multorum noticias. ſcientiam voca-

18

mus. Interdum nō collectiuum. cū vnius veri noticiā ſciam dicimus
A. Utrꝝ de anima habet̄ ſcīa affirmatiua. an negatiua B. Et affirma-
tiua negatiā Scit̄ em̄. q̄d aīa ſit. ⁊ q̄d nō ſit A. Cur Ariſtoteles refellit
ſentētias antiquoꝝ de anima B. Ut traderet nobis ſcientiā negatiuā
de ea. hoc eſt vt doceret nos q̄d anima nō eſſet A. Cur tradidit ſuam de
anima ſententiā B. Ut doceret q̄d anima eſſet A. Utrū de anime po-
teſt haberi fides. hoc eſt. an de ea p̄t verū credi. ſicut de ea verum ſcitur
B. Poteſt. Nā credimus animā daturā in futuro ſeculo. penas pecca-
toꝝ. q̄ in hac vita. nulla penitētia delent̄. queādmodū credim⁹ eā recte
factoꝝ mercedē in futuro ſcl'o ſuſcepturā A. Cur iſta credim⁹ de aīa B
q2. credim⁹ oē pctm̄. facē aīaȝ pene debitricē. cū teſte q̄dā Propheta Aīa
q̄ peccauerit. ipa moriet̄ Et qm̄ multa pctā homo in hac vita ꝯmittit.
quoꝝ nullas penas luit. Neceſſe erit eum. penas eoꝝ luere in futura vi
ta Credimus etiā. recte facientib⁹ deberi mercedē. qm̄ mādatis dei obtē
perātibus eterna Beatitudo ꝓmiſſa eſt: quā eis poſt mortē credimus
eſſe reddendā A. Quō de aīa poterit ſimul veꝝ ſciri ⁊ credi. cū ſciētia in
trans in mentē. expellat ex ea fidē B. De aīa. queādmodū. ⁊ de alijs re-
bus. poterit eodē tp̄e vnū veꝝ ſciri. ⁊ alterꝝ credi. ſed vnū ⁊ idem veꝝ nō
poterit eodē tp̄e ⁊ ſciri ⁊ credi A. An anima pertinet ad cōſideratiōem
Grāmatici B. Non A. Quare B. Quia Grāmaticus noīa reꝝ trac
tat. non res ipas. niſi quatenus ſignificātur noībus Itaqꝫ Grāmatic⁹
neqꝫ ſubſtantiā anime. neqꝫ vires eius neqꝫ operationes. neqꝫ organa
tractat. ſed de nomine anime pronūciat. vnde deriuetur. ⁊ que ſignifica
ta habeat A. Unde deriuat̄ anima B. A greco nomine ανεμος q̄d
ventum ſignificat Quidam enim veterum animā nihil aliud eſſe pu-
tabant. q̄ȝ ventum Hoc eſt. Habitum refrigerātem coꝛ ⁊ ſāguinem A
Eſt ne anima habitus animalis an non B. Habitus animalis. nōnun
q̄ȝ anima vocat̄ Plautus Anima fetet vxori tue Plinius Anime leo
nis: virus graue Sed anima ea. que vita animalis eſt. non eſt habitus.
Non eīm habitus vegetat ⁊ viuificat corpus animalis. ſed anima at-
trahens halitum A. Quare anima a gracis ἡ ψυχη vocatur. B.
Quia ψυχος apud grecos frigus vel refrigeratio dr̄ Ideo veteres
qui animam putabant eſſe habitum refrigerantem eam ψυχην vo
cabant Patet itaqꝫ. ꝙ tam apud grecos q̄ȝ apud latinos. anima a refri
geratione nomen traxit. A. Que ſignificata habet anima. B. Anima
quandoqꝫ ventus dr̄ Horati⁹ Jam veris comites. que mare tp̄ant Im
pellunt anime lintea thracie Quandoqꝫ habitus animalis. vt dictum
eſt Quandoqꝫ aer Uirgilius Namqꝫ canebat vti magnum per inane
coacta Semina terrarumqꝫ animeqꝫ mariſqꝫ fuiſſent Quandoqꝫ vi-

Anima

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

ta viuentis anima dr̄ Hoc em̄ viuentia a nō viuentibus diſtant. quod
animam habent qua non viuentia carent A. An anima pertinet ad cō
templationem Phyſici.hoc eſt Phyloſophi naturalis. B. Pertinet
A. Quare B. Quia anima mobilis eſt ⁊ tranſmutabilis. Poterit em̄
moueri de ignorantia ad ſcientiam. de errore ad ſcientiam ⁊ econuerſo de
vicio in virtutem. ⁊ econuerſo. de perturbatione. hoc eſt affectione in
tranquillitatem. Omnia antem mobilia. ad contemplationem Phy-
ſici pertinent A. Oſtendiſti animam rationalem ad conſiderationem
Phyſici pertinere. quia mobilis eſt. oſtende etiam animam vegetatiuā
ad conſiderationem eius pertinere B. Phyſicus non ſolum res mobi
les ⁊ mutabiles conſiderat. ſed etiam tranſmutationis principia Eiuſ
dem enim ſcientię eſt conſiderare mouentia ⁊ mota Anima autem vege
tatiua auget corpus ſuum mouens illud a quātitate imperfecta ad per-
fectam ? Quoniam anima vegetatiua eſt. que concoquit ⁊ tranſmu-
tat alimentum. vt eo corpus. ⁊ ali, ⁊ augeri poſſit Quid em̄ eſt id quod
humorem terrę. quo arbores ⁊ herbe aluntur concoquit ⁊ idoneum red
dit, vt poſſit in ſubſtantiam plantę. vel in ſemen. hoc eſt in fructum cō
uerti. niſi anima que plantam vegetat. Cum primum enim arbor exa-
nus facta eſt. id eſt arefacta . ceſſat omnis concoctio . omniſq; nutri-
tio. Idipſum de anima vegetatiua animalis cenſendum eſt A. Cur ani
ma ſenſualis. ad conſiderationem Phyſici pertinet B. Quoniam trāſ
mutationis principium eſt. Mouet enim aīal ⁊ progredi facit Quo
niam appetentia cibi. animalia mouet. Et ea loca ſua mutare facit.
Quid enim boues ⁊ oues facit petere paſcua. niſi appetitus pabuli.
Appetitus autem vis quedam animę eſt Anima itaq; eſt. que animal
progredi facit. Ipſa enim. progreſſiui motus principium eſt A. An
Metaphyſicus aliqua docet de anima. B. Docet. A. Que. B. Ani-
mam eſſe ſubſtantiam non accidens. Non omnes animas. Unius
ſpeciei eſſe. ſed quaſdam vnius ſpeciei eſſe. quaſdam ſpecie differre.
A. Cur Metaphyſicus affirmat omnem animam ſubſtantiam eſſe.
cum nulla anima poſſit per ſe ſubſiſtere. preter ſolam animam huma-
nam. Non enim anima arboris aut animalis muti . poterit exui corpo
re ſuo. ⁊ per ſe ſubſiſtere. quemadmodum anima humana. Sed cum
primum diuellitura corpore ſuo . neceſſe eſt eam interire et deſinere
eſſe. Itaq; videtur huiuſmodi anima potius accidens debere dici.
q̄ȝ ſubſtantia . Cum non poſſit eſſe in rerum natura. niſi alicui cor-
pori inſit. Quod autem eget aliquo fultiente et ſuſtentante. acciden-
tis nomine. non ſubſtantię meretur appellari Cur enim color accidēs
dicitur. niſi quia neceſſe eſt eū ſemper in aliquo corpore eſſe B. Meta-

phyſicus nō ſolum res ꝑ ſe ſubſiſtētes.cuiuſmodi ſunt ſubſtātię ꝯpoſi-
te ex materia ⁊ forma.ſed etiā materiā ⁊ formā.quib⁹ ſubſtātię ꝯpoſitę
ꝯſtant.ſubſtātias appellat Eſt em̄ ſubſtātia.res ꝑ ſe ſubſiſtēs.vel pars
rei ꝑ ſe ſubſiſtētis Qm̄ āt om̄e corpus aiatū.aīa ⁊ corꝑe ꝯſtat.⁊Meta
phyſicus merito oēm aīam ſubſtantiā appellat. A. An oēs anię ſunt
vnius ſpēi. B. Non. Quia non oīa viuentia vnius ſpēi ſunt Tantū
āt differunt aię.quantū viuētia. Jtaqꝫ ſi viuētia ſpecie differūt. neceſſe
eſt aīas eoꝝ ſpē differre. A. An oēs aię humanę ſunt vni⁹ ſpeciei. B.
Sunt. A. Quare. B. Quia oēs hoēs vnius ſpeciei ſunt. A. An oēs
aię ſenſuales.vni⁹ ſpēi ſunt. B. Nō. Quia nō oīa aīalia muta.vni⁹ ſpe
ciei ſunt. A. An oēs aię vegitabiles vni⁹ ſpēi ſunt. B. Nō Quia non
oēs plantę.vni⁹ ſpēi ſunt. A. Que res ſunt vni⁹ ſpēi. B. Que ſibi ſy-
millimę ſunt.hoc eſt adeo ſil'es.vt nulla eaꝝ poſſit ab altera diſcerni.
Res em̄ vni⁹ ſpēi.nihil diſcriminis hn̄t.nec quippiā intereſt-niſi hoc
vnū.ꝙ vna eaꝝ nō eſt altera. Et ꝓpterea. q̄ vni⁹ ſpeciei ſunt.tm̄ nūero
differūt.qꝛ hoc ſolo differūt.ꝙ in nūero.nulla eaꝝ eſt altera.ſꝫ vnaque-
qꝫ ab altera diuerſa Cur em̄ Joānes ⁊ Petr⁹ nūero differūt.niſi qꝛ in
nūero binario.quē Joānes ⁊ Petr⁹ faciūt Neqꝫ Joānes eſt Petr⁹ ne
qꝫ Petr⁹ Joānes. A. Utrū duo hoīes ſunt vni⁹ ſpēi. B. Sunt. A.
Quo pacto id fieri p̄t.cū alter ab altero diſcerni poſſit. B. Accidentib⁹
ſuis diſcerni poſſunt nō ſubſtantijs.qꝛ accidentia faciūt eos diſſil'es.nō
ſubſtantie. Tam ſil'is em̄ eſt ſubſtātia Regis.ſubſtātię Agricolę.q̄ꝫ ſi
milis aqua aquę eſt.aut lac lacti Nā ſi quiſpiā poſſet.ita oculis corpo-
reis.videre ſubſtātias duoꝝ hoīm.ſicut colores duaꝝ chartaꝝ Nō ma
gis illoꝝ ſubſtātias.q̄ꝫ haꝝ colores diſcerneret Jdip̄m Dialectici ſenti-
unt.q̄ dicunt.hoīes inter ſe differētijs accidētalib⁹ quas cōes ⁊ propri
as vocāt.nō ſubſtātialib⁹.q̄ magis ꝓprie dicunt.differre. A. Utrum
aliqua duo nūero.pn̄t eſſe vni⁹ ſpēi ⁊ diuerſaꝝ ſpēꝝ. B. Poſſunt. A.
Quo pacto id fieri p̄t. B. Jd multifariā fieri p̄t. Poſſunt em̄ duę res.
habere ꝑtes vni⁹ ſpēi.⁊ ꝑtes diuerſaꝝ ſpēꝝ Poſſunt habere ſubſtātias
vni⁹ ſpēi.⁊ accedētia diuerſaꝝ ſpēꝝ. Poſſunt contra.habere ſubſtātias
diuerſaꝝ ſpēꝝ.⁊ accidentia vni⁹ ſpēi Poſſunt etiā duę res habere aliq̄
q̄ntia vni⁹ ſpēi aliq̄ diuerſaꝝ ſpecieꝝ. A. Oſn̄de iſta. B Hō ⁊ aſin.hn̄t
corꝑa vnius ſpēi aīas diuerſaꝝ ſpēꝝ Aethiops ⁊ German⁹ hn̄t ſubſtā
tias vnius ſpēi.colores diuerſarum ſpecierum Homo albus ⁊ Cygn⁹
habent colores vnius ſpeciei.ſubſtantias diuerſarum ſpecierum. Duo
homines.quorum alter liberalis eſt.⁊ alter auarus.ſunt coloribus vni
us ſpeciei.⁊ moribus diuerſarum ſpecierum. A. Si omnes homines
ſunt ſubſtantijs vnius ſpeciei Cur tm̄ domini p̄ferunt ſe ſeruis.vt iudi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

cent eos pecoribus viliores Cur patricij tm̄ ſe plebeis anteponūt. vt vix
eos dignentur alloquio ſuo B. Stultorum infinitus eſt numer⁹ Nō
em̄ homines ſeipſos metiuntur. nec meminere hui⁹ triti oraculi Apol
linis γνωθι αυτον. Quo admonetur vnuſquiſq₃ ſeipm̄ noſſe. q̄ꝛ
γνωθι ſε αυτον interp̄tatur. noſſe teipm̄. quia gnothi eſt verbum
imperatiui modi. ſignificās idē. qd̓ noſce. Seſe eſt ꝓnomen acci caſus
ſignificans id quod. Auton eſt ꝓnomen acci caſus ſignificans idem
quod ipſum Ex quo ſeqitur eum qui γνωσολιθοσ d̓ꝛ eſſe araculū
Apollinis Barbariſmum facere. Ex quo ſequitur eum qui gnothoſo⸗
litos d̓ꝛ oraculum apollionis eſſe barbariſmum facere. A. An viuen⸗
tia: debent corporibus. q̄ differunt ſpecie: an animabus: B. Animab⁹
Non em̄ homo ꝛ aſinus ideo ſpecie differunt. quia habent corpora ſpe⸗
cie differentia: ſed quia habent animas ſpecie differentes. A. Cur corpo
ra viuentium non differunt ſpecie. B. Quia omnium corruptibilium
materia que hyle dicitur vna eſt. non numero quidem. ſed ſpecie Quo⸗
niam autem corpus viuentis. eſt eius materia. Oportet omnium vi⸗
uentium corpora. vnius ſpeciei eſſe. A. An homo ideo preſtat aſino. q̄ꝛ
materia hominis dignor eſt ꝛ precioſior materia aſini. B. Non. A.
Quare. B. Quia omnis materia. omni materie. dignitate ꝛ precio e⸗
qualis eſt. A. Utrum homo aſino precioſior eſt B. Eſt. A. Quibus
rebus. B. Anima ſua ꝛ accidentibus Homo em̄ habet animam ratio⸗
nabilem. cuius aſinus expars eſt. Homo etiam ſcientias habet. ꝛ virtu
tes. quibus aſinus caret. A. Utrum homo homine. ſubſtantia ſua. an
accidentibus precioſior ſit. B. Homo homine. ſolis accidentibus preci
oſior eſt ꝛ dignior. non ſubſtantia. A. Que Dialecticus docet de anima
B. In qua κατηγορια anima ſit. hoc cui generi ſuponatur. ꝛ quas
partes ſubiectiuas habeat. ꝛ vnde definitio anime componenda ſit. Do
cet etiam Dialecticus. quibus ex locis argumenta deprompta ſint. qui
bus ea probantur que enunciant̄ de anima. A. In qua categoria eſt ani
ma. B In categoria ad aliquid. A. Quare. B. Quia omnis anima a
nimati aīa eſt. quēadmodū oē aīatū. aīa aīatū eſt. A. Cur aīa eſt in ca
thegoria ad aliquid. cum ꝯſtet inter oēs. animā ſubſtantiam eſſe. B.
Quanq₃ oīs aīa ſubſtātia ſit. tn̄ nomē aīe nō eſt nomē ſuſtātiale. ſ₃ no
men relatiuū vel ad aliqd̓ dictū. Niſi em̄ aīa eſſet nomē relatiuū. nō de⸗
fineret̄ p hoc genus relatiuū. quod eſt actus. quod ad potentiā refertur
Nemo dubitat Angulū eſſe ſubſtantiā. quamuis nomen Angeli ſit
nomē officij. Oēm patrē neceſſe eſt ſubſtantiā eſſe. cū ſit aīal. quāuis
pater ſit nomē relatiuū. hoc eſt aliquid dictū. A. Utrū aīa habeat viam
definitionem an multas. B. Unam. A. Quare. B. Quia omne no⸗

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

mē vniuerſitatis .vnā definitionē hȝ Quoniā aūt aīa eſt nomē vniuer
ſarū aīaꝝ .necē eſt animā vnā definitionē habē. A. Quare vniuerſe aīe
noīe aīa appellantur. B. Quia animāt ſua corpa Aīa em̄ plāte corpus
ei⁹ animat .hoc ē viuificat. queadmodū aīa aīalis .corp⁹ aīalis animat.
A Cur oē nomē vniuerſitatis hȝ vnā definitionē. B. Qꝛ vniuerſitas
eſt multitudo reꝝ. vno noīe appellataꝝ. ⁊ vnā rationē habentiū. ꝓpter
quā vno noīe appellant Ut multitudo hoīm viuoꝝ vniuerſetas dicit
qꝛ hoīes viui. vna rōe hoēs appellant Dicunt em̄ hoīes. qꝛ aīalia ratio
nalia ſunt. A. Si fateris oē nomē vniuerſitatis. vnā rationē hꝛē necē
eſt fatearis Ens habere vnā rōem .cū ens maxīe vniuerſitatis nomē ſit
Significat em̄ vniuerſitatē oīm rerū que in natura ſunt ſiue ſint ſub-
ſtantię ſiue accidentia. B Fateoꝛ ens vnā hꝛē rationē Omne em̄ quod
ens dꝛ .ideo ens dicit. qꝛ eſt in reꝝ natura A. Cur ens non eſt gen⁹ ſub
ſtantię ⁊ accidentis. cū vna ratione de eis dicat B. Quia non dꝛ de eis
in quid. Nō em̄ ens pt̄ cōuenienter reſponderi ad interrogationē fac-
tā ꝑ quid. A. Dicis aīam habere vnā definitionē quā Ariſtoteles dua
b⁹ definitionibus definit B. Ideo dixi animā habere vnā definitionem
qꝛ aīa omnes aīas. vna ratione ſignificat Non em̄ aīa. ſignificans ani
mas ē nomē ΠΟΛΥΣΗΜΟΝ hoc ē ambiguū .qđ ęquocū dꝛ Nō em̄
alia ratione aīę humane. appellant anime qȝ anime ſenſuales vel vege-
tabiles ſed omnes aīe dicunt. qꝛ ſunt ΕΝΤΕΛΕΧΕΙΑΙ corporū viuenti
um. A. Definire animā vna definitionū ſuarum B. Anima eſt actus
primus corporis phyſici organici vitam habentis in̄ potentia. A Cur
anima dicitur actus. cū non ſit actio. ſed agens. Anima em̄ operat Nō
autem eſt operatio. B. Act⁹ nomē ambiguū Qn̄qȝ em̄ actus actio vł
opatio dꝛ In̄ ꝟba actiua dicunt. que actionē ſcant Quādoqȝ hoīs per
fectio .q̄ grece ΕΝΤΕΛΕΧΕΙΑ dꝛ act⁹ vocat illius cui⁹ ē pfectio Itaqȝ
cū aīam actū corpis dicimus. eā pfectionem corpis eē ſcamus. A. In-
terpretare nomē ΕΝΤΕΛΕΧΕΙΑΣ B. Enthelechia pfectio vel cōſuma
tio vel act⁹ interptatur. A Unde deriuat B. Finis vel cōſumatio rei
grece ΤΕΛΟΣ dꝛ a quo ΕΝΤΕΛΕΧΙΣ id eſt pfectus et cōſumatus In̄
ΕΝΤΕΧΕΙΑ pfectio vł ɔſumatio dꝛ A. Quare aīa ē pfectio corpis B
Quia corpus animandum. inconſumatū et impfectum eſt Corpus ve
ro aīatū pfectum Cum primū em̄ aīa aduenit corpori. reddit illud pfec
tū qđ impfectū erat Igitur anima pfectio eſt. cum ei⁹ aduentu corpus
reddatur pfectū Eius aūt abſceſſu ad impfectionē reuertat. Nō ei pt̄
fieri vt ea res q̄ pfectio nō ē ſuo acceſſu aliqđ pfcm̄ receſſu ꝟo ipfcm̄ red-
dit A. Cui⁹ corpis aīa ē pfectio Sūt em̄ tria corpora aīandū qđ aīam
hēbit. aīatū qđ eā hȝ. exaīatum quod eā amiſit. B. Solius aīmati cor

Vniuerſitas quid

3. ſunt corpora

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

pōris aīa ꝑfectio eſt. Quod em̄ aīandū eſt: ꝑfectionem habebit: nō ha-
bet Quod āt exaīatum eſt. ꝑfectionem quā habuit amiſit. A. Utrum
oīs forma eſt ἐντελέχεια Hoc eſt perfectio illius cuiꝰ eſt forma B
Eſt. A. Quare B. Quia oīs forma facit id cuiꝰ forma eſt: ꝛ eſſe ꝛ dici
perfectū Non em̄ perfectū id dicimus. cui ſua forma deeſt ſed qđ formā
ſuā hꝫ. Igiť oīs forma ꝑfectio eſt Nā queadmodū nihil corpꝰ album
reddere pt. niſi albedo. ita rem nihil ꝑfectā reddere pt. niſi perfectio A.
Quot ſunt gn̄a formaꝝ B Duo A. Que B. Forma ſubſtātialis ꝛ for-
ma accidētalis A. Quid inter illas formas intereſt B. Ex forma ſub-
ſtātiali: ꝛ materia eius: ꝯſtat aliqua ſubſtātia Ut ex aīa ꝛ corpe. animal
cōſtat. vel planta Qm̄ aīa forma ſubſtātialis eſt Ex forma vero accidē-
tali ꝛ ſubiecto eiꝰ. nihil conſtat A. Oſtende hoc B. Ex charta ꝛ albedie
nō conſtat ſubſtātia cū albedo non poſſit eſſe ꝑs ſubſtātie Neqꝫ accidēs
cū charte nō poſſit eſſe ꝑs accidentis Et qm̄ ex eis neqꝫ ſubſtātia cōſtat
neqꝫ accidens Relinquiť nihil ex eis cōſtare A. Utrū ſuaſtātia ſpiritu-
alis habet aīam B. Non A. Quare B. Quia nō habet corpus Oīs
āt aīa corporis perfectio eſt A. Cum ſubſtātię ſpirituales. non habeāt
aīam. quo pacto pn̄t viuere B. Uiuūt ſeipis non aīa Sunt em̄ ſubſtā-
tię ſimplices, nullis ꝑtibus conſtātes Itaqꝫ neqꝫ aīam habent. neqꝫ cor-
pus A. Si angeli ſepis viuunt. quo diſtant a deo. quia ꝛ ipe ſeipo viuit
B. Uita dei ſempiterna eſt ꝛ increata vita āt angeloꝝ creata eſt a deo. ꝛ
ab eo conſeruať ne redigať in nihilum Oīa em̄ q a deo creata ſunt, a deo
ꝯſeruātur ne in nihilū relabanť A. Quot ſunt ꝑfectiōes reꝝ B. Duę.
A. Quę B. Prima ꝛ ſcđa A. Quę eſt pͥma ꝑfectio rei B. Forma ſub-
ſtātialis vel accidētalis. hn̄s opationem aliquā A. Que eſt ſecūda B.
Operatio formę ſubſtātialis vel accidentalis A. Declara hoc. B. Aīa
ipa. q eſt forma ſubſtātialis. eſt pͥma ꝑfectio corꝑis Operatio ꝩo aīę. ſe-
cūda corꝑis perfectio eſt Et ꝓpter hoc. aīa vocať actus pͥmus corporis
Operatio ꝩo aīę. actus ſecūdus Sciētia que eſt forma accidētalis. eſt
pͥma ꝑfectio aīę. ſed operatio ſcīę. eſt ſcđa eiꝰ perfectio A. Que eſt opera-
tio ſcīę B. Si ſciētia eſt θεωρητικὴ id eſt ſpeculatiua. operatio ē ſpe-
culari Si πρακτικὴ id eſt operatiua Operatio eiꝰ eſt agere vel facere
A. Utrum virtus eſt prima perfectio animę, an ſecunda. B. Prima
Operatio autem virtutis eſt ſecunda. vt iuſticia eſt prima animę ꝑfec-
tio. reddere operarijs mercedem eſt ſecunda. quia eſt iuſticię operatio A
Quare anima eſt actus corporis Phyſici. id eſt naturalis. B.
Quia anima nullum corpus animare poteſt. niſi quod a natura for-
matum eſt. ꝛ ad ſuſceptionem animę preparatum. Non enim om-
nis anima; quouis corpore contenta eſt. Sed queqꝫ anima, corpus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

24

ſibi idoniū exigit. Et quoniā ars nō p̄t ita corpus formare. vt valeat ſuſ
cipere aīam. ſed ſola natura. ideo aīa dicit̄ perfectio corporis phyſici. A.
Que natura format corpus vegetandū ab aīa. B. Natura ſeminis. q̄
virtꝰ formatiā. a philoſophis vocat̄ Omne em̄ ſemen. habet virtuteꝫ
transformandi ſeipm̄. in corpus animādum: A. Declara hoc B. Pe
tro ſelini miſſum in terrā. te trāſformat ſeipm̄. partim in radicē. partiꝫ
in caulem. partē in corticē. vt poſſit aīam vegetabilē ſuſcipe. Nucleus
itē arboris ꝑtem ſui in radicē. ꝑtem in trūcū. ꝑtem in corticē tranſmu
tat Ouū quod ē ſemē auiū. ſanguineā illā guttā: que in medio vitelli ē
in cor auis trāſformat. Ipm̄ aūt aīal (teſte Plinio) ex albo oui liquore
corporatur. A. Cur ſemina vetuſtate ſteriliſcunt. B. Quia vim forma
tiuā amittāt A Cur oua ὑπηνέμια ſterilia ſūt ⁊ irrita B. Qꝛ nō hꝫ
vim formatiuā. Nō em̄ poterūt trāſformari in corpora pulloꝝ quātū
libet diuturno incubitu foueant̄. A Utrū terra habeat vim formatiuā
B. habet. Niſi em̄ in terra eſſet vis formatiā. neqꝫ arbor aliq̄. neqꝫ her
ba. ſpōtaneā gn̄ationē haberet. Quoniā āt m̄lte herbe ⁊ arbores. ſpon
te naſcunt̄ e terra. Neceſſe eſt terrā vim formatiuā hr̄e. A. Cur aīa ē ac
tus corporis organici. B Qꝛ aīa nō ſꝑ vult eē ocioſa propter hoc. opꝰ
hꝫ organico corꝑe Nō em̄ pōt opari. niſi ὄργανα ideſt inſtrumēta
habeat. A Que corꝑa ſunt ὀργανικά B. Que cōſtāt ὀργανοῖς
id ē mēbris diuerſa officia habentibꝰ. A. Utrū arborꝝ et herbarū corpo
rū corꝑa ὀργανικα ſunt. B. Sunt. Quia partes eaꝝ. diuerſa hn̄t
officia. Radicis em̄ officiū ē. alimentū attrahē ex terra. et ꝓpter hoc ra
dix plante. ori aīalis aſſimilat̄ Corticis officiū ē. defendere arborē a fri
gore et eſtu noxijs: Ramoꝝ officiū ē. fructū ferre. Frondiū germina et
fructus ꝓtegere. A. Utꝝ elemēta ſunt ὀργανικα. B Nō em̄ ſunt
Oia em̄ ὀργανικα corꝑa ex elemētis ꝯſtāt. Elementa āt ſunt corpo
ra ſimplicia Nō em̄ elemēta ex elemētis ꝯſtāt. Et ꝓpter hoc elemēta
aīata nō ſunt. A Utrū metalloꝝ et lapidū forme ſubſtātiuales. ſunt co
rū aīe. B. Nō ſunt. qꝛ nō habēt corꝑa ὀργανικα Nulla em̄ corꝑa
ὁμογενέα ὀργανικα ſunt quoniā ὄργανα habere. ad ea corpora
ꝑtinet. q̄ ἑτερογενέα vocant̄. Que ſunt corꝑa Homogenea q̄ He
terogenea B Homogenea ſunt q̄ oībus ꝑtibus ſuis vniformia ſunt Cu
iuſmodi ſunt corꝑa elemētorū. metallorū. ⁊ lapidū Heterogenea ſunt
que ꝑtibus ſuis difformia ſunt qualia ſunt corꝑa aīaliū ⁊ plātarū. A.
Quare hec ἑτερογενέα illa Homogenea vocant̄ B. Qꝛ vnꝰ grece
honos dicit̄. variꝰ āt vel diuerſꝰ. ἕτερος Ita hec homogenea quaſi v
nīꝰ generis i ꝑtibꝰ ſuis Illa ἑτερογενέα. q̄ſi diuerſoꝝ generꝝ appel
lant̄. A. Utꝝ corpꝰ aīatū hꝫ vita an caret ea. B Hꝫ. A. Cur dr̄ ea ha

Herbarum corpora organica sunt

bere impotētia. cum nemo dicat̄ habere in potētia. niſi id quo caret. B
Vita eſt duplex. p̄ma ⁊ ſcda Prima vita. ipſa aīa eſt. Scda. opatio aīe
Vita p̄ma. corpus aīatum nunq̄ȝ caret. Hoc em̄ ſolo. aīata ab inaīatis
diſtant. qd illa vitā habent. cuius hec expꝑtia ſunt Vita āt ſcda. viuētia
nōnunq̄ȝ carent Aīa em̄. interdū opationes ſuas intermittit Non em̄
aīa ſenſibilis ſꝑ videt. aut ſꝑ audit. quāuis ſꝑ. videndi aut audiendi po-
tentiā habeat Et ꝓpter hoc. corpus aīatum. dr̄ habere vitā in potentia
nō primā. ſed ſcdam A. Defini aīam. altera definitionū ſuaꝝ. B. Aīa
eſt id quo viuim⁹ ſentim⁹. mouemur. intelligim⁹. hoc ē Aīa eſt id quo
viuens vel viuit. vel ſentit. vel mouet̄. vel intelligit. A. Utꝝ res viua.
corꝑe viuit an aīa. B. Et corꝑe. ⁊ aīa Nō em̄ res viua habet corp⁹ ina-
nimū Nā quēadmodū hō albens. ⁊ corꝑe albet ⁊ albedine. ita id qd vi-
uit. ⁊ corꝑe viuit. ⁊ vita q̄ aīa eſt Abltūs nanq̄ȝ caſus. cū v̄bo ꝯſtruct⁹
q̄n̄q̄ȝ materiā ꝑcat. Ut homo corꝑe albet. corꝑe viuit Q̄n̄q̄ȝ formam
Ut homo albedine albet. vita viuit. A. Cur dixiſti hanc eſſe aīe defini-
tionē. cū ⁊ corpi ꝯueniat. ⁊ aīe. B. Ut hec definitio. ſoli aīe conueniat
neceſſe eſt nomē forme. in ea ſubaudiri. Erit itaq̄ȝ hec ꝯpleta definitio
aīe Aīa eſt forma viuētis. qua vel viuit vel ſentit vel mouet̄ vel intelli-
git. A. Cur in definitōe aīe mutaſti cōiunctionem copulatiuū in diſiūc-
tiuā p̄mā ꝑſonā in terciā. ⁊ pluralē nūeꝝ. in ſingularē. B. Ut ſit tuta
ab oppugnatōib⁹ Sophiſtaꝝ Quia arbores ⁊ herbe. aīa ſua tm̄ viuūt
non ſentiūt neq̄ȝ intelligūt. Aīalia muta. aīa ſua viuūt ⁊ ſentiūt. ⁊ ſi ꝑfe-
cta ſunt. mouent̄. Non āt intelligūt. ꝓpter quod. coniūctio copulatiua
in diſiunctiuā mutata eſt Quoniam āt. non tm̄ hoīes aīati ſunt. ſȝ etiā
aīalia muta. ⁊ Plante. Neceſſe erat p̄mam ꝑſonā. in terciam mutari.
Quia āt. vna aīa. multas res viuere impoſſibile eſt Oportebat pluralē
nūeꝝ. in ſingularē mutari. A. Quot viuentiū ordines. Hec definitio
ꝯplectit̄. B. Quattuor. A. Que ſunt viuētia primi ordinis. B. Que
tm̄ viuūt. i. vegetāt̄ A Que ſcdi ordīs B Que viuūt ⁊ ſentiūt A. Que
tercij. B. Que viuūt ſentiunt ⁊ mouent̄ hoc eſt. motum ꝓgreſſiuum ha-
bent. A. Que quarti. B. Que viuūt ſentiūt. mouent̄. ⁊. intelligūt. A.
Cur aīa vegetabilis. ⁊ aīa ſenſibilis. faciūt duos ordines viuentiū. B.
Quia aīa vegetabilis a ſenſibili ſepari p̄t Sunt em̄ q̄dā viuētia. q̄ tm̄
viuunt ⁊ vegetantur. ⁊ nihil ſentiunt Cuiuſmodi ſunt arbores et
herbe. q̄ generali nomine a latinis Plante. a Grecis φυτα dicuntur.
A. Videntur plante ſentire Cur enim vere germinant ⁊ frondent. niſi
quia tēꝑore veris ſentiunt. B. Plante proprie non dicuntur ſentire.
quanq̄ȝ per μεταφοραν ſenſus ab animalibus ad plantas traſfera-
tur. A. Cur anima ſenſibilis facit duos viuentium ordines. B. Quia

Vita duplex

Anime definitio

anima ſenſibilis.duas vires habet Uim ſentiendi ꝛmouendi.Quarū
vna prioꝛ eſt Altera poſterioꝛ Nā vis ſentiendi.a vi motiua ſeparari
p̄t Sunt em̄ quedā aīalia.que tm̄ vim ſentiēdi hn̄t.Carent āt motu
ꝓgreſſiuo Hec ſecūdi oꝛdinis ſunt huiuſmodi ſunt Conchilia.ꝛ ſi qua
eis ſil'ia Alia vim ſentienti ꝛ mouēdi hn̄t Et hec tercij oꝛdinis ſunt.
A.Cur natura quibuſdā aīalibus motū ꝓgreſſiuum cōceſſit.quibuſdā
negauit B.Quia aīalia.neceſſe hn̄t cibum ex locis a ſe diſtātibus petē
ꝛ his motus ꝓgreſſiuus cōceſſus eſt Quibuſdā āt loca quibus affixa
ſunt.ſatis alimēti ſubminiſtrāt.ꝛ his vis motiua negata eſt.A.Utrū
in oībus aīalibus vim ſentiendi hn̄tibus.ſunt oēs ſenſus B.Nō ſunt
Nā queādmodū aīa vegetabilis a ſenſibili ꝛ rōnali Ita tactus a reliq̊s
ſenſibus ſepari p̄t Quedā em̄ aīalium tm̄ tactū hn̄t.reliquoꝝ aūt ſen-
ſuum exoꝛtia ſunt propter hoc.tactus primus ſenſuū d̾r A.Uidet̾ vi-
ſus p̊mus ſenſuū eſſe.cū ab Areſtotele in Metaphyſicis.reliquis ſenſi
bus anteferat̾ B.Uiſus dignitate.ſenſuum p̊mus eſt Tactus āt con
munitate Quia cōiter oībus aīalibus ineſt A.Cur tactus nulli aīaliū
negatus eſt.cū reliquoꝝ ſenſuū multa aīalia exptia ſunt. B.Tactus
omni aīali neceſſari⁹ eſt Non em̄ aīal ſine tactu vita ꝯſeruare p̄t. Nā
quo pactu fugere poterit ea q̄ ſibi noxia ſunt.ꝛ vitā adimētia.ſi tactu ca
reat.A.Utꝝ aliquibus aīalibus.ſolus tactus ineſt.B.Si nomē tac
tus.ita gn̄aliter accipiat̾ vt ꝛ guſtum ꝯplectat̾ ꝛ tactū fatendū eſt.qui
buſdā aīalibus.ſolū tactum ineſſe Nā nullū aīal.adeo impfectum eſt.
vt guſtus ſenſu careat Cum em̄ natura.omni aīali.os dederit Cōſequēs
eſt eam nulli guſtū negaſſe.A.Cur guſtus.generali noīe.tactus vocari
p̄t.B.Quia nihil guſtat̾.niſi quod oꝛe attingit̾.Quanq̄ em̄ remota
a nobis.videre.audire ꝛ olefacere poſſumus.nihil tn̄ guſtare valemus
niſi oꝛi admotum A.Quid inter guſtū ꝛ tactū intereſt.B.Tact⁹ in
toto coꝛpe aīalis eſt Guſtus in oꝛe tm̄ Tactu qualitates tāgibiles cog-
noſcunt̾ Guſtu āt ſapoꝛes Diſcernunt̾ em̄ guſtu.dulcia ab amaris ꝛ aci
dis Qualitates āt tangibiles ſunt Caliditas.ꝛ frigiditas.humiditas.
ꝛ ſiccitas A.Utꝝ vis intellectiua p̄t a vi vegetabili ſepari. B.Nō p̄t
immoꝛtalibus.ſicut dicit Ariſtoles Nullū em̄ moꝛtale aīal intelligen
tiam hꝫ.ſine vi vegetabili A.Cur Ariſtoteles d̾t immoꝛtalibus vim
intellectuā.non poſſe a vegetatiua ſepari B.Quia in ſpiritibus q̄ ſub
ſtantię intellectuales ſunt.nulla vis vegetabilis eſt.Neqꝫ em̄ nutriunt̾
neqꝫ augent̾.neqꝫ fructū ex ſeſe gignunt Coꝛpibus em̄ carent.propter
hoc.ſubſtātie ſepate vocātur A.An in ouis auiū ꝛ piſciū.ꝛ in ſeminī-
bus herbaꝝ.ꝛ fructibus arboꝝ.eſt aīa nec ne B.Nō eſt in eis aīa.A.
Oſtende hoc B.Qua ideo gallinis gloſientibus ſubijciūtur vt eaꝝ in-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

cubitu animẽtur Quicq̇d ãt aīatur. ex inanimo. aīal fit Quẽadmodū
qd̓ dealbatur. ex nõ albo fit albū Animari eñ eſt. ex nõ viuo. viuū fieri
Itaqꝫ neceſſe eſt oua. vt aīari ⁊ viuificari poſſint. inanima eſſe A. Vtrꝫ
ex aīa ⁊ corꝑe. fit aliq̇d ꝑ ſe vnū B. Fit. A. Qñ. B. Qñ corpꝰ aīatum
fit. tūc ex aīa ⁊ corꝑe fit aliq̇d ꝑ ſe vnū A. Vtrꝫ ex aīa ⁊ corꝑe ꝯſtat ali-
quid ꝑ ſe vnū B. Cõſtat Quia ex eis ꝯſtat corpꝰ aīatum. qd̓ eſt ꝑ ſe vnū
A. Quid intereſt inter fieri ⁊ ꝯſtare B. Res fit cū gñatur Conſtat ãt
cū generata eſt A. Vtrꝫ aīa ⁊ corpꝰ ſunt aliq̇d ꝑ ſe vnū. B. Sunt. A.
Quid ſunt B. Corpus aīatum A. Vtrꝫ aīa ⁊ corpus ſunt aliqua an
aliquid B. Sunt aliqua qꝛ ſunt aīa ⁊ corpus Sunt aliq̇d. qꝛ ſunt hõ
vel aīal motū. vel planta A. Quõ aliq̇d p̄t eſſe aliqua. ⁊ ecõuerſo. B.
Quia totū eſt ſue ꝑtes Et ꝑtes ſunt totū Quid eñ hõ eſt. niſi aīa ⁊ cor
pus Quid aīa ⁊ corpꝰ ſunt niſi hõ A. Cur ex aīa ⁊ corꝑe. ꝯſtat aliq̇d ꝑ
ſe vnū B. Quia corpꝰ eſt illiꝰ nature. vt poſſit ꝑfici ab aīa. ⁊ aīari ab ea
Anima ãt illius nature eſt. vt poſſit aīare ⁊ ꝑficere corpus Ideo ex eis
ꝯſtat corpus aīatum A. Vtrꝫ figura ſigilli ⁊ cera. aīa ⁊ corpus. ſint ꝓ-
portionilia. hoc eſt. Vtrꝫ aīa ſic ſe habet ad corpus. quẽadmodū figura
ſigilli ad ceram B. Si nomen ꝓportionalium ꝓprie accipiatur Sole
quãtitates ꝓporcionales dicunt̃ per tranſlationem ãt ꝓporcionalitas
in rebus a quãtitate diuerſis. reperiri poterit A. Que res ꝓprie dicunt̃
proportionales B. Que eandem proportionem habent A. Da exem-
plum B. Quattuor ⁊ duo. ſex ⁊ tria. proprie res proportionales dicū-
tur Quia eandem proportionem hñt Nã quẽdamodum inter quat-
tuor ⁊ duo eſt proportio dupla Item inter ſex ⁊ tria dupla propor-
tio eſt A. Quid eſt proportionalitas B. Proporcionum ſimilitudo.
Vt in exemplo predicto declaratum A. Oſtende inter animam ⁊ cor-
pꝰ inter figurã ſigilli ⁊ cerã eſſe ꝓporcio nalitatẽ B. Sicut cera nõ dr̓
ſigillū niſi habeat figurã ſigilli Ita corpus. non dr̓ aīatum vel viuum.
niſi aīam habeat A. Vtrꝫ inter aīam ⁊ corpus. ⁊ inter figurã dolabre ⁊
ferrū. eſt ꝓportionalitas B. Eſt Quẽadmodū inter figurã ſigilli ⁊ ce
rã Eodem modo ſenciendū eſt. de viſu ⁊ oculo. ſcd̓m Ariſtotelẽ. Nã
quẽadmodū viſus ad oculū ſe habet Ita aīa ad corpꝰ aīatum A. Vtrꝫ
aīa ꝑtes hꝫ. an nõ B. Si loqueris de ꝑtibꝰ ſubiectiuis. hoc eſt ſpẽbus
aīe Fateor aīam habere partes Eſt eñ aīa genus. habens tres ſpecies
ſibi ſubiectas. Animam vegetabilem in Senſibilem ⁊ rationalem.
Si autem loqueris de partibus. quibus res aliqua tota conſtat. queqꝫ
ad integritatẽ rei ꝑtinẽt. ita vt ⁊ integrales vocent̃ Dico aīam rõnalẽ
neqꝫ partes habere. neqꝫ magnitudinem Eſt eñ ſpiritꝰ. a quo alienū ẽ.
partibus conſtare. ⁊ magnitudinẽ habere. A. Quo pacto. aīa rationa-

lis cum nullis ꝑtibus cōſtet. ſ ſubſtātia indiuidua ſit. ita vt i nullas ꝑ
tes diuidi poſſit. poteſt corpꝰ humanū tot mēbroꝝ. animare. B. Una
atqꝫ eadē aīa. vniuerſa ⁊ ſingula hoīs mēbra animat ⁊ vegetat. Non
eēm aīa humana ꝑtibus ſuis diuerſa. corpis mēbra vegetat. cū nullas ha
beat Sed aīa que manꝰ. ⁊ eaꝝ digitos. ea ipa pedes ⁊ coꝝ digitos. vege-
tat ⁊ viuificat A. Quid de aīa vegetabili ſentiendū eſt. vtꝝ ꝑtes habeat
an non. B. Aīa vegetabilis arboris. ꝑtes habet. ⁊ tanta magnitudine
eſt. quāta arbor ipa Nā queādmodū albedo charte. magnitudīe eſt qua
charta. ⁊ totidē ꝑtibus ꝯſtat quot charta. ita aīa arboris. tanta eſt quā-
ta arbor. habetqꝫ totidē ꝑtes quot arbor Unicuiqꝫ eēm arboris ꝑti. ꝑs
anime ineſt. eam viuificans. A. Quo argumēto id oſtendi pt B. Ra
mus arboris ab arbore diuulſus: vna cū ꝑte anime. qua vegetat̄ diuellit̄
Non eēm animā amittit: cū ab arbore diuellit̄: ſed eā ſeruat. A. Cur ani
ma vegetabilis. ꝑtibus ꝯſtat ⁊ nō rationalis. B. Non eſt anima vege
tabilis ſpiritus: queādmodū anima rōnalis Deus eēm ipe creator ani-
me rōnalis. eā corpi inſpirat Uegetabiliū āt aniaꝝ: natura generatrix
eſt A. Quid de arbore ex ꝑte viridi: ⁊ ex ꝑte arida ſentiendum eſt B.
Quod anime ſue ꝑtem ſuā. pars arefacta: eā amiſit A. Utꝝ aīa anima
lis muti indiuidua eſt: an diuidi pt B. Poteſt diuidi Cum eēm anguil
la in multas ꝑtes viuas diuidi poſſit Neceſſe eſt aiam eiꝰ in totidem ꝑ
tes poſſe diuidi A. Utꝝ ſi anguilla in aliqs ꝑtes viuas diuidat̄. vna-
queqꝫ ꝑs maneat aial B. Manet Cur ſeruat ſenſum tactus Sentit
eēm ſe pungi ſi pungat̄ Sentit ſe vri: ſi igni admoueat̄ A. Cur aīam
humanā negamꝰ diuiſibilē eſſe B. Si mēbꝝ aliqd abciſum a corpe hu
mano poſſet viuere Neceſſe eſſet humanā aīam: ⁊ diuiſibilē eſſe ⁊ ꝑtibꝰ
ꝯſtare Et diuerſis ꝑtibꝰ diuerſas corpis ꝑtes aiare Qm̄ āt illud fieri
nō pt Liquet aīam humanā indiuiſibilē eſſe A. Utꝝ in vno hoīe. ea-
dem aīa. eſt vegetabilis. ſenſibilis. ⁊ rōnalis B. Eſt Quia vna atqꝫ ea-
dē aīa: pt vegetare corpꝰ: ſentire ſenſibilia. ⁊ intelligē intellibilia Qm̄
āt natura nihil ſupuacuū hoī dedit Nō ē poſſibile in vno aīo hoīs. mľ
tas aīas eſſe A. Cur vis vegetabiľ aſſiľat̄ τριγωνω Et ſenſibilis τε
τραγωνω B. Quia ſicut τριγωνοσ eſt pma figuraꝝ planaꝝ rec
tilineaꝝ Et tetragonū ſcda. Jta vis vegetabiľ: eſt pma inter vires aīe.
A. Quid eſt figura plana B. Eſt ſupficies linea vel lineis clauſa A
Que figura plana linea claudit̄ Que lineis B Solꝰ circulꝰ: linea clau
dit̄ Cetere figure plane: lineis claudūt̄ A. Quid eſt figura ſolida B
Que ſupfice vel ſupficiebꝰ claudit̄ Eſt eēm figura ſolida. corpꝰ ſupfice
vel ſupficiebꝰ clauſū A. Que figura ſolida ſupfice claudit̄: q ſupficiebꝰ
B: Sola ſphera ſupficie claudit̄ Cetere ſolide figure: ſupficiebꝰ clau

figura plana quid
figura ſolida

dunẜ. A. Cur angulus nõ eſt figura. B. Qꝛ omnẽ figurã neccẽ ẽ clau-
ſam eſſe Angulũ aũt nõ eſt necce clauſum eſſe Igitur nõ eſt neccẽ angu-
lum figurã eſſe. A. Cur τριγωνον eſt prima figurarꝫ rectilinearꝫ B
Qꝛ nulla ex figuris rectilineis paucioribꝰ lineis claudiẜ. qꝫ τριγω-
νον Nõ em̃ due recte linee ſupficiem claudẽ poſſunt. A Utrũ vna li-
nea pt ſupficiẽ claudere. B. pt Sed neccẽ eſt eã curuã eſſe Circulus em̃ (Circulus)
vna curua linea claudiẜ. A. Quid eſt circulꝰ. B. Figura plana. vna li-
nea clauſa. q̃ circũferentia dꝛ in cuiꝰ medio eſt punctũ qđ centrꝫ dꝛ a q̃
omnes linee ducte ad circumferẽtiam. ſunt equales. A. vtrꝫ aliqua fi-
gura duabus lineis claudiẜ B. Claudiẜ Sꝫ neccẽ ẽ vnã earꝫ curuã eſſe.
Semicirculꝰ em̃ duabꝰ lineis claudiẜ. A. Quid ẽ ſemicirculꝰ. B. Fi- (Semicirculus)
gura plana diametro circuli. ⁊ medietate circũferentie clauſa. A Quid
eſt τριγωνον. B figura plana tribus rectis lineis clauſa. A. Quid
τετραγωνον. B Figura plana. q̃ttuoꝛ rectis lineis clauſa. A Cur
τριγωνον dꝛ eẽ in τετραγωνω. B. Qꝛ ois figura hñs q̃ttuoꝛ
angulos neceſſario tres hꝫ Qꝛ ois numerꝰ maioꝛ hꝫ in ſe numerũ mi-
noꝛẽ Uel dꝛ τετραγωνον in ſe hꝛẽ τριγωνον Qꝛ oẽ τετρα-
γωνον per dues diametros. in q̃tttuoꝛ trigona diuidi pt. A Cur
potentia vegitabilis. eſt in potẽtia ſenſibili. B Quicq̃d vim ſenſibilẽ
hꝫ Uim vegetabilẽ hẽat neccẽ eſt Quãuis em̃ vis vegetabilis a ſenſibili
in ſtirpibꝰ ſit ſepata. Stirpes em̃ ſolıꝰ aĩe vegetabiles particeps ſunt.
Nuſq̃ꝫ tñ vis ſenſibilis ſine vegetabili ẽ. Quẽadmodũ tactꝰ in nullis
aĩalibꝰ a ceteris ſenſibus ſeparaẜ. Mlˀta em̃ aĩalia ſunt quibꝰ neqꝫ vi-
ſus ẽ. neqꝫ auditus. neqꝫ olefactus; Nuſq̃ꝫ aũt horꝫ triũ aliquis a tactu
diuelli pt. A. vtrũ vis ſenſibilis a motia ſepari pt. B. Poteſt Multa
em̃ aĩalia ſunt quibꝰ motus ꝓgreſſiuuꝰ negatꝰ eſt. Nulli aũt aĩalium
vis ſenſibilis deeſt. Itaqꝫ quecũqꝫ vim progreſſiuã hñt. ſenſibilẽ habe
aut neccẽ ẽ. A Quare vis intellectia q̃ ⁊ rationatia dꝛ. eſt vltima ⁊ mi-
nima inter vires aĩe. B. Ultima ẽ. qꝛ pfectiſſima. Minima aũt. qꝛ pau
ciſſimis viuentiũ ineſt Soli em̃ hoẽs intellectꝰ ⁊ rõnis participes ſunt
Quãq̃ꝫ añt nõ nulla aĩaliũ mutorꝫ. imaginationẽ ſortita ſunt. Oia ta
mẽ intellectꝰ ⁊ rõnis exptia ſunt. propter qđ. a graecis aloga vocantur
hoc ẽ ſine ẜmõe vel rõe logos em̃ ⁊ rõem ⁊ ẜmonẽ ẜt. A. Cur definitio
aĩe ab Ariſtotile aſſimilaẜ definitiõi figure. B. Qꝛ ſicut definitio figu
re cois ẽ oibꝰ figuris ⁊ nulli earꝫ ꝓpͣ Ita definitio aĩe oibꝰ aĩabꝰ cois
ẽ: ⁊ nulli earꝫ ꝓpͣ. A. Quare rõ oi figure cois: nõ ẽ alicui figurarꝫ ꝓ-
pria. B. Qꝛ oportet oẽm rõem eq̃lem eẽ illi. cuiꝰ ẽ rõ Hoc ẽ oportꝫ de
finitiõem tã coẽm eẽ q̃ꝫ cõe definitũ ẽ Id em̃ eſt definitionẽ cõuerti cũ
ſuo definito. Qm̃ ãt genꝰ et ſpẽs ineq̃lia ſunt Qm̃ genꝰ cõmuniꝰ ẽ ſpe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

cie Et ideo genꝰ maiꝰ eſt ſpecie Spēs aūt minoꝛ gn̄e Nō eſt poſſibile
eandē definitiōem eſſe equalē gn̄i et ſpeciei. Duobꝰ em̄ inequalibus ni
hil, vnū p̄t eſſe equale Nā quecūqꝫ vni atqꝫ eidē equalia ſunt. inter ſe eē
equalia teſte Euclide. primo elementoꝝ. cōis em̄ cōceptio eſt. A Quot
ſunt aīe. quibus definitio aīe cōis eſt. B. tres Vegetabilis. Sēſibilis
et rōnalis. A. Quid inter has aīas intereſt: B. Aīa vegitabilis. nō ē
cognitiā Senſibilis aūt ꝛ rationalis cognitiue ſunt; Itē vegtabilis aīa
trāſmutat obiectū ſuū. relique due. ab obiectu trāſmutant Nā ſenſibile
trāſmutat ſenſum Quēadmodū intelligibile intellectū. Sicut em̄ ſen
ſibile ſpēm ſuā hoc eſt ſimulacrū ſuū. in ſenſu gignit. quod ſpecies ſenſi
bilis dr̄. Ita intelligibile ſimulacrū ſuū. quod ſpēs intelligibilis dr̄. gig
nit in intellectui. Aīa aūt vegetabilis alimentū qd̄ obiectū eiꝰ trāſmu
tat. Partē eiꝰ in ſubſtātiā viuētis cōuertēs. Partē in ſemē ꝛ fructum
Partē i excremēta. A Quid aīe ſenſibili et rōnale coē ē B. Qd̄ ſubiec
toꝝ cognitiē ſunt Sēſus em̄ cognoſcit ſenſibilia Sicut intellectꝰ itel
ligibilia. A Quid iter eas intereſt. B. Aīa ſenſibilis in cognitone ſua
ὀργανοις vtit̄ ꝓpter hoc. vires vl̄ potētie aīe ſenſibil̄ ὀργανικαὶ
dicunt̄. Aīa aūt rōnal̄. in ſua cognitōe. nullo ὀργανῳ vtit̄ A Oſtē
de hoc B Quiſqꝫ dicē p̄t q̄ p̄te coꝛpis videat. qua audiat. Sꝫ qua aut
intelligat aut velit Nēo dicē p̄t. ꝓpter hoc. intellectꝰ et volūtas. a phi
loſophis ꝟtutes nō ὀργανικαι dn̄r. A. Que ē definitio figure oībꝰ
figuris cōis. B Figura ē que termīo vel termīs claudit̄. Oīs em̄ figu
ra ē magnitudo termīo vel termīs clauſa A. vtrū oīs figura magnitudo
ē B. Eſt A. Quaē B. Qꝛ oīs figura ē ſupficies vel coꝛpꝰ Plana em̄
ſupficies. Solida coꝛpꝰ Ex quo liquet Nullā ſubſtātiā incoꝛpoꝛeam
figuratā eē Cū nō habeat magnitudinē A Vtrū oīs figura ē termīata
B Eſt Figura em̄ plana linea vel lineis. Solida vel ſupficie vel ſupfi
ciebꝰ termīatur Ex quo maīfeſtū eſt Nullā magnitudinē infinitā etiā
ſi ſit in rerū natura. eſſe figuratā. Inſup ſequit̄ aut circulū infinitū aut
ſpherā infinitā Non magis eſſe in reꝝ natura q̄ꝫ. τηνσφιγγα aut
tragelaphum. Cur figure hn̄t centꝝ. B Inter planas ſolꝰ circulꝰ cētꝝ
[Centrum] hꝫ Inter ſolidas ſola ſphera A. Quid ē centꝝ circuli B Pūctū in cir
culo eq̄liter diſtās ab oī p̄te circūferētie ābientis circulū A Quid ē pūc
tū ſphere B Pūctū eq̄liter diſtās ab oī p̄te ſupficiei ābietis ſpherā A
[Punctum sphera] Quot ſunt potētie aīe. B Quiqꝫ A Que B Vegetatiū Senſitiū
Appetitiuū Motiuū ꝛ itellectiuū A Quaē intp̄res Ariſto. vocauit
ſcd̄aꝫ potētiā aīe ſenſitiū Cū ſupinū ꝟbi ſentio ſit ſenſuꝫ. nō ſenſitū. B
Intp̄res voluit oīa noīa potētiaꝝ homolenta eſſe. id eſt ſil̄r terminata
Propterea oīa deſinunt in tiuum Quemadmodum in greco in icos &

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

finiunt Illi em̄ vocāt θρεπτρικον αισθητικον επιθυμητι-
κον κινηκτικον νοητικον A. Cur tm̄ ſunt quattuor ordines
viuentiū. cū ſint q̄nq3 potentię aię B. Quia ſenſus nunq̄3 ab appetitu
ſepat Oia em̄ aia quātulacūq3 ſunt ea q̄ aut tactui aut guſtui iucunda
ſunt 7 grata expetunt Que vero noxia 7 moleſta ſunt. refugiūt 7 deuitāt
ppter hoc. nullum aial. appetitus expers eſt. ppterea oē aial cū cibo in-
diget eſurit Cū potu, ſitit. Eſuries āt 7 ſitis. appetitus ſunt Igit omī
aiali appetitus ineſt A. Quid inter ſenſum 7 appetitū intereſt B. Sē
ſus eſt vis pceptiua 7 cognitiua Senſu em̄. aial ea pcipit 7 cognoſcit.
q̄ aut iucūda ſunt aut moleſta Appetiuus āt vis pſequutiua ē. vel refu
gitiua Proſequit em̄ aial vel refugit appetitu. ea q̄ ſenſu pcepta ſunt
A. Utr̄ in oibus aialibus ſunt leticia 7 triſticia B Sunt Nā cū aia-
lia ea ſentiūt. q̄ ſibi iucūda ſunt. leticia afficiunt. Cum vero que moleſtia
triſticia Que āt aut leticia aut triſticia afficiunt appetitū habeant nece
ſſe eſt A. Quid eſt eſuries B. Areſtoteles definit eſuriē eſſe appetitu3
calidi 7 ſicci Sitim āt. appetitū frigidi 7 humidi A. Diuide appetitū
B. Appetitus diuidit in appetitū naturalē 7 aialem A. Quid eſt appe
titus natural' quid aialis B. Naturalis eſt cū incognita appetūt Aia
lis āt. cū appetunt cognita A. Da exemplū B. Appetit⁹ quo materiā
formā appetit Naturalis eſt Sil'iter appetit⁹ quo graue deorſum. le-
ue ſurſum moueri appetit. Naturalis eſt. Appetitus autem quo ho-
mo appetit cibum aut potum. Animalis eſt A. Diuide appetitū ani-
malem B. Appetitus animalis diuiditur. in ſenſualem 7 intellectua-
lem Senſualis eſt. quo id appetit. quod ſenſu aliquo cognitum. Ut
appetitus aut ſaporis aut odoris τησ aut μελῳδειασ aut alteri
us rei ſenſibilis Intellectualis eſt. cum ea appetunt. que mente 7 intel-
lectu cognita ſunt Ut appetitus ſcientiar̄ 7 virtutū Huiuſmodi āt ap
petitus. voluntas d' Et diuidit in voluntatem rectam 7 prauam Rec
ta eſt. cū honeſta appetunt. i. ea q̄ recta ratio dictat eſſe faciēda aut omit
tenda Praua eſt. cū turpia appetunt A. Utr̄ ſentiendū eſt cū Pytha
gora. Is em̄ ſenſit animas humanas. ex corporib⁹ in corpora poſſe trāſ
migrare Dixit em̄ animam humanam nonnunq̄3 tranſmigrare in cor-
pus animalis muti Nam (teſte Heraclide. narrare ſolitus erat ſe tēpo
re Troiani belli Euphorbum fuiſſe 7 a Menelao vulneratum Quo
mortuo. ſe Hermothineum factum. Eo vita functo. animam ſuam. in
pyrrhum delytia piſcatorem migraſſe. ac demum. ex pyrrho pyrrhago-
ram factum Idipſum apud Ouidium his verſibus narratur.

Morte carent animę. ſemperq3 priore relicta
Sede. nouis domibus veniunt habitantq3 receptę

Ipſe ego nam nemini troiani tempore belli
Pantoides Euphorbus eram: cui pectore quondam
Heſit in aduerſo: grauis haſta minoris Atride
Omnia mutantur nihil interit: errat ⁊ illinc
Huc venit: hinc illuc. ⁊ quoſlibet occupat artus
Spiritus: eq̃ feris humana in corpora tranſit
Inq̃ feras iterum nec tempore deperit vllo.

B. Nõ eſt ſentiendũ cũ Pythagora Quia nõ p̃t aĩa humana. trãſmigrare in corp⁹ pecudis Nã aĩa ideo creata eſt vt operet̃ nõ vt ſit ocioſa ⁊ ignaua. Propterea nõ p̃t in eo corpe habitare. in quo opari nõ p̃t. Eſt em̃ corp⁹ (teſte Ariſtotele) όργανον aĩe Qm̃ ãt corp⁹ pecudis non poterit eſſe organũ aĩe humane Nõ poterit aĩa humana, trãſite in corpus pecudis Quẽadmodũ nec faber opaturus opa fabrilia. in officinã textoris trãſire ſolet Neq̃ textor in officinã fabri Neq̃ huiõi trãſmigratio. aĩam humanã decet Quã de⁹ ad imaginẽ ſuã ip̃e creauit. Quẽadmodũ nec regẽ decet ex Regia in caſam trãſmigrare paſtoralẽ. Nec p̃ncipem ex edib⁹ marmoreis in tegetẽ ſtramineã Neq̃ natura. huiõi rer trãſmigratõem patit̃ Quia in materia ⁊ forma debet eſſe pporcio. hoc eſt. forma debet eſſe huiõi. vt poſſit a materia ſuſcipi Et materia huiuſmõi. vt poſſit ſuſcipẽ formã Nec poterit quiſpiã introducẽ formam in materiã. niſi materia ſit taliter diſpoſita ⁊ p̃parata. vt poſſit formam introducendã. ſuſcipere Hoc idẽ Ariſtoteles d̃t his v̈bis Videnẽ ãt actus actiuoꝝ i paciẽti p̃diſpoſito eſſe Intelligẽs p act⁹ actiuoꝝ formas Per paciẽs ⁊ diſpoſitũ. materiã p̃paratã ad receptõem forme Itẽ vni⁹ cuiuſq̃ act⁹: in ppria materia: natus eſt fieri Hoc eſt: vnaq̃q̃ forma: in materia. ſibi ↄuenienti. nata eſt gñari Nec eſt credendũ deliramẽtis pythagore de Euphorbo Hermothino ⁊ pyrrho Quãuis em̃ multi veterũ phõꝝ ſepe errauerũt Null⁹ tñ tm̃ delirauit. aut tã impudent̃ mẽtit⁹ eſt. vt diceret ſe meminiſſe. quis aut q̃lis añ Natalẽ ſuũ fuerit. Cyrus rex (vt Pli⁹ auctor ẽ. vij. na. hi. xxiiij ca.) oib⁹ i exercitu ſuo militib⁹ noĩa reddidit. Scipio. pplo romão Cyneas Pyrrhi regis legat⁹ ſenatui et equeſtri ordini Rome: poſtero die q̃ venerat Methridates. duoꝝ ⁊ viginti gentiũ rex totidẽ linguis iura dixit pcõctione ſingulas ſiue interprete affat⁹ Cai⁹ ceſar epiſtolas q̃ternas pͥter dictaẽ librarijs ↄſueuerat Quanq̃ hos oẽs p̃cipua memoria p̃ditos fuiſſe ↄſtat Tñ nullus eoꝝ trãſmigratõem aĩe ſue meminiſſe phibet̃ A. Vtꝝ opatões aĩe cuiuſmodi ſunt videre. audire. ⁊ cetere. ſunt priores potẽtijs. an poſteriores. B. Operationes ſunt priores potẽtijs cognitõe Sunt em̃ nobis notiores q̃ potẽtia Nã per eas arguimus potẽtias mẽtibus in eſſe Nõ em̃

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

ſcimus riſum alicui ineſſe. niſi quem experimur ridere Nec auditum niſi quē experimur audire Nec iudicamus hoībus deeſſe viſum aut auditum.niſi qꝛ nō ꝯperimus eos aut videre aut audire Jtaqȝ conſtat operatões nobis notiores eſſe q̄ȝ potētias Et ꝓpterea potentię ꝑ actiones definiūtur Nā viſus nihil aliud eſt q̄ȝ potētia videndi. Auditus nihil aliud.q̄ȝ potentia audiendi Generatione āt operationes.potentijs poſteriores ſunt Quia a potentijs generantur A. Utrum potentię animę ſuis operationibus differunt. B.Differunt. Hoc eſt differre arguuntur ⁊ cognoſcuntur a nobis.ſuis operationibus Jdeo enim viſum iudicamus ab auditu differre Quia viſu videmus Auditu audimus Jdeo intellectum a voluntate diuerſum eſſe arguimus Quia intellectu intelligimus res .hoc eſt.cogitamus de rebus Et eius vera vel falſa pronūciamus.⁊ pronunciata demonſtramus. Nā tres ſunt operationes intellectus Cogitatio.que dicitur ſimplicium apprehenſio.pronunciatio que dicitur compoſitio vel diuiſio Et demonſtratio.que dicatur diſcurſus. Uoluntate āt voluimus. Hoc eſt eligimus aut refugimus ea.quę intellectus vel bona vel praua iudicauit. A. Uterum omnes res. ſeipſis differunt. B. Differunt Quia ſicut omnis res.ſeipſa id eſt.quod ē. Jta ſeipſa.id non eſt.quod non eſt. Nā ſicut homo ſeipſo ⁊ homo eſt ⁊ animal. Jta ſeipſo neqȝ aſinus eſt.neqȝ leo Jdeo omnis res ſeipſo differt.a quocumqȝ differt A.Cur potētię aię.dicunꝭ differre opationibꝰ ſi ſeipis differūt. B. Jdeo dicunꝭ differre opationibus Quia cognoſcūtur a nobis differre ſuis opationibꝰ. A. Utꝝ obiecta potentiaꝝ.ſunt priora opationibus.hoc eſt,an color ſit prior viſione.⁊ ſonus auditiōe B.Sunt priora definitōe Non eñ pñt opationes definiri.niſi ꝑ obiecta Nā qui vult viſionem ⁊ auditionē definire Neceſſe habet dicere. Uiſionem eſſe ꝑceptionē coloris ꝑ oculū Et auditionē ꝑceptionē ſoni.ꝑ aurē A.Quid intereſt.inter viſum.viſionē.⁊ viſibile B. Uiſus eſt potētia videndi Uiſio eſt opatio viſus Uiſibile āt obiectum.

¶ De aīa vegetabili Dialogus. Secundus

Uot ⁊ q̄ querūꝭ de aīa vegetabili B.Quas potētias
a habeat.quas opationes.que ὄργανα.qđ obiectum
A.Quod eſt obiectum animę vegetabilis B.Alimētum Eſt eñ alimentum.materia circa quam verſaꝭ anima vegetabilis Nam ſicut ſtatuarius verſatur circa vel ligna vel metalla vt in ea.formam ſimulacri introducat Jta anima vegetabilis circa alimentum,vt id,in ſubſtantiam viuentis trāſ

formet ⁊ conuertat Sicut em̄ opifex. deficiente materia. nihil p̄t efficē. Ita nec aīa vegetatiua. deficiente alimēto Cum ex nihilo nihil fiat. A. Utꝝ aīa vegetatiua ſic ſe hꝫ ad ſuū obiectū. ſicut ſenſualis ad obiectum ſuū B. Non Quia aīa vegetatiua trāſmutat obiectū ſuū. Conuertit em̄ ptē alimēti in ſubſtātiā viuētis Partē in ſemē Partē in excremēta Aīa āt ſenſualis ſolū cognoſcit ſuū obiectū ⁊ nō trāſmutat illud. ſꝫ trāſmutat̄ ab eo A. Quare aīa vegetatiua eſt p̄ma inter aīas. B. Quia eſt maxīe cōīs Ineſt em̄ oīb⁹ viuētib⁹ Oꝛ aīa vegetatiua eſt. ſcd̄m quā viuere. oīb⁹ viuētib⁹ ineſt A. Quot ſunt potētię aīę vegetatiuę B. Tres Nutritiua. augmētatiua. ⁊ gn̄atiua A. Quot opa aīę vegetatiue. B. Tria Nutrire Augere Et gn̄are A. Quod eſt naturaliſſimū opꝝ viuētis B. Gn̄are alteꝝ tale. quale ip̄m eſt Hoc eſt gn̄are ſibi ſil'e Ut naturaliſſimū opꝝ aīalis. eſt gn̄ale aīal arboꝛē gn̄are Et hoc intelligendū eſt. de opib⁹ aīe vegetabilis A. Cur gn̄are. eſt naturaliſſimū opꝝ. aīę vegetabilis B. Quia eſt finis reliquoꝝ Ideo em̄ aīa vegetabilis. nutrit ⁊ auget corpus ſuū. vt efficiat̄ idoneū gn̄ationi Cur em̄ arbores nutriunt̄ ⁊ augent̄ niſi vt poſſint nobis gignē fructū Aut cur aues ⁊ piſces aluntur. ⁊ p̄ducunt̄ ad p̄fectā magnitudinē Niſi vt poſſint nobis oua parē ⁊ ex eis ſibi ſil'ia gn̄are Aut cur aīa humana. nutrit ⁊ auget corp⁹ humanū Niſi vt hoīes q̇b⁹ id lege p̄miſſum eſt. p̄pagent humanū genus Ut nūer⁹ electoꝝ impleat̄ Ex quo ſequit̄. ꝙ quicq̇d arboꝝ aut aīal mutā gignit. hoī gignit Quicquid hō gignit. celo gignit Ideo em̄ hō gignit vt numer⁹ electoꝝ impleat̄ A. Quib⁹ viuētib⁹ a natura datū eſt gn̄are B. p̄fectis nō oꝛbatis. ⁊ ſpōtaneā gn̄ationē nō h̄ntib⁹ A. Que viuentiū. dicunt̄ ſponte gn̄ari. vel p̄ueniri B. Que nō naſcunt̄ ex ſemine A Utꝝ arbores poſſunt ſponte generare B. Poſſunt vnde Uirgilius

Principio arboribus varia eſt natura creandis
Namq; alię. nullis hominum cogentibus. ipſe
Sponte ſua veniunt. campoſq; ⁊ flumina late
Curua tenent. vt molli ſiler: lentęq; geniſtę
Populus. ⁊ glauca canentia fronde ſalicta

A. Utꝝ herbe p̄nt ſpōte naſci B. P̄nt. plurie em̄ ⁊ male ⁊ noxie herbe ſpōte naſcūt̄ A Quid intereſt iter p̄tū naturalē ⁊ p̄digioſuꝫ B Part⁹ natural'eſt. cū aliq̇d naſcit̄ ex ſil'i ſibi Prodigioſus cū aliq̇d ex diſſil'i naſcit̄ Quēadmodū in exercitu Perſis quē aduerſus Greciā ꝯtraxerat. equa p̄tu leporē edidit Quo gn̄e mōſtri magna clades p̄ſi p̄tendebatur Nā q̇ mare claſſib⁹ terrā pedeſtri op̄uit exercitu Ut fugax aīal. pauido regreſſit. regnū ſuū repetē eſt coact⁹ A Utꝝ πιπoπoΔεσ ⁊ κυнa κεφαλoι h̄nt gn̄ationē naturalē B. Habēt Quia gignunt̄ ex ſibi ſi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

milib⁹ A Utrū ἀνθρωποφαγοι hūana carne veſcētes ἀγρεωφα
γοι πωηπανθηρων. ⁊ Leonū carnib⁹ viuētes ἀκριδοφαγοι
locuſtis fumo ⁊ ſale in annua alimēta ducatis ⁊ victitātes ἰχθυοφα-
γοι ſolis piſcib⁹ viuētes. inter ꝓdigia numerādi ſunt B. Nō Quia
gignunt̄ a ſibi ſilib⁹ Hñt em̄ hec noīa. a victu. nō a mōſtroſa aliq̄ effi-
gie A. Utrū gn̄are ſibi ſile ꝯuenit inaīatis. B. Cōuenit Qꝛ ꝯuenit ele
mētis Ignis em̄ ex aere ignē gn̄erat Et aer ex igne. aerē A. Utrū ꝯue-
nit accidētib⁹ B. Cōuenit Quia ſcia. ſciaꝫ gignit Fides fidem Et error
errorē Uirt⁹ ꝟtutē Uiciū viciū A. Quare vis gn̄erandi eſt viuētib⁹
data B. Ut efficiant̄ ꝑticipia ⁊ ꝯſortia ęternitatis ⁊ īmortalitatis di-
uinę Nā ſicut de⁹ eſt ętern⁹ ⁊ īmortal' ita viuētia ꝑ gn̄ationē. eā ęterni
tatē ⁊ īmortalitatē ꝯſequūt̄ quā ꝯſequi pn̄t. Quāuis em̄ ſingula viuē
tia corruptibilia ſunt Quia ex materia trāſformabili conſtant Tn̄ gn̄a
viuentiū. ꝑgn̄ationē ꝯſeruāt̄ Niſi em̄ hō gn̄aſſet hoīem Humanū ge-
nus añ multa ſcl'a periȷſſet Eodē nō. de alijs gn̄ib⁹ viuentiū ⁊ ſentiēdū
eſt Patet itaq; vim gn̄atiuā. ideo viuētib⁹ datā eſſe. ne gn̄a eoꝝ pereāt.
ſꝫ maneāt in reꝝ natura A Quare ea q̄ ꝯſtāt ex materia tranſmutabili.
nō pn̄t ꝑpetuo ⁊ ꝯtinent̄. eadē nūero ꝑ manere B. Qꝛ materia. q̄ trāſ
mutatōis capax eſt. nō p̄t ꝑpetuo vnā atq; eandē formā retinere Id ma
nifeſti⁹ eſt q̄ꝫ vt demrātione indigeat Materia em̄ qua nūc aīa humana
vegetat̄. intra paucos ānos. habebit formam terrę. ꝓpter hoc. iubet̄ hō
meminiſſe. ſe cinerē eē. ⁊ in cinerē reuerſuꝝ Itē materia q̄ nūc formā ter
re hꝫ Uerno tꝑe in herbā trāſforabit̄. Et q̄ ſe. formā herbę habuit Nūc
in t'rā ꝯuerſa ē A. Cur querc⁹ gn̄erat quercū B. Ne gen⁹ quercoꝝ pe-
at A. Utrū quercuū gen⁹ ꝯſeq̄t̄ ętnitatē ꝑgn̄ationē B Cōſeq̄t̄ eā q̄ ſibi
ꝯtingē p̄t Durabit em̄ vſq; ad nouiſſimū diē Q. Quaꝛ ē ſtellis nō ꝯceſ
ſa eſt vis gn̄andi B. Quia ſingule ꝑpetuo durare pn̄t Nō em̄ hn̄t ma
teriā trāſformabilē Utrū āt materia celi ⁊ ſtellaꝝ. natura ſua tranſfor-
mabilis ſit. An ī tranſformabilis Philoſophi certant. Et adhuc ſub
iudice lis eſt A Utrum humanum genus ſemper durabit. B
Etiam. Quia poſt nouiſſimum diem. pars humani generis ſemper
erit apud ſuperos. Pars apud inferos. A Oſtende hoc. B
Non poſſum. Que enim Chriſtiani iubentur credere. non poſſunt ar-
gumentis demonſtrari. A Cur affirmes quod non potes demon-
ſtrare B Que firmiter credo eſſe vera. Audeo affirmare. Quamuis
ea demonſtrare nequeam A Utrum genus equiuum ſemper dura-
turum eſt. B Non Cum enim nullus erit eques. nullus erit e-
quus Nā equa ꝓter equitē fact⁹ eſt Qm̄ āt poſt diē nouiſſimū nl'li eq̄-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

tes erunt. Liquet poſt id tempus. nullos equos fore A. Utrum ani-
ma eſt principiũ ⁊ cauſa corpis viuẽtis. B. Eſt A. Cuiuſmodi ꝑncipi
um eſt aĩa internũ an externũ B. Internũ. Aĩa em̃ nõ p̃t vegetare cor-
pus niſi ſit intra ip̃m A. Quot modis aĩa eſt cauſa corpis viuẽtis. B.
Tribꝰ Eſt em̃ forma. finis. ⁊ efficiẽs. corpis viuẽtis A. Cur aĩa eſt for
ma corpis viuẽtis B. Quia aĩa dat corpi viuẽti viuere. Uiuere ãt eſt
eſſe. q̃z eſt eſſe viuũ Igiꝉ aĩa forma eſt Nã ꝓpriũ forme eſt. dare eſſe. cui
ineſt Itẽ Quod calor eſt calẽti. ⁊ frigus frigẽti. hoc vita eſt viuẽti Nã
quẽadmodũ res calens. calore calet. ⁊ frigẽs frigore friget. Ita res vi-
uens vita viuit. Sz calor ẽ forma rei calẽtis Iõ vita. ẽ forma rei viuẽ-
tis Uita ãt idip̃m ẽ q̃d aĩa Eſt itaqꝫ aĩa. forma corpis viuẽtis A. Cur
aĩa eſt finis corpis viuẽtis B. Q̃z corpꝰ grã aĩe. fc̃m eſt. Oẽs em̃ ptes
corpis aĩati. ideo fcẽ ſunt. vt eis aĩa in ſuis opatõibꝰ vtaꝉ Cur em̃ oculi
facti ſunt niſi vt aĩa oculis videat Cur nares. niſi vt eis odoreꝉ Cur pul
mo: niſi vt eo ⁊ attrahat ⁊ reddat halitũ Eſt em̃ pulmo teſte plinio offi
cina ſpirãdi. attrahẽs ⁊ reddẽs aĩam A. Utꝝ aĩa eſt cauſa efficiẽs vel
affectrix corpis viuẽtis B. Nõ eſt Nõ em̃ aĩa efficit corpꝰ ſz ẽ effectrix
ſuaꝝ opationũ A. Quid efficit aĩa vegetabil'. B. Aĩa vegetabil' efficit
nutritionẽ. augmẽtationẽ ⁊ gñationẽ Nutritionẽ ⁊ augmẽtationẽ ſui
corpis Gñationẽ ãt nõ ſui corpis Hoc em̃ iã gñatũ eſt. ſz talis corpis
q̃le ſuũ corpꝰ ẽ A. Quid efficit aĩa ſenſual' B. Uiſionẽ. ⁊ auditionem
⁊ reliquas opationes ſenſuũ Efficit etiã ꝑturbatões ⁊ affectiones Que
em̃ aĩam ſenſualẽ hñt ꝑturbari pñt. leticia. ⁊ tritiſtia. ira ⁊ cupiditate
A. Quia efficit aĩa intellectualis B. Cogitatões ſuas. affirmatões ne
gatões. rõnatiões ꝑſuaſiones ⁊ diſſuatões. ſcias ⁊ errores. lectões rec-
tas ⁊ prauas. dictamia rationis recta ⁊ praua. ⁊ vniuerſaliter oẽs ꝟtu-
tes ⁊ oĩa vicia Patet itaqꝫ aĩam eſſe effectricẽ oĩm opationũ vitaliũ cor
poris viuentis A. Eſt ne aĩa materia corpis viuẽtis B. Nõ eſt Quia
materia trãſmutatõi ſubſtãtiali ſubiecta eſt Nã materia. q̃ nũc formã
terre hz. eſtate habebit formã graminis Aĩa ãt ſubiecta eſt trãſmutatõi
accidẽtali tm̃ Poteſt ei moueri ex ꝟtutibꝰ in vicia. ⁊ ecõuerſo. Ex ſcĩa
in errorẽ. ⁊ ecõuerſo ꝓpꝉ hoc aĩa nõ eſt materia A Utꝝ forã ⁊ materia
pñt coincidẽ. hoc ẽ. vtꝝ vna atqꝫ eadẽ ſubſtãtia p̃t illius eſſe materia cu
ius eſt forma B. Non poſſunt Quia idem non poteſt dare eſſe ⁊ acci-
pere eſſe Quoniam autem forme eſt dare eſſe. ⁊ materie accipere eſſe
Ideo materia ⁊ forme non poſſunt coincidere A Uterum ſentien-
dum eſt cum Empedocle. Ille enim dixit. partes ſummas arboꝝ
ali igne Imas terra Iõqꝫ putauit. motũ alimẽti a radice ad cacumẽ. eẽ
naturalem. Qm̃ autem leue naturaliter ſurſũ ferꝉ graue deorſum Ideo

dixit ignē q̄ natura leuis ē. ferri ad ſummas ꝑtes arboris. et alere eas
Terra aūt q̄ natura grauis ē. manere in imis ꝑtibꝰ ⁊ eas alere. B. A-
riſto. diſſentit ab Empedocle. eo ꝙ non recte ſenſerit. de ſummo ⁊ imo
arboris. Nā iudicio Ariſtotelis. radix ē ſummū arboris. cacumē autē
imū Nā radix hoc ē arbori quod os aiali. Cū arbor radice alimētuȝ ſu-
mat. ſicut aīal ore. Os āt aialis ē ſummū eiꝰ. Igitur radix arboris ſum
mū arboris ē A Utꝝ ſūmū arboris ſit radix. Imū cacumē. hoc ē Utꝝ
is qui cadit a cacumīe ad radicē. cadit ſurſuȝ. vtrū lapis q̄ iacit̄ ad cacu
cumēiac. t̄ deorſuȝ B. Si vocamꝰ id ſummū arboris. id imū q̄d vulgꝰ
ſummū ⁊ imū vocat Dicendū ē cacumē eē ſummū arboris. radicē imū
Si āt id d̄r ſummū. quo alimentū ſumit̄ Id imū ꝑ quod emittūt̄ excre
mēta. Radix ſummū ē. cacumē imū Cū em̄ radix arboris ſit ori ſimilis
operatiōe et officio Aequū ē. vt dicat̄ eē ſurſuȝ in arbore ſicut os in aīa
li. A. Utrū aīa ē altrix corꝑis aīalis. An vt quidā philiſophi putaue
rūt. ignis B. Et aīa ⁊ ignis. ſi noīe ignis calor naturalis ſtomachi. ħcet̄
Nā aīa ē que cibū ſumptū cōcoquit. et cōcoctū in ſubſtātiā aīalis con-
uertit Ignis āt ſtomachi. inſtrumentū ē aīe. cibi cōcoquētis. Et ꝑpter
hoc aīa ē cauſa ꝑncipalis nutritionis. Ignis āt inſtrumētalis vel con-
cauſa d̄r Nō eni aīa cibū cōcoquere poterit. niſi ſtomachi igne vtatur.
A. Que eſt principalis cauſa B. Que aliquid efficit: A. Que inſtru-
mentalis. B Quo aliquid efficitur. A Quid eſt concoquere. B. Idip
ſum quod digerere. A Quid eſt concoctio. B. Id ipſum quod dige-
ſtio. A: Quid eſt concoctionem iuuare. B. ē ſtomacho opem ferre vt
poſſit conquerere. A Cur neceſſe eſt cibum concoqui. B. Quia non
poteſt conuerti in ſubſtantiam viuentis niſi ſit concoctus. Nam con-
coctio alteratio eſt Omnem autem generationem. alteratio precedit.
Itaqȝ ex cibo non poteſt generari caro. niſi concoctione. alteratus ſit.
A· Utrum homo concoquit cibum quem ſumit an anima eius. an ſto
machus. B. Hec omnia concoquunt cibum. Hominem concoquere
liquet Quia homines egroti conqueruntur ſe non poſſe cōcoquē. Ani
mam vegetatiuam concoquere manifeſtum eſt Id enim eſt eius offici
cium Stomachum. hoc eſt. ventrem concoquere notius eſt q̄ȝ vt ſit de-
monſtrandum. A. Utrum medicina poteſt conquerere cibum. B.
poteſt. Id enim experientia docet et omnes medici et φαρμὰκοπω
λαί teſtatur. A. Qui vocantur φαρμακοπωλαι. A. Qui
φαρματὰ hoc eſt medicamenta vendunt A: Cur ſic vocantur B.
Quia φαρμὰ cum in bonamit parem accipitur medicinam ſignifi-
cat πολεο autem idem ſignificat quod vendo Inde deriuatur φαρ-
μὰκοπωλὰ vēditor medicamentorum. A. Quare animę non ig-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

ni. datum eſt augere corpora viuētia. cū ignis alimēto egeat ⁊ ſine eo du-
rare nō poſſit Idqꝫ in ſeipm ꝯuertat B. Qr qd ignis auget. ſine mēſu-
ra ⁊ mō auget Tam diu em̄ ſe auget. qꝫ diu cremabile aliq̄d ſibi ſubmi-
ſtrat Et ꝓpterea in infinitū d̾r augeri. Quecūqꝫ em̄ ab aīa augent ad
certā menſurā augent Corpa em̄ viuētia iō augent vt idonea reddātur.
q̄bꝰ aīa. in ſuis opationibꝰ vti valeat Cur em̄ hō augeſcēdo non ꝑuenit
ad magnitudinē Elephāti Niſi qr ea magnitudo humāe aīe nō ꝯue-
nit A. Cur natura nō dedit Muſculo mḡnitudinē felis B. Ne feli vi-
ribꝰ ꝑeſſet Facta ē. feles ē. vt muſculos capiat Patet itaqꝫ oī aīali. mag
nitudinē debitā ⁊ ꝯgruentē a natura datā eē A. Utrū ignis ita alitur ſi
cut aīal B. Nō Quia alimentū aīalis. ſubſtātiā eiꝰ penetrat. ⁊ ad ſingu
la mēbra diffundit Id nō ꝯtingit in nutritōe ignis Nō em̄ lignū cre-
mabile. q̄ ignis nutrit. ignē penetrat ⁊ ad ſinglas eiꝰ ptes diffundit Ex
quo patet. hāc argumētatōez ſophiſticā eē Quicq̄d alit hꝫ aīam Ignis
alit Ergo ignis hꝫ aīam A. Utrū hec argumētatio ē ſophiſtica Quic-
quid alitur animam habet Arbor alitur ergo arbor animam habet B.
Non eſt Arbor enim ⁊ animal eadem rōne dicuntur. A Quid
hn̄t res aīales. cōe cū igne B. Sicut res aīales. nō pn̄t viuē. niſi alātur
Ita nec ignis ſine alimēto durare pt Aīalia em̄ ⁊ ſtirpes. quādiu viuūt
alātur neceſſe ē Ideo em̄ aliunt. ne interiāt Nā videmꝰ aīalia q̄ nō alun
tur. inedia pire Stirpes ſi nō alātur. neceſſe eſt exaiari A. Cur res aīa-
les. non augeſcūt quādiu viuunt. cum nutriātur toto tempore vite ſue
B. Tamdiu augeſcunt donec reddātur idonea quibꝰ anima in ſuis ope
rationibus vtatur Poſtq̄ āt facta ſunt idonea anime inſtrumenta De
ſinunt augeri ne fruſtra augeātur Tamdiu enim augetur equus, donec
efficiatur abilis ferre equitem. Tamdiu bos. donec eo magnitudinis
perueniat. vt poſſit arua colere, Tamdiu canis. donec reddatur abilis
arcere lupos ab ouibus A. Quid intereſt inter ignem. ⁊ animam ve-
getabilem B. Ignis ſeipſum alit. Anima autem vegetabilis non ſeip
ſam. ſed corpus ſuum alit. Item Ignis ſeipſum in infinitum auget.
Tamdiu enim ſe auget. quamdiu ſibi lingna ſubminiſtrantur. aut a-
lia cremabilia Anima autem vegetabilis non in infinitum. ſed ad
iuſtam menſuram. ſuum corpus auget A Utrum potentie anime
vegetabilis. que tres numero ſunt: habent id idem obiectum. hoc eſt
eandem materiam. in quam agunt. An diuerſa lis B Eandem ma
teriam habent. Nam quercus ex eodem alimento. alitur. auge-
tur. ⁊ glandes gignit. Oliua baccas. Malus ⁊ prunus. Poma Auis
ex eodem alimento. nutritur. gliſcit. ⁊ oua generat. Nam alimen-
tum. quia ſubſtantia tranſformabilis eſt poteſt in corpus rei anima-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

lis. conuerti. Et quia quantatem habet. Poteſt quantitatem viuentis augere. Et quoniam pars eius in ſemen conuerti poteſt.
Poteſt ex eo aliquid ſimile viuenti gignere. A Utrum alimentum
eſt ſimile an diſſimile rei alendę. hoc eſt vtrū id quod alit᷑. ſimili an diſſi
mili alitur. B. Cū alimentū ſumit᷑ a re alenda ei diſſimile eſt Non enī
glandes carnes ſuille. nec pabulum bubule. ſimile ē Quoniā añ concoc
tionē omne alimentū rei alendę diſſimile eſt Ideo enī concoquit᷑ vt red
datur idoneum conuerti in corpus rei alende Poſt concoctionem vero
et digeſtionē. alimentū rei alendę ſimile eſt Quia non poteſt alimentū
ſuſcipere formā rei alende niſi per concoctionē idoneū reddatur. ad hu
iuſmodi formā ſuſcipiendam Cum primū aūt ſimile factū ē rei alende
continuo amittit formā alimenti. et formā rei alende ſuſcipit. Propter
hoc Ariſtoteles dicit. Alimentum non coctū. eſſe contrarium. id ē diſ
ſimile rei que alitur Concoctū aūt ſimile A: Utrum alimentū. eſt ſub
ſtantialiter diſſimile rei que alit᷑. B: Eſt. Qꝛ conuertit᷑ in corpus rei q̄
alitur. Alimentum enim bouis. in carne bubulam Suis in ſuillā con
uertitur. Omne autē quod in alterum conuertitur. diſſimile eſt ei. i qđ
conuertit᷑ Ex quo ſequit᷑ omne alimentū q̄ȝ diu alimentum ē eſſe diſimi
le illi cuius alimentū eſt. Cum eni in corpus rei alite cōuerſum ē Jam
nō ē alimētū. ſȝ ps rei alite.. A. Utꝝ oē qđ auget᷑ ſil'i auget᷑ B. Etiam
Aqua eni aq̄ auget᷑. lac lacte. vinū vino Grex ouiū nō auget᷑ porcis nec
grex porcoꝝ ouibꝰ. A. Quare ſil'e auget᷑ ſil'i. cū ꝯtrariū ꝯtrario alat᷑ B
Qꝛ cū aliquid alit᷑ necē ē vnū diſſimiliū in alteꝝ ꝯuerti. Cū ꝟo alqđ au
get᷑. ſil'e ſil'i addit᷑. Ex q̄ ſequit᷑ idiotas nūerū lrātoꝝ alē lrātos aūt au
gere. Cū eñ ex idiotis fiūt lrāti Numerꝰ lrātoꝝ alit᷑. ne pereat Cū aūt
lrāti lrātis addunt᷑ Numerꝰ lrātoꝝ auget᷑. A. Quid ē ꝟtꝰ nutritia B
Eſt vis aīe ꝯuertens alimētuȝ. i corpꝰ rei q̄ alit᷑ A. Utꝝ vis nutritiua
actia ē an paſſiua. B. Actia Nō eni patitur id qđ alitur ab alimento:
Sicut nec ſtatuariꝰ a materia ſtatue. Nec edificator a materia domꝰ
Nō eni opifex a materia trāſmutat᷑, ſȝ materia ab opifice A. Utꝝ ali
mētū ē aīatū an iāiatū B. Potētia aīatū ē nō actu Nō eni cibꝰ. q̄ ſto
macho aut epate ꝯcoquit᷑ aīatꝰ ē ſȝ aīabit᷑ cū in corpꝰ viuētis cōuertet᷑
A. Quis ē finis ꝟtutis nutritiē B. Cōſuare ſingula viuētia tātiſp in
vita q̄ȝ diu i ea cōſuari pñt Ideo ei nutriūt᷑ vt i vita cōſuent᷑ A. Utꝝ
ꝟtꝰ nutritia, aliqñ opatiōeȝ ſuā itromittit. h̄ ē vtꝝ Glires ⁊ Herinatij
cū hyeme dormiūt. nutriūt᷑ B. Nō nutriūt᷑ hyeme alimēto extͥno. h̄ ē
extrinſecꝰ ſūpto. cū eo tpe nihil alimēti ſumāt. ſȝ ſi nutriūt᷑ alimento in
terno nutriuntur. Q. Quot ſunt virtutes que vittuti nutritiue ſub
ſeruiūnt, B. Quattuor vna eſt attractiua . Qua alimentum attra

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

hitur Nam teſte Alberto: cibus ad mēbra trahit. ſicut ferrū ad Mag
netem Sicut enī ferrū alteratū a Magnete. admouet ad Magnetē
Ita cibus alterat⁹. mouet ad mēbra nutriēda Altera eſt retentiā Que
cibū tantiſper retinet in corpe. donec ꝯcoqui poſſit Tercia ꝯcoctiua vl'
digeſtiua Que cibū ꝯcoquit. ſeparādo excremēta. ab eo qd' in ſubſtanti
am viuētis eſt ꝯuertendū. Quarta expulſiua Hec excremēta expellit ex
corpe tāq3 min⁹ idonea. q̄ i corp⁹ viuētꝭ pn̄t ꝯuerti A. Quot ꝯcoctōes
vel digeſtiones q̄ fiunt in corpe. B. Quattuor Una in ſtomacho ad
quē mittit excrementū Et eſt receptaculū excrementoꝝ In quo excre-
mentū a puriori alimēto ſeparat. ⁊ ad inteſtina mittit. Altera in epate
Ubi id qd' ab excremēto ſeparatū eſt. colorē ſanguineū accipit. ⁊ ad ve-
nas mittit Tercia in extremitatib⁹ venaꝝ Ubi ex rubro in albū ꝯuerti
tur Quarta in ſingulis mēbris ad q̄ alimentū attractū eſt Quib⁹ dige
ſtionib⁹ ꝯſumatis. alimentū corpi viuēti ꝯglutinat. ⁊ in ſubſtantiā ei⁹
conuertit. Conmāducatio āt cibi. nō eſt ꝓprie ꝯcoctio dicenda Nō enī
qui mādit cibū concoquit ſed ad ꝯcoctōem p̄parat

De aīa ſenſuali ſiue ſenſili Dialogus Tercius.

a Cur Ariſtoteles in tractatu ſenſuū ⁊ ſenſibiliū Qui
eſt ps libri de aīa Antea docet gn̄aliter de vniuerſis ſē
ſibus ⁊ ſenſibilib⁹: q̄3 doceat ſpēaliter. de viſu ⁊ viſibili
Uel auditu ⁊ audibili. B. Quia in ꝓemio phyſico
rū d'r Innatū eſſe nobis. ꝓcedere a gn̄alib⁹ ad ſpēalia
Hoc eſt an magis cōibus ad min⁹ cōia. A. Quid eſt ꝓcedere a gn̄alib⁹
ad ſpēalia. B. Eſt p̄ceptorē docere de reb⁹. q̄ in μεθοδο aliqua trac-
tant. antea ꝓnunciata gn̄alia. q̄3 ſpēalia. A. Utꝝ in oī μεθοδο ꝓce
dit a gn̄alib⁹ ad ſpēalia. B. Etiā. A. Oſtende hoc. B. Metaphyſic⁹
an̄ docet oē3 ſubſtantiā eſſe diuerſam a ſuis q̄litatib⁹ ſibi inherētib⁹. q̄3
doceat aīam eſſe diuerſam a ſuis ſciētijs ⁊ ꝟtutib⁹ Quia hoc ꝓnūciatū
ſpeciale eſt Illud gn̄ale. Phyſic⁹ an̄ docet. oēm motū habere terminū
a quo incipit et terminū in quē deſinit. q̄3 doceat. diſcere eſſe motū ab ig-
norātia ad ſciam Geometra. antea docet oēm figurā claudi termīo vel
terminis q̄3 doceat. figurā planā claudi linea vel lineis Solidā ſupfi-
cie vel ſupficieb⁹ Quia hec ſunt ꝓnūciata ſpēalia Illd' gn̄ale Arithme
ticus. an̄ docet oēm maiorē nūeꝝ: habere ꝓporcionē maioris in equali-
tatis ad minorē. q̄3 doceat ΤΗΝ ὀγδοαδα. habē ꝓ ptōe3 ſeſq̄ſepti
mā ad hebdomada Muſicus ante docet proportionem duplā. conſta-

re ex Διάπεντησ ⁊ Δατεσσερον aſtronomꝰ. an̄ docet oēm pla
netā moueri cōtra firmamentū q̄ꝫ doceat ſolē ſingulis diebꝰ naturalibꝰ
moueri contra firmamentū quinq̄ginta nouē minutꝫ et octo ſecūdis
Grāmaticꝰ an̄ docet oēm την Διφθογγον eſſe longam. q̄ꝫ αυ̇ aut
εύ i ꝟſu debē ꝓduci Dialecticꝰ an̄ docet oēꝫ ſyllogiſmū eē ſophiſticū Cu
iꝰ mediū aliud ſꝫ in maioꝛe aliud in minoꝛe q̄ꝫ doceat ſyllogiſmū eſſe ſo
phiſticū. cuiꝰ mediū ī maioꝛe ſꝫ aīal ī minoꝛe ſidꝰ celeſte. Rhetoꝛ an̄ do
cet Oꝛatoꝛꝫ officiū eē aīm iudicꝫ ſibi cōciliare ⁊ ab aduerſario alienaē q̄ꝫ
doceat Oꝛatoꝛē debē ſua ī iudicē merita et officia ſine arrogātia ſꝫ cū mo
deſtia exponē Et aduerſariū ſuū iudici ꝯtēptibelē facē. ⁊ odioſuꝫ reddē
Ethicꝰ an̄ docet honeſtū eē q̇cquid rcā rō dictat faciēduꝫ Et turpe q̇c-
q̇d dictat omittēduꝫ. q̄ꝫ doceat reddē vnicuiqꝫ qđ ſuū ē. eē honeſtū Tur
pe āt eē rapē aliena Ex p̄dictis maifeſtū ē ī oī μεθοΔω a gn̄erībꝰ ad
ſpeālia eē ꝓcedendū A. Utꝝ oīs ſenſꝰ ē ꝟtꝰ B Uirtꝰ duo ſꝫ Uirtutē
q̇dē naturalē ⁊ acq̇ſitā. Uirtutes naturales ſunt q̄ rebus innate ſūt. q̄
les ſꝫ ꝟtutes herbaꝝ ⁊ lapidū. Et vocanꝫ naturales potētie. Uirtutes
acq̇ſite ſunt q̄ labore ⁊ ſtudio ꝑte ſunt Sēſꝰ āt cū nihil aliud ſit q̄ꝫ po-
tētia aut vis ſentiēdi ꝟtꝰ naturalis ē Sūt em̄ ſenſus aīalibꝰ inati. non
ſtudio ⁊ laboē acq̇ſiti A Que ſunt ꝟtutes acq̇ſite ſtudio ⁊ laboē. B Ha
bitꝰ mētis laudabiles. vt dicit Ariſto. in fine ꝑmi ethicoꝝ Qui em̄ hu
iuſmodi habitibꝰ p̄diti ſunt digni. ſunt qui ab oībꝰ laudenꝫ. A. Diui-
de ꝟtutes acq̇ſitas. B. Ariſto. diuidit eas in ꝑncipio ſcđi ethicoꝝ ī in-
tellectias ⁊ moꝛales A. Quid inter illas ꝟtutes intereſt B. Intellecti
ue ſm̄ Ariſtotelē ex doctrina gn̄atiōem hn̄t atqꝫ augmentū Moꝛales
āt ex aſſuetudie fiūt. Un̄ ⁊ nomē hn̄t. Nā nemo iuſtꝰ efficiꝫ niſi q̄ ea q̄
iuſta ſunt ſepe opatur. Nēo liberalis niſi qui ſepe liberaliter largiꝫ Ex
quo manifeſtū ē nullā ꝟtutē moꝛalē ineē nobis a natura. A. Que ſꝫ
ꝟtutes intellectiue B. Sapientia intellectus ſcientia. pꝛudētia et ars.
Et vocanꝫ habitꝰ intellectuales. A. Que virtutes moꝛales B. Foꝛti
tudo. liberalitas. temperantia. iuſticia et reliqui pꝛobi moꝛes Quia q̄
eis pꝛeditus eſt bene moꝛatus dicꝫ. Quemadmodum is qui pꝛauis
moribus p̄ditus eſt dicitur male moꝛatus A. Cur virtutes dicunꝫ bo-
ni habitꝰ: vicia mali. B. Quia ſicut coꝛpꝰ ſanū. dꝛ bene habere Aegro
tū aūt male Ita mens que ꝟtutes habet bene habere dicitur Que vicia
male pꝛopter hoc virtutes boni habitus dicunꝫ Uicia āt mali A. Di-
uide ꝟtuteꝫ innatā. B. Uirtꝰ inata diuidiꝫ in ꝟtutē actiuā ⁊ paſſiuaꝫ
Uirtus actiua eſt potētia actiua vel agēdi: Paſſiua ē potētia paſſiua vꝫ
patiēdi A. Quid eſt potētia actiua B. Eſt potētia. qua aliq̇d p̄t mouē
et trāmutaē A. Quid paſſiua B. Eſt potētia qua aliq̇d p̄t moueri et

trāſmutari. A. Utrū ꝟtutes herbaꝝ ſunt actiue an paſſiue: B. Actiue.
Qꝛ herbe virtutibꝰ ſuis pn̄t egrotos ſanare. Sanare aūt egrotos eſt
eos ab egritudie in ſanitatē mouere A. Utrū ſanabilitas egroti ē ꝟtꝰ
actiua an paſſiua B Paſſiua Aegrotꝰ eñ ſanabilis dꝛ qꝛ p̄t moueri ab
egritudie ad ſanitatē. A. Que ſunt ꝟtutes herbaꝝ B. Uis ſanandi e
grotos Uis medēdi morbis pollere cōtra q̄rtenas. tercianas. quottidi
anas. Auxiliari φρεντικοίσ pleureticꝭ hydropicis Dyſentericꝰ Co
micialibus tuſſientibꝰ Cardiacis emollire aluū Soluo vere aluū ciere
aluū Siſtē fluxū noxiū Siſtere aluū Ciere vrinā Mederi ſtrangurie
Mederi apū veſperaꝝ crabronū ictibꝰ Uuā gargariſmo reprimē Sa-
lutaē ore cōtra ſꝑpentes et toxica Refrigeraē podagras Et ardores ca-
pitis cōminuere Et eiycere calculos vel mederi calculoſis Sanaē angi
nā tollere dolorē dentiū Stabilire dentes mobilis prodeſſe iocinori ⁊
lumboꝝ doloribus. Sanare vlcera inteſtinoꝝ et purulenta p̄cordiorū
Emendaē αλωπεκιασ Mederi morbo regio Mederi ſuffuſis fel
le Tormina diſcutere prodeſſe ambuſtis luxatis phthiſim metuētibus
Singultū ſedaē Siſtere ꝓfluuia fiſtula ſanare Extenuare pituitā Ca
pitis dolorem ſedare Defectis corporibꝰ phthiſicis mederi. Aluū cire
exinanire purgare Uerrucas tollē Strumas diſcutere Ualē cōtra flu
xiōes q̄s Greci ρευματισμωσ vocāt Ualitudinē cōſeruaē Cruci
atis corpis propulſare Ulcera ⁊ ſuppuratiōes purgare Sternutamē
ta mouere et caput purgare. Crapulas arcē vel diſcutē Uomitiones ci
re et ſiſtē articularios morbos ſedare A. Utrū ſenſꝰ ē ꝟtꝰ actia an paſ-
ſiua. hoc eſt vtrū ſenſus ſentiendo agit in id qđ ſentit an id quod ſentit
agit in ſenſum B. Sēſus eſt ꝟtus paſſiua relatꝰ ad rē ſenſibilē Quia
ois virtus ſuſceptia paſſiua ē Qđ eñ ꝟtutē ſuſceptiuā hꝫ. trāſmutabi
le ē Igit potētiā paſſiuā hꝫ Sēſꝰ āt ꝟtꝰ ſuſceptia ē Qꝛ ois ſenſꝰ orga
no ſuo ſenſorio p̄t formā ⁊ ſpēm rei ſenſibil' i. imaginē ⁊ effigiē ieꝰ ſuſ
cipē Neqꝫ p̄t ſenſꝰ eē ſenſibilē cognoſcē aut de ea iudicaē niſi formā et i
maginē eiꝰ i ſe hēat Ex q̄ ſequit. ſenſuꝫ ad ſenſibile relatū eē vi paſſiuā
Alia eñ ſenſualis nullā vim hꝫ agendi in id qđ ſentit Sed ecōuerſo id
qđ ſentit vim habet agēdi in organū ſenſoriū. Quia color in oculū agit
nō oculus in colorē. Sonꝰ in aurē. non auris in ſonū. Neqꝫ mutatur
color cū videt ſed oculus Neqꝫ ſonꝰ cū audit. ſed auris A. Quid ē a-
gere i aliquid B Eſt aliqđ mouē ⁊ mutaē. vt ſol illuminās aera Dici-
tu ri eū agē Qꝛ mouet eū a tenebris ad lucē. A. Quid eſt pati ab aliq̄.
B. Eſt moueri ab aliq̄ Ut aer cū illuminat a ſole patit ab eo. qꝛ ex te-
nebroſo ſit illumiatꝰ. A vtrū aliquid p̄t in ſe agē B. p̄t qꝛ p̄t ſe mouere
A Utrum aliquis p̄t ſe pati B. p̄t Qꝛ poteſt a ſe moueri. A Utꝝ qui

videt aliquā rem movet ab ea B. Etiā A. Vn̄ ꝛ quo B. A. ꝓuatōe in
habitū Q2 fit ex nō habēte hn̄s Nā an̄ visionē caruit imagine rei visibi
lis, quā in visiōe hꝫ. A. Utꝝ oculꝰ cū videt, mittit ex ſe radios viſuales
ad rē q̄ videt, vt nō nulli phi ſenſerūt, an res q̄ videt mittit imaginē ſuā
ad oculū ſicut Ariſtoteles ſenſit B. Res q̄ videt imaginē ſuā ad oculū
mittit Hoc ei ſentire cū Ariſtotele debemꝰ Q2 ꝯ ꝑtū habemꝰ res viſibi-
les ginḡe ex ſe imagies ſuas Sꝫ nō habemꝰ ꝯptū. radios viſuales mit
ti ab ocl'is ad res viſibiles A. Utꝝ necē ē oculū vidētis hr̄e in ſe imagi
nē rei q̄ videt B. Eſt A. Ūn̄de B. Jō viſus fit ꝑ corpꝰ ꝑſpicuū, vt res
q̄ videt poſſꝫ imaginē ſuā mittē in oculū Jō res viſibilis, ſi plꝰ ꝯquo, di
ſtat ab ocl'o, videri nō p̄t Q2 imaginē ſuā ad ocl'm iacē nō p̄t Nō ei res
viſibil' ꝑ infinitū ſpaciū imaginē ſuā iacē p̄t A. Cur res viſibil' ꝯtingēs
ocl'm, nō videt B. Q2 necē ē oē id qd̄ videt mittē effigiē ſuā ad ocl'm
ꝑ corpꝰ ꝑſpicuū Q2 in ōi viſiōe int' ocl'm ꝛ rē viſibilē Necē ē corpꝰ ꝑ-
ſpicuū int'eſſe ꝓpt' hoc, ocl'us neqꝫ ſe neqꝫ ſuū ipiꝰ colorē videt q2 imagi-
nē ſuā in ſe iacē nō p̄t A. Cur res in ſpeculo videt B. Q2 imaginē ſuā ad
ſpeculū iacit, ꝛ ea a ſpecl'o reſilit ꝛ reflectit ad oculū Quicq̄d em̄ in ſpecl'o
videt ꝑ imaginē reſilentē ꝛ reflexā videt Et ꝓpter hec rei viſio in ſpecl'o
reflexa vocat. Jacit em̄ res q̄ videt imaginē ſuā in ſpeculū, q̄ ita a ſpeculo
reſilit ad oculū, quēadmodū lumē cādele iactū ad peluim, ab ea reſilit ad
parietē A. Utꝝ anima ſenſual'. ſola v̄tute paſſiua, in ſentiendo vtitur.
B. Non Quia vtitur vtraqꝫ v̄tute, ꝛ actiua ꝛ paſſiua Nam ſuſcipien
do formam ꝛ imaginem rei ſenſibilis patitur. Congnoſcendo autem eſ
ſe ſenſibilem, ꝛ indicando de ea agit. Nam viſus, iudicans niuem eſſe
albam, ꝛ picem nigram. Non patitur ſed agit. Quia indicare agere eſt
Similiter viſus iudicans normam admotam oculo aut rectam eſſe
aut prauam agit Quia non ſine diligentia ꝛ labore poteſt illud iudica-
re. Eodem modo, auditus iudicans de conſonantia ꝛ harmonia ſono-
rum, agit cum non poſſit id abſqꝫ labore ꝛ diligentia facere. Ex quo ſe-
quitur, ſenſum habere duplicem virtutem, paſſiuam in ſuſcipiendo, ac-
tiuam in iudicando. A. Quot modis ſentire accipitur . B. Duobus
modis Qn̄qꝫ em̄ ſentire, ad animā intellectualem pertinet, qn̄qꝫ ad ſen
ſualem. Sentire pertinens ad animam intellectualem, eſt mente, ali-
quid iudicare, vt ſentire deum eſſe creatorem omnium. Sentire
quod ad animam ſenſualem pertinet, duo ſignificat, vim ſenſoriam
habere, hoc eſt virtutem ſentiendi, ꝛ vi ſenſoria vti, hoc eſt ſenſu aliquid
percipere Eodem modo, videre ꝛ audire ꝛ reliqua verba ſignificātia ope
rationes ſenſuum, duo ſignificans Uidere em̄ quādoqꝫ ſignificat vim

viſiuam habere.hoc mõ.hõ dormiẽs videt Qñq; viſu aliquid ꝑcipere
hoc hoĩes vigilantes vident A Quot ſ̄cata hʒ ſenſus B.Duo ſignifi-
cat eĩ qñq; vim ſenſetia.i.potentiã ſentiẽdi.qñq; opationẽ ꝟtutis ſen
ſorie hoc ẽ cognitiõem.⁊ ꝑceptionẽ rei.q̄ ſentit̃.q̄ vulgato noĩe ſenſatio
dr̄ Et p̄t vocari ſenſio.ſi analogiã ſeruare voluerꝰ A Utrũ aĩal dormi-
ens.hʒ actu ſenſum B. Habet.ſi,ſenſus pro vi ſenſo ria vel potẽtia ſen
tiendi accipiat̃ Si ãt ſenſus ꝓ opatione ſenſus accipiat̃,aĩal dormiens
ſenſus expꝰs eſt A Utrũ aĩal ita ſe hʒ ad ſenſum.ſicunt grammaticꝰ ad
grãmaticã Rhetor ad rhetoricã Geometra ad geometriã B. Habet ſi
ſenſus ꝓ ꝟtute ſentiẽdi accipiat̃ Nã ſicut ꝟtus ſentiẽdi ẽ p̄mꝰ actus.
.i.p̄ma ꝑfectio aĩalis Jta Gometria p̄ma ꝑfectio geometrę Et grãma
tica grãmaticę Sicut em̄ ſciẽs Grãmaticã.p̄t recte loq̃. Jta hñs vim
ſentiẽdi.p̄t ſentire Si ãt noĩe ſenſus opatio ſenſus ſ̄catur. Aĩal ita ſe
ad ſenſum hʒ.hoc eſt ad ſentiendũ.ſicut Geometra ſpeculatiuꝰ,ad ſpe-
culandũ.⁊ demõſtrandũ ſua ꝓnũciata Uel opatiuꝰ ad mẽſurandũ Et
rhetor ad recte dicendũ Q.m̄ ſicur ſentire eſt ſcd's actus.hoc ẽ ſcd'a ꝑfe
tio aĩalis Jta recte dicere ſcd's actus Rhetoris A.Quid hʒ ſenſus cõe
cũ intellectu B.Senſus mouet̃ a ſenſibili.ſicut intellectꝰ ab intelligibi
li. Nã ſicut nihil intelligit̃ niſi iutelligibile. Jta nihil ſentit̃ niſi ſenſibi
le A.Quid inter ſenſum ⁊ iutellectũ inter eſt B.Senſus ſingulariter
cognoſcit Jntellectus vniuerſaliter Judiciũ em̄ ſenſus.eſt de ſingulis
Judiciũ ãt intellectꝰ .de vniuerſis Qr̄ viſus nõ p̄t iudicare vniuerſos
Cygnos eſſe albos Sʒ ſolũ Cygnũ ſibi obiectũ iudicat albũ eſſe Jntel-
lectus vniuerſos Cygnos ꝓnũciat albos eſſe Auditꝰ ſonũ ſibi Luſcinię
ſibi obiectũ.iudicat eſſe iucũdũ Jntellectꝰ .oẽʒ ſonũ Luſcinię dulcẽ iudi
cat Jtẽ Jntellectꝰ intelligit cũ vult Senſus ãt ſentire nõ p̄t.niſ cũ ſen
ſibile.adeſt organo ſenſorio Nõ em̄ oculus videre p̄t.ſubmoto viſibili
Nec auris audire.ſub moto audibili Nõ em̄ poſſumꝰ abſentia ſenſu ꝑ
cipere. quãuis de eis mẽte poſſumꝰ cogitare A.Cur Ariſtoteles dr̄ vni
uerſalia eſſe quodã mõ in intellectu B Qr̄ vniuerſales ꝯceptus.ſunt in
aĩa intellectuali Cũ em̄ cogito de vniuerſis Cygnis aut de eis aliq̃d pro
nũtio Habeo vniuerſalẽ ꝯceptũ.hoc eſt ꝯceptũ vniuerſoꝝ Cygnoꝝ Cũ
cogito de vniuerſis coruis habeo cogitatõem vniuerſalẽ Nulla ãt ẽ vi
ſio vniuerſalis Nõ em̄ vna viſione poſſum vniuerſos colores videre
Queãdmodũ vna cogitatõe de vniuerſis cogitare poſſum ꝓpter hoc.ĩ
tellectꝰ vniuerſaliũ dr̄ Senſus ſingulariũ A Quid ẽ qd' ex nõ ſentiẽte
fit ſentiẽs B.Si nõ ſentiẽs dr̄ id qd' caret aĩa ſenſuali dicẽdũ eſt id qd'
aĩmal gñat.,facẽ ex nõ ſentiẽte ſentiẽs Cũ em̄ ex nõ aĩali fit aĩal.ex nõ
ſentiẽte fit ſentiẽs Si ãt.nõ ſentiẽs id dr̄.qd' ſenſu quẽ hʒ nõ vtit̃ ne-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

q̄ȝ eo aliq̄d ꝑcipit. dicendū eſt. ſenſibile eſſe id qđ ex nō ſentiēte facit ſen-
tiēs Cū ſenſibile obijcit̄ organo ſenſorio ↄtinuo qđ nō ſentit ſentire in-
cipit A. Utꝝ aīal dormiēs hȝ actu ſenſum. B. Si ſenſus ꝓ opatione
ſenſus accipat̄. aīal dormiēs ſenſu expꝰs eſt Si ꝓ vi ſenſoria hȝ Aīal eī
dormiēs. ſenſum hȝ Queēadmodū orator, q̄ nō orat Rhetoricam Aut
Geometra qui non menſurat Geometriam.

¶ De aīa intellectuali Dialogus Quartus

Utꝝ ſpeculatio aīe intellectualis ꝑtinet ad phm na-
a turalē B. Pertinet A. Quare. B. Qꝛ phi natural̄
eſt ſpeculari vniuerſas res mobiles Aīa āt intellectīa
res mobiles eſt Igit̄ ſpeculatio eiꝰ ꝑtinet ad phm na
turalē Itē Aīa intellectiua ps hoīs eſt Nā hō ↄſtat
ex corꝑe ⁊ aīa rōnali Qm̄ āt ꝑtinet ad phyſicū ſpeculatio hoīs. cum ſit
res mobilis Neceſſe eſt ad eūdē ꝑtinere ſpeculatōem ꝑtiū eꝰ Qꝛ eiuſdē
ē ſpeculari totū ⁊ ꝑtes Itē Nō ſolū res mobiles cadūt ſub ↄtēplatōeȝ
phyſici Sȝ etiā motores ⁊ motrices eaꝝ Nō eī mobilia pn̄t cognoſci ſi-
ne motoribꝰ Qm̄ āt aīa intellectiua eſt motrix hoīs Ideo ſpeculatio eiꝰ
ad phyſicū ꝑtinet A. Cur potiꝰ res mobilis eſt ſubiectū phyſice q̄ȝ cor-
pus mobile B. Qꝛ phyſicus vniuerſas res mobiles ↄſiderat nō ſoluȝ
corꝑa mobilia. nec tm̄ de corꝑibꝰ mobilibꝰ vniuerſalia ꝓnūciata ſua ꝓ
nūciat A Que ꝓnūciata phyſicꝰ de vniūſ rebꝰ mobilibꝰ ꝓnūciat B Hec
oē qđ mouet̄. a mouēte mouet̄ Oē qđ mouet̄. alicūde mouet̄. hoc ē a ter
minū ad quē Qm̄ hec ꝓnūciata de vniuerſis rebꝰ mobilibꝰ ꝓnunciant̄
⁊ nō ſolū de corꝑibꝰ Igit̄ res mobilis eſt ſubiectū phyſice. Cū ſubiectū
ſcie debeat eſſe cōe oībꝰ in ſcia ↄſideratis A Unde ⁊ quo mobilis eſt aīa
intellectiua B. Ab ignorātia ad ſciam Ab errore ad noticiā veritatis
Ab affirmatōe in negatōem ⁊ ecōtra A noticia ꝓncipioꝝ indemōſtra-
biliū. ad noticiā coꝝ q̄ per ea demonſtrant̄ A ſcia enūciationū demōſtrā
tiū. ad ſciam enūciatōis demrāte Itē Aīa mobilis eſt a fide ad fidē. ab
errore ad errorē. ab opinione ad opinionē Qm̄ eīn credit vel opinat̄ ali
quā enūciationē eſſe verā Neceſſe eſt eū credere ⁊ opinari. oēs enūciati
ones q̄ ex illa neceſſario ↄſequunt̄. eſſe veras A. Oſtende aīam moueri
de ſcia ad ſciam B. Qui ſcit totū ſpaciū circūſtās aliqđ punctū in ſuꝑ-
ficie. eſſe equale quattuor angulis rectis Facile ſcire poterit. meditatem
eiuſdē ſpacij eſſe equalē duobꝰ rectis Qꝛ ſi totū toti eſt equale Neceſſe
eſt medietatē medietati equalē eſſe. terciā tercie. quartā quarte. ⁊c̄: Ut

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

ſi modius modio eſt ęqualis. aut libra librę Neceſſe eſt ſemodiū ſemo-
dioꝛ ſelibrā ſelibrę eſſe ęqualē Si as aſſi ęqual' eſt Necē eſt trietē trien
ti equalē eſſe ⁊ dodrantē dodranti. Qui ſcit totū ſpaciū qď circunſtat
punctū aliquod in ſupficie eſſe equale quattuoꝛ angulis rectis. ſcire po
terit tres angulos obtuſſos poſſe eſſe equales quattuoꝛ rectis angulis
Poſſuut em̄ tres obtuſi. tm̄ ſpaciū occupare. quantū q̄ttuoꝛ recti Que
cunq; āt occupāt equalia ſpacia. ęqualia ſunt Si āt tres anguli obtuſi
inter ſe ęquales. occupāt totū ſpaciū qď circūſtat punctū in ſupficie.
Neceſſe eſt vnū quēlibet coꝝ ꝯtinere angulū rectū. ⁊ terciā ꝑtem recti.
A. Oſtende aīam poſſe moueri de fide ad fidem B. Qui credit aliquaȝ
enūciationē eſſe verā. neceſſe eſt eū credere oēs enūciatōes eſſe veras. que
ex illa ꝯſequunt̄ Ut qui credit deū eſſe oī potentē Neceſſe hȝ credere eū
poſſe aliquid ex nihilo facere Et id qď factū eſt ex nihilo. in nihilū poſſe
redigere Idipm̄ de erroꝛe ſentiendū eſt Quiem̄ aſſentit̄ alicui enūciatio
ni falſę Neceſſe eſt eū aſſentiri ⁊ oībus q̄ ex illa ꝯſequnt̄. Et ꝓpter hoc
paruus erroꝛ in ꝑncipio. fit maximus in fine A. Utꝝ aīa intellectīa p̄t
de ſeipā aliquid ſcire B. Poteſt A. Quare B. Quia ſi p̄t de rebꝰ a ſe di
uerſis ea ꝓnūciare q̄ compit eſſe vera Multo magis p̄t de ſe ipā id enū-
ciare. hoc eſt affirmare et negare. qď cōpertum habet eſſe veruȝ. Igit̄ de
ſeipā p̄t habere ſciam Nā id oēs arbitramur nos ſcire. qď nobis com-
pertum eſt A. Oſtende B. Compertū habemus. qď nō poſſimꝰ duobꝰ
ꝓnūciatis ꝯtradicentibꝰ. eodem tpe aſſentiri Igit̄ ſcimus de aīa. q' non
p̄t credere ꝯtradictoꝛia eſſe vera Compertū habemus qď cū aſſentimur
enūciationi añcedenti. in bona argumētione Neceſſe ſit ⁊ nos aſſentiri
conſequēti Et hoc ſcimꝰ de aīa A. Quo pacto aīa intellectiua eſt mo-
trix hoīs B. Quia homo non mouet̄ ad ꝯſequendū bonū aliqď. niſi eo
cognitio. ⁊ appetito Cognitio āt ⁊ appetitio. ad animā intellectiuā ꝑti-
nent Igit̄ ea eſt motrix hoīs. A. Utꝝ hic ſyllogiſmꝰ eſt bonꝰ an ſophy
ſticus Quicq̄d ſcitur eſt veꝝ. cum ſcia tm̄ ſit veroꝝ Anima āt intellec
tiua nō eſt vera Cū non ſit enūciatio Ergo aīa intellectīa nō ſcitur. B.
Sophiſticus eſt. Qꝛ per id qď ſcit̄ aliud intelligit̄ in maioꝛe aliud in
cōcluſione In maioꝛe em̄ ꝑt enūciationē q̄ ſcit̄ hoc eſt. cui hn̄s ſciam aſ
ſentit̄ In ꝯcluſione vero. ꝑt rem de qua aliq̄d ſcitur Uel id. qď ſcitur in
maioꝛe ꝑt ſcitū ꝓpinquū In concluſione ſcitū r̄motū Eodē mō iudicā
dū eſt de hoc ſyllogiſmo Quiq̄d ſcit̄ eſt ꝯcluſio demrātiui ſyllogiſmi
Aīa intellectiā nō eſt ꝯcluſio ſyllogiſimi demrātiui Ergo aīa intellectīa
nō ſcit̄ A. Quid eſt ſcitū ꝓpinquū B. Eſt enūciatio demrāta. cui hn̄s
ſciam aſſentit̄ A. Quid ē ſcitū remotū B. Res de qua hn̄s ſciam aliq̄d
ſcit A. Quid iudicādū eſt de hoc ſyllogiſmo Oīs ſcia eſt eoꝝ que ſe ali-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

ter habere nõ pñt Quia dt Ariſtoteles ſexto Ethicoꝝ Oẽs ſic accipi-
mus.vt id qđ ſcimꝰ.aliter ſe hr̃e nõ poſſit Noticia ãt de aĩa intellectiua
nõ eſt eoꝝ q̃ ſe aliter hr̃e nõ pñt Cũ aĩa intellectiua (vt dictũ eſt) ſit mo-
bilis ⁊ mutabil' Igit᷑ de ea nõ eſt ſcĩa B. Sophiſticꝰ ẽ Qꝛ p ea q̃ ſe ali-
ter habere nõ pñt in maiore intelligunt᷑ ꝓnũciata q̃ nõ pñt mutari de vi-
tate in falſitatẽ In minore ṽo res immutabiles ⁊ immobiles A Quid
ſentiẽdũ eſt de iſtis ſyllogiſmis Nullus error ẽ ſcĩa De aĩa eſt error Er
go de aĩa nõ eſt ſcĩa Nullo opinio ẽ ſcĩa De aĩa ẽ opinio Ergo de aĩa ñ
eſt ſcĩa Nulla fides eſt ſcĩa Qꝛ fides fit ex narratõe. ſcĩa ex, demrãtione
De aĩa ãt eſt fides Ergo de aĩa nõ eſt ſcĩa B. Sunt vicioſi ⁊ praui Qꝛ
in eis ꝯcludit᷑ indirecte in ſexto mõ tercię figurę A. Corrige eos B
Nullꝰ error eſt ſcĩa Error eſt de aĩa Ergo aliq̃d qđ eſt de aĩa nõ eſt ſcĩa
Nulla fides eſt ſcĩa Fides eſt de aĩa Ergo aliq̃d qđ eſt de aĩa nõ eſt ſciẽtia
⁊c̃. A. Quid ſentiẽdũ eſt de hoc ſyllogiſmo Si de aĩa eſt fides de aĩa nõ
eſt ſcĩa Qꝛ id qđ credit᷑ nõ ſcit᷑.cũ nõ poſſit demrãri De aĩa ãt eſt fides
qꝛ credimꝰ ꝙ aĩa datura ẽ penas ſcelerꝝ ſuoꝝ in futura vita. Ergo de ea
nõ ẽ ſcĩa B. Argumẽtatio ẽ falſa Quãuis eñ de eodẽ ꝓnũciato nõ po
ſſit eẽ ⁊ fides ⁊ ſcĩa in vna aĩa Sꝫ tñ de eadẽ re.vnũ verꝝ ſciri p̃t.⁊ alterꝝ
credi Et eodẽ mõ ſentiẽdũ eſt de his ſyllogiſmis Si de aĩa ẽ opinio de
ea nõ eſt ſcĩa.⁊c̃. Si de aĩa ẽ error de ea nõ ẽ ſcĩa.⁊c̃. A. Quid de hoc ſyl
logiſmo ſentiẽdũ eſt Oẽ qđ eſt.aut eſt in aĩa aut extra aĩam Sꝫ aĩa in
tellectiua.neqꝫ ẽ in aĩa neqꝫ extra aĩam Igit᷑ non ẽ Et ſi nõ eſt.nõ eſt de
ea ſcientiam Minor ꝓbat᷑ Qꝛ aĩa intellectiua non ẽ in aĩa.cũ nihil ſit
in ſeip̃o ſicut dꝛ quarto phyſicoꝝ Neqꝫ extra aĩam.cũ nihil ſit extra ſe-
ip̃m B. Maior eſt negãda Nã oẽ qđ aliud ab aĩa eſt Aut in aĩa ẽ aut
extra aĩam Sꝫ nõ eſt neceſſe ip̃am aĩam in aĩa aut extra aĩam eſſe Vel
p̃t dici aĩam intellectiuã eſſe in ſeip̃a.queadmodũ oĩs res in ſeip̃a eſſe dꝛ
nõ ꝓprie ſꝫ impꝓpe A. Quid ꝓprie dꝛ eſſe in altero B. Quod aut
ps eiꝰ ẽ cui ineſt.aut accidẽs eiꝰ cui ineſt Aut qđ ꝯtinet᷑ ab eo cui ineſt
ſicut a loco ſuo Oẽ ãt qđ ꝓprie ẽ in altero diuerſum ẽ ab eo cui ineſt A
Quare res dꝛ eẽ in ſeip̃a B. Qꝛ nl'la res extra ſeip̃am ẽ A. Cur res ñ ẽ
ꝓp̃e in ſeip̃a B. Qꝛ nl'la res a ſeip̃a diuerſa ẽ A. Quid ſentiẽdũ ẽ de hac
argumẽtatõe Oĩs ſcĩa ẽ in aĩa Noticia de aĩa nõ ẽ in aĩa Ergo nõ ẽ ſcĩa
Maior ẽ phi in p̃ntꝫ Minor ꝓbat᷑ Qꝛ ſicut ſe hꝫ noticia de lapide ad
lapidẽ Ita noticia de aĩa ad aĩaꝫ Sꝫ noticia de lapide ñ ẽ in lapide.g̊ no
ticia de aĩa nõ ẽ i aĩa B Hec enũciatio.ſicut ſe hꝫ noticia lapidis ad lapi
dẽ Ita noticia aĩe ad aĩaꝫ ãbigua ẽ ⁊ diſtiguẽda Hꝫ eĩ duos itellcũs vnꝰ
ẽ q̃lit cũqꝫ hꝫ ſe noticia lapidꝭ ad lapidẽ.talit hꝫ ſe noticia aĩe ad aĩaꝫ.⁊ iũl
lo itellcũ falſa ẽ.alt itellcũs ẽ.aliq̃ mõ noticia lapidꝭ hꝫ ſe ad lapidẽ ⁊ eodẽ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

modo noticia aię habet ſe ad aīam In quo intellectu ſīa eſt Sed q2 eſt
enūciatio ꝑticularis Et ſyllogiſmꝰ cuiꝰ maior ⁊ minor ſunt ꝑticulares
viciosus eſt Eſt igiť ipe viciosus Eo ꝙ nō h3 aliquā enūciatiōem vni-
uerſalē A. Que eſt illa ps aię. qua cognoſcit aīa ⁊ ſapit Ita em̄ incipit
tercius liber de aīa De aię āt ea ꝑte. qua cognoſcit atq3 ſapit. ſiue ſit ſepa
rabilis ſiue non ſeꝑabilis magnitudie ſ3 ratione Conſiderādū deinceps
eſt quā differentiā h3 ꝗ3 pacto tādem fit intelligens A. Utrū aīa rōnalꝭ
h3 ꝑtes B. Si ꝑtes capiunť ꝓ potētia ⁊ viribꝰ aię Aīa rōnalis p̄t di
ci habē ꝑtes Q2 h3 vim intelligēdi q̄ intellectus d2. ⁊ vim volēdi q̄ vo-
luntas appellať Si āt ꝑtes vocanť vn̄ ⁊ tota aliqua res ⁊ integra con-
ſtat Negādū eſt aīam rōalem habere ꝑtes Eſt em̄ ſubſtātia incorporea
⁊ indiuidua. q̄ nullis ꝑtibꝰ ꝯſtat. A. Utrū potētię vel vires rei. ꝓprie
vocanť ꝑtes B. Non A. Quare B. Quia potētie rei ſunt qualitates
eius Qualitates āt nō p̄nt ꝓprie vocari ꝑtes cū nulla res ꝯſtat ex qua-
litatibꝰ ſuis A. Utrū aīa h3 ꝑtes B. Queſtio ambigua eſt Aut ei q̄ſtio
fit de hoc noīe aīa ⁊ eiꝰ ꝑtibꝰ ſubiectiuis. Aut de re ſignificata hoc noīe
Aut ⁊ eiꝰ ꝑtibꝰ integralibꝰ Si queſtio fit de noīe Affirmādū ē. aīam
habere ꝑtes ſubiectiuas Et aīa vegetabilis. aīa ſenſualis ⁊ aīa rōnalis.
Subijciunť aię. tanq3 inferiori a ſuꝑiori Si q̄ſtio fit de re Cōcedendū
eſt. aīam vegetabilē arboris. aut herbę Et aīam ſenſualē aīalis muti ha
bere ꝑtes. Aīam āt rōnalē. negandū eſt hrē ꝑtes Eſt em̄ ſpūs. q̄ nullis
ꝑtibꝰ ꝯſtat A. Utrū aīa hūana h3 potētias B. Habet q2 q̇cq̄d oꝑať p̄t
oꝑari Potētia em̄ oꝑādi an̄cedit oꝑatōem Aīa at oꝑať. q2 cognoſcit ⁊
ſapit Igiť h3 potentiā cognoſcēdi Nā ſicut oē qđ eſt. p̄t eſſe Oē qđ fu
it potuit eē Oē quod erit poterit eē Ita om̄e quod agit p̄t agē habetq3
potentiam actiuam Et omne quod patiť. p̄t pati. ⁊ habet potentiam
paſſiuam A. Utrū intellectꝰ ē potētia aię B. Intellectꝰ vno mō ſignifi
cat intellectū ſ̄boꝝ orōnū ⁊ hoc mō accipiť intellectꝰ cū dicimꝰ orōnes
quaſdā habē duplicē intellectū. i. ſ̄cationē Altero mō intellectꝰ ſ̄cat ha
bitū mētis quo aſſentiť mens primis ꝑncipijs ſcientiaꝝ. q̄ vocanť cōes
animi cōceptiōes. Tercio mō intellectꝰ ſ̄t vim intelligendi Et ille du
plex ē Increatꝰ ⁊ creatꝰ Increatus ē intellectꝰ diuinꝰ Deꝰ em̄ intellec
tu celos fecit vt pſalmographꝰ canit Creatus: ē angelicꝰ vel humanus
Intellectus humanꝰ ē potentia aīe A. Utrū cognoſcere ⁊ ſapere ſunt
oꝑatiōes aīe inter ſe diuerſe B Sunt Quia cognoſcimꝰ ea quoꝝ ſpecu
latione contenti ſumꝰ. qualia ſunt ea q̄ in ſcientijs ſpeculatis traduntꝭ
Sapimꝰ āt quid agēdū ⁊ omittēdu3 ſit Q2 cognoſcere ad intelletum
theoreticū (hoc ē ſpeculatiuū) pertinet Sapē aūt ad practicū hoc ē oꝑa
tiuū. Nā ſicut ille deſipit qui ignorat quid ſibi agendū ſit. quid omittē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

dū Ita ꝙ hec ſcit recte ſapere d̄r Ut oſtendit hoc greco v̄ſu μισῶσο
φστην ὅστισ οὐκ αὐτωσοφοσ Qui ſic interpretat̄ Fruſtra
ſapit. ꝙ parꝝ ſapit ſibi Quid em̄ ꝓdeſt hoi cognitio mot⁹ ſiderꝝ. ſi nō ſa-
piat. ꝙd ſe deceat. ꝙd de deceat A. Quid eſt vnā ptē aīe ſepari ab altera
ſcd̄m magnitudinē B. Eſt vnā eſſe. ⁊ opari in alia pte corpis. q̄ȝ alterā
Uel vnā vti alio organo. q̄ȝ altrā Ut viſus ſcd̄m magnitudinē ſepat̄
ab olfactu Quia viſus oculis vtit̄ Olfact⁹ narib⁹ Et hoc mō Plato
dixit ptes aīe eſſe ſepatas A. Quid eſt vnā ptē ſepari ab altera ſcd̄m ra
tionē B. Eſt nomē vni⁹ ptis habere aliā rationē. hoc de īfinitionē q̄ȝ al
terius. Hoc em̄ intereſt inter diuerſa ſcd̄m magnitudinē Et diuerſa ſe
cundū rōem Quod diuerſa ſcd̄m magnitudinē ſunt formē. ꝗ ſunt in di
uerſis ptib⁹ ſubiecti. ita vt differāt loco ⁊ ſubiecto Diuerſa āt ſcd̄m rati-
onem Sunt noīa diuerſas rōes hn̄tia A. Utꝝ aīa intellectualis a ſen
ſuali ſcd̄m magnitudinē ſepat̄ Hoc eſt vtꝝ aīa intelligens. alio organo
vtat̄ q̄ȝ ſentiēs B. Nō Quia aīa ſentiens organo vtit̄. Intelligēs aūt
nullo organo vtit̄. qꝛ intellect⁹ nō eſt v̄tus organica Nemo em̄ dicē pt
qua pte corpis intelligit. A. Utꝝ aīa intellectualis a ſenſuali ſcd̄m
rōem ſepat̄ B. Etiā Quia licet eadē aīa ſit intellectualis ⁊ ſenſualis in
hoie Tn̄ nō d̄r ea rōne rōnalis qua ſenſualis Dicit̄ intellectualis qꝛ per
eā poſſum⁹ intelligē Sēſualis qꝛ p eā poſſumus ſentire A. Quot ſunt
gn̄a diuerſitatis B. Duo Diuerſitas reꝝ. ⁊ diuerſitas racionū Diuerſi
tas hoīs ⁊ aſini ē diuerſitas reꝝ Diuerſitas hoīs ⁊ aīalis ē diuerſitas ra
tionū Eadē em̄ res hō d̄r ⁊ aīal. ſȝ nō ea rōne qua aīal. Quia oīs ſpēs.
rōne differt a gn̄e ſuo. a ſua differētia. a ſuo ꝓprio A. Quid ad hec ar-
gumēta dicendū eſt Aīa humana hȝ pt-s integrales Ergo p ptes aīe
nō ſunt intelligēde potētię Añs ꝓbat̄ Qꝛ aīa hūana eſt ęqualis corpi.
Igit̄ hȝ ptes Añs ꝓbat̄ Qꝛ aut aīa eſt ęq̄lis corpi Aut maior aut mi-
nor Nō ē maior corpe. qꝛ ſi eſſet maior pl⁹ viuificaret q̄ȝ corp⁹ ſuū Si mi
nor min⁹ Igit̄ necē eſt eā equalē eſſe corpi B. Rn̄dendū eſt. aīam neq̄ȝ
eſſe ęqualē corpi. neq̄ȝ inequalē Quia aīa nullā quātitatis molē hȝ. quā
ↄſtat corp⁹ hrē Itē Sicut ſe hȝ aīa arboris ad arborē Ita aīa humana
ad hoiem Cū vtrobiq̄ȝ ↄpet̄ vita ad cui⁹ ē vita Sȝ aīa arboris ē tanta
quāta arbor Igit̄ aīa hoīs ē tāta quāt⁹ hō B. Rn̄dendū eſt Si ſicut ca
pit̄ vniuerſaliter maior eſt falſa Si pticulariter vera Hoc ē ſi ſicut ſcat
aīam humanā in oīb⁹ eſſe ſil'em aīe arboris maior ē falſa Si in aliqui-
bus v̄a Sȝ hoc mō argumētatio nō ē bona Itē Tota aīa humana. eſt
in vnaq̄q̄ȝ pte corpis Igit̄ vnaq̄q̄ȝ ps aīę humanę. ē in vnaq̄q̄ȝ pte cor
pis Quod ſi verꝝ ē. Conſequēs ē. aīam hrē ptes. Añs ꝓbat̄ Qꝛ aīa hu
mana. ē ſubſtātia ſimplex ⁊ indiuiſibilis Ubicūq̄ȝ āt ſimplex ⁊ indiuiſi-
ſibile ē. totū ē Igit̄ tota hūana eſt vnaq̄q̄ȝ pte corpis B. Rn̄dendū eſt.

hāc enūciationē. totā aīam eē in vnaq̄qꝫ ꝑte corꝑis eſſe ambiguā Habꝫ em̄ duos intellectꝰ Unꝰ ē. vnaq̄qꝫ ꝑs aīe hūane. ē in vnaq̄qꝫ ꝑte corꝑis Et in illo intellectu falſa ē. Alter intellectꝰ ē Aīa hūana ē in vnaq̄qꝫ ꝑte corꝑis ⁊ nulla ꝑs aīę hūanę ē. q̄ nō ſit in vnaq̄qꝫ ꝑte corꝑis cum nullas hēat ꝑtes Et in illo intellectu verea ē Sꝫ ex hoc intellectu nō ſequitur aīam hr̄e ꝑtes Itē Alia Pars aīę hūanę ē in pede Alia ē in manu Igiẗ aīa hūana. hꝫ ꝑtes. Aῆs ꝓbaẗ Qꝛ non p̄t fieri ea ip̄a aīa ſit ī manu q̄ ē ī pede Igiẗ alia eiꝰ ꝑs eſt in manu alia in pede Aῆs ꝓbaẗ. Qꝛ ſi ea ip̄a aīa ē ī manu q̄ ē in pede. Sequiẗ vnā aīam eſt in diuerſis locis Qꝛ q̄ in manu ī alio loco ē q̄ꝫ q̄ in pede Itē ſequiẗ vnā aīam moueri ſurſuꝫ ⁊ deorſuꝫ Qꝛ ſi manꝰ mouetꝛ ſurſuꝫ Aīa eiꝰ cū ea mouetꝛ Si pes deorſuꝫ aīa cū eo mouetꝛ Sꝫ qꝛ ſepe cōtingit manū moueri ſurſuꝫ. ⁊ pedeꝫ deorſuꝫ Ergo aīa eodē tp̄e poterit moueri ſurſuꝫ ⁊ deorſuꝫ Itē Sequitur Aīam eodē tp̄e moueri ⁊ quieſcē Qꝛ mota manu. aīā eiꝰ mouetur Quieſcēte āt pede Aīa eiꝰ quieſcit. Itē Sequiẗ aīām ſilˀem eē deo. Qꝛ ſicut deꝰ eſt vbiqꝫ in mūdo Ita aīā ē vbiqꝫ in corꝑe ſuo. Itē Sequiẗ vnā aīām eē in diuerſ hoībꝰ Qꝛ vnaq̄qꝫ ꝑs hōis ē hō Igiẗ ſi aīā ē ī vnaq̄qꝫ ꝑte hōis Aīā q̄ vna ē in diuerſ hoībꝰ Qd̄ āt vnaq̄qꝫ ꝑs hōis ē hō ꝓbaẗ. Qꝛ ſicut q̄qꝫ ꝑs ſbe ē ſubſtātia q̄qꝫ ꝑs corꝑis corpꝰ. q̄qꝫ ꝑs corꝑis animati. corpꝰ aīatū q̄qꝫ ꝑs aīāl ē aīāl Ita q̄qꝫ ꝑs hōis ē hō. Itē ſic q̄qꝫ ꝑs aq̄ ē aq̄ Qꝛ q̄qꝫ ꝑs eiꝰ ē ex materia ⁊ forma aq̄ Ita q̄qꝫ ꝑs aīāl ē aīāl q̄qꝫ ꝑs hōis ē hō. Qꝛ q̄qꝫ ꝑs aīāl ꝯſtat ex materia ⁊ forma aīāl Et q̄qꝫ ꝑs hōis ex materia ⁊ forma hōis B Ad hec argumēta rn̄dēdū ꝙ vari atqꝫ eadē res ſcd̄ꝫ naturā nō p̄t eē in diuerſ locis. neqꝫ moueri eodē tēpore ſurſuꝫ deorſuꝫ. ſꝫ iuſſu dei. qui ē auctoꝛ nature p̄nt hec fieri Scd̄ꝫ naturā eī nihil p̄t moueri motibꝰ cōtrarijs Cuiuſmōi ſt motꝰ ſurſū ⁊ deorſuꝫ Sicut em̄ eadē aīā iuſſu dei viuificat vnāquāqꝫ ꝑtē corꝑis. Ita iuſſu eiuſdē mouetꝛ cū vna ꝑte ſurſuꝫ cū altēa deorſuꝫ A Utꝝ hō q̄ vehiẗ naui ad orietē. ⁊ trāſit de ꝓra ad puppiꝫ mouetꝛ ad orietem an occidētē B Si hō mouetꝛ velociꝰ naue mouetꝛ ad occidēt em̄ Si tardius naue mouetꝛ ad orietē Si āt hō ⁊ nauis eq̄ velociẗ mouetꝛ hō nō mouetur. qꝛ nō mutat locū ſuū Ad argumētū quo aīā ꝓbaẗ ſilˀis eē deo rn̄detꝛ ꝙ aīā ē deo ex ꝑte ſilˀis. ⁊ ex ꝑte diſſilˀis Silˀis qꝛ ſicut deꝰ eſt in q̄libet ꝑte mūdi Ita aīā in q̄libet ꝑte corꝑis Diſſilˀis. qꝛ aīā aīāt ⁊ vegetat corꝑa ſꝫ deꝰ nō vegetat mūdū Nō em̄ ex deo ⁊ mūdo ꝯſtat aīāl ſicut ex aīā ⁊ corꝑe. Ad vltimū argumētū dicēdū ē ꝙ nō ē poſſibile vnā aīāꝫ eē in diuerſ hoībꝰ diſcōtiuꝰ ſeparatis ⁊ totalibꝰ ſꝫ bn̄ ē poſſibile vnā aīāꝫ eſſe in diuerſ totalibꝰ cōtinuis ⁊ coherentibꝰ Sequiẗ textꝰ Si igitur intelligē eſt ſicut ſentire. aut pati aliq̄d vtiqꝫ erit ab intelligibili. aut ali-

quid huiuſmõi alterꝫ Impoſſibile ꝫ ergo oportꝫ eſſe intellectũ Suſceptiuũ aũt ſpeciei ⁊ potentia eiuſmodi ſꝫ non actu hoc. ⁊ ſil'r ſe hrẽ ſicut ſenſitiuũ ſenſibilia ſic intellectuũ ad intelligibilia A vtꝝ intellectus eſt ꝟtꝰ B Eſt Si per ꝟtutẽ intelligit̃ natural' potẽtia. intellectꝰ ẽ potentia aiẽ rõnalis q̃ cognoſcit aiã ⁊ ſapit. ẽ ꝟtꝰ Si p ꝟtutẽ intelligit̃ habitꝰ mentis laudabil' queãdmodũ accipit̃ ſcd'o Ethicoꝝ Intellectꝰ q̃ eſt noticia ꝑncipioꝝ indemrãbiliũ ẽ ꝟtus A Quot ſenſꝰ hꝫ hec enũciatio intellectꝰ ẽ ꝟtꝰ B hꝫ duos ſenſus veros Unꝰ eſt Intellectꝰ ẽ ꝟtꝰ naturalis .i. potẽtia naturalis Alter ſenſꝰ Noticia ꝑncipioꝝ eſt ꝟtꝰ intellectualis Habet etiam duos intellectus falſos Quia ſi intellectus accipitur pro potentia intelligendi. ⁊ virtus pro habitu Falſum eſt. intellectum eſſe virtutem Similiter ſi intellectus pro noticia primorum ꝑncipiorum accipiatur Et virtꝰ pro naturali potentia Falſum eſt intellectum eſſe virtutem A Utꝝ in infantibꝰ eſt intellectus B. Si intellectus accipitur pro potentia intelligendi Concedendum eſt. intellectuꝫ eſſe in infantibꝰ Si pro noticia primorum ꝑncipiorum Negandum ẽ intellectum eſſe in infantibus A Utrum intellectus eſt virtus paſſiua B. Duplex eſt paſſio Quedam ꝑfectiua Quedam corruptiua Nam q̃dam res ſunt q̃ cum paciunt̃ ꝑficiunt̃ Quedam aũt ſunt. q̃ cum paciuntur. corrumpuntur ⁊ deſtruuntur. Intellectus autem humanus. patit̃ ꝑfectione ꝑfectiua non corruptiua Nam intellectus ſuſcipiendo ſcientias ⁊ virtutes ꝑficitur ⁊ ꝯſumatur A. Cur intellectus d'r virtus paſſiua B. Quia ſuſcipit aliquid ab eo quod intelligit Suſcipit eñ ſpeciẽ rei quam intelligit Item ſuſcipit intellectionem. qua caruit. cum non intelligeret Item ſuſcipit ſcientiam Hec autem omnia que ſuſũcipt perficiunt intellectum A. Utrum intellectus ſemper perficitur cum patitur B. Non ſemper Quia intellectus ſoſcipiens errorem patitur. ⁊ nõ ꝑficitur Dicitur aũt paſſio intellectus ꝑfectiua. quia cum patitur. paſſione ſibi debita. ꝑficitur. Si aũt patitur. paſſione ſibi indebita. non eſt neceſſe eum perfici. A. Utrum ſenſus ſꝑ patitur paſſione ꝑfectiua. B. Non ſemper. Cum enim homo oderatur fetorem cadaueris. aut guſtat fel aut audit diſſonantiam non perficitur Non. enim ſenſus perficitur. cum ea percipit. Que organo ſuo noxia ſunt. A. Uterum intelligere aliquam rem. ⁊ cogirare de aliqua re. eſt pati B. Inteligere et cogitare non eſt pati. ſed potius actio. Suſcipere autem intellectionem et cogitationem. pati eſt. A. Utrum ſcire eſt agere an pati B Neq; eſt agere neq; pati. ſed eſt qualitatem habere. Homo eñ dormiens d'r cũ neq; agit neq; patit̃ Nã ſicut calere. neq; ẽ agere neq; pati ſꝫ ẽ calorẽ in ſe habere Ita ſcire neq; ẽ agẽ neq; pati. ſꝫ eſt ſciam in ſe habẽ Cogi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

tari āt ē agere Et cogitatio ē mētis nrē opatio Jtē Sicut albare ẽt a
gere Albari pati Albere neutꝝ. Jta docere ẽcat agere doceri pati. ſci-
re āt neutꝝ Jtē Oīs ꝟtus eſt vel moralis vel intellectualis Qꝛ Ariſ-
toteles Scđo Ethicoꝝ Diuidit ꝟtutē in hec duo mēbra Jntellectus
āt neqꝫ eſt ꝟtus intellectual' neqꝫ moralis Jgit̃ nō eſt ꝟtus B. Ariſto-
teles ſcđo Ethicoꝝ diuidit ꝟtutē acquiſitā hoc eſt habitū mētis in mo
ralē ⁊ intellectualē Non āt ꝟtutē innata aīe Cuiuſmōi intellect⁹ ē A
Quae habit⁹ vocāt̃ ꝟtutes acq̃ſitę B. Qꝛ gñantur in aīa ex crebris ac
tib⁹ Qui ei crebro eligit dae cui dandū ē acq̃rit liberalitatē Qui crebro
eligit̃ reddere vnicuiqꝫ qđ ſuū eſt acq̃rit iuſticiā Qui crebro demonſtrat
triāgulū habē tres angulos ęq̃les duob⁹ rectis acq̃rit ſciam illi⁹ ꝓnūcia
ti A Quae naturales potētię vocant̃ ꝟtutes innatę B. Qꝛ naſcūt̃ cū
reb⁹ quaꝝ ſunt naturales potētię Jtē Nihil impaſſibile. eſt ꝟtus paſſi
ua Jntellect⁹ eſt ꝟt⁹ impaſſibilis. ſicut Ariſtoteles đt in tercio de aīa.
Ergo nō eſt ꝟtus paſſiua B. Ariſtoteles đt. intellect⁹ dꝛ impaſſibilis.
qꝛ nō patit̃ paſſione corruptiua Jntellect⁹ em̄ ꝑpetu⁹ eſt. qꝛ corrūpi nō
p̄t Nō āt dꝛ impaſſibilis. qꝛ nulla paſſiōe patit̃. qꝛ vt dictū ē. patit̃ pa
ſſione ꝑfectiua ⁊ ſaluatiua Jtē Jntellect⁹ patit̃ paſſiōe corruptiā Jgit̃
rñſio illa falſa eſt Añs ꝓbat̃. qꝛ cū mens nrā mutat̃ de errore in ſciam
patit̃ paſſione corruptiua Necē em̄ ē errorē corrūpi. cū ſcia aduenit aīe
Sil'iter viciū corrūpi necē eſt. cū ꝟtus ad aiām admittit̃ B. Jntellect⁹
ſꝑ patit̃ paſſiōe corruptiua ſuarū qualitatū Sꝫ nunq̄ꝫ paſſiōe corrup
tiua ſubſtātię ſue Jntelligē eſt opatio intellect⁹ Jgit̃ intellect⁹ eſt ꝟtus
opatiua Si āt eſt opatiua ē actiua Jgit̃ nō paſſiua Jtē Oīs act⁹ ſcđs
eſt opatio Jntelligē eſt act⁹ ſcđs Jgit̃ eſt opatio Maior ꝓbat̃ Qꝛ act⁹
ꝓm⁹ eſt aīa. vt patet in ſcđo de aīa Act⁹ ſcđs. opatio ꝓcedēs ab aiā Jtē
Affirmare ⁊ negare. aſſentire ⁊ deſſentire. reciocinari ⁊ ꝯcludere. ſunt ac
tiones ⁊ opatōes intellect⁹ Egro intellect⁹ eſt ꝟt⁹ actiua B. Oia hec ar
gumēta. ꝓbāt intellectū eſſe ꝟtutē actiuā Nec hoc negādū eſt. qꝛ aiā hu
mana nō tm̄ hꝫ ꝟtutē ſuſcipiēdi cognitōem. ⁊ noticiā reꝝ q̃s cognoſcit
ſꝫ etiā ꝟtutē effectiuā Dicit̃ āt intellect⁹ ꝟt⁹ paſſiua. ſi ꝯparet̃ cū eo qđ
intelligit Nō em̄ agit in qđ intelligit ſꝫ patit̃ ab eo A. Jn q̇d agit in-
tellect⁹ intelligēdo. B. Jn ſeip̄m Signit em̄ in ſeip̄o cognitōeꝫ rei de q̃
cogitat Signit in ſeip̄o ſciām eaꝝ enūciationū. q̃s rōnando demrāt. A.
Utꝝ intellectus patit̃ ab oī eo qđ intelligit B. Jta Quia ſuſcipit cog-
nitōem rei quā intelligit Nō em̄ p̄t aliquā rē intelligē. niſi ſuſcepta co
gnitōe de ea A. Utꝝ intellect⁹ ſe hꝫ ad intelligibile ſicut ſenſ⁹ ad ſenſi-
bile B. Si hꝫ. ẽt hrē oī mō falſum ē. Si aliquo mō hrē. veꝝ eſt. Nā
ſicut ſenſus nō p̄t ſentire. niſi habeat aliq̇d ſenſibile Jta nec intellect⁹ in
telligē. niſi habeat aliq̇d itelligibile Jtē Sicut ſenſus ſentit ꝑ ſpēs. i. ꝑ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

ſimulacra Ita intellectꝰ ꝑ ſpēs.i.ſimulacra intelligit Nō em̄ oculus vi
dȝ rē.niſi cuiꝰ hȝ in ſe ſimulacꝝ Propter hoc cęcꝰ nō p̄t cogitare de colo
re.qꝛ nō hȝ ſimulacꝝ eiꝰ Itē Sicut ſenſus qn̄qȝ eſt in actu qn̄qȝ in potē
tia Ita ⁊ intellectꝰ Itē Sicut ſpēs reꝝ ſenſibiliū.nō ſunt innate ſenſui
Ita nec ſpēs reꝝ intellectibiliū ſunt innate intellectui Qꝛ intellectꝰ cū
ꝯiūgiť corpi eſt ſiľis tabule raſe A Quid itereſt iter ſenſū ⁊ itellectū B
Quicq̄d ſenſus ꝯgnoſcit.aliqua ꝑte corpis ꝯgnoſcit Eſt em̄ v̄tꝰ orga-
nica Itē Senſus corrūpiť ab excellēti ſenſibili Intellectꝰ āt nō corrū-
piť ab excellēti intelligibili Itē Intellectꝰ p̄t intelligere vľr Poteſt em̄
vna intellectōe vniuerſos hoīes intelligē Sēſus āt tm̄ ſingulať ſentit
Nō.em̄ viſus.vnā viſione.vniuerſos colores videre p̄t Itē Sēſus nō
p̄t ſe reflectē ſuꝑ ſe.nec ſuꝑ ſpēm rei ſenſibiľ Nec ſuꝑ actū ſuū Viſꝰ em̄
neqȝ ſe videre p̄t.neqȝ ſuā viſionē.neqȝ ſpēm rei viſibiľ.. Intellectꝰ āt p̄t
ſe reflectere ſuꝑ ſe.ſuꝑ ſuā intellectōem.⁊ ſuꝑ ſpēm rei intelligibilis p̄t
em̄ intellectꝰ ꝯgnoſcere ſeip̄m.⁊ ſuꝑ ſuā intellectionē.⁊ ſpēm rei intelli
gibilis A. Vn̄ gigniť ſpēs rei intelligibiľ. B. Ex phātaſmate.hoc eſt
imagine rei.q̄ eſt in phantaſia A. Vn̄ phantaſia B. Ex ſpē rei intelli-
gibilis,q̄ eſt in ſenſu exteriori Ex quo ſeq̇tur triplices eſſe ſpēs Quedā
eaꝝ ſunt in ſenſibꝰ exterioribꝰ Et vocāť reꝝ ſenſibiliū ſpēs Alie ſunt in
phantaſia.⁊ vocāť phātaſmata Alie in intellectu.⁊ vocāť ſpēs reꝝ ītel
ligibiliū A. Quid intereſt inter phātaſmata.⁊ ſpēs reꝝ ſenſibiliuȝ B.
Per ſpēs reꝝ ſenſibiliū tm̄ ꝯgnoſcūť p̄ntia ꝑ phātaſmata.ꝯgnoſcunť
tm̄ abſenſia A. Quid inter phātaſmata ⁊ ſpēm rei intelligibiľ intereſt
B. Phantaſma non rep̄ſentat vniuerſaliť.ſicut ſpēs rei intelligibilis
Phātaſma em̄ eſt in ꝑte copis Qꝛ phātaſma v̄tꝰ organica eſt.ꝓpter h̄
nō p̄t rep̄ſentare vniuerſaliť. A. Vn̄ d̄ꝛ phātaſma. B. φαντασο-
μαι q̄d apud Grecos ſ̄t imagiari In̄ phātaſia imagiatio.ľ vis imagi
natiā phātaſticꝰ imagiatiꝰ phātaſma imago rei q̄ ē ī phātaſia A Quid
inteligiť ꝑ vniuerſa.q̄d ꝑ ſingula B. Per vniuerſa.intelligiť tota mul
titudo vel vniuerſitas aliquaꝝ reꝝ Per vniuerſos hoīes intelligimus
totā multitudinē hoīm hoc eſt totū humanū genꝰ Per ſingula āt In
telligiť vnaq̄qȝ ꝑs vniuerſitatis Vt ꝑ ſingulos hoīes.intelligimꝰ vel
petrū vel paulū A. Quid eſt intelligere vniuerſaliter.q̄d ſingulariť B
Intelligere vniuerſaliter.eſt habere in mēte ꝯceptū vniuerſalē.hoc eſt
cognitōem de tota aliqua vniuerſitate Qui cogitat de vniuerſis hoībꝰ.
intelligit vniuerſaliť A. Quid eſt intelligere ſingulariť. B. Eſt habere
in mēte ꝯceptū ſingularē.hoc eſt cogitatio nō de ꝑte vniuerſitatis nō de
tota vniuerſitate Vt cogitatio de Joāne eſt ꝯceptꝰ ſingularis Qui em̄
aliquid ꝓnūciat de vniuerſis hoībꝰ. Necē eſt eū cogitare de vniuerſis
hoībꝰ Qꝛ ꝓnunciationē p̄cedit cogitatio Nemo em̄ p̄t de aliquo ali-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

quid ꝓnunciare. de quo nõ cogitat Quamuis poſſit cogitare de aliquo
abſq3 ꝓnunciatõe Poteſt em̃ hõ habere ſimplicẽ cognitionẽ. de aliqua
re. abſq3 aliqua affirmatõe vel negatõe ꝓpter hoc. ſimplex cogitatio de
re Eſt ṗma opatio intellectus Pronunciatio ãt. hoc eſt affirmatio vel
negatio ſcda. Ratiocinatio ãt tercia. Quia nemo raciocinari p̃t niſi q̃
ꝓnunciat Poteſt ãt hõ ꝓnunciare q̃ non ratiocinaꝛ A. Quõ diuidiꝛ
ꝯceptꝰ vniuerſalis B. Conceptꝰ vniuerſalis. diuidiꝛ in ꝯceptũ gñalẽ
ſpecialẽ. trãſcendentẽ Ut cogitatio qua cogitaꝛ de vniuerſis hoibꝰ. eſt
ꝯceptus ſpecialis Cogitatio quo cogitaꝛ de vniuerſis aĩalibꝰ. eſt ꝯcep-
tus gñalis Cogitatio qua cogitaꝛ de vniuerſis entibꝰ vel rebus. eſt ꝯce
ptus trãſcendens Q2 trãſcendit oẽs conceptus gñales ⁊ ſpeciales A.
Quare nõ eſt aliqua viſio gñalis vel ſpecialis. aut auditio vel guſtatio
ſicut cogitatio B. Q2 Senſus tm̃ cognoſcit ſingulariter Intellectꝰ
ãt vniuerſaliter A. Quare nõ eſt aliqua viſio viſionis ⁊ non eſt aliqua
guſtatio guſtitationis Sicut eſt cogitatio cogitatõis B. Q2 viſus nõ
cognoſcit ſuã viſionẽ Neq3 guſtus ſuã guſtationẽ Intellectꝰ aũt cog-
noſcit ſuã intellectionẽ Q2 intellectꝰ p̃t ſe reflectere a re de qua cogitat
ad ſuã cogitatõem. ⁊ iudicare de cogitatõe ſua vtꝝ ſit gñalis, an ſpecial'.
A. Quid intereſt inter phyſicũ ⁊ dialecticũ B. Phyſicus cogitat de re
bus ⁊ de eis aliquid ꝓnunciat Et ꝓpter hoc. cogitatões phyſici ſunt co
gitationes reꝝ Dialecticus ãt de cogitatõibꝰ cogitat ⁊ de eis ꝓnunciat.
Pronũciat em̃ q̃ cogitatões ſunt gñales. q̃ ſpeciales. q̃ trãſcendentes. q̃
ſingulares Et ꝓpter hoc cogitatões Dialectici ſunt cogitatões cogita-
tionũ Cogitatões ãt reꝝ. ſunt ṗme cogitationes. vel ṗmi ꝯceptꝰ mẽtis
nrẽ. Cogitatões ãt cogitationũ ſunt ſcde cogitatões. vel ſcdi ꝯceptus
mẽtis nrẽ Uocanꝛ ãt cogitatões vtꝝ. ṗme intẽtiones Cogitatões aũt
cogitationũ. ſcde intẽtiões Propter hoc dialectica dr̃ ꝟſari circã ſecũ-
das intentiones adiunctis ṗmis Quia dialecticus cogitat de cogitatio
nibus ⁊ ꝯceptibꝰ reꝝ ꝑ cogitatões cogitationũ A. Quid intereſt inter
ꝓnunciata phyſici ⁊ dialectici B. Que phyſicus ꝓnunciat. ea de rebus
ꝓnunciat Dialecticus ãt q̃ ꝓnunciat. ea de cogitationibꝰ ꝓnunciat Un̄
hec ſunt ꝓnunciata phyſici Oĩs hõ aĩal eſt oẽ aĩal tactũ hʒ Hec ãt ꝓ-
nunciata Dialectici Hõ eſt ſpẽs. aĩal eſt genꝰ. Aĩal ãt eſſe genus. nihil
aliud eſt. q̃3 cogitationẽ qua cogitaꝛ de vniuerſis aĩalibꝰ. eſſe cognitio-
nẽ gñalem Hoĩem ãt eſſe ſpẽm Nihil aliud eſt q̃3 cogitationẽ q̃ de vni
uerſis hoibꝰ cõgitaꝛ. eẽ cogitationẽ ſpecialẽ Ex iſto ſeq̃tur ꝙ nullũ aĩal
p̃t habere Dialecticã p̃ter hoĩem. Nullũ em̃ aĩal p̃t aliquid ꝓnunciare
de cogitatõebus ⁊ ꝯceptus p̃ter ſolũ hoĩem. A. Quot intellectꝰ hʒ hec
enũciatio Homo eſt vniuerſale B. Duos Unus eſt cogitatio qua co-
gitaꝛ de vniuerſis hoibꝰ. eſt cogitatio vniuerſalis Alter eſt Nomẽ ho-

mo.quo ſignificant̃ vniuerſi hoies.eſt nomen vniuerſale Et hos intelle
ctus.ↄſtat inter oēs ph̃os eſſe veros Scd̃m quoſdā āt ph̃os.tercius in
tellectꝰ eiꝰ eſt Natura humana.eſt natura vniuerſal̃. Hūana āt intellec
tū nō ↄſtat inter oēs ph̃os .eſſe verꝫ. Quidā em̃ affirmant. naturas v
niuerſales eſſe Quidā negant eas eſſe Nemo āt eſt.q̇ poſſit negare. co
gitatōes vniuerſales.aut noia vniuerſalia.eſſe in rerꝫ natura A. Quaé
noia.dicunt̃ notę cogitationū B. Qꝛ q̇ vult cogitatōes ſuas alicui ma
nifeſtare.ꝛ notas facē Neceſſe hꝫ vti noibꝰ ꝓpter hoc.noia dicunt̃ no
tę cogitationū Et hoc ſētit Ariſtoteles cū d̾t ꝓmo περιερμηνειας
Sunt ergo ea q̄ ſunt in voce.earꝫ q̄ ſunt in aīa paſſionū note Ubi ꝑ pa
ſſiones q̄ in aīa ſtꝫ Intelligit cogitatōes A. Quaé ſtꝫ duplicia noia B
Qꝛ duplices cogitatōes.quarꝫ noia ſunt notę Noia em̃ appellatia ſūt
notę cogitationū vniuerſaliū. Noia ꝓpria.ſunt notę cogitationū ſin-
gulariū A. Quare Logica d̾ꝛ verſari circa oꝑationes intellectus nr̄i
B. Qꝛ Logica aut verſat̃ circa cogitatōes cū tractat gña ꝛ ſpēs q̄ ſunt
cogitatōes mētis nrē Genꝰ em̃ eſt cogitatio gñalis. Species ſpeciales.
Aut verſat̃ circa enūciationes Cuꝫ tractat enunciationes affirmatiuas
ꝛ negatiuas.vniuerſales ꝛ ſpeciales categoricas ꝛ hypotheticas. Aut
verſatur circa ratiocinatōes Cum tractat ſyllogiſmos.ꝛ ἐνθυμημα
Sed quia cogitatio.enunciatio.ratiocinatio.ſunt operationes intellec
tus noſtri Ergo Logica.dicitur v̾ſari circa operatōes noſtre mentis A
Utrum intellectus.eſt ſuſceptiuus ſpecierum B. Eſt. Quia ſicut ſe ha
bet materia ad formas corporales. Ita intellectus ad formas incorpo
rales Materia autem ſuſceptiua eſt formarum corporalium Igitur in
tellectus ſuſceptiuus eſt formarum incorporalium Tales enim ſunt
ſpecies rerum intelligibilium Et propter hoc intellectus d̾ꝛ eſſe in potē
tia ad eas ſuſcipiēdas formas Sicut materia ē in potēta ad ſuſcipien-
das formas corꝑales Et ſicut nulla forma.ꝑtinet ad ſubſtātiā materię
Sic nulla ſpecies ſubſtantiua intellectus.pertinet. A. Utrum neceſ-
ſe eſt.intellectum immixtum eſſe Hoc eſt non mixtum corpori. B
Eſt. Quia intellectus omnia intelligit. ꝛ propterea non eſt corpus.
neqꝫ virtus in corpore. Non enim intellectus eſt longus latus craſſus
ſicut virtutes corporię Quia intellectus anima cognoſcit Uirtus au-
tem corporea non poteſt omnia cognoſcere. Item Si intellectus eſſet
corporea virtus.non eſſet de nudatus a qualitatibus ſenſibilibus.nec
poſſit eas cognoſcere: Intus enim apparens.prohibet extraneum. A.
Utrum intellectus eſt denudatus ab omni eo.quod intelligit B
Intellectum denudatus eſt ab omni eo quod intelligit cognitione di-
recta. Non autem ab eo quod intelligit cognitione reflexa. Quia
intellectus cognitione reflexa intelligit ſe.ꝛ ſpecies quas in ſe habet.et

habet. ꝛ operatões ſuas ꝛ ſcias. a q̇b⁹ nõ eſt de nudat⁹ A. Que eſt cogni
tio directa. q̄ reflexa B. Cognitio directa. eſt cognitio eaꝝ reꝝ q̄ aliquo
ſenſu cognoſcũtur. priuſq̄z cognoſcũtur intellectu Cuiuſmodi eſt cogni
tio reꝝ corporaliũ. q̄ cognoſcũtur ꝑ ſua phãtaſmata Cognitio reflexa. ē
cognitio qua intellectus cognoſcit ſe. aut ea q̄ in ſe hʒ A. Utꝝ intellec-
tus p̄t oĩa intelligē B. Poteſt. Qꝛ de oĩbus reb⁹ p̄t aliq̇d enũciare Er
go oĩa p̄t intelligere Intellect⁹ em̄ de nulla re aliq̇d ꝓnũciat. quã nõ in-
telligit Et qꝛ intellect⁹ oĩa p̄t intelligere Neceſſe eſt ip̄m eſſe p̄ſtantiorē
ꝛ ſublimiorē ꝟtutē. q̄z ſit ꝟt⁹ aliqua corporal'. A. Utꝝ Anaxagoras ve
rũ ſentit de intellectu Dicit em̄ intellectũ ideo immixtũ eſſe. vt oĩb⁹ impe
ret B. Si Anaxagoras loq̇tur de intellectu diuino. veꝝ d̄t Jlle em̄ oĩ
bus imperat Quecũq̄z em̄. que in mũdo ſunt faciũt imperata intellect⁹
diuini A. Utꝝ intellect⁹ vna cognitione p̄t oĩa cognoſcē. B. Poteſt
Qꝛ mens nr̄a p̄t vna cognitõe. de vniuerſis q̄ ſunt in reꝝ natura aliq̇d
enũciare A. Utꝝ intellect⁹ ē. forma ſubſtãtialis hoĩs B. Eſt Jntellec
tus em̄ human⁹ . eſt aĩa humana. hec ãt eſt formo hoĩs. qꝛ aĩat corp⁹ ho
mis Quēadmodũ aĩa aĩalis muti. corp⁹ e⁹ aĩat A. Quare aĩa hũana vo
caꝛ forma hoĩs B. Qꝛ dat hoĩ eſſe Nã cũ ꝓmũ aĩa hũanę. incipit cor-
pus ſuũ aĩare ꝛ vegetare. hõ incipit eſſe Jllud ãt q̇d adueniēs materię.
dat ſubſtãtię ꝯpoſite eē vocaꝛ ei⁹ foꝛa A. Quid intereſt inter materiã ꝛ
formã B Materia. eſt ſubſtãtia ſuſceptiua formaꝝ. neq̄z aliquã formã
hʒ. q̄ ad ſubſtantiã ꝑtineat Et ꝓpter hoc vocaꝛ ens in pura potētia. qꝛ
oĩm formaꝝ capax eſt Forma ãt. perfectio ē materię Et ꝓpter hoc for-
ma εντελεχεια a Grecis d̄ꝛ Quo noĩe perfectio ꝛ ꝯſumatio ſcatur
Quia εντελεχησ. perfect⁹ ꝛ ꝯſumatus d̄ꝛ A. Quid intereſt. inter
formã ſubſtãtialē ꝛ accidentalē B. Forma ſubſtãtialis pertinet ad ſub
ſtantiã rei cui⁹ eſt forma Eſt enim altera pars cui⁹ eſt forma Accidēta
lis ãt. accidit illi cui⁹ forma eſt Et ꝓpter hoc. nulla res p̄t ſuã ſubſtãtia
lem formã amittere. ſine ſua corruptione Accidētales ãt formas : q̄q̄z
res ſine ſua corruptõe. amittē p̄t A. Oſtende aĩam humanã eſſe formã
corpis B. Aĩa humana. actus corporis eſt. cũ oĩs aĩa ſit act⁹ Act⁹ ãt ꝛ
forma idē ſunt Jgiꝛ aĩã hũana. forma ē. Jtē Hõ ſpē differt ab aĩãlib⁹
mutis. Eo q͛ aĩãm rõnalē hʒ. qua aĩãlia muta carent Jd ãt quo ſubſtã
tia aliqua ꝯpoſita. ſpē differt a reliquis ſubſtãtijs. eſt ei⁹ forma Jgitur
aĩã rõnalis. eſt forma hõis Jtē Si aĩã rõnalis. nõ eſſet forma hominis
Hõ nõ p̄ſtaret aĩãlib⁹ mutis Qꝛ aĩãlia muta vegetãꝛ aĩã ſenſuali Deeſt
enim eis. aĩã rõnalis Si ãt hõ. ſola aĩã ſenſuali vegetaꝛ Aĩãlia muta.
hõi equãda ſunt Jtē Felicitas humana ĩ operatõe aĩē rõnalis ꝯſtituta ē
Qꝛ felicitatē operatio ſcd̄am ꝟtutē Uirt⁹ ãt. in ſola aĩã rõnali reperiꝛ
Ergo oportet aĩãm rõnalē. pertinē. ad ſubſtantiã hõis Non em̄ felici-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

tas humana. ꝯſiſtit in eo qđ alienū eſt a ſubſtātia hōis A. Utrū aiā in-
tellectualꝭ. eſt forma ſubſtātialꝭ. inherēs corꝑi B. De aiā humana. fue-
rūt tres ſentētie Una Alexādri ꝯmētatoris. q̄ dixit aiām hūanā rōna-
lem. eſſe formā ſubſtātialē. ⁊ inherere corpori hūmano. illud aiāre ⁊ vi-
uificare Et eſſe eductū de potētia materię Hoc eſt gñatā eſſe a materia
⁊ a natura Dixit eñ aiām humanā eſſe gñatam a natura. nō creatam a
deo. eāqꝫ eſſe corruptibilē ⁊ corrūpi in morte hōis. ⁊ eā eſſe extenſam et
diuiſibilē. ſicut eſt aiā aboris aut aiālis muti Alia fuit ſentētia Auerro-
is ꝯmētatoris Jlle eñ dixit. aiām humanā. eſſe indiuiſibilē. nō iheren-
tē corpori. ſꝫ tm̄ aſſiſtentē hoibꝰ Dixitqꝫ totū humanū genꝰ. habere v-
nū intellectū Oēſqꝫ hoiēs. vno intellectu intelligē Jtē ꝯmētator Auer-
rois dixit hoiem habē duas aiās. vnā inherentē corpori. ⁊ illā vocauit
cogitatiuā Alterā ꝟo dixit aſiſtere corpori ⁊ nō iherere. ⁊ illā vocauit i-
tellectualē A Hec due ſentēcię. aberrāt a ꝟitate Tercia ē ſententia ꝟa q̄
ponit intellectū humanū. eſſe formā ſubſtātialē hoīs inherentē hoi nō
ſolū ei aſſiſtentē. indiuiſibilē. ⁊ inextenſā. ſꝫ totā in toto. ⁊ q̄libet ꝑte eiꝰ
Hec āt ſententia. ꝟa eſt. qꝛ fidei noſtrę ꝯſonat A Quid eſt formā eductā
eſſe de potentia materię B. Eſt formā gñatam eſſe in materia, ⁊ datam
materię a natura A Jtē Preſtātiſſimū qđ eſt in hoie eſt accidens. ergo
intellectꝰ non eſt forma ſubſtātialꝭ. Añs ꝓbaꝭ Qꝛ p̄ſtētiſſimū qđ eſt in
hoie eſt fęlicitas. ſicut dꝛ Ariſtoteles p̄ꝰ Ethicoꝝ Fęlicitas āt acciēs
eſt B. Dicendū eſt. ꝙ hec enūciatio hꝫ duos ſenſus Unꝰ eſt p̄ſtātiſſimū
qđ eſt in hoie eſt accidēs Hoc eſt p̄ſtātiſſiā ſubſtātia. q̄ eſt in hoie. eſt ac-
cidens Et in illo ſenſu eſt falſa Alter eſt. p̄ſtātiſſimū qđ eſt in hoie. ⁊c̄.
Hoc eſt p̄ſtātiſſiā operatio q̄ eſt in hoie. eſt accidens. ⁊ in illo ſenſu eſt ꝟa
Qꝛ felicitas eſt p̄ſtātiſſiā operatio A Utrū vnꝰ intellectꝰ eſt in oībꝰ hoi-
bꝰ B. Nō eſt. Qꝛ ſi vnꝰ intellectꝰ eſſet in oibꝰ hoibꝰ. ꝯtraria eſſent i eo-
dē Hñt ei diuerſi hoies. ſęꝑ opinōes ꝯtrarias. Quas neccē eēt vno itel-
lectu eē ſi oīꝫ hoiꝫ eēt vꝰ itelꝰ Jtꝫ Jg̃rātia ⁊ ſciā eiuſdē ꝟitatꝫ eēnt i eodē
Qꝛ qđ vnꝰ hō ſcit alter ignorat Jtē Juſticia ⁊ iuſticia i eodē eēt Nā ꝟtꝰ
⁊ vicia. ſunt in aiā rōnali Si at oīm hoīm eſt vna aiā rōnalis. Uirtꝰ ⁊
viciū igiꝭ eſſent in eodē A Utrū ſciā eſt ſciē ꝯtraria B. Nō eſt Qꝛ oīs
ſciā eſt ꝟoꝝ Aſſenſus āt ꝟoꝝ. non ſunt inter ſe ꝯtrarij Qꝛ oē ꝟꝝ ꝟo ꝯſo-
nat A. Quaē ꝟtꝰ eſt ꝯtraria vicio B. Qꝛ cū hō eligit qđ rectū eſt. hꝫ in
ſe ꝟtutē Cū āt eligit qđ prauū eſt. hꝫ in ſe viciū Sꝫ qꝛ hō non p̄t eodem
tp̄e elegē qđ rectū eſt ⁊ qđ prauū. Jgiꝭ ꝟtꝰ eſt ꝯtraria vicio. A. Quare
ſciā nō expellit ſciām Neqꝫ ꝟtꝰ ꝟtutē ex mente hūana B. Qꝛ neqꝫ ſciā
ſciē ꝯtraria eſt. neqꝫ ꝟtꝰ ꝟtuti A. Utrū opinio Auerrois de intellectu e-
rat pia an impia B. Jmpia Qꝛ abſtulit iuſtis p̄mia Et impijs ſuppli-
cia Dicebat eñ hoīes mori ſicut pecora Neqꝫ prauos homines datu-

ros ſupplicia ſuoꝝ criminũ. Neqꝫ bonos recepturos pmia recte factorum. poſt hanc vitã Silr̃ opinio Alexãdri ſapit impietatẽ. Quia etiã tollit pmia bonoꝝ ⁊ ſupplicia maloꝝ Quia Alexãder dixit aĩas mori cũ corpib⁹ A. Quare ꝯmentator Auerrois. ꝯceſſit vnã eſſe aĩam oĩnium hoim B. Niſi hoc ꝯceſſiſſet. coactus fuiſſet ꝯcedere multitudinẽ infinitã aĩaꝝ Quia negauit gen⁹ humanũ incepiſſe Jdeo ſi vnicuiqꝫ dediſſet ſuã aĩam rationalẽ incorruptibilũ ⁊ immortalẽ. Coactus fuiſſet ꝯcedere mltitudinẽ aĩaꝝ rõalẽ infinitã fuiſſe in reꝝ natura, Cõceſſit aĩas rõles eẽ mortales ⁊ corruptibiles Chriſtiani ãt. qꝛ credũt hũanũ ge n⁹ icepiſſe. ⁊ gnationẽ hoim aliqñ ceſſaturã Neqꝫ coguntˀ dicẽ oĩꝫ hioꝝ eſſe vnã aĩam Neqꝫ aĩam humanã eſſe mortalẽ A. Utꝝ differẽtię. q̃ ſunt inter ſenſum ⁊ intellectũ ſunt ꝟe B. Sunt Sunt ãt quinqꝫ dr̃e Prima eſt Senſus eſt ꝟtus organica. intellect⁹ nõ Quia ſenſus ſentit aliqua pte corpis Jntellect⁹ ãt nulla pte corpis intelligit. ꝓpterea nõ eſt ꝟtus organica Ratio ãt Ariſtotelis qua ꝓbat intellectu nõ eſſe ꝟtutem organicã. eſt iſta Quia ſi intellect⁹ eſſet ꝟtus organica. eſſet capax caliditatis ⁊ reliquaꝝ qualitatũ ſenſibiliũ. ſicut ei⁹ organũ Dẽ eñi organũ aĩę. hꝫ in ſe qualitates ſenſibiles Quia ãt intellectus nõ eſt capax illaꝝ qualitatũ Jõ nõ eſt ꝟtus organica Scd̃a drã eſt Jntellect⁹ eſt loc⁹ ſpẽꝝ intilligibiũ. qꝛ ea ꝯſeruat Senſus ãt nõ eſt locus ſpẽꝝ ſenſibiliũ. Non eñi ſenſus exterior ꝯſeruat ſpẽs ſenſibiles Tercia drã eſt Sẽſus corrũpitur ab excellẽti ſenſibili Nã experimur Qꝛ oculus ab excellenti viſibili corrũpatˀ Nã viſus ab exeellẽti viſibili. redditˀ minus aptus ad videndũ. minus viſibile Jntellectus ꝟo nõ corrũpitˀ ab excellẽti intelligibili Quarta drã. Jn intellectu gñatur habitus intellectualis Jn ſenſu ãt. nõ gñatur habitus ſenſualis Quinta drã Senſus nõ pt ſeipſum ſentire Jntellectus ãt pt ſeipm intelligẽ Quia de ſeipo pt aliquid enunciare Ergo ſeipm intelligere pt A. Utꝝ aĩa intellectualis eſt pſtantior q̃ꝫ ſenſualis ꝓpterea, qꝛ non vtitˀ organo. in ſuis opationibus. B. Eſt Quãto eñi opifex paucioribus indiget reb⁹ in ſua opatione. tanto pſtãtior eſt A. Quid inter potẽtiã ⁊ habitũ intereſt B. Potẽtia facit aĩaꝫ poſſe opari Habit⁹ ãt. facile facit eam opari ⁊ abſqꝫ difficultate. ⁊ facit eam pronã ⁊ ꝓcliuẽ ad opandũ Experimur eñi. qꝛ ceſſantib⁹ opationibus. ex q̇b⁹ habit⁹ gñatus eſt Remanet in aĩa quedã inclinatio ⁊ ꝓcliuitas. ad ꝯſiles opationes Sicut ex crebris pulſationib⁹ cithare. Hõ redditˀ ꝓcliuis ⁊ idoneus ad facile pulſandã citharã A. Quare habit⁹ nõ gñantˀ in ſenſu. ſicut in intellectu B. Qꝛ ſenſus facile pt opari ſine habitu. ſi habeat organũ idoneũ. Jntellect⁹ ãt non pt facile opari. ſine habitu Et ꝓpter hoc. habitus gñatur in intellectu nõ in ſenſu A. Jtẽ Aĩam intellectiua nõ eſt ps hois Ergo nõ eſt forma. Añs ꝓbatˀ Quia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

omnis pars corꝑis continuie eſt diuiſibilis. Anima aūt hūana non eſt
diuiſibilis Ergo nō eſt pars corꝑis continui .cuiuſmodi eſt hō. Ma⸗
ior probat̃ Q2 corpus ꝯtinuū eſt diuiſibile in ſemꝑ diuiſibilia Cū nō
conſtat ex partibus indiuiſibilibus B. Omnis pars quātitatis corpo
ris continui .hoc eſt lougitudinis latitudinis.craſſitudinis.ē diuiſibil̃
Non aūt oportet omnē partē ſubſtantialē corporis cōtinui eſſe diuiſi
bilem Aīa aūt eſt pars ſubſtantialis vel eſſentialis corꝑis continui A
Quot modis diuiditur continuū : B. Duobus modis Uno mō in ꝑ
tes quantitatis Altero mō in partes eiuſdem proporcionis .que vocan
tur partes proporcionales. Cum continuum diuidit̃ in ꝑtes eiuſdem
quātitatis.diuiditur in partes finitas Siue enim diuidatur in duas
medietates.ſiue in tres tercias.ſiue in quattuor quartas Semper par
tes eius ſunt numero ſinite Cū vero diuidit̃ in partes eiuſdem propor
cionis Diuidit̃ in partes numero et multitudine infinitas Q2 non po
teſt veniri ad minimā partem proporcionalem corporis continui .A.
Quare nō poteſt veniri ad partem minimā ꝓporcionalem corꝑis ton
tinui B. Quia ſi viueret̃ ad mīmā eſſet indiuiſibilis .et eſſet vltima ei⁹
pars Si aūt continuū habet vltimā.habebit penultimā Et illa cōſta
bit ex duabus indiuiſibilibus Quia eſt dupla ad vltimā . Jlla aūt que
ē ante penultimā q2 dupla eſt ad eam.cōſtabit ex quattuor indiuiſibi⸗
bilibus Et ita totum continuū ex indiuiſibilib⁹ conſtat.qđ non eſt poſ
ſibile Ergo nulla pars continui eſt ꝓporcionalis minima A Jtē Ho⸗
mo morit̃ ⁊ corrumpit̃ ſicut reliqua aīalia Jgit̃ generat̃ ſicut reliqua aī
malia Sꝫ reliq̄ aīalia gn̄antur cū aīa generat̃ in materia Jgit̃ etiā Ho
mo generat̃ cū aīa hūana educitur a materia Ergo hō hꝫ animā gn̄abi
lē ⁊ corruptibilē B Rn̄dum hō nō moritur ſicut reliqua aīalia Q2 re
liquoꝝ aīaliū aīa.in morte perit. Non aūt anima hūana A. Jtē Hō ge
nerat hoēm Aut igitur generat materiā hois.aut formā Nō materiā
q2 illa eſt ingenerabilis nec forma cū illa creatur Jgit̃ hō nō generat ho
minē B Rn̄dendū hō đr gn̄are hoēm q2 p̄parat ⁊ organizat corp⁹ ad
ſuſceptionē aīe rōnalis Fet⁹ em̄ qui eſt in vtero matris p̄paratur et fi⸗
guratur vt ſit idone⁹ ſuſcipe a deo aīam racionalem A Jtē Jntellect⁹
eſt ſeparatus a corpore Jgitur non eſt forma corporis Aн̄s patet per.
Ariſto. tercio de aīa Senſitiuū quidē non ſine corꝑe ē .hic quidē ſepa
rat⁹ eſt Ubi pronomē Hic demonſtrat intellectū B. Reſpondēdum
Qđ intellect⁹ đr ſeparat⁹ nō a corꝑe ſꝫ ab organo corporeo Q2 nullo
organo i intellegēdo vtitur A Jtē De⁹ formauit corpus ꝓthoplaſtoꝝ
Ut patet in geneſi. Formauit deus hominem de limo terreet inſpira⸗
uit in faciem eius ſpiraculum vite. Jgitur natura non format corpus
humanum reliquorum hominum. Cum reliqui homines nō ſunt al⸗

teri⁹ ſpeciei qꝫ fuerit adã Rñdeaꝛ ꝙ licet de⁹ formauerit corpa protho plaſtoꝝ In de formationē reliquoꝝ corpoꝝ hũanoꝝ. cõmiſit nature Creatio nõ aũt aĩe ſibi reſeruauit A. Itẽ Si aĩa rõnalis ē indiuiſibil' Sequtur ꝙ hõ ſit ſubſtãtia ꝛ diuiſibilis et ſubſtãtia idiuiſibilis. Qꝛ hõ ē aĩa indiuiſibilis. et corp⁹ diuiſibile. Igiꝛ hõ ē et diuiſibilis ꝛ idiuiſibil'. B. Rñdeaꝛ Utꝝ ē copulatim loquẽdo. n õ copulatiẽ A Utrũ Aĩa ē ps integralis B. Poteſt dici ꝙ ē Qꝛ ē ps integri hoīs Integrale ãt cũ ſit poſſeſſiuũ ſt id qd ptinet ad aliqd integrũ. Aĩa ē pars eſſentialis et ps ſubſtãtialis A Itẽ Itellect⁹ nõ ē ſubſtãtia. Igiꝛ nõ ē forma ſubſtãtialis Añs patet Qꝛ quicquid aduenit enti ĩ actu. ē forma accidentalis. Intellect⁹ ē huiuſmodi Maior ptꝫ Qꝛ hoc intereſt inter formã ſubſtãtialẽ et accidẽtalẽ Subſtãtialis aduẽit enti in potentia. Accidentalis enti in actu Minor probaꝛ qꝛ aduẽit materie q̄ ē ens in actu cũ ſit in rerũ natura Itẽ Aduẽit corpi organizato Nõ em aĩa pt recipi ĩ corp⁹ nõ hñs organa A Quot ſunt ſpẽs magnitudis. B Tres Lõgitudo. latitudo. craſſitudo Et vocanꝛ dimẽſiões Qꝛ oẽ corp⁹ quod dimetimur. Aut ſcd̃m lõgitudinẽ. latitudinẽ aut craſſitudinẽ dimetimur A Utꝝ oĩs magnitudo ꝯſtat ex diuiſibilib⁹ B Conſtat Longitudo cõſtat ex lõgitudinib⁹. Latitudo ex latitudinib⁹ Craſſitudo ex craſſitudib⁹ A Utrũ intellect⁹ poſſibilis ē eſſe in pura potentia. B Cõmentator Auerrois aĩam humanã ꝯſtare ex duab⁹ partibus dicit quarum vna tantum ſuſcipiat noticiam rerum. Altera autem eas generat efficit in parte ſuſcipiente partẽ ſuſcipiẽtẽ noticiam rerum vocauit Intellectum poſſibilem Partem autem generautem eas in parte ſuſcipiente Uocauit intellectum agentem Intellectum autem poſſibilem: aſſimilauit materie prime omnium corporum Nam ſicut illa ſuſcipit omnes formas materiales Intellectus ille poſſibilis. omnium rerum noticiam ſuſcepit. Et propter hoc. intellectum poſſibilem. Dixit eſſe ſubſtantiam in potentia Quemadmodum materiam primam. B. Hec opinio falſa eſt Quia non eſt conſona fidei Non enim fides aſſeuerat animam humanam partibus conſtare. Sed in diuiſibilem eſſe affirmat Neqꝫ probabilis eſt Cum enim vna atqꝫ eadem anima. poſſit noticiam rerum in ſe generare. et eadem ſuſcipere. Non eſt neceſſe aſſeuerare animam. habere duas partes diuerſas. Cum ſatis ſit eam habere duas vires. Unã ſuſceptiuam noticiarum Alteram generatiuam. Item conſtat inter philoſophos Animam ſuſcipere noticias rerum a ſe cognitarum Conſtat etiam noticiam rerum generari Et propter hoc neceſſe eſt aliquid eſſe quod eas ĩ aĩa generet: Si autem vna indiuiſibilis aĩa pt noticiaꝫ reꝝ ſuſcipẽ ĩ ſe ꝛ eas generare Non eſt neceſſe aĩam ꝯſtaẽ duab⁹ partibus Quaꝝ vna ſuſcipiat ꝛ altera gignat noticias reꝝ Cum natura reꝝ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

nihil ſupuacuū patiꝛ Itē Si pt fieri. vt aliq̄ res aliud in ſeipā gn̄eret ꝛ
efficiat Nō ē necē aiām humanā ꝯſtare duabꝰ ptibꝰ Poteſt āt fieri vt
aliq̄ res aliud in ſeipā gn̄eret ꝛ efficiat Igitꝛ nō eſt necē aiam duabꝰ pti-
ꝯſtare Qꝛ volūtas gn̄erat in ſeipā electōem Cū volūtas nō ſuſcipiat tm̄
electōem Cū electio ſit pctm̄ ſi praua pctm̄ āt actio ē. Aut oportet dicē
voluntatē gignē in ſeipā electōem Aut duplicē eē volūtatē Generātē ꝛ
ſuſcipientē Ita aiā ꝯſtabit q̄ttuor ptibus. Aqua calida: in ſeipā gn̄erat
frigiditatē Iō aliꝛ rn̄dendū ē ad q̄ſtionē Et dicēdū ē Intellectū poſſibiē
nō eē ens in pura potētia Qꝛ oīs aiā actꝰ cū aīa ꝑ actū definiaꝛ Actꝰ āt
nō ē ens in, potentia Itē Nulla forma ſubſtātialis ē ens in potētia In
tellectus autem forma ſobſtantialis hominis Homo em̄ aſatus dꝛ ab
aīa intellectiā: q̄ ei ineſt. vt forma ſubſtātiał. Nihil em̄ aiātū dꝛ. niſi qd
hꝫ aiām ſibi inherētē Nā aiātū dꝛ grece ΕΝΦΥΧΟΝ. qd deriuaꝛ ab ΕΝ
qd ē in. ꝛ ΦΥΧΗ aiā. q̄ſi hn̄s in ſe aiam Ergo oē aiātū. hꝫ in ſe aiām In
aiatū āt dꝛ ΑΦΥΧΟΝ q̄ſi ſine aiā Itē Nullū ens in potētia. hꝫ opatio
nē Intellectꝰ hꝫ opationē Ergo nō ē ens in potētia Maior pbaꝛ quia
materia pͥma nihil opaꝛ Minor pbaꝛ. qꝛ itellectꝰ cogitat affirmat. ꝛc̄.
Iō hꝫ opatōes B. Intellectꝰ ē potētia pura an̄ intelligē. i. intellectꝰ an̄
qꝫ intelligat. nullā hꝫ noticiā phātaſmatū rei A. Itē Forma educta de
potentia materie inheret corpori. Intellectus non eſt forma educta de
potētia materie Igitꝛ itellectꝰ nō iperet corpi Negāda ē ꝯſeq̄ntia Qꝛ
minor ꝓpō e negatiua in pͥma figura. q̄ ꝯſeq̄ntia nō valet A Itē Oīs
forma in herēs corpi ē educta de potētia materie Igitꝛ nō ē forma inhe
rēs corpi Maior ē falſa Qꝛ deꝰ pt formā a ſe creatā facē iherere corpi ꝛ
viuificare corpꝰ A. Itē Nullū ꝑpetuū eſt iherēs materię Intellectꝰ ē
ꝑpetuꝰ Igitꝛ nō iheret materie B Dicēdū qꝛ deꝰ poſſit facē vt aiā q̄ ꝑpe
tuo duratura ē animet corpꝰ iherēdo ei. ꝛ poſtq̄ꝫ aliq̄ tpe ſuū corpꝰ aiā
uerit. ab eo recedat ꝛ id deſerat ꝛ ad ipm̄ reuertaꝛ A. Itē Si intellectꝰ
iheret corpi Vel in heret cuiqꝫ pti corpis. vł iheret alicui ꝛ alicui nō i
heret Si alicui iheret ꝛ alicui nō iheret Necē ē eā ptē corpis cui nō i
heret aiā hūanā. inaiām eē Qꝛ id in aīm ē. cui nō ineſt aiā Qd falſuꝫ ē
cū totꝰ hō aiātꝰ ſit Si āt vnicuiqꝫ pti iheret ſeq̄ꝛ idē diſtaē a ſeipo ł. viij
aut. ix. aut. x. pedibꝰ Nā in Gigāte q̄ eſt lōgitudiē. xx. pedū Aiā capitꝭ
ab aiā pedū. xx. pedes diſtat Qd incredibile ē Nō em̄ videꝛ poſſe fieri vt
res aliqua. a ſeipā diſtet Itē Si itellectꝰ ē in pede Seq̄ꝛ pedē eē hoiem
cū habeat intellectū. Itē Seq̄ꝛ pedē intelligē. Id ſ em̄ qd hꝫ intellectū
itelligit Itē Seq̄ꝛ aiām hūanā trāſire de ſubiecto Pōt em̄ aiā q̄ eſt i in
fante. trāſire in eaſdē ptes infantis. q̄ aduenīūt infanti ꝑ augmētū Et
pt eadē aiā recedere ab his ptibꝰ. q̄ ab hoīe ꝑ abſciſionē auferūꝛ Igitur
de ſubiecto in ſubiectū trāſit B. Rn̄dendū Verū eſt poſſe fieri. vt anīa

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

q̄ eſt a deo creata. de ſubiecto in ſubiectū trāſeat Nō āt aīa. a natura gn̄a
ta. de ſubiecto in ſubiectū trāſire pt A Utr̄ aīa arboris de ſubiecto i ſub
iectū trāſit. cū de virga fit arbor B Nō trāſit Q2 virga cui aliq̄d corpis
accreſcit. etiā aliq̄d aie accreſcit Tm̄ em̄ corpis virgę accreſcit. quantum
aiē Jta nō eſt de aīa humana Non em̄ aia humana augeť aucto corpe
Q2 aia humana indiuidua ē. q̄ nō ꝯſtat ptib⁹ q̄propť augeri nullo pa
cto pt A Jtē Hec aia moueť Determiata aia man⁹ Et hec aia nō mo
ueť Determiata aia pedis Jgiť illud qd̉ moueť nō moueť. ⁊ ꝯtradicēti
a ſūt ſil' ꝟa Hec man⁹ moueť Jgiť vtraq3 ei⁹ ps moueť. aia ⁊ corp⁹ Hec
man⁹ nō moueť Jgiť vtraq3 ei⁹ ps n̄ moueť. neq3 aia neq3 corp⁹ B Rn̄
deať vno mō ꝙ aīa eſt nomē ad aliq̄d dictū. ⁊ ergo hāc aiām moueri. eſt
hāc rē aiāntē hāc ſubſtantiā moueri ⁊ eandē rē. aiantē aliā ſubſtātiā nō
moueri ſicut idē hō pať. eſt dignior filio. ⁊ idē hō. Senator eſt minor
filio impatore. ⁊ nō eſt maior eo Si dicať hec res moueť. vbi nō eſt no
mē ꝯnotatiuū Dicendū aia hūana bn̄ dr imgo trinitat3 Q2 ſicut pať
eſt idipm̄ qd̉ fili⁹ ⁊ nō ē genit⁹ ſicut fili⁹. Et ſicut filius ē idipm̄ qd̉ pr̄
⁊ nō ē ingenit⁹ ſicut pr̄ Et ſicut ſpūs ſcūs eſt idipm̄ qd̉ pr̄ ⁊ fili⁹. ⁊ neq3
ē iprocedēs ſicut pr̄. neq3 genit⁹ ſicut fili⁹ Jta aia hūana q̄ eſt in capite ē
idipm̄ qd̉ eſt aia hūana q̄ eſt in pede Et aia huna pedis eſt idipm̄ qd̉ aia
humana capitis ſ3 aia capitis moueť cū capite Nō em̄ caput moueť ſi-
ue aia. ⁊ aia pedis moueť cū pede Nō em̄ pes moueť ſiue aia A. Utrū pes
dexter hois ⁊ ſiniſter. tm̄ differūt. q̄3tū pes dexter equi ⁊ ſiniſter B. Non
Q2 pes dexter hois a ſiniſtro. tm̄ differt ſcd̉m materiā Nō āt ſcd̉m for
mā Q2 vna atq3 eadē aia. vtr̄q3 pedē aiat Pes āt dexter equi a ſiniſtro
differt. ſcd̉m materiā ⁊ formā Q2 alia ps aie. dextr̄ pedē aiat Alia ſini
ſtrū A. Quot ſt3 drā nūero B. Duo Quedā q̄ nullā ptē cōem hn̄t Ut
Joēs ⁊ petr⁹ Quedā q̄ hn̄t aliquā cōem ptē Ut pes dexter ⁊ pes ſini-
ſter Jōis Jlla āt. q̄ nullā cōem ptē hn̄t. magis differūt. q̄3 q̄ hn̄t aliquā
cōem ptē A. Utr̄ man⁹ hois. ē ꝯſubſtātial' pedi B. Eſt ſcd̉m ptē A.
Eadē aia ptinet ad ſbam ⁊ man⁹ ⁊ pedis Scd̉m ptē āt. nō eſt ꝯſub-
ſtātialis ſbam man⁹ Alia ad ſbam pedis Duo hoiēs nō ſt3 ꝯſubſtātia
les nec ſcd̉m materiā Nec aiam Q2 hn̄t ⁊ diuerſas aiās ⁊ diuerſa cor-
pora A Quot ſenſ⁹ h3 hec enūciatio Aiā eſt loc⁹ ſpēr̄ B. Duos Jn ſē
ſu ꝓprio falſa ē Q2 loc⁹ ē ꝯcaua ſupficies corpis ꝯtinētis ambiēs cor
pus ꝯtetū Aia āt nō eſt ſupficies Jn ſenſu alieno. ꝟo ē Q2 aia ē recep-
taculū rer̄. oim ſicut loc⁹. ſ3 ſicut ſubiectū A Utr̄ ꝟr̄ eſt. ꝙ intellect⁹ ſit
ſingula. ſicut dt Ariſtoteles B. Uer̄ ē. in ſenſu alieno nō ꝓpo Jntelle
ct⁹ em̄ rem̄ rer̄ noticias pt ſuſcipē Et ꝓptēa dt Ariſtoteles. cū fieri ſin-
gula A. Quō differūt ſingula ab vniuerſis B. Per vniuerſa. intelligi
tur multitudo ⁊ Per ſingula. ptes multitndis intelliguť Jntellect⁹ no

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

ſter intelligit ⁊ vniuerſalit᷑ ⁊ ſingularit᷑ Ergo eſt ⁊ vniuerſalis ⁊ ſingu-
laris. Ut qn̄ intelligit oēm hoiēm eſſe aial ⁊ cū intelligit petꝝ eſſe anial
A Utꝝ intellectus humanus eſt ꝑpetuus. B. Ad hanc q̄ſtionē aliter
rn̄dendū eſt ſcd̄m ⁊ fidem ⁊ veritatem Aliter ſecundum ſententiā Auer
rois. Aliter ſecundum ſententiam Alexandri. Aliter ſecundum ſentē
tiam Pythagorę Scd̄m ⁊ fidem ⁊ veritatē. dicendū eſt Aiām huma-
nam ſemper fore. neqꝫ vnq̄ꝫ perituram neqꝫ deſiturum eſſe Sed nō ſem
per fuiſſe ſed incepiſſe eſſe. non per generationem. ſed per cerationem.
Et q꞉ aiā humana a deo creata eſt ex nihilo Poteſt ab eodeꝫ redigi in ni
hilum. quamuis nunq̄ꝫ redigenda ſit in nihilum vult em̄ deus. aiām ra
tionalem in ꝑpetuum ꝯſeruari Ut poſt hanc vitam. aut penas ſuoruꝫ
peccatorum ſoluat aut premia ſuorum recte factorum ſuſcipiat Ne aut
malum aliquod maneat impunitum. aut bonum irremuneratum. Et
quia anima rationalis. non incepit eſſe per generationem Non poterit
deſinere eſſe per corruptionem Propter hoc. mors hominis non eſt cor
ruptio animę eius Sed ſeparatio eius a corpore Patet itaqꝫ. ꝙ ſecun-
dum veritatem nulla anima rationalis aut genita eſt. aut generabilis.
Nulla aut corrupta aut corruptibilis Quia non eſt de numero earum
formarum. que de potentia materie ęducte ſunt. ⁊ que diſtentę ſunt ſe-
cundum menſuram corporum quibus inſunt Secundum ſententiaꝫ
Auerrois Dicēdū aiām ⁊ ſp̄ fuiſſe. ⁊ ſp̄ fore. eēqꝫ vnā nūero aiām intel
lectiuā oim̄ hoim̄ Scd̄m ſniām Alexādri Dicēdū ē aiām hūanā ⁊ gn̄e
rari in gn̄atōe hoīs. ⁊ corrūpi in ei⁹ corruptōe Scd̄m ſniām pythago
re Dicēdū eſt. nō gn̄ari. neqꝫ corrūpi Sꝫ trāſmigraē de corpe hoīs mo
rietꝭ. in corp⁹ infantꝭ viuē incipiētis He tres ſniē Q꞉ fidei aduerſant᷑.
ꝟitati aduerſant᷑ Et iō tanq̄ꝫ falſe ⁊ impię. ⁊ refellēde ⁊ abijciēde ſtꝭ A.
Utꝝ p̄t demrāri aiām rōnalē eſſe ꝑpetuā B. Nō p̄t Q꞉ aīa rōnal' nō
ē ꝑpetua natura ſua. ſꝫ a volūtate ⁊ bn̄ficio dei Nlla ei creatura. natura
ſua Nā eē ęt'nū natura ꝓp̄ū ē ſoli⁹ imortal' dei Quecūqꝫ āt creatura ꝑpe
tuo erit Iō ꝑpetuo erit Q꞉ de⁹ eā ⁊ ꝑpetuo ꝯſuabit ⁊ nō ſinet eā rdigi i
nihilū ꝓptēa ſola fide tenēdū eſt Aiam rōnalē eē ꝑpetuā. Nō em̄ p̄t de
mrāri qd̄ de⁹ ꝑpetuo ſit aliquā creaturā ꝯſuatur⁹ Cū nō ſeruet aliquā
creaturā neceſſicate. ſꝫ libera volūtate Itaqꝫ oēs rōes. q̄ ꝓbant aiām rō-
nalē eē ꝑpetuā Iō inuēte ſtꝭ. vt oñdant ⁊ ꝓbabile ⁊ veriſil'e eē aiāꝫ hu-
manā eē Nō āt neccāꝝ A Utꝝ hec argumētatō ē demrātiua Ea q̄ ſciūt᷑
ab aīa ſtꝭ ꝑpetua Ergo aīa eſt ꝑpetua Añs ꝓbat᷑ Q꞉ oīs ſcia ē ꝑpetuorꝝ
h̄. ē enūciationū ꝑpetue ꝟitatꝭ Ut hec enūciatio ē ꝑpetue ꝟitatꝭ. Linea
ducta ab aliq̄ ꝑte circūferēte ad ꝑtē oppoſitā p mediū circuli ē maior oī
b⁹ q̄ nō ducūt᷑ p mediū Sil'r hec Oīs linea rcā. ē breuior curua. ſibi ex
vtraqꝫ ꝑte ꝯtermina. B. Nō eſt demrātiua Non em̄ eſt neceſſe. aiam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

eſſe ꝑpetuā.qꝛ ſcit ꝑpetua Sꝫ tn̄ ꝛ veriſiīe ē ꝛ ꝓbabile eā ꝑpetuā Qꝛ
ſciam habꝫ ꝑpetuoꝝ Nō eīn veriſimile eſt animā eā eſſe picturā cui data
ta eſt a deo vis ſciēdi ea que ſunt perpetua A Jtē Si intellect⁹ eſt ꝑpe
tu⁹ Hō ē perpetuus Hō aūt non eſt perpetuus ergo intellect⁹ nō ē ꝑ-
petu⁹ Añs ꝓbať Qꝛ ſi intellect⁹ ē ꝑpetu⁹ forma hoīs perpetua ē Sub
ſtātia aūt cui⁹ forma eſt ꝑpetua.ē incorruptibilis.qꝛ neqꝫ corrumpiť ſe
cundū materiā Qꝛ illa ſit incorruptibil' Neqꝫ ſcd̄m formā Qꝛ forma
ꝑpetua corrūpi nō pt B Rn̄deať q̄ ſubſtantie quaꝝ forme ꝛ materie ſtꝫ
ꝑpetue dicunť corrūpi per ſeꝑationē forme a materia Cū eīn aīa huma
na ſeparať a corꝑe hō corrumpiť Qꝛ hō eſt ſubſtantia cōpoſita ex corꝑe
et aīa racionali aīante ipm corpus Cū aūt aīa ē ſeparata a corꝑe nō aīat
Ergo ſeparatio facit hoēm corrūpi Et ergo nō ē necē hoēm eē ꝑpetuū
quāuis aīa ꝑpetua ſit ſi nō aīet ꝑpetuo A. Utrū hō poſt reſurectionez
erit ꝑpetu⁹ B. Erit Qꝛ poſt reſurrectionē aīa humana ꝑpetuo aīabit
ſuū corp⁹ Et nūqꝫ ab eo ſeparabiť. A Jtez quicquid cōſtat ex ꝑtib⁹ in
generatis.eſt ingn̄atuz Hō conſtat ex ꝑtibus ingn̄atis. Ergo hō eſt in
generatus. Maior ptꝫ Qꝛ totū nihil niſi ſue ꝑtes . Ergo ſi ſue partes
ſunt ingn̄ate totū ingn̄atum Minor probať Qꝛ neqꝫ materia hoīs eſt
generata neqꝫ aīa eius B. Reſpondeať q̄ mīor eſt falſa qꝛ nimis ē vni-
uerſalis pt aūt ſic fieri vera. Quicquid ꝯſtat ex ꝑtib⁹ ingn̄atis q̄ꝛū vna
a natura nō eſt p̄parata ad ſuſceptionem alterius.ē ingn̄atū. Hoc aūt
non cōuēit hoī Qꝛ materia hoīs.ē natura p̄parata.ad ſuſceptionē for-
me. Hō eīn tūc diciť gn̄ari .cū corpus eius incipit .animari aīā huma-
no Nō cū aīā ei⁹ gn̄atur Qꝛ illa ingn̄abil' ē .ſicut incorruptibil' eſt. A
Quaꝛ Adā ꝛ Eua nō dn̄r eē gn̄ati B Natura nō p̄parauit corp⁹ co
rū ad ſuſceptionē aīē Sꝫ de⁹ auctor nature imperio ſuo iuſſit corꝑa eo
rū eē idonea.ad ſuſceptiōez aīē A Utꝝ gn̄atio hoīs ē ſil'is gn̄atōi aīaliū
mutoꝝ B Eſt ꝑtim ſil'is parti diſſimil' Qꝛ ſicut natura p̄parat ꝛ orga
nizat corp⁹ aīālis muti ad ſuſceptiōem aīē. Jta etiā p̄parat corp⁹ hūa-
nū. Diſſimilis āt qꝛ natura generat aīām aīālis muti in corpore p̄para
to Nō āt generat aīam hūanā Qꝛ illa dignioꝛ ē ꝛ p̄ſtantioꝛ A Jtē aī-
ma rōnalis ē ꝑpetua. Ml'titudo aīāꝝ rōnaliū ē actu infinita Qꝛ ſi mū
ſi mūdus ꝑpetuo durauit infiniti hoēs p̄ceſſerūt nos Quoꝝ aīē ſi ſint
ꝑpetue Necē ē multitudinē aīāꝝ eē actu infinitā Hoc āt nō ē poſſibi
le Quia nulla multitudo ē infinita preter multitudinē ꝑtiū ꝓporcio
naliū cōtinui Ergo aīā nō ē ꝑpētua B Reſpondeať Negād ac prima
cōſequētia Quia nos qui dicim⁹ animā eē ꝑpetuā Negam⁹ nos in-
finitos hoēs p̄ceſſiſſe Jtem Si anima hūana ē ꝑpetua Anima hūana
ē ocioſa poſt mortē Qd̄ falſum ē Qꝛ nihil eſt ocioſum a natura ꝓbať ꝯ
ſequētia Qꝛ anima hūana nō aīmat ꝛ viuificat corp⁹ cū ſit ab eo ſeꝑa-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

ta neqꝫ ſentit .qꝛ non p̄t ſentire niſi vtatur mēbris corꝑis .neqꝫ intelli-
gē.qꝛ neceſſe eſt hoēm intelligentē phantaſmata ſpeculari Quod nō p̄t
fieri .cū aīa eſt ſeparata a corpore B Anima ſeparata a corꝑe intelligit
ſine ſpeculatione phātaſmatū. ⁊ ergo nō ē ocioſa A Utrum hec argu-
mētatio ē bona Hec duo ſunt perpetua hec duo ſunt homo Ergo hō ē
ꝑpetuus. Maior ē vera.demonſtratis materia et forma Minor ē ꝟa
Quia totū nihil aliud ē q̄ ſue ꝑtes B Non Quia non recte ꝯcludit.
Qꝛ ꝑpetua plꝰis numeri eſt p̄dicatū maioris et hoc idē dēt eſſe p̄dicatū
cōcluſiōis Eſt ergo ſic ꝯcludendū Hec duo ſunt ꝑpetua.hec duo ſunt
hō Ergo hō eſt aliqua ꝑpetua vel hō eſt duo ꝑpetua A Utrū hec argu
mentatio eſt bona Hic binariꝰ eſt ꝑpetuꝰ hic binariꝰ ē homo Igit̄ ho-
mo ē ꝑpetuꝰ Cōſequētia ꝓbat̄.Qꝛ ſyllogiſmꝰ expoſitoriꝰ ī tercia figu-
ra eſt bona ꝯſequētia .Maior ē ꝟa demōſtratis aīa ⁊ corꝑe Minor ꝓ
bat̄ qꝛ totū eſt ſue ꝑtes B Nō eſt bona Qꝛ ꝑpetuus eſt adiectiuū ⁊ ad
iacet in maiori huic ſubſtātiuo binarius.ita vt ſubiectū maioris ſit bina
rius ꝑpetuus In ꝯcuſiōe aūt adiacet huic ſubſtantiō. ita vt homo ꝑpe
tuꝰ ſit ſubiectū cōcluſionis Et ergo aliud ē ſubiectū maioris Aliud cō
cluſionis Et ꝓpter hoc ſic concludendū eſt Hic binarius ē ꝑpetuus
hic binariꝰ eſt hō Ergo hō ē binariꝰ ꝑpetuꝰ A Quaꝛē binariꝰ ꝯſtans
ex aīa ⁊ corꝑe cōcedit̄ eē perpetuꝰ .⁊ nō homo B. Quia aīa et corpus
ſunt binarius.ſiue aīa inhereat corpori ſiue ſit ſeparata ab eo Sꝫ aīā ⁊
corpꝰ non ſunt hō niſi aīa inhereat corꝑi A vtrū intellectus hoīs carē
tis ſpē et imagine rei de qua poterit cogitare .eſt in actu an in potentia
B in potentia .qꝛ p̄t eā ſuſcipere. Et propter hoc Ariſto. dicit ꝙ ani-
ma nō eſt in actu ſpēs ſꝫ potentia A Utrū intellectꝰ hn̄s ſpēm rei co-
gitabilis in ſe eſt in actu an in potentia B In actu ⁊ in potētia In ac-
tu Qꝛ habet imaginē rei cogitabilis in ſe . In potētia qꝛ p̄t cogitare de
re cuiꝰ imaginē in ſe hꝫ.cū vult A. Utrū intellectꝰ hoīs ignari·qui ni
hil ſcit ꝓnunciare neqꝫ demōſtrare de re ſcibili ē in actu an in potētia B
In potentia Qꝛ poteſt acquirere ſcientiam de re ſibi īcognita A Utrū
intellectus eius qui ſcit de re aliqua vera pronūciare et demōſtrare eſt
in actu an in potētia B In actu et in potentia In actu quia habet ſciē
tiā de re de qua p̄t verū ꝓnunciare et demōſtrare In potētia.quia po-
teſt ſpeculari cum vult ⁊ vti ſcientia ſua.pronunciando ea vera que ſcit
et que demouſtrare poteſt propter hoc. Ariſtoteles dicit euꝫ poſſe o-
perari per ſe ipm̄ .Ex quo patet.ꝙ idē intellectꝰ.p̄t eſſe in actu primo
et in potentia ad actum ſecundum A. Cur ariſtoteles d̄t aīam eē in po
tētia añ inuenire ⁊ diſcere B Qꝛ hoēs dupliciter acq̄rūt ſciam Alij ī-
ueniēdo Alij diſcedēdo Aliā āt q̄ neqꝫ iuenit.neqꝫ didicit verꝫ ē in po

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

tentia Que āt inuenit vl'didicit veꝝ in actu ē A Utꝝ inuētores ſciēti
aꝝ fecerūt ea ꝓnūciata eſſe vera. q̄ inuenerūt B Nō Sꝫ ſolū aduerte-
rūt ea eſſe vera Hoc em̄ ꝓnunciatū Oē triangulū. hꝫ tres angulos e-
quales duobꝰ rectis Nō debet Mathematico ꝙ ſit veꝝ Sꝫ debet Ma
thematico ꝙ aīaduerſum eſt eſſe veꝝ A. Utꝝ Inuētores ſciaꝝ diſcunt
ea q̄ aīaduertūt eſſe vͣa B. Diſcūt Si diſcē gn̄aliter accipiaꝛ̃ A. Utrū
Magiſtri q̄ docent auditores. faciunt ea eſſe vͣa. q̄ docent B. Minime
Oēm em̄ ſciam quā hō hꝫ aut inueniēdo aut diſcēdo ꝯſequutꝰ eſt. A.
Quibus debēt ꝓnunciata ꝙ vera ſint. B Rebus Ideo em̄ ꝓnūciata
vera ſunt qꝛ res tales ſunt. quales ſignificanꝛ̃ eē ꝓnunciatis. A Cur e
nūciatio ſignificans hoēm eſſe aīal. eſt vera B. Quia hō id eſt qđ hec e
nūciatio ſ̄cat eū eſſe A vtrū enūciatio debet menti humane ꝙ ſit vͣa. B
Debet Qꝛ debet menti hūane ꝙ ſit in rerum natura. Igiꝛ̃ etiā dēt ei ꝙ
ſit vera Nō em̄ eſſet vera. ſi non eſſet in reꝝ natura. A. Cui debet hec
enunciatio ꝙ vera ſit Chimera nō eſt. tragelaphus B Rebus. Non
em̄ caput virginis cauda ſerpentis. pectus leonis. ſunt hircus ⁊ ceruꝰ
A. Cui debet hec enunciatio ꝙ vera ſit Nihil nihil ē B. Omni rei ſi-
gnificat em̄ oēm rem eſſe aliquā Debet mihi ꝙ ſit vͣa. quia ſ̄cat me ali-
quid eē Debet libro meo ꝙ ſit vera; Qꝛ ſignificat librū meū aliquid eſſe
A Cui debet hec enunciatio ꝙ vͣa ſit Nullum vacuū eſt B Omni lo-
co Siguificat em̄ oēm locum eē plenū A Cui debet hec enunciatio ꝙ
vera ſit Nullū corpus infinitū ē B Omni corpori Significat em̄ oē
corpꝰ eē finitū A Cui debet hec enunciatio Bhimera nō eſt ꝙ ſit vera
B. Capiti virgineo ventri leonis. caude ſerpentis Qꝛ ille tres res nō
pn̄t ſibi coherere in vno animali. A. Item Animꝰ nō effector eſt om
nium enūciationū ergo ſicut enunciationes debent aīē ꝙ ſint Ita etiam
debent aīe ꝙ vere ſint Contra hoc arguiꝛ̃ Deus eſt effector omniū an-
gelorum et tamē mali angeli non debent deo ꝙ mali ſint A Cui debet
hec enūciatio ꝙ vera ſit Adam fuit anthichriſtus erit. B Rei q̄vl' fuit
in tempore vel erit Ita ⁊ rei ⁊ tpi debet Nō ſunt aūt hic p̄termittende
quedā comparationes quas Ariſtoteles ponit inter ſenſoꝝ ⁊ intellectū
Primo ē ꝙ ſicut ſenſus reduciꝛ̃ ad actū a ſenſibili ſibi obiecto Sit in-
tellectus ab intelligibili ſiue a phantaſmate. vel obiecto Scđa ē ꝙ tam
ſenſus q̄ꝫ intellectꝰ quodammō patiꝛ̃ ab obiecto Nō tn̄ paſſeone vl' cor
reptiua vel generatiua. ſubſtātię Tercia. ꝙ p̄mus actus vtriuſqꝫ ē ſim-
plex. id eſt ſine complectione. et non eſt aſſirmatiuū vel negatiuū Quar
ta ꝙ vterqꝫ prea ffirmās aliquid eſſe vel delectabile vel triſtabile mouet
appetitū ad id vel proſequendum vel fugiendū Quinta ꝙ vtrobiqꝫ fit
appetitꝰ mediante iudicio. ſcꝫ de bono. vel malo tn̄ differenter Qꝛ ſen

ſus nõ aſpicit niſi ad pñs Intellect⁹ ãt ad futuꝝ Ideo qñqʒ qḋ ẽ pre-
ſentialiter delectabile dimittit ꝓpter ꝯſideratione futuretriſticie Sex
ta ꝙ ĩ eis appetitiuũ id eſt ꝛ ꝓſequutiuuʒ ꝛ fugitiuũ nõ dñt realiter
ab inuicẽ nec vel a ſenſu vel intellectu .ſʒ rõe Septima.ꝙ phãtaſmata
ſunt intellect⁹ Sicut ſenſibilia ſenſ⁹ Sic ꝙ ſicut ſenſ⁹ nõ ſentit l'mo
uet ſine ſenſibili Ita intellectus nõ ſine phãtaſmate Octaua ẽ .ꝙ ſicut
obiectũ gñerat ſpẽʒ ĩ ſẽſu exteriori poſtea ĩ ſẽſu coĩ q̃ diſcernit ſenſibilia
diuerſa et ſic ẽ q̊dãmõ vn⁹ ꝛ q̊dãmõ pl'a Sic phãtaſmata diuerſa mo
uẽt intellectũ eũdẽ exiſtentẽ. Noua ꝙ ſicut ĩ ſenſu .ſi ſit iudiciũ qḋ hoc
eſt vel bonũ vel malũ Appetit⁹ mouet vl' ad ꝓſeq̃ndũ vl' fugiendum
Sic ꝑ rõem phãtaſmatũ ſi ĩtellect⁹ iudicet vl' bonũ vl' malũ Appetit⁹
ĩtellectual' mouet.l' ad ꝓſequendũ l' fugiendũ.ſʒ hoc dñr Qz appetit⁹
ſenſitiu⁹ mouet naturalit' Sʒ appetit⁹ ĩtellect⁹.libꝛe.Decima ꝙ ĩ vtro
qʒ cõtigit ꝛ v̊e ꝛ falſe ꝯponẽ tũ diuidẽ circa l' bonũ vl' malũ ſʒ tñ differt
vl' ſimpl'r bonũ vl' apparẽs bonũ Vñ qḋ ẽ pñal'r delectabile.licʒ ad il-
lud ſequit magnũ.malũ.apparet ſenſui eẽ bonũ Et intellectui nõ ſolũ
ad pñtiã delectabile.ſʒ ad futura aſpiciẽti.apparet illud ſimpl'r eẽ bonũ
vndecĩa.ẽ ꝙ ſenſ⁹ nõ ſentit abſtracte.ſʒ ĩtellect⁹ ĩtelligit abſtracte Sẽſ⁹
ei vidẽdo l' curuũ l' albũ.nõ diſtiguet inť ſbiectũ ꝛ curuitatẽ l' albedinẽ
Inter q̃ diſtinguit ĩtellect⁹ abſtracte intelligẽdo hoc ab illo Nec etiaʒ
ſenſ⁹ abſtrahit a ſingularib⁹ Sʒ hoc facit intellectus intelligendo vl'r
Duodecĩa ẽ .ꝙ intellect⁹ in actu .i.intellect⁹ agẽs .ẽ idem qḋ ꝛ intellec
t⁹ ꝛ intellectio non ſic aũt de ſenſu Et hoc intelligendũ de ꝑmo intellec
tu agẽte.qui ẽ intellect⁹ diuinus ¶ Secũda ps de potentia aĩe rõnal'
Sed ad potentias anime rõnalis accedam⁹ q̃ gñaliter due ſunt ſcilicet
ꝛ cognoſcitĩa ꝛ motĩa .quas ꝛ intellectũ ꝛ affectũ vocam⁹ Inquãtũ em̃
ẽ potẽtia cognoſcitĩa d̾r intellect⁹ Sʒ ĩ quãtũ ẽ potẽtia motĩa d̾r affec
t⁹ ſeu volũtas Vñ licʒ de aĩa diuerſa noĩa dicant Sicut dicim⁹ ꝙ ipa ẽ
intellect⁹ rõ .ingeniũ mẽoria .volũtas liberꝝ arbitriũ Tñ hec noĩa non
dicũt diſtinctionẽ in eſſentia aĩe Sʒ dñt rõe.qꝛ ipe d̾r intellect⁹ ĩquã
tũ apphendit Rõ ĩquãtũ diſcernit Ingeniũ ĩq̃ʒtũ iueſtigat Mẽoriã ĩ
ĩq̃ʒtũ cõſuat Volũtas ĩquãtũ appetit liberꝝ arbitriũ ĩquãtũ elidit Hoc
ãt oĩa.reducunt ad duas rõnes gñales.ſcʒ cognoſcendi ꝛ affectãdi A q̃
bus due potẽtie denoĩant ſcʒ intellectĩa ꝛ volitiua De quib⁹ hinc dice
tur ꝛ ꝑmo de ĩtellectĩa ẽ agendũ Tercia ps de ĩtellectu agẽte ꝛ poſſibili
Intellect⁹ igit diuidit ſecundum Ariſtotelem. in intellectum ꝛ agen
tem et poſſibilem ſiue potentialem Intellectus agens eſt potentia ac
tiua intellectionum Sed intellectus poſſibilis eſt potentia paſſiua
non paſſione corruptiua ſed perfectiua.ſcilicet recipiendo in ſe intellec

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

tionis ab intellectu agente De ip̄o āt intellectu agente duplex eſt opi-
nio Nā q̇dem dicūt. ꝙ ſit ip̄e intellectus diuin⁹ Alij dicūt. ꝙ ſit idem
ſcd̓m eſſentiā. cū intellectu poſſibili Sed d̓r poſſibilis in quantū eſt re
ceptiu⁹ Sꝫ d̓r agens. inquantū eſt ſua intellectuali opatione actiuus.
Et ad hunc ſenſum d̓r nobilior intellectu poſſibili Scd̓a āt opinio ꝟa
eſt. p̄ma āt nō negaꝶ Quia nō negam⁹ diuinū intellectū agere ad nr̄ām
intellectionē. Immo oportet ip̄m p̄ncipaliter ꝯcurrere. Cum in omni
actione oporteat eſſe aliquid agens. nobilius paſſo. A. Utꝝ in aīa hu-
mana. ſunt due vires Uis in quā ſuſcipiēdi noticias reꝝ Et vis efficiē
di eas B. Sunt vn̄ Ariſtoteles Quia in omni natura. in qua eſt aliq̇d
qd̓ p̄t oīa fieri Neceſſe eſt aliq̇d eſſe qd̓ poſſit oīa facere Id āt qd̓ p̄t ō-
nia fieri. eſt intellectus poſſibilis Quod p̄t āt oīa facere. eſt intellectus
agens. A. Quare neceſſe eſt aliquid eſſe. qd̓ poſſit oīa facere. ſi aliquid
ſit qd̓ p̄t oīa fieri. B. Quia neceſſe eſt oēm potentiā paſſiuā. habere po-
tentiā actiuā ſibi correſpondentē ⁊ coequalē A. Utꝝ he due locutiōes
ſunt ꝓprie Intellectus agens. p̄t oīa facere Intellectus poſſibiles. p̄t
oīa fieri B. Non ſunt Et ꝓpterea nō ſunt vere. in ſenſu ꝓprio ſꝫ alie-
no Intellectum em̄ poſſe oīa fieri. eſt intellectū pōſſe oīm reꝝ noticias
ſuſcipere Intellectū āt poſſe oīa facere. eſt intellectū oīm reꝝ noticias po
ſſe efficere A. Quare intellectus d̓r poſſibilis. B. Quia ſicut materia
d̓r ens in potētia Ideo qꝛ p̄t oēs formas ſuſcipere Ita intellectus d̓r po
ſſibilis Qui p̄t oīm reꝝ ſiue noticia ſiue cogitationes ſuſcipere A. Utꝝ
hoc argumentū ſit bonum Sicut ſe hꝫ matera ad formas Ita intellec
tus ad noticias rerum. Sed materia non efficit formas quas ſuſcipit
Ergo intellectus non efficit noticias reꝝ B. Maior nō eſt oīno vera.
Quia intellect⁹ nō eſt oīno ſil̓is materie Quia materia tm̄ hꝫ potentiā
paſſiuā Et ꝓpterea d̓r ens ī pura potētia Intellect⁹ āt hꝫ duas potēti-
as Actiuā ſcꝫ ⁊ paſſiuā Qꝛ aīa intelligēdo opaꝶ. ꝓpterea oportet eā hr̄ē
potentiā actiuā Materia āt cū trāſformaꝶ. nō opaꝶ ſꝫ tm̄ patiꝶ. Ergo
ſufficit ei potētia paſſiua A. Cur ſenſus nō diuidiꝶ in ſenſum ⁊ agentē
⁊ poſſibilē. cū ſenſus hꝫ ſe ad cognitionē reꝝ ſenſibiliū. ſicut intellectus
ad cognitōem intelligibiliū B. Senſus p̄t diuidi, ſicut intellect⁹. Nā
ſenſus p̄t vocari agens. in quantū efficit in ſe cognitōem ſenſibiliū poſ-
ſibilis. in quantū ſuſcipit Uiſus itaqꝫ. in quantū efficit viſionē p̄t dici
viſus agens In quantū ſuſcipit eā. viſus patiēs vel poſſibilis Et ita de
reliq̇s ſenſib⁹ iudicandū A. Utꝝ ſol⁹ intellect⁹ p̄t in ſe gn̄are cognitio
nē reꝝ B. Nō p̄t Qꝛ neceſſe ē intellectū. in cognitōe reꝝ. phātaſmata
ſpeculari Ex quo ſeq̇ꝶ. cognitōem reꝝ. hr̄ē duas cāſ. quaꝝ neutra. p̄t eā
ſine altera p̄dicē Una eaꝝ. eſt intellectus agens Altera phantaſma Et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

propter hoc infantes nõ hñt reꝝ cognitionẽ Qꝛ carent phantaſmatibꝰ
Neqꝫ cecus natus. p̄t in ſe cognitõem coloris efficere Neqꝫ ſurdꝰ natꝰ
cogitatõem ſoni ꝓpter defectũ phãtaſmatũ A. Cur aĩa vegetatiua. nõ
hꝫ duas potẽtias Unã actiuã Alterã paſſiuã B. Qꝛ aĩa vegetatiua.
nihil patiꝛ ab alimẽto. ſꝫ tm̃ agit in alimentũ. qꝛ alterat illđ ꝛ trãſmu/
tat. vt efficiaꝛ idoneũ. trãſformari in corpꝰ rei q̃ alitur Senſualis ãt aĩa
patiꝛ a re ſenſibili. qꝛ ſuſcipit cognitõem rei ſenſibilis Sicut intellectu
lis. patiꝛ a re intelligibili. cuiꝰ noticiã in ſe ſuſcipit Qm̃ ãt aĩa ꝛ ſenſua/
lis ꝛ intellectualis. cognoſcẽdo opanꝛ ꝛ agũt Qꝛ intelligẽ agẽ eſt ꝛ opa
ri. ſicut ſentire Nccẽ eſt. vt habeãt duas potẽtias. ſuſceptiuaꝫ inquã ꝛ
effectiuã Quaꝝ vna eſt paſſiua Altera actĩa. A. Utꝝ nccẽ eſt in aĩa eẽ
has duas drãs Intellectũ q̃dem agentẽ. qui p̄t oĩa facẽ. Et poſſibilẽ. q̃
p̄t oĩa fieri B. Intellectꝰ ꝛ agens ꝛ poſſibilis. nõ dñr ꝓprie eſſe in aĩa.
Quia tam intellectꝰ agens eſt aĩa. q̄ꝫ intellectꝰ poſſibilis Nõ em̃ intel
lectꝰ ꝛ agens ꝛ poſſibilis. ſunt ptes aĩe Qꝛ aĩa eſt ſubſtãtia indiuiſibiꝉ.
q̄ nullis ptibꝰ ꝯſtat Neqꝫ ſunt accidẽtia aĩe. qꝛ aĩa nõ debet hoc alicui
accidẽti. qꝑ p̄t intelligẽ. hoc eſt vꝉ efficẽ vel ſuſcipere intellectõem. Qꝛ ſi
hoc deberet accidẽti. qꝑ eẽt intellectualis Eſſꝫ itaqꝫ ꝑ accidẽs dignioꝛ q̄ꝫ
aĩa aĩalis muti Qꝛ nõ ꝑ ſubſtantiã ſuã Ideo em̃ aĩa humana dignioꝛ ẽ
aĩa aĩalis muti Et p̄t intelligere. qđ non p̄t aĩa aĩalis muti Igiꝛ ſi potẽ
tia intelligẽdi. eſt accidẽs aĩe Aĩa rationalis. ſolũ ꝑ accidẽs eſt dignioꝛ
aĩa brutali Ex quo ſequiꝛ hãc locutõem eſſe impropriã Et intellectus
agens. ꝛ intellectus poſſibilis. eſt in aĩa Eſt em̃ ꝟa in ſenſu alieno. Qꝛ
in hoc ſenſu ꝟa eſt Aĩa humana p̄t ꝛ ſuſcipere ꝛ efficere noticias ꝛ cogni
tiones reꝝ Ex q̇bus ſequiꝛ intellectũ ꝛ agentẽ ꝛ poſſibilẽ. ſolum differ/
re ratione Eadẽ em̃ aĩa. dꝛ intellectꝰ ꝛ agens ꝛ poſſibilis Sed alia rati
one dꝛ agens Alia poſſibilis. A. Cur intellectus agens. aſſimulaꝛ lu/
mini B. Qꝛ ſicut lumẽ. facit colores ſuꝑ quos cadit actu videri. ſi obij/
ciãꝛ oculo Qꝛ extra poſiti. videri nõ pñt Nõ em̃ colores videri pñt. ni
ſi ſint illuminati Ita intellectꝰ agens. facit ea intelligibilia actu intelli/
gi. quoꝝ intellectõem ꝛ efficit ꝛ generat in intellectu poſſibili A. Utꝝ
phi. de radijs intellectus agentis loquẽtes. ꝓprie loquunꝛ. Dicunt em̃
intellectũ agentẽ. radio ſuo ip̃a illuminare phãtaſmata. vt intelligens.
poſſit ip̃m ſpeculari B. Loquunꝛ impropꝛ̃e Trãſferunt em̃ ꝑ Meta/
pheram. id qđ ad rem corꝑalem ptinet. ad rem incorꝑalem A. Utꝝ et
veritas ꝛ falſitas ſunt in intellectu an in voluntate B. Triplex eſt veri
tas Quedã eſt veritas vel entis vel rei Et illa eſt in oĩbus rebus. Alia
eſt veritas vel affirmationis vel negationis. Et illa eſt in intellectu.
Tercia eſt veritas voluntatis. Et eſt habitus bonę voluntatis. incli/

7°

nans eam ad pnunciandū vez. Et talis veritas. eſt ꝟtus moralis. A.
veritate eñi volūtatis. hō ďr verax A Utꝝ oīs res eſt ꝟa B. Eſt Quia
oīs res. vere eſt id qď eſt. Qui eſt hō. vere hō eſt Qui aſinus eſt. vere aſi
nus eſt Ergo oīs hō. eſt verus hō Et oīs aſinus. eſt verus aſinus Et p
pter hoc. vez eſt vnū de trāſcendenlib⁹ Quia de oi re ďr A. Utꝝ oīs res
eſt ſua veritas B Eſt Nō eñi veritas accidit reb⁹ Quia lapis nō debet
accidēti. ꝗ ſit verus lapis Neqꝫ lignū debet accidēti. qď ſit vez lignum
Ergo oīs res ſeipa. vera eſt Et ꝑpter hoc. vnaqꝫ res. eſt ſua veritas A
Utꝝ veritas volūtatis. eſt ipſamet voluntas B. Nō Quia veritas vo
luntatis. eſt ꝟtus moralis Oīs āt virtus moralis. habitus eſt Habit⁹
āt. qualitas eſt. Differēs ab eo cui inheret. Nā ſicut volūtas neqꝫ eſt
iuſticia. neqꝫ fortitudo Ita etiā nō eſt veritas A. Utꝝ veritas vel affir
mationis vel negationis. eſt aliud qꝫ affirmatio vel negatio B. Nō eſt
aliud Quia tūc affirmatio nrā vera eſt. Cū affirmamus id eſſe qď eſt id
fuiſſe qď fuit id fore qď futuꝝ Oꝛ āt ⁊ affirmatio ⁊ negatio ſunt opatio
nes mentis nrē Et ſicut accidentia ei⁹. nō hñt in ſe aliqď accidēs. a ſe di
uerſum Cū accidētis nō ſit accidens Neqꝫ aliqua ratio. cogit nos ad di
cendū Ueritatē eſſe diuerſam vel ob affirmatione vel negatione. Ergo
nō eſt ɔcedendū Ueritatē differre vel ab affirmatōe vl' negatiōe Quia
nulla diuerſitas eſt ɔcedenda. ſine ratōe cogente Ueritas rurſus ⁊ falſi
tas ſunt in mente Ubi eñi vel affirmatio vel negatio Ibi ⁊ veritas ⁊ fal
ſitas In mēte āt eſt ⁊ affirmatio ⁊ negatio Ergo in mente eſt ⁊ veritas
⁊ falſitas A. Quō veritas ⁊ falſitas ſunt in voce B Ut in ſigno Quia
voces ſunt ⁊ ſigna ⁊ note nrāꝝ vel affirmationū vel negationū Iō eñi
vocib⁹ vtimur. vt ⁊ affirmatōes ⁊ negationes mētis ſignificemus. A.
Cum oīs res ſit ſua veritas Quare deus ďt de ſeipo. Ego ſum via. veri
tas. ⁊ vita B. Quia deus. neceſſario. i. qď eſt Neqꝫ vnqꝫ incepit eſſe qď
eſt Neqꝫ deſinet eſſe qď eſt Creatura āt licet ſit id qď eſt Tñ qꝛ nō ē ne-
ceſſario id qď eſt. cū poſſit deſinere eſſe Propter hoc. deus poti⁹ ďr veri-
tas. qꝫ creatura Deus eñi eſt veritas increata Creatura vero creata. A.
Utꝝ intellectus noſter. pt intelligere non ens B. Poteſt Quia poteſt
de eo aliquid vel affirmare vel negare De quo intellectu nō pt vel affir-
mare vel negare aliqd Hoc nō pt intelligere Itē De nō ente pt aliquid
ſciri Ergo nō ens pt intelligi Cū oē ſcibile ſit intelligibile Quod de nō
ente āt poſſit aliqd ſciri. patet qꝛ Ariſtoteles tradidit nobis ſcientiā ⁊ de
vacuo ⁊ infinito A Utꝝ de his q̄ nō ſunt in reꝝ natura. mens humana
pt cogitare B Poteſt Quia cum cogitat de Chimera de Tragelapho
Sphinge Cogitat de his q̄ nō ſt in reꝝ natura Cū cogitat de Pegaſo.
Cum cogitat de Hipppodib⁹ Sciopodib⁹ Monopodibus Fortaſ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

ſis de non entibus cogitat A. Quo pacto cogitans de Chymera. cogi-
tat de non ente. cum cogitet de capite leonis. de vētre capri. ⁊ cauda, dra
conis. ſecūdū hunc verſiculum. Parte leo prima. media caper anguis
in ima B Cogitatio de Chymera eſt cogitatio compoſita ex multis par
tibus Quia qui cogitat de ſchymera. cogitat de animali conſtante ex ca
pite leonis. ⁊c̄. Jtaq; quamuis ſingulis partibus cogitationis de Chy-
mera aliquid cogitatur Tota tamen cogitatione. nulla res cogitatur.
Quia nulla res conſtat ex illis rebus, de quibus cogitatur dum de
Chymera cogitatut A. Utrum Chymera aliquid ſignificat B. Sig
nificat Quia ſignificat id de quo facit auditores cogitare. A. Utrum
omnis conceptus ſimplex. ſit verus B. Conceptus ſimplex eſt cogita-
tio que non conſtat ex multis cogitationibus/ Cuiuſmodi eſt cogetatio
vel albedinis vel nigredinis De albedine vel nigredine De homine vel
aſino A Quid ſignificat verum B Uerum quando ſignifitat oīe qd̄
eſt Ruia omne quod eſt. vere eſt id quod eſt Et quandoq; verū ſ̄cat e-
nunciationem veram Quandoq; ſignificat conceptum rei concepte. q̄
in rerum natura eſt. Uel cogitationem rei que in rerum natura eſt.
Qualis eſt cogitatio vel hominis vel aſini Hoc modo conceptus ſim-
plex eſt verus Hoc eſt. omni ſimplici cogitatione. cogitatur aliquid qd̄
eſt in rerum nature. Conceptus vel compoſitus vel complexus eſt. qui
pluribus conceptibus conſtat. Qualis eſt conceptus hominis haben-
tis in capite capillos flauos. Hic enim conceptus. conſtat ⁊ ex concep-
tu hominis ⁊ ex conceptu hebentis. ⁊ ex conceptu capillorum. ⁊ ex con-
ceptu flaui coloris Conceptibus ſimplicibus ſemper vel intelligimus
vel cogitamus ea que ſunt in rerum natura Hoc autem non ſemper cō
tingit conceptibus compoſitis. Nam conceptus animalis habentis
caput leonis. vētre capri. ⁊ caudam draconis Nō eſt ꝯcept⁹ alicui⁹ qd̄
eſt in rerum natura Nam licet partes illi⁹ conceptus ſint conceptus
veri Totus tamen ille conceptus fictus eſt

τελοσ.

¶ Dialogus Phyſicus interloquutores. Q. R.

q Quomodo ſe habet philoſophus ad philoſophiam.
R. Sicut Albus ad albedinē Sunt em̄ hec quattu
or noīa ꝓporcionalia. ꝓporcionalitate incontinua
Nā ſicut albus ſe hȝ ad albedinē' Ut ꝯcretū ad ab/
ſtractū Jta philoſophus ad philoſophiaȝ Q. Quid
interꝑtaꝛ ph̄us R. Amator ſapientię ὀφιλοσ em̄ amator vel ami/
cus interꝑtaꝛ. ⁊ ὁ σοφοσ ſapiens. A quo σοφια. ſapientia dr̄. Q.
Utꝝ σοφια corripit. an ꝓducit penultimā R. Corripit Ut patet in
hoc ꝟſu Martial' Cū tibi ſit ſophie par curaꝛ cura deoꝝ Sȝqm̄ a Gre
cis penultima acuiꝛ Jō nō nulli credētes eā eſſe longā. ꝓducūt in ꝟſib⁹
Q. Quid ſcat ſophiſta R. Qn̄qȝ ſapientem qn̄qȝ deceptorē. Qui em̄
prauis ⁊ captioſis argumētatōibus. hoies decipiūt Sophiſte vocanꝛ.
Sophiſta em̄ nomē mediū eſt apud Grecos Q. Quot ſunt gn̄a phi/
loſophoꝝ R. Duo Scdm̄ Diogenē Laertiū Alij em̄ Dogmatici di/
cunꝛ Alij ephectici Dogmatici dicunꝛ. q̇ de reb⁹ diſſerūt. quaſi ꝯphen/
di poſſint. Ephectici q̇ de reb⁹ diſputāt. quaſi ꝯphendi nō poſſint. Et
dicunꝛ hi ephectici. qꝛ ꝯtinent aſſenſum Nō em̄ audent alicui enūcia/
tioni aſſentire Jlli ꝟo Dogmatici. qꝛ dogmata. hoc eſt p̄cepta tradunt.
Q. Un̄ ph̄i varia noīa. ſortiti ſunt R. Alij a ciuitatib⁹ dicti vt Cyre/
naici Eleatici Alij a locis Ut Academici Stoici Alij a ꝓbra Ut Cy
nici. Alij ab elationis faſtu. Ut φιλαληθησ Elenthici Analoge/
tici Alij ab euētu. Ut peripatetici Alij a p̄ceptoribus Ut Socratici
Epicurei phatonici Alij ab his q̄ tractant vt phyſici. ⁊ ethici Dicunꝛ
em̄ Phyſici q̇ naturas reꝝ tractant Ethici q̇ mores hoīm tractant do
cētes q̇d honeſtū ⁊ q̇d inhoneſtū ſit Alij ab officio Ut Dialectici Dia
lecticoꝝ em̄ officiuȝ eſt diſputare Q. Quare q̇dam phoꝝ Stoici vocā
tur. R. Quia porticus q̇dam Athenīēſis Stoa vocabatur. Jn qua
Xenon Stoicoꝝ p̄nceps. auditores ſuos docuit Q. Quare q̇dā phoꝝ
vocati ſunt Academici R. Quia villa platonis. in qua auditores ſuos
docuit Academia vocabaꝛ Q. Quare q̇dam philoſophorū vocabāt ſe
φιλαληθειοσ. R. Quia ſe ſolos iactabant varitatis amatoresce̅. Q
Quare q̇dam vocebant ſe Elenchicos R. Quia iactabāt ſe errantium
eē redargutores ἔλεγμοσ em̄ redargutio vocatur Jnde Eleuchicus
redergutori⁹ dr̄ Q. Quare q̇dam vocabāt ſe ἀναλογιτικουσ R
Quia ſe ſolos iactabant ꝓportiones noſſe ἀναλογια em̄ propor/

-cio interpretatur Erant autem Analogetici pleni fauſtu. quia quod om-
nibus philoſophis commune eſt. ſibi vēdicabant tanq̄ꝫ peculiare Noſ
ſe enī q̄ ꝓporcionabilia ſint id eſt queadmodum proporcionem habeāt
communiter ad omnes philoſophos pertinet Q. Que ſunt proporci
onalia R. Proporcionialia ſunt quorum primum ſe ita hꝫ ad ſecun-
dum. ſicut ſecundum ad tercium Et illa dicuntur continua proporcio
nalia Uel quorum primum ita ſe habet ad ſecundum Sicut tercium
ad quartum Et illa vocantur incontinua proporcionalia Q. Da con-
tinua proporcionalia vt vnum duo quattuor octo. Da incontinua pro
porcionalia Ut quattuor octo. ſex duodecim Q. Quare quidam eo-
rum vocati ſunt peripatetici R. Quia Ariſtoteles princeps peripate-
ticorum. deambulando auditores ſuos docere ſolebat Et propter hoc
peripatetici vocati ſunt Nam περιπατεω ambulo interpretatur:
Q. Qui philoſophi vocantur. εκκλεκτικοι Ita enim Lamertius
quoſdam vocat. R Quia ex omnibus ſectis philoſophię. ea eligunt
que ipſi approbant ἐκκλεξισ enim electio dicitur Jn̄ εκκλεκτι
κοι electiui dicuntur Q. A quo philoſophi noſtri ſeculi nomina tra-
hunt R: A preceptoribus Nam Thomiſte dicuntur qui thomā A-
quinantem ſequuntur. eiuſqꝫ doctrinam amplectuntur et tuentur Al
bertiſte q̇ Albertuꝫ magnum Scotiſtę qui ſcotum Occaniſtę qui Oc
can ſequuntur Q. Cur aliqui ex his philoſophis Reales Aliqui No
minales appellantur R. Quia aliqui dicunt genera et ſpecies eſſe no-
mina Dicunt enim genus eſſe nomen generale. et magis commune.
Speciem vero nomen ſpeciale. et minus commune. Alij autem di-
cunt genus et ſpeciem eſſe res Dicunt enim genus eſſe rem magis com
munem Speciem rem minus communem. Et ideo hi reales Jlli no-
minales appellantur Q. Cur nominales moderni Reales antiqui vul
go appellantur. R Quia doctrina modernorum recentior eſt (vt ita di
cam nouior Realiuz vero vetuſtior Q. Utrum Metaphyſici ſunt phi
loſophi dicendi R. Maxime omnium Quia Metaphyſica inter oēs
ſcientias. nomen ſapiētie ſibi vēdicat Habetqꝫ ſe ad reliquas ſcientias
ſpeculatiuas Sicut ſcientia Architecti ad ſcientias miniſtrorum eius
Jgit̄ Metaphyſici maxie phi dicēdi ſunt Q. Utrꝫ mathematici phi
dicēdi ſunt R Mathematici mēſuratores ⁊ nūeratores hoc ē q̇ quāti
taties ⁊ figuras eaꝝ ⁊ nūeros ꝓportiōes ⁊ eq̄litates ⁊ ieq̄litates tractāt
ph loſophi dicendi ſunt Hūt enī certiſſimam ſcientiā Nā indubitatis
demonſtrationibus vtuntur Mathematici autem. diuinatores. qui ⁊
προγνωστικοι dicuntur ⁊ genethliaci cum ſepe fallantur. ⁊ ſepi
us falſa q̄ꝫ vera predicant. vtrum philoſophi dicendi ſint aliorum iudi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

cio relinquo. A. Cur Metaphyſici ⁊ Mathematici. non reperiuntur
in Catalogo Philoſophorum B. Quia generali noīe phyſici appellā
tur A. Diuide Philoſophiam B. Philoſophia diuitur in Phyſicā
Ethicā ⁊ Logicam. hoc eſt in naturalē moralē. ⁊ rationalem A Diuide
Phyſicam Phyſica generaliter accepta. diuiditur in Metaphyſicam
Mathematicam. ⁊ Phyſicam ſpecialiter acceptam A. Diuide Ethi-
cam B. Ethica generaliter accepta. Diuiditur in Politicam oecono-
micam. ⁊ Ethicam ſpecialiter acceptam. que Monaſtica dicitur. A.
Diuide Logicam B. Logica generaliter accepta. diuiditur in Gram-
maticam Rhetoricam. ⁊ Logicam ſpecialiter acceptam. que Dialecti-
ca dicitur A. Quid intereſt inter Metaphyſicam Mathematicam ⁊
Phyſicam. B. Metaphyſica. tractat ens inquantum ens. ⁊ docet de
omni ente. quid ſit. an ſubſtantia. an accidens. ⁊ aquo vnumquodq; ens
diuerſum ſit. ⁊ cui idem ſit Metaphyſica docet. hominem eſſe ſubſtan
tiā. ⁊ diuerſum a ſcientia ſua Scientiam autem eſſe accidens. diuerſum
ab homine. Qm̄ omne accidens a ſubſtantia cui accidit diuerſum eſt.
Jtem docet humanitatem non eſſe diuerſam ab hoīnem. ſed ad eſſe idip
ſum quod homo eſt Nulla enim ſubſtantia tota. diuerſa eſt ab eo cuiꝰ
eſt ſubſtantia Cum autem humanitas ſit tota ſubſtantia hominis. nō
poteſt eſſe diuerſa ab homine Mathematica autem. magnitudines tra
ctat. ⁊ numeros ⁊ figuras. que ſolis magnitudinibus accidunt. ⁊ pro-
portiones. proportionalitates Phyſica autem res mobiles tractat. cū
earum motibus ⁊ motoribus. A. Unde Metaphyſica trahit nomen
ſuum B. Ex prepoſitōe greca μετα. que trans ſignificat. ⁊ φυσικη
Metaphyſica enim ſuperat Phyſicam. ⁊ eam tranſcendit. Quoniam
Methaphyſica vniuerſa entia tractat. Phyſica ſola mobilia A. Un
de Mathematica trahit nomen ſuum B. μαθημα diſciplina inter
pretatur Jnde Mathematicus diſciplinaris Jnde Mathematica. diſ
ciplinaris ſcientia dicitur. A. Quas quantitates tractat Mathema-
tica B. Quantitatem continuam ⁊ diſcretam Geometria enim ⁊ A-
ſtronomia. magnitudines tractant Arithmetica ⁊ Muſica. numeros
⁊ proportiones numerorum A. Quas magnitudines tractat Geome
metria B. Lineam. ſuperficiem. ⁊ corpus. Docet enim Geometria.
Omnem figuram termino vel terminis claudi. Hoc eſt linea vel line-
is. ſuperficie vel ſuperficiebus. Docet item Figuram planam linea vel
lineis claudi. Solidam ſuperficie vel ſuperficiebus Docet primam fi-
gurarum planarum eſſe circulum eo ꝙ vnica linea claudatur Primā

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

ſolidarum ſpheram Eo q̄ vnica ſuperficie clauditur Docet item pri/
mam figuram recti lineam.eſſe trigonum Hoc eſt triangulū Eo q̄ pau
ciores linee recte .q̄ȝ tres.ſuperficiem claudere non poſſunt Quemad/
modum pauciores ſuperficies plane q̄ȝ quattuor corpus claudere non
poſſunt Et ergo prima figura ſolida .planis ſuperficiebus clauſa .eſt
que quattuor ſuperficiebus clauditur Et dicitur a Mathematicis cor
pus τετρασέδρον quaſi quattuor ſedium A. Unde phyſica dici/
tur B. ηφυσισ natura interpretatur Inde phyſicus naturalis. Et
φύσικη, φὺσικησ hiſtoria vel ſcientia de naturis rerum A .Qua/
re phyſica hiſtoria dicitur B. Quia in phyſica nature rerum narran/
tur.et ergo iure hiſtoria dicitur A. Quare phyſica ſcientia dicitur. B.
Quia phyſici de rebus naturalibus ſcribunt comperta a ſe .vel ab alijs
Noticia autem compertorum .ſcientia dicitur. A. Quid Politica do
cet B. Quo pacto B. A. reſpublica adminiſtranda ſit Docet etiam de
diuerſis generibus rerum publicarum Omnis enim A. B .reſ
publica aut eſt ſub Ariſtocratia id ſub optimatum adminiſtratione.
Aut ſub Democratia .id eſt ſub populi potentia Aut ſub Olygarchia
id eſt ſub paucorum potentia Aut ſub Monarchia id ſub vnius
principis imperio et dominatu A Unde hec nomina deriuantur. B.
πολισ ciuitas dicitur Inde πολτησ ciuis politicus ciuilis
Politia ciuilitas Politice eſt ſcientia ciuilis Cratos robur vl' potentia
dicitur ἀριστοσ optimus Δεμοσ plebs Inde Ariſtocratia et de
mocratia Item ἀρχι principat⁹ dicitur ολύγος pauc⁹ μονοσ
ſolus Inde ὀλύγαρχιά et μοναρχια et μοναρχα Eſt au
tem monarcha vnicus princeps .Monarchia vero principatus eius.
A. Quis principatus dicitur gynę cocratia B: Principatus femi
ne.qualis erat principatus ſemiraminidis regine Babylonis γυναὶ
enim cuius genitiuus γύνεἰκοσ eſt femina dicitur .et continetur
ſub monarchia A. Quis principatus Hiearchia dicitur B. Sa
cer principatus ἱεροs enim ſacer interpretatur et continetur ſub mo/
narchia A. Quid Oeconomica docet B Adminiſtrare rem famili
arem et domeſticam Oecos enim domus .et monos lex. inde Oecono
mos.diſpenſator rei familiaris Et Oeconomica ſcientia eius A.
Quid Ethica tractat B Mores ſingulorum hominum.quales ſunt
fortitudo.iuſticia.liberalitas:temperantia Propterea Ethica dicitur
vel monaſtica .Quia ηθοs mos interpretatur Monos autem ſolus
dicitur. Inde monaſta ſolitarius Monaſticus ad ſolitarium ptinens

tarium ꝑtinens Q. Vñ logica dr R. Logos ratio interꝑtat vl' ſermo ꝛ ꝓpter hoc filius dei grece logos dr. quia eſt ſermo ꝛ ỽbum patris Inde logicus ad rationē vel ſermonē, ꝑtinens. Et logica ſcientia tractās de ſermone In ſermone āt debent eſſe tria Debet em̄ eſſe integer. ꝛ incorruptus. verus ꝛ non falſus. politus ꝛ ornatus. Propterea ſunt tres ꝑtes logice Grāmatica. q̄ reddit ſermonē integrum. ꝛ liberum a barbariſmo ꝛ ſoloeciſmo Dialecticis. q̄ eum verū reddit. Illa em̄ verū diſcernit a falſo Rhetorica. q̄ eum politū ꝛ ornatū reddit Q. Unde grāmatica dr R. Gramma littera interꝑtatur Inde Grāmaticus litteratus. Et grammatica litteratura Q. Unde Dialeatica dr R. λεγω Grece idem ſcat quod dico Inde lexis nomen verbale. quod dictionem ſcat Inde Διαλεγω. quod ex prepoſitione greca dia. que per iota ſcribitur. ꝛ λελω componitur. cuius vox paſſiua eſt Διαλεγομαι Inde Διαλεξισ nomen verbale quod diſputationem ſcat Inde Dialecticus diſputatorius. Et Dialectice ars diſputandi Q. Unde Rhetorica dr R. Rhetor grece dr. qui eſt peritus bene dicendi. Inde Rhetorica ars bene dicendi. Q. Quid inter Grammaticam ꝛ Rhetoricam intereſt. R. Tantum quantum inter bene loqui ꝛ benedicere. Multi enim bene loquuntur qui non bene dicuntur. Bene loqui enim eſt loqui ſecundum precepta Grammaticorum Benedicere eſt dicere ſecundum precepta Rhetorice Q. Quid intereſt inter Rhetoricam ꝛ Dialecticam R. Rhetorica perpetua oratione vtitur Dialectica vero. orationibus conciſis. Eſt enim Dialectica ars diſputandi In diſputationibus autem breuibus ꝛ conciſis orationibus vtendum eſt. Non oratione longa. ꝛ perpetua. Eſt autem oratio perpetua longa. conſtans ex ordio. narratione Diuiſione. ꝯfutatione. ꝯfirmatōe ꝛ ꝑ orōe Huiuſmodi autem oratio non Dialectici. ſed Rhetoris inſtrumentum eſt. Q. Defini Phyſicam ſpecialiter acceptam. R. Phyſica eſt que tractat res mobiles. vna cum earum motibus. ꝛ motoribus Q. Que ſunt res mobilis R. Que poſſunt generari vel corrumpi augeri vel minui. alterari vel loca ſua mutare. Cur res generabilis dr mobilis. R. Quia poteſt tranſire in rerum naturam Q. Cur res corruptibilis dicitur mobilis R. Quia poteſt auferri. ex rerum natura Q. Utrum deus eſt res mobilis. R. Non Quia neq̄ʒ poteſt incipere neq̄ʒ deſinire eſſe. cum neceſſario ſemper fuerit. ſemperq̄ʒ futurus ſit. Neq̄ʒ poteſt mutare locum. cū nullo loco circumſcribatur. Neq̄ʒ quantitatem. cum nullam habeat. Eſt enim ſpiritus. qui nulla magnitudine diſtenditur Neq̄ʒ qualitate. cum in deum nullum cadat accidens Deus enim nullam qualitatem habet ſibi inherentē Sed per ſe. hoc eſt. per ſubſtantiā ſuam talis ē qua

lem eum eſſe pronunciamus A. Diuide φυσικη iam definitam A
φυσηκη diuiditur in phyſicen vniuerſalem et particularem. Hoc eſt
generalem et ſpecialem A Que eſt phyſice generalis B Que v-
niuerſaliter de omnibus rebus mobilibus vera pronunciat A Que
eſt phyſice ſpecialis B Que de aliquibus rebus mobilibus non om
nibus. vera pronunciat. A Da exempla B Noticia harum veri
tatū. ē phyſica generalis Oē qđ mouet᷑ a mouēte mouet᷑ Oē qđ mouet᷑
alicūde mouet᷑ et aliq̄ mouet᷑. hoc eſt termino a a quo recedit. ad termi-
num ad quem accidit. Omne quod mouetur motu acquiſitiuo. ad id
mouetur quo caret Omne quod mouetur motu amiſſiuo. mouetur ab
eo quod habet Sed phyſica ſpecialis eſt noticia harum veritatum Ce-
lum mouetur circulariter. hoc eſt circa centrum mundi. Terra et aqua
mouentur deorſum hoc eſt ad centrum. Ignis et aer mouentur ſurſum
hoc eſt a centro A In quibus libris Ariſtoteles tradit phyſicen ge-
neralem B In octo libris phyſicoꝝ qui dicuntur grece libri phyſi-
ces ἀκροάσιοσ id libri natutalis auſcultationis vel de phyſico audi
tu In illis enim libris pronunciantur de rebus mobilibus ea. que vni-
uerſis communia ſunt Cuiuſmodi ſunt hec. Omne quod mouetur a
mouente mouetur Omnes motus ad terminos contrarios contrarij
ſunt. Motus enim ad albedinem. qui dealbatio dicitur: contrarius
eſt motui. ad nigredinem qui dicitur denigratio. Motus ad diſparata
diſparati ſunt vt motus ad triangularem figuram. et motus ad qua-
draugularem ſunt diſparati. Sunt enim adeo diuerſi vt non poſſint ei
dem corpori ineſſe A In quibus libris traditur phyſica ſpecialis B
In cetris libris philoſophie naturalis A Qui ſunt hi B Libri
de celo et mundo. quorum titulus indicat quid in eis tractatur Libri
de generatione et corruptione. qui tractant generationem et corruptio
nem et ceteros motus quattuor elementorum Libri meteororum qui
tractant ea que in ſublimibus gignuntur Cuiuſmodi ſunt nubes grā-
dines niues tonitrua. et fulgura. cometes. et arcus pluuius ꝛ reliqua
Dicuntur autem hec corpora meteora. hoc eſt ſublimea et. ſubleuata!
Quia meteoros ſublimis et ſubleuatus interpretatur Libri minerali-
um tractāt metalla ꝛ reliqua corpora ſubterranea. qualia ſunt ſulphur
nitrum et cetera Libri de anima tractant partes anime et eius vires Li
bri de vegetabilibus et plantis naturali ſtirpium hoc ē arborum. et her
barum tractant Libri de animalibus. tractant naturas animalium.
Libri de ſenſu et ſenſato de ſomnio et vigilia De memoria et remi-
niſcentia De longitudine et breuitate uite De vita et morte. De motu
animalium De motu cordis De reſpiratione et inſpiratione De iuuē-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

tute ⁊ ſenectute. De nutrimento ⁊ nutribili. ſunt libri ΤωΝ ΠαρλΕι-
ΠΟΜΕΝωΝ .id eſt pretermiſſorum. Jlli enim tractant que in libro de
anime pretermiſſa ſunt A Utrum celum eſt ens mobile. B Eſt
ſecundum partes. Quamuis enim vniuerſum celum non mutat locū
ſuum. Partes tamen eius loca ſua mutant. Sol enim noctu eſt in he-
miſperio inferiori. Interdiu ſuperiori. Uere eſt in ſignis vernis Aeſta
te in eſtiuis. Autumno in autumnalibus. Hyeme in hyemalibus.
Sol oriens aut occidens tranſit horizonta.hoc eſt.circulum diuiden-
tem.heinyſperium ſuperius ab inferiori. Quod ſine motu fieri non
poteſt A Utrum luna mouetur B Mouetur Luna enim inter
dum ſoli coniungitur. Interdum ei opponitur. Quod ſine eius motu
contingere non poteſt A Utrum luna eſt alterabilis B Eſt Nō
enim luna in eclipſi ſua.id eſt in defectu luminis.talis eſt qualis eſt. cū
a ſole illuminatur A Utrum ſol in eclipſi ſua alteratur B Non
Defectus enim ſolis.nihil luminis ei aufert:ſed terre lumen ſolis adi-
mit. Secus autem eſt de luna Jlla enim in defectu ſuo.lumine priua-
ta eſt Luna enim nihil luminis habet niſi quod a ſole accipit. Quem-
admodum nomen eius indicat. Dicitur enim luna q̄ꝛ luce lucet aliena.
A Utrum de rebus naturalibus eſt ſcientia. B Eſt. Quia de eis
poſſunt pronunciari aliqua neceſſario vera ⁊ illa poſſunt demonſtrare
Ergo de eis eſt ſcientia quia neceſſario vera cum demonſtrantur.effici
untur concluſiones ſyllogiſmorum demonſtratiuorum.et de quibus ē
ſcientia Nam omnis ſcientia eſt habitus .id eſt fides vel aſſenſus.con-
cluſionis per demonſtrationem acquiſitus A Quot ſunt genera vero
rum B. Duo quemdam enim ſunt neceſſario vera .et ſunt ea que veri-
tatem ſuam non poſſunt amittere Alia ſunt ꝯtingenter vera .et ſunt q̄
mutari poſſunt de veritate in falſitatem A. Utrum vtrorumqꝫ vero-
rum eſt ſcientia. B. Eſt Si ſcientia generaliter accipiatur quia non
minus ſcio me viuere.quod eſt contingenter verum.q̄ꝫ triangulum ha
bere tres angulos ęquales duobus rectis quod eſt neceſſario verum
Si autem ſcientia ſpecialiter accipiatur .pro ſcientia qua aſſentimus ꝓ
nunciatis neceſſario veris.propter demonſtrationem . negandum eſt.
contingenter verorum eſſe ſcientiam A Quare phyloſophi ita an-
guſtant nomen ſcientię vt ſolum ſignificet ſcientiam concluſionum ne
ceſſario verarum .et demonſtratarum .cum vulgus accipiat ſcientiam
generaliter pro omni noticia veritatis ſiue illa mutabilis ſit ſiue immu
tabilis B Quia ſcientia eorum que neceſſario vera ſunt durabilis ē
et ſcriptis mandari ſolet Scientia autem eorum que contingenter ve-
ra ſunt non eſt durabilis,ſed perit pereunte veritate.neqꝫ ſolent man-

dari ſcriptis .propter hoc philoſophi affirmant.tantum eorum que ne ceſſario vera ſunt .eſſe ſcientiam A. Utrum hec argumenratio demõ ſtratiua eſt an ſophiſtica . Quecumq; ſciuntur ſunt vera.cum ſcientia non ſit falſorum Res autem naturales non ſunt verę .cum non ſint ſenſa mentis .neq; enunciationes .Ergo res naturales non ſciuntur. B Sophiſtica eſt Quia in maiore per ea que ſciuntur .intelligimus enunciationes ſcitas In concluſione vero res ſcitas Et ergo non idem eſt ſubiectum maioris et predicatum concluſionis A Utrum he ar gumentationes ſunt bone .an praue. Nulla ſingularia ſciuntur.res na turales ſunt ſingulares Ergo non ſciuntur Nulla corruptibilia ſciun tur tes naturales ſunt corruptibilia Ergo non ſciuntur .Omnia que ſciuntur ſunt neceſſaria Res naturales non ſunt neceſſarie.Ergo res naturales nõ ſciunt᷑ Nulla ꝯtigẽtia ſciunt᷑ Res naturales ſunt ꝯtin gẽtes Ergo nõ ſciunt᷑ Nulla q̄ ſciunt᷑ pñt ſe aliter hrẽ q̄ꝫ nũc ſe habẽt res naturales pñt ſe aliter hrẽ q̄ꝫ nũc ſe hñt ergo nõ ſciunt᷑ B Praue ſunt Prima ideo praua eſt qr in maiore ꝑ ſingularia ĩtelligimꝰ enũciati ationes ſingulares .mutabiles de veritate in falſitatem Ille eñi non ſci untur ſcientia durabili In minore vero per ſingularia intelligimus res ſingulares. Sunt eñi omnes res naturales ſingulares quia mundꝰ ex rebus ſingularibus conſtat non vniuerſalibus.cum nulle ſint. Secun da praua eſt. Quia in maiore per corruptibilia intelligimus enũciatio nes quarꝫ veritas corrumpi nõ poteſt quia illarum tantũ eſt ſciẽtia In minore per corruptibilia intelligimus res corruptibiles Poteſt aũt de rebus corruptibilibus eſſe ſcientia ꝑ enunciationes ꝑpetue veritatis Tercia praua ē quia per neceſſaria in maiore intelligimꝰ enunciationes neceſſario veras In minore per neceſſaria intelligimus res que nõ poſ ſunt nõ eē Quarta praua ē Qr in maiore ꝑ contingentia intelligimus enũciatiões q̄ et vere poſſunt eſſe et falſe In minore ꝟo res que pñt eſſe ⁊ nõ eē Quita praua ē quia in maiore ĩtelligimꝰ ꝑ ea que pñt ſe aliter hrẽ enũciatiões mutabiles de veritate in falſitatẽ In minore ꝟo res al terabiles A Quaꝛe he argumẽtatiões ſunt ſophiſtice Nullꝰ error ē ſci ẽtia De rebꝰ naturalibꝰ ē error Ergo de rebꝰ naturalibꝰ nõ ē ſcia Nul la fides ē ſcia De rebꝰ naturalibꝰ ē fides Ergo de rebꝰ naturalibꝰ nõ ē ſcia Nulla opinio ē ſcia De rebꝰ naturalibꝰ ē opinio Ergo de rebꝰ na turalibꝰ nõ ē ſcia B Ideo ſophiſtice ſunt Qr minores ꝓpõnes harꝫ argu mẽtationũ ſunt enũciatões ꝑticulares Cõcluſiões ãt vniuerſales. Qr ſubiecta ꝯcluſionũ diſtribuũt᷑ hoc ē vniuerſalit᷑ accipiunt᷑ A Utrꝫ hec argumẽtatio ē ſophiſtica Nulla ſcia ē ſcie Phiſica ē ſcie Ergo phiſica nõ ē ſcia Maior ꝓbat᷑ Nomẽ fre ⁊ nomẽ pl'e ſunt diſparata Quorꝫ v

num vere de altero negatur. Non enim homo eſt homines. Neqꝫ ho-
mines homo ſunt. Minor probatur. Quia Phyſica. eſt multę noti-
cie multarum veritatum Phyſicarum Quarnm vnaqueqꝫ ſcientia eſt
Ergo phyſica eſt ſcientie B Si ſcientia in maiore ⁊ concluſione. i-
dem ſignificat. hoc eſt. ſi ſignificat noticiam vnius veritatis demonſtra
te. argumentatio bona eſt. Si vera ſcientia in maiore aliud ſignificat qꝫ
in concluſione. hoc eſt. ſi in maiore ſignificat vnius veritatis noticiam.
In concluſione autem multarum veritatum noticias Argumentatio
vicioſa eſt. ⁊ peccat per fallatiam equiuocationis A Utrum ſentien-
dum eſt cum Heraclito qui negauit de rebus naturalibus eſſe ſcienti-
am ideo quia corruptibiles ſunt ⁊ tranſmutabiles B Non Quia de
rebus tranſibilibus ⁊ tranſmutabilibus poteſt pronunciari verum ⁊ id
ipſum poteſt demonſtrari. Ergo de eis eſt ſcientia. Poſſumus enim de-
monſtrate elementa eſſe corruptibilia. hoc modo. Quecunqꝫ conſtant
ex materia tranſformabili. corruptibilia ſunt Cum tranſformatio ma-
terię non poſſit fieri ſine corruptione. Elementa autem ſunt huiuſmo
di. Ergo elementa ſunt corruptibilia. Nec ſentiendum eſt cum Hera-
clito. Ille enim ſibiipſi contradixit. Cum enim negaret de rebus natu-
ralibus eſſe ſcientiam. ideo quia corruptibiles ⁊ tranſmutabiles ſunt.
Affirmabat ſe ſcire res naturales eſſe tranſmutabiles ⁊ corruptibiles:
Itaqꝫ negans de eis eſſe ſcientiam. Affirmauit ſe de eis habere ſcientiã
A. Utrum ens mobile eſt ſubiectum tocius Phyſicę B Eſt A
Utrum cuilibet ſcientie eſt aliquod ſubiectum neceſſarium. B Eſt
Quia omnis ſcientia tractat aliquam vniuerſitatem ⁊ circa eam verſa
tur vt Dialectica tractat vniuerſas argumentationes. Arithmetica v-
niuerſos numeros. Geometria vniuerſas magnitudines figuratas vl'
vniuerſas figuras magnitudinum quod idem eſt. Propter hoc. neceſ-
ſarium eſt vnicuiqꝫ ſcientie. aliquod ſubiectum. id eſt aliquod nomen
communiſſimum inter omnia nomina ſignificantia ea que in ſcientia
tractantur Quot nomen ſignificet omnia principaliter in ſcientia con
ſiderata ⁊ de vniuerſis conſideratis predicetur. Non enim poſſunt de v-
niuerſis in ſcientia conſideratis vero pronunciari ⁊ demonſtrari. Si
non habeatur aliquod nomen vniuerſis conſideratis commune. A
Cur ſubiectum ſcientię vocatur terminus communiſſimus in ſcientia
conſideratus B Quia Philoſophi huius ſeculi vocant omnia no-
mina terminos. eo ꝙ nominibus terminantur enunciationes. ⁊ quia
ſubiectum ſcientię ē communiſſimuꝫ nomen inter omnia ncīa ſciētia
ꝯſiderata in ſcientia Uocaꝛ termin⁹ ꝯmuniſſim⁹ A. Cur ſubiectũ ſcię
debet eē p̄mo notũ B. qꝛ ſubiectũ ſcię ē argumētũ quo ꝓbanꝛ q̄ ad con-

ſideratio nem ſcientie pertineant ⁊ que alieno ſunt a ſcientię conſiderati-
one. Propter hoc. debet eſſe primo notum. volenti ſcientiam ad diſcere
vt poſſit ſcire. que ad ſcientię conſiderationem pertineant A Utruz
ſubiectum ſcientię poteſt tranſcendere metas ſcientię B. Non poteſt
Quia ſi ſubiectum ſcientię plura complectaretur ꝙ̄ conſiderata in ſciē-
tia. Non eſſet argumentum idoneum ad probandum. que in ſcientia
conſiderata eſſent. A Cur ens mobile eſt ſubiectum Phyſicę B.
Quia eſt communiſſimum nomen inter omnia nomia ſignificantia
conſiderata in Phyſica. non tranſcendens metas Phyſicę. Quicquid
enim in Phyſica conſideratur. Aut eſt ens mobile. Aut ad ens mobile
pertinet A Que ſunt que pertinent ad entia mobilia B Cauſę. et
principia entium mobilium ⁊ partes eorum ⁊ motus eſt ⁊ motores. a
quibus entia mobilia mouentur Propter hoc. primus motor. ad con-
ſiderationem Phyſici pertinet A Cur ens mobile eſt potius ſubiec-
tum Phyſicę ꝙ̄ corpus mobile B Quia ens mobile eſt communi-
us ꝙ̄ corpus mobile Quia omnes ſubſtantię incorporeę ſunt entia
mobilia. Preter ſolum deum. qui immobilis eſt. Item Phyſica gene-
ralis. que vniuerſaliter omnia mobilia tractat. Non ſolum pronunci-
at veritates ſuas generales de corporibus mobilibus. Sed vniuerſali-
ter de omnibus entibus mobilibus. Cum enim phyſicus dicit. Omne
quod mouetur. mouetur a termino a quo ad terminum ad quem. Nō
ſolum loquitur de corporibus mobilibus Sed etiam de ſubſtantijs in
corporijs. Si enim anima humana mouetur ab ignorantia ad ſcienti-
am. Terminus a quo mouetur. ignorantia eſt. Terminus autem ad
quem. ſcientia. Similiter ſi moueatur a vicio ad virtutem. Terminus
a quo vicium eſt. Terminus ad quem. virtus A Cur ſubiectum ſci-
entię eſt nomen communiſſimum B Quia ſicut omnis ſcientia hȝ
quaſdam euunciationes communiſſimas. quas enunciat de vniuerſis
rebus a ſe conſideratis Ita neceſſe ē omnem ſcientiam habere nomen cō-
muniſſimum omnium ſuorum conſideratorum Et hoc vocatur ſub-
iectum ſcientię A Cur omne ſubiectum ſcientię eſt vniuerſale B.
Quia omne ſubiectum ſcientię. vniuerſitatem ſignificat. Eſt enim no-
men commune omnium in ſcientia conſideratorum Ergo eſt vniuerſa-
le A Cur omnis ſcientia verſatur circa vniuerſitatem. B Quia
ſcientia neceſſariorum eſt. Non enim ſcientia eſt durabilis niſi ſit neceſ-
ſariorum. Que autem pronunciantur de vniuerſis neceſſaria ſunt Nō
que de ſingulis. Nam que de ſingulis animilibus pronunciantur. de-
ſinunt eſſe vera. cum ſingula animalibus moriuntur Sed que de vni-
uerſis pronunciantur. Semper permanent vera. Cum vniuerſa ani-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

malia nunq̃ moriantur. Ut hoc pronunciatum vniuerſale Omne a-
nimal tactum habet neceſſarium eſt. Tamdiu enim erit verum q̃ diu
vniuerſitas animalium manebit Sed hoc pronunciatum. ſingulare
Joannes tactum habet non eſt neceſſarium. Nam Joanne morente.
amittit veritatem ſuam Propter hoc ſcientia vniuerſorum eſt. non ſin
gulorum. A. Si ſubiectum Phyſicę eſt nomen commune Cur Phy
ſica dicitur ſcientia realis. Dialectica rationalis. Cum vtriuſq; ſubiec-
tum ſit nomen commune. Scientia autem de nomine potius rationa-
lis dicenda eſt q̃ realis. B Cuiuſq; ſcientię ſubiectum eſt nomen.
Quia omne ſubiectum ſcientie eſt vniuerſale Uniuerſale autem cum
poſſit ſubijci vel predicari in enunciatione. ⁊ eſſe pars definitionis. no-
men eſt non res Non enim enunciatio ⁊ definitio ex rebus conſtant ſ;
ex nominibus rerum Phyſica autem dicitur realis ſcientia Quia res
conſiderate in Phyſica ſcientia. que per ſubiectum Phyſicę ſignifican
tur. Sunt res a deo vel natura. non ab anima rationali facte Dialecti
ca vero dicitur rationalis Quia res a Dialectica conſiderate. ſunt res ab
anima rationali factę. Animę enim rationalis Opifex eſt argumenta
tionum non natura A Cur omnis res eſt ſingularis. nulla vniuerſa
lis B Quia omnis res ſubſtantia vel accidens. Omnis autem ſub-
ſtantia ſingularis eſt Quia ſingule res. ſingulas ſubſtantias habent.
Non enim multe res. vnam ſubſtantiam habere poſſunt. Ita omne ac
cidens. ſingulare eſt. Non enim vnum accidens. multis rebus ineſſe po
teſt Nam ſingule albedines. ſingulis rebus albis inſunt. Singulę ni
gredines. ſingulis rebus nigris. Nec reperitur nigredo aut albedo vni-
uerſalis Non enin vniuerſę res albe. vna albedine albent. Neq; nigre
vna nigredine nigrent. Et ita de reliquis accidentibus iudicandum eſt.
Ideo omnis res ſingulares eſt. Et quoniam ſcientia vniuerſalium eſt.
Neceſſe eſt eam eſſe nominum vniuerſalium non rerum. Cum tales
nullę ſunt A Cur hec argumentatio eſt Sophiſtica. Nullum ens
mobile eſt ſubiectum Phyſicę Ergo ens mobile non eſt ſubiectũ Phy
ſicę. Antecedens probatur Quia neq; homo. neq; aſinus. neq; aliquot
ceterorum entium mobilium. eſt ſubiectum Phyſicę Conſequentia p
batur Quia arguitur a ſubalternante ad ſubalternatam. B Ideo ſo
phiſtica eſt. Quia conſequens licet videatur ſubalternatum anteceden-
te. Non tamen eſt ſubalternatum. Quia ens mobile aliud in antece-
dente ſignificat. Et aliud in conſequente In antecedente enim fit ſermo
de entibus mobilibus ſingularibus. Quorum nullum eſt ſubiectum
Phyſicę. In conſequente vero. de nomine vero vel conceptu quo aut
nominantur aut concipiuntur vniuerſa entia mobilia. Et hoc Dialec

tici his verbis dicunt. In antecedente ens mobile perſonaliter ſuppoñ
tur. In conſequente materialiter vel ſimpliciter A Quid eſt ſubiec
tum enunciationis ſupponē perſonaliter. B Eſt ſubiectum accipi
pro rebus ſignificatis per ipſum A Quid eſt ſubiectum ſuppone-
re materialiter B Eſt ſubiectum accipi pro nomine ſignificante.
A Quid eſt ſubiectum ſupponere ſimpliciter B Supponē ſim-
pliciter. eſt ſubiectum accipi pro conceptu mentis. quo res ſignificatę
per nomen concipiuntur. Vel pro natura communi. ſi ea ſit in rerum
natura. A Da exempla. B Aurum eſt in arca auari Aurum eſt
in ore auari. Aurum eſt in mente auari. In prima harum enunciatio-
num. Aurum perſonaliter ſupponit. In ſecunda. materialiter. In ter-
cia ſimpliciter A Quot intellectus habet hec enunciatio Ens mo-
bile eſt ſubiectum Phyſicę. B Quinqȝ. Primus eſt. Aliquod ſin-
gulare ens mobile eſt ſubiectum Phyſicę. Et ille falſus eſt. Alter eſt
Ens mobile vniuerſale eſt ſubiectum Phyſicę. Et ille verus eſt. Si
natura vniuerſalis eſt in rerum natura. Falſus. ſi non eſt. Tercius eſt
Ens mobile eſt commune nomen omnium conſideratorum in Phyſi
ca Ille verus eſt Quartus eſt. Cogitatus. quo mens humana de vniuer
ſis entibus mobilibus cogitat. Eſt conceptus vniuerſorum entium
mobilium. Ille verus eſt. Quintus eſt. Uniuerſitas entium mobi-
lium eſt ſubiectum conſiderationis Phyſicę. Ille etiam verus eſt. A.
Utrum hec argumentatio eſt bona Ens mobile eſt ſubiectum Phyſi-
cę generalis. que traditur in octo libris Phyſicorum Ergo non eſt ſub
iectum tocius Phyſicę que traditur in omnibus libris phyloſophie
naturalis. Conſequentia probatur. Quia vnum non poteſt eſſe ſubiec
tum tocius ⁊ partis B Hec argumentatio non eſt bona. Quia idē
poteſt eſſe ſubiectum tocius ⁊ partis. Nam ens mobile eſt ſubiectum
Phyſicę generalis. que eſt pars tocius Phyſicę. Ideo quia Phyſica
generalis. pronunciat enunciationes generales. de vniuerſis entibus
mobilibus Eſt autem ſubiectum in tota Phyſica quia Tota Phyſica
enunciationes generales ⁊ ſpeciales de entibus mobilibus pronunciat,
A Quare Ens quieſcibile non eſt ſubiectum Phyſicę. B Quia
non poteſt eſſe argumentum idoneum ad probandum aliquod ad con
ſiderationem Phyſice ſcientię pertinere. Quia Phyſica non conſide-
rat entia ideo. quieſcibilia ſunt. ſed quia mobilia. A Utrum in
Phyſica procedendum eſt a principijs cauſis ⁊ elementis. Ad ea quo-
rum ſunt principia cauſę et elementa. B Eſt. A Quare.
B Quia in omni Methodo procedendum eſt a principijs cau-

ſis ꝛ elementis ad ea quorum ſunt principia cauſe ꝛ elementa Me-
thodus enim habet terminum a quo ꝛ terminum ad quem. cum ſit q̇-
dam proceſſus. Cum autem Phyſica ſit methodus Neceſſe eſt in phy
ſica talem proceſſum eſſe. A. Quare in omni methodo neceſſe eſt eſſe ꝓ
ceſſum predictum. B. Quia in omni methodo proceditur ab ignoran
tia ad ſcientiam ſed non poteſt procedi ab ignorantia ad ſcientiam niſi
ignota probentur per nota Quod enim ipſum ignotum eſt nihil p̄t no
tum facere quia fides conſequentis gignitur ex fide antecedentis. Tunc
autem ſcire arbitramur vnumquodq̨. cum cauſas ꝛ principia eius. ꝛ e-
lementa cognoſcimus. Scire enim eſt rem per cauſam cognoſcere. A.
Quot ſunt genera ſcientiarum B. Duo. A. Que. B. Scientia quia.
Et ſcientia propter quid A. Quid eſt ſcientia quia. B. Quia ſcitur qꝛ
ita eſt ſicut per enunciationem ſcitam ſignificatur Ut ſcientia qua ſci-
tur ꝙ ſol vel luna deficit. id eſt eclipſim patitur. A. Quid eſt ſcientia ꝓ
pter q̇d B Qua ſcit̃ ꝓpter q̇d ita ē ſicut ꝑ enunciationē ſcitam ſignifi
catur vt ſcientia qua ſcitur ꝓpter quid ſol vel luna deficit A. Cuiuſmo
di ſcientia eſt Phyſica B. Scientia ꝓprer quid Et propterea neceſſe
eſt Phyſicum ſcire cauſas. principia. ꝛ elementa eorum naturalium.
Non enim poſſumus ſcire ꝓpter quod ea vera ſunt que de rebus natu
ralibus enunciantur Niſi ſciamus principia cauſas ꝛ elementa rerū
naturalium A. Quot ſunt genera pricipioꝝ. B. Duo. Quedā enim
ſunt principia rerū. Alia principia ſcientiaꝝ. A. Que ſunt principia
rerum B. Sunt cauſe reꝝ. Cuiuſmodi ſunt materia ꝛ forma A. Que
ſunt p̄cipia ſcientiaꝝ . B. Enunciationes per ſe note ꝛ indemōſtrabi-
les . Oportet enim in vnaquaq̨ ſcientia proceui ab enunciationibus.
indemonſtrabilibus. ad enunciationes demōſtarbiles Et ꝓpter hoc. ō
nis ſcia demōſtratiua. methodus d̄r. A. Da exempla de ſcia qꝛ. ꝛ ꝓpter
q̄d B Qui videt eclipſim lunę. ſcit qꝛ luna deficit q̇ āt ſcit Eclipſiȝ lunę
fieri ideo. qꝛ ſol ē in capite draconis. ꝛ luna ī cauda lˀ ecōuerſo Scit ꝓp
ter q̇d luna deficit Cū eīm ſol ē in capite draconis ꝛ luna in cauda lˀ ecō
uerſo Terra interponit̃ inter ſolē ꝛ lunā Ita vt luna ſit in vmbra terre
Et propterea neceſſe eſt tūc eſſe eclipſim lune A. Utꝝ omnis ſcia ha-
bet p̄ncipia B. Habet. A. Quare. B. Quia omnis ſcieutia pronunci-
at de ſuis ꝯſideratis aliqua ꝑ ſe nota ꝛ indemōſtrabilia. Et illa dicunt̃
p̄ncipia ſciaꝝ vt p̄ncipia Mathematice ſunt hec Oē totū eſt maiꝰ ſua
parte omnis pars eſt minor toto . Omne totum eſt equale vniuerſis
ſuis partibus Quecunq̨ occupāt ęq̄lia ſpacia ſunt ęqualia Que occu-
pant ī ęq̄lia ſpacia ſunt inęqualia A Utꝝ oīs ꝯcluſio ſcit̃ ꝑ p̄ncipia B
Scit̃. Qꝛ omne q̇d demōſtratur ꝑ principia demonſtrat̃. Cum āt ni-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

hil ſciatur niſi demonſtrat. Neceſſe eſt omne qđ ſcitur per p̄ncipia ſciri
Q. Per que p̄ncipia acutius p̄ſcitur hec cōcluſio. Omne triangulum
habet tres angulos equales duobus rectis R. Per hec Primū eſt Que
eſt ꝓportio totius ad totū. Eadē eſt ꝓportio medietatis ad medietatē.
Ut que eſt proporcio octo ad nouem eadem eſt proportio quattuor ad
duo Secundū eſt Omne quadrāgulum regulare. habet quattuor an-
gulos rectos vel equales quattuor rectis Tercio omne quadrangulum
regulare. poteſt diuidi in duo triangula ęqualia ꝑ lineā diagonalē. que
ꝛ diameter dr. Quoꝝ vtꝝqꝫ habeat medietatē anguloꝝ totius quadrā
guli Quartū eſt oē triangulū. p̄t eſſe medietas alicuius quadrangeli re
gularis Quia ſi triangulo addatur triangulū ſibi equale Fiet ex eis qua
drangulū regulare Ex his principijs ſic demōſtratur concluſio p̄dicta
Oīs figura trilatera hn̄s medietatē anguloꝝ quadrāguli reguli regu-
laris hꝫ tres angulos equales duobus rectis Omne triangulū eſt eiuſ
modi Ergo triāgulū habet tres angulos equales duobus rectis. Q.
Quot ſunt quadrangula regularia R. Quattuor Q. Que R. Primū
eſt quadrangulū ęquilateꝝ ꝛ rectāgulum qđ quadratum dr Scđm
quadrangulū rectāgulū. altera pte longius Terciū Rhombus equila
terus. qui ꝛ helmuhahim dicitur. Quartum Rhombus altera pte lon
gior. q̇ ꝛ Rhomboides vel figura ſimilis holmuhahim dr Q. Utrum
eadem enūciatio p̄t eſſe p̄ncipiū demōſtrans. ꝛ ꝯcluſio demonſtrata. R.
Poteſt. Quia hec enūciatio Omne triangulū habet tres equales duo
bus rectis eſt cōcluſio demōſtrata. ꝑ ea p̄ncipia que predicta ſunt Et p̄n
cipiū demōſtrans has ꝯcluſiones Omne pentagonū habet quīqꝫ angu
los equales ſex rectis. Omne hexagonū habet ſex angulos equales oc-
to rectis Et iſtud totum veꝝ eſt de p̄ncipijs demōſtrabilibus Quia p̄n
cipiū indemōſtrabile. nō p̄t eſſe cōcluſio demōſtrata Et ſil'iter concluſio
vltima. q̄ nihil demōſtrare p̄t non p̄t eſſe p̄ncipiū Q. Quare ſcīa dr me
thodus R Quia eſt tranſitꝰ a p̄mis ꝑncipijs ad vltimas cōcluſiones
Q. Quot gn̄a Lineaꝝ rectaꝝ R. Duo Quedē ſunt linee recte equali-
ter diſtantes. ꝛ vocantur parallele Quedam ꝛ Inequaliter diſtan-
tes ꝛ vocant linee cōcurrentes Quia ſi linee inequaliter diſtantes ꝓtra
hant Neceſſe eſt eas ꝯcurrere. vel ꝯuictim ire Q. Utrum lineę curuę
poſſunt eſſe parallelę. i. eque diſtantes R. Poſſunt Quia circunferen
tie circuloꝝ ꝯcentricoꝝ ſunt linee curue Et ille ſunt eque diſtantes Er
go lineę curue pn̄t eſſe eque diſtantes R. Quotuplices ſunt circuli. R
Duplices Concentrici Ecentrici Concentrici ſunt. qui habēt idem cen-
trum Ecentri q̇ habent diuerſa tentra Q. Da principia Mathemati-
cę Primū principiū eſt Si ſuper lineas inęqualiter diſtantes cadat ali

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

equa linea recta. Duo anguli interiores ex vna pte ſunt maiores duob⁹
rectis. qꝛ ſunt obtuſi Ex altera pte. ſunt minores duob⁹ rectis. vt Secū
dū pͨcipiū eſt Si ſup duas lineas eque diſtātes cadat aliqua linea recta
Duo āguli iteriores ex vtraqꝫ pte ſt eq̄les duob⁹ rc̄is vt Terciū pͥncipiū ē
Si a duob⁹ equalib⁹ equalia demas. vel idem cōe Remanētia erūt eq̄lia
A. Quid ſciꝰ de materia B. De materia ſciꝰ. qđ eſt ens. qđ eſt ſubſtātia
qđ eſt ens in potētia. qđ eſt ſubiectū trāſmutatōis. qđ eſt ingenerabilis
ꝛ incorruptibilis qđ nō eſt expˢ forme A. Oſtende q̄ materia eſt ens B
Oīs pˢ entis eſt ens Materia eſt pˢ entis Ergo materia eſt ens Ma
ior pbaꝰ Qꝛ ens nō ꝯſtat ex nō entib⁹ Minor pbaꝰ Quia eſt pˢ ſub⸗
ſtātie ꝯpoſite q̄ eſt ens A. Oſtende materiā eſſe ſubſtātiā. B. Oīs pˢ
ſubſtātię eſt ſubſtātia Materia eſt pˢ ſubſtātię Ergo. ē ſubſtātia Ma
ior pbaꝰ Quia ſubſtātia nō ꝯſtat ex nō ſubſtātijs Minor pbaꝰ Quia
eſt pˢ ſubſtātie ꝯpoſite A. Oſtende materiā eſſe ens in potentia. B.
Quicq̄d p̄t ſuſcipere formā ſubſtātialē. eſt ens in potētia Materia eſt
huiōi Ergo materia eſt ens in potētia Maior pbaꝰ Quia ens in actu
nullā formā ſubſtātialē ſuſcipere p̄t Quāuis poſſit ſuſcipere formas ac
cidētales Minor pbaꝰ Qꝛ nulla ſubſtātia gn̄ari p̄t. niſi materia ſuſci
piat formā ſubſtātialē aliquā A. Oſtende materiā. neqꝫ poſſe gn̄ari ne
qꝫ corrūpi B. Quicq̄d gn̄atur. gn̄atur ex materia Rem em̄ gn̄ari Eſt
materiā. corrupta vna forma. aliā ſuſcipere Minor pbaꝰ Quia ſi ma⸗
teria generareꝰ Materia eſſet an̄ ſuā gn̄ationē Item Quicquid corrū
pitur in materiā ſuā corrūpiꝰ. Nō em̄ materia corrumpiꝰ in corruptio
ne reꝝ Igitur ſi materia corrumpiꝰ manebit poſt corruptōem A. Oñde
materiā eſſe ſubiectū trāſmutatōis B. Oīs res trāſformabil'. ē trāſmu
tatōis ſubiectū. qꝛ oīs trāſforatio ē trāſmutatō Matia āt ē res trāſfor
mabilis Ut experiētia docet Igiꝰ materia eſt ſubiectū trāſmutatōis A
Quot ſunt ſpēs trāmutatōis B. Due Trāſmutatio ſubſtātialis ꝛ ac⸗
cidentalis A. Quid eſt trāſmutatio ſubſtātialis B. Trāſmutatio ſub
ſtātialis eſt. cū materia amittit formā quā hꝫ. ꝛ ſuſcipit eā quā non hꝫ.
A. Quid eſt trāſmutatio accidētalis B. Qn̄ ſubiectum aliqđ amittit
formā accidētalē quā hꝫ. ꝛ acquirit eā quā non hꝫ A. Quid eſt mate⸗
ria prima B. Eſt illa pˢ ſubſtātie ꝯpoſite. q̄ ſubſtat formis ſubſtātiali
bus ꝛ accidētalib⁹ A. Quō materia pͥma cognoſcēda eſt. B. Primū a
ſubſtātia ꝯpoſita. debemus abſtrahere oēs formas accidētales mente
ꝛ cogitatione. Quo facto. nihil retinebimus niſi materiam ꝛ formam
ſubſtantialem. Deinde ſeperabimus formam ſubſtantialem a materia.
mente ꝛ cogitatione Quo facto. nihil retinebimus. niſi materiam pri⸗
mam A. Utrum hec argumentatio eſt bona. Nullum ens in poten⸗

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

tia eſt in rerum natura Materia prima eſt ens in potentia Ergo mate
ria prima nō eſt in rerum natura B. Non eſt bona Quia ens in potē-
tia aliam rationem habet in maiore Aliam in minore In maiore ſigni
ficat id quod non eſt in rerum natura ſed poteſt in rerum natura eſſe.
In minore autem ſignificat id quod poteſt ſuſcipere formam ſubſtan-
tialem quā non habet. amiſſa ea. quā habet A. Utrum hec argumenta
tio eſt bona Quicquid ſcitur. ſcitur per ſua principia. Sed materia nō
ſcitur per principia Ergo non ſcitur Maior eſt Ariſtoteles in princi-
cipio Phyſicorum Minor probatur Quia materia prima eſt ſubſtan
tia ſimplex non conſtans ex principijs B. Non eſt bona. Quia per pͥn
cipia in maiore intelliguntur principia demonſtratiua. Cuiuſmodi ſūt
principia ſcientiarum In minore vero Per principia intelligimus pͥn
cipia conſtitutiua A. Quare materia dͥ ens in pura potentia. B. Qꝛ
nulla forma ꝑtinet ad ſbām materie Quāuis eñ materia aliquā formā
habeat Tñ oēm formā hꝫ pt amittē abſqꝫ ſua ipiꝰ corruptiōe ꝓpt̄ hoc
Nlla foꝛa ad ſbm materię ꝑtinet Ex q̄ patet ꝙ aliter materia habet for
mam Aliter ſubſtātia ꝯpoſita Materia eñ formam habet tanqꝫ ſub-
iectum ⁊ receptaculum eius Subſtantia āt compoſita. tanqꝫ totū. ſuaꝫ
partem A. Utrum materia poteſt eſſe informis. id eſt ſine omni for-
ma B. Stantibus legibus. quas deus rebus creatis dedit. non poteſt
materia eſſe informis Sicut nec locus vacuus Deus eñ ſtatuit Si-
cut in loco corpus corpori. Ita in materia. forma forme ſuccedat.
Propterea ſicut natura rerum non patitur locum eſſe vacuum Ita nec
materiam informem Quia ſemper forma generata continuo ſuccedit
formę corruptę A. Utrum deus poreſt facere materiam informem B
Poteſt. queadmodū poteſt locum facere vacuum Deus eñ poteſt ma
teriam conſeruare ſine forma. Quemadmodum conſeruat accidēs ſine
ſubiecto Non eñ indiget deus forma. ad conſeruandum materiam.
Queadmodū nec ſubiecto. ad ꝯſeruatōem accidētis. Nec forma ma-
gis ꝑtinet ad ſubſtātiā materię. qꝫ materia ad ſubſtātiā formę. Si quis
obijciat. forma eſt q̄ dat eſſe rei Igitꝛ qͦd nō habet formā Nō pt eſſe Reſ
pondendū eſt formā dare eſſe illi rei. ad cuiꝰ ſubſtantiā ꝑtinet Et ꝓpter
hoc. nulla ſubſtātia cōpoſita. poteſt eſſe ſine forma Non āt dat eſſe illi
ad cuius ſubſtantiam non pertinet Cuiuſmodi eſt materia. Nec for-
ma dat eſſe formę. Quia non eſt forma. Neqꝫ accidenti. propter ean-
dem cauſam. Neqꝫ deo. ⁊ reliquis ſubſtantijs ſeparatis Quia tales nō
ꝯſtant ex materia ⁊ forma A. Cur hec argumētatio eſt vicioſa Forma
dat eē rei Ergo forma. dat eē materie B. Qꝛ in ea arguitꝛ A toto vniuer
ſali nō diſtributo Ad ſuā ꝑtē hoc eſt A ſuperiore nō diſtributo ad in-

ferius. Q. Cur materia vocaꝛ grece ΗΥΛΗ R. Quia ΗΥΛΗ ſilua inter
pretaꝛ Hec ãt interp̃tatio materię ↄuenit Quia materia ſilua eſt ex qua
natura oīa opa ſua, hoc eſt. res naturales fabricat Unde em̃ natura facit
gramina. herbas Unde animalia Niſi ex materia .Q. Per quid
deus differt a natura ⁊ arte. Q. Deus poteſt aliquid ex nihilo facere.
Natura autẽ ⁊ ars. ſi eis deſit materia nihil pñt facere. Q. Quid inter
eſt inter naturã ⁊ artẽ. R. Natura nõ p̃t facere opus ex materia. Niſi
denudet eã forma ſubſtãtiali quã hꝫ introducat in eã formã ſubſtãtialẽ
quã nõ hꝫ Hoc ãt ars facẽ nõ p̃t Illa em̃ tm̃ introducit figurã in ma-
teriã non formã ſubſtantialẽ. Propter hoc. materia artis eſt ſubſtantia
ↄpoſita Materia ãt naturę. eſt ſubſtãtia ſimplex Quia natura formã
ſubſtãtialẽ in materiã p̃mã introducit Q. Utꝝ materia eſt corp⁹. R.
Eſt Quia materia eſt ſubſtãtia. cũ nõ ſit accidens Oẽ ãt ens eſt ſubſtã-
tia vel accidens Cũ ãt materia nõ ſit ſubſtãtia incorp̃ea neceſſe eſt eã eſſe
corpus Preterea. q̇cquid hꝫ trinã dimẽſionẽ corpus eſt Materia aũt
eſt huiõi Igiꝛ corpus eſt Maior p̃baꝛ Quia ſpiritus a corpore eo dif-
fert. qꝛ ſpiritus caret trina dimẽſione. quã corpus hꝫ Minor p̃batur.
Quia materia dat omni ſubſtãtię ↄpoſite hr̃e trinã dimẽſionẽ Ergo ne
ceſſe eſt ip̃m hr̃e trinã dimenſionẽ Cũ non poſſit dare qđ nõ habet .Q.
Utꝝ materia eſt ſimplex an cõpoſita R. Si ſimplex illud dꝛ qđ nul-
lis p̃tib⁹ ↄſtat Materia nõ p̃t dici ſimplex Cum habeat magnitudinẽ
Quia materia ligni tanta eſt quantũ lignũ Si ãt illud vocaꝛ ſimplex
Quod nõ ↄſtat ex p̃tibus diuerſaꝝ ſpecieꝝ vel eſſe vtialiter diſſimilib⁹
Materia dicẽda eſt ſimplex Unaq̃qꝫ em̃ p̃s materię Eſt reliquis p̃ti-
bus. natura ⁊ ſubſtãtia ſua. tam ſil'is. q̃ꝫ ſil'is eſt albedo albedini Et pp
ter hoc. materia eſt totũ ὁμογενησ id eſt vnius gñis in oībus ſuis
p̃tibus Q. Utꝝ materia eſt taliter ſimplex. qualiter forma R. Eſt For
ma em̃ dꝛ ſimplex Quia non ↄſtat p̃tibus diuerſaꝝ ſpecieꝝ vel diſſimi
libus Et hoc mõ etiã materia ſimplex dꝛ Excipiꝛ aīa rationalis. q̃ ali-
ter ſimplex eſt q̃ꝫ materia Illa em̃ nullis p̃tib⁹ ↄſtat Neqꝫ ſil'ibus neqꝫ
diſſil'ibus. Propter hoc. neqꝫ eſt totũ ὁμογενησ neqꝫ ἑτερογε-
νησ Q. Utꝝ hec argumẽtatio eſt bona. Omne ens eſt qđ. Materia
nõ eſt quid Ergo materia nõ eſt ens Maior p̃baꝛ Quia ens ⁊ quid cõ
uertunꝛ Cũ quid ſit idem q̃ꝫ aliquid Que ãt ↄuertunꝛ. Poſſunt de ſe
inuicem vniuerſaliter p̃dicari Minor p̃baꝛ Quia materia eſt neqꝫ q̇d
Neqꝫ quale Neqꝫ quantũ ſcđm Ariſtotelẽ ſeptimo Metaphyſicę R
Non Quia. q̇d in maiore. accipiꝛ gñaliter In minore ṽo ſpẽaliter. Q
Quid ſ̾cat quid gñaliter acceptũ. R. Omne qđ eſt in reꝝ natura. Q.
Quid ſ̾cat ſpẽaliter acceptũ R. Ens p̃fectũ ⁊ ↄſumatũ. qđ eſt alicuius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

ſpecie A. Utrum hec argumentatio eſt bona oīs ſubſtātia ꝑ ſe ſubſiſtit Materia nō ſubſiſtit ꝑ ſe Ergo materia nō eſt ſubſtantia Maior ꝓbatur ex definitione ſubſtantie. Minor probat̃. Quia materia conſeruat̃ a deo ne redigatur in nihilum Omnis aūt creatura a deo conſeruat̃ B Nō eſt bona. Quia ꝑ ſe ſubſiſtē aliud ſignificat in maiore Aliud i minore. In maiore ſignificat nulli ſubiecto accidentaliter inherere In minore aūt . ſignilicat conſeruari Primū conuenit ſubſtātie Secundū ſoli deo A. Utrū hec argumētatio eſt bona Omnis ſubſtantia ē ꝓma vl̃ ſecunda Materia nō eſt ſubſtātia prima vel ſecunda Ergo materia nō eſt ſubſtantia. Minor probat̃ Quia materia prima nō ē indiuiduū neq̧ ſpecies vel ·genus B. Nō eſt bona. Quia ſubſtantia in maiore ē nomen ſecūde intentionis In minore vero ꝓme intētionis nomen eſt: A Poteſt ne materia aliquo mō dici generari et corrumpi. B Poteſt Dicit̃ em̄ generari et corrumpi ꝑ accidens . Quia forma que eſt diuerſa a ſubſtātia materie. generat̃ ⁊ corrumpit̃ Nō aūt generat̃ et corrumpitur ꝑ ſe Quia materia ipa ſecundū ſubſtantiam ſuam Neq̧ recipit Neq̧ deſinit eſſe Quemadmodū ſubſtantia eſt ſenſibilis per accidens. Quia qualitas eius ſentiri poſſunt non per ſe quia ipſa ſentiri non poteſt Ex quo patet. ꝙ materia dicitur ita generari et corrumpi Sicut dolium aceſcere Illud enim dicitur aceſcere per metonymiam Quia vinum eiꝰ areſcit. B. Quare materia negatur eſſe generata Qr affirmatur eſſe creata B. Quia quicquid generatur ſecundum partem incipit eſſe, Secūdum partem fuit in rerum natura ante generationem Nam cum aſinꝰ generatur Sola anima aſini incipit eſſe. Que eſt forma aſini Materia autem eius ante generationem fuit in rerum natura. Quod autem creatur Ex toto incipit eſſe Quoniam nihil eius ante creationem fuit in rerum natura propter hoc Materia prima dicitur eſſe creata non generata Quia cum fieret tota incipiebat eſſe. Propter eandem cauſa Negamus materiam eſſe corruptibilem Quia quicquid corrumpitur ſecundum partem deſinit eſſe hoc eſt ſecundum formam . Secundum partem manet in rerum natura. hoc eſt ſecundum materiam. Si autē materia corrumperetur maneret in rerum natura poſt corruptionem ſua Poteſt autē materia adnihilari Quia poteſt tota in nihilū redigi ſicut tota ēx nihilo facta eſt. Non enim materia prima ſemꝑ fuit Quia nulla creatura ſuo creatori eſt coeterna A: Utrum omnium rerum corruptibilium. eſt vna materia B Una eſt .non numero ſed ſpecie. Non enim in platone eſt ea ipſa portio materie .que in Socrate ē Sicut nec ea ipſa anima eſt in Platone .que in Socrate eſt. Quamq̄ autem materia Socratis et platonis .ſint vnius ſpeciei Materia enī

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

Socratis eſt tranſmutabilis ⁊ tranſformabilis ſicut materia Plato-
nis. Nec quicquam inter illas intereſt. Propter quod poſſint ſpe-
cie differre. Tamen quia ſunt res duę numero. Ita vt neutra earum
ſit altera. Ideo differunt numero. Si quiſpiam ſic argumentetur
Omnes ſubſtantię vnius ſpeciei conſtāt ex formis ſimilibus. Ma-
teria autem Platonis ⁊ Socratis non conſtant ex formis ſimilibus.
Cum nullis formis conſtent. Igitur non ſunt vnius ſpeciei. Maior
eſt neganda. Non enim ſolę ſubſtantię compoſitę. habentes formas ſi
millimas ſunt vnius ſpeciei. Sed etiam ipſemet formę. ſeipſis vni-
us ſpeciei ſunt. Similiter materie diuerſe porcionis. ſeipſis vnius ſpe
ciei ſunt. Quia materia non conſtat partibus diuerſarum ſpecierum:
A Quare tantum tres ſunt dimenſiones. B Quia tantum tres
lineę. poſſunt ſe interſecare ad angulos rectos. Quarum vna eſt lon-
gitudinis. Altera latitudininis. Et tercia craſſitudinis. A Que
harum linearum eſt linea longitudinis. Que latitudinis. Que craſſi-
tudinis. B Longiſſima earum eſt linea longitudinis Breuiſſima
craſſitudinis. Media autem. latitudinis. Verbi gratia. Sit aliquod
corpus longum quattuor pedes. Latum duos. Craſſum vnum In il-
lo corpore. Linea quattuor pedum. eſt linea longitudinis. Duorum la
titudinis Vnius craſſitudinis. A. Quot dimenſiones habet ſuperfi-
cies. B. Duas. longitudinem ⁊ latitudinem. A. Que eſt linea longitu
dinis que latitudinis. B. Si longitudo ſuperficiei eſt inęqualis latitu
dini. Longior linea eſt linea longitudinis. Breuior latitudinis Si au
tem longitudo eſt ęqualis latitudini. Eadem eſt linea longitudinis et
latitudinis. Et talis perficies eſt circulus Ex quo patet Qꝫ longitudo
terre habitabilis terminatur Oriente ⁊ Occidente. Hoc eſt Gadibus
⁊ India Latitudo vere. Septentrione ⁊ Meridie. A. Utrum in cor
poribus eadem linea poteſt eſſe linea longitudinis. latitudinis ⁊ craſſi
tudinis. B. Poteſt Ut in globo. tanta eſt longitudo quanta latitudo
Et tanta latitudo. quanta craſſitudo. In mola autem. longitudo eſt ę-
qualis latitudini. Craſſitudo autem. minor vtraqꝫ earum. A. Utrum
materia que eſt in generato. ⁊ fuit in corrupto. eſt vno numero. B. Eſt
Quia materia eſt ſubiectum tranſmutationis Subiectum autem trāſ
mutationis eſt quod manet idipſum in tranſmutatione. quod fuit an-
te tranſmutationem. ⁊ quod erit poſt tranſmutationem. Ut cum ho-
mo mutatur in terram idipſum quod ante tranſmutationem habuit
formam hominis. poſt tranſmutationem. habet formam terre. A.
Utrum materia prima eſt ſenſibilis. B. Non eſt ſenſibilis. niſi per ac-
cidens. Nulla enim ſubſtantia eſt per ſe ſenſibilis. Quia ſolę qualita-

tes ꝑ ſe ſenſibiles ſſʒ Qꝛ q̄litates ſunt illiꝰ nature vt ſentiri pn̄t Subſtā
tia at cui q̄litates ſenſibeles īſunt ē ſenſibiles ꝑ accidēs Qꝛ ꝑ q̄litates
ſuas Quoniā autē materie pꝛime .inſunt qualitates ſenſibiles .Conſe-
quens eſt eam per accidens eſſe ſenſibilem Jdipſum etiam de forma ſub
ſtantiali ſentiendum eſt. A Utrum materia pꝛima eſt per ſe intelli-
gibilis B Eſt Nā oē quod eſt in rerum natura .eſt per ſe intelligibi
le Cum enim intelligo omne ens eſſe ſubſtantiā vel accidens Jntelligo
vno conceptu .omne quod ē in rerū natura A Quare aliq̄d non eſt ī
telligibile per accidens .ſicut eſt ſenſibile per accideus ·B Quia nihil
eſt eſt in rerumnatura cui repugnet intelligi Cum enim intellectus no
ſter vl'r intellgat, Poteſt omnia que ſunt in rerum natura vno concep-
tu intelligere Hoc eſt poteſt vna cogitatione de vniuerſis que ſunt ī
rerum natura cogitare Sed quoniam multa ſunt in rerum natura
Que per ſe nullis ſenſibus percipi poſſunt Jdeo non omnia ſunt per ſe
ſenſibilia Sed quedam ſunt ſenſibilia per accidens Quedam neqʒ per
ſe neqʒ per accidens ſenſibilia ſunt Qualia ſunt illa que neqʒ ipſa ſentiri
poſſunt neqʒ qualitates ſenſibles habent A Quot conceptibus in-
telligit̄ materia B Duobus Generali et ſpeciali Cum enim intelligo
Omne ens eſſe vnum Omnem ſubſtantiam per ſe ſubſiſtere Omne
pꝛincipium eſſe pꝛius .eo cuius eſt pꝛincipium Omne quod tranſmu-
tat̄ manē idipſum in trāſmutatione qđ fuit an̄ tāſmutationē et qđ erit
poſt tranſmutationem Tunc intelligo materiam conceptu generali ⁊
communi Cum vero intelligo ſubſtautiam .que poteſt amittere formā
quam habet .ſine ſua coꝛruptione .et ſuſcipere formam quam non ha-
bet .ſine ſua generatione .manere vnam et eandem numero in generato
et coꝛrupto Tunc intelligo materiam conceptu ſpeciali .quamuis hu-
iuſmodi conceptus .ſit complexus et compoſitus Non enim materia
pꝛima conceptu ſpeciali et ſimplici intelligi poteſt A Quare materia
intelligit̄ per ἀναλογιαν ad formā B Quia materia et forma pro
porcionalia ſunt hoc mō Sicut ſe habet forma ad opatiōem Jta ma
teria ad trāſmutationē Sʒ forma cognoſcit ꝑ oparionē. Ergo mate-
ria ꝑ tranſmutationē Et hoc eſt qđ cōmētatoꝛ dt Sicut trāſmutatio
fecit ſciri materiā Jta opatio .formā Niſi em̄ hō mutaret̄ in cadauer
⁊ cadauer ī terrā Et terra ī gramē Non cognoſceremꝰ materiā eſſe trāſ
formabilē et trāſmutatiōis ſubiectū A Utrū deus et materia pn̄t vno
cōceptu cōcipi Hoc ē Utꝝ vna cogitatiōe p̄t mēs de deo et materia co
gitaē B p̄t Qui em̄ intelligit Oē ens eē in rerum natura Hʒ cōceptū
cōem deo et materie Qui intelligit Omnē ſubſtantiam per ſe ſubſiſte
re habet conceptum communem deo et materie. Et huiuſmodi con-

ceptus.ſunt abſoluti ⁊ ſubſtantiales Qui at̄ intelligit. Omnē cauſam
eſſe priorem eo cuius eſt cauſa Habet ↄceptum cōem deo ⁊ materie reſ-
pectiuū ⁊ ↄpatiuū. Ex quo patet Quia licet deus ⁊ maria ſint ſubſtan-
tię diuerſiſſime Deus em̄ eſt ſubſtantia ꝑfectiſſima Materia at̄ imper
fectiſſima Poſſunt tn̄ vno ↄceptu concipi. Et propterea pn̄t vno no-
mīe vniuoce ſignificari Quecūqꝫ em̄ vno cōceptu concipi pn̄t vniuoce
pn̄t ſignificari Ex quo patet Qꝫ ens ⁊ ſubſtātia Cauſa. ⁊ ꝓncipium.
Uniuoce ſcant deum ⁊ materiā primā Nec hoc minuit maieſtatē dei.
Qꝫ ipſe ⁊ materia q̄ eſt opus eius. vno ↄceptu ↄcipiant᷑. aut vno noīe
ſignificent᷑ Sicut nec minuit maieſtatē Regis Quia ipe. ⁊ ſeruꝰ eiꝰ.
vno noīe ſcent᷑ A. Utꝝ materia ꝑma. finitaꝝ an infinitaꝝ tranſmuta-
tionū capax ē B Infinitaꝝ Nō em̄ materia ꝑma tociēs trāſfořari p̄t vt
trāſformationē pati recuſet Nec eſt materię certꝰ numerꝰ trāſmutatio
nū ſtatutus quē trāſgredi nō poſſit Nā ſi mūdus ꝑpetuo eſſet man-
ſurus. in tranſmutatōibus. in q̄bus nunc eſt. Materia ꝑma poſſet ꝑpe
tuo huiōi tranſmutatōes tolerare A. Utꝝ materia ꝑpetuo tranſmuta
bitur B. Non Quia poſt nouiſſimū diem. ceſſabit oīs tranſmutatio.
Quia tranſmutatio ſit propter hoīes in mūdo degentes. Cur em̄ terra
tranſmutatur in pabula ⁊ ſegetes ⁊ fructus. Niſi vt adminiſtret᷑ hoī
victus ⁊ veſtitus Poſt nouiſſimū at̄ diem. nulli hoīes in terra degent.
Igit᷑ tunc nulla erit tranſmutatio A. Utꝝ potentia materię que trāſ
formari p̄t. eſt potentia actiua an paſſiua. B. Paſſiua Quia eſt poten
tia ſuſcipiendi formam Suſcipere at̄. pati eſt. Non em̄ materia ſuſci-
piens formam a trāſformāte eam. quippiā agit. tm̄ patitur. A. Quot
ſunt genera potentiarum B. Tria Poſſe eſſe Poſſe agere Poſſe pati.
A. Quot potentias habet materia A. Duas Materia em̄ poteſt eſſe:
Quia omne quod eſt poteſt eſſe Nihil em̄ eſt quod non poſſit eſſe Po-
teſt etiam materia pati. Quia tranſformari poteſt. Potentia agendi
deeſt materie. Quia eſt ens in pura potentia paſſiua A. Quot potenti-
as habet deus. B. Duas. Poteſt enim deus eſſe. cum ſit. Et poteſt age
re. cum agat Deus enim iuſſu ſuo. omnia operatur que in mundo fiunt
Potentia autem patiendi. deo deeſt. Deus enim nihil pati poteſt. Ne-
qꝫ ad nihilationem Neqꝫ corruptionem Neqꝫ aliquam tranſmutatio
nem Propterea ſolus deus actus purus dr̄ Materia autem prima pu
ra potentia. A. Utrum materia poteſt dici potentia. B. Poteſt Quia
potentia materię. non eſt qualitas diuerſa a ſubſtantia materię Sed ē
ipſamet materia. propter hoc materia vere dicitur potentia. Non au-
tem potentia materię. ſic ſe habet ad materiam. Sicut ſcientia animę
ad animam. Quia anima erat in rerum natura. ante ſcientiā ſuā Prop

ter hoc anima eſt diuerſa a ſcientia ſua. Materia autem nunqꝫ erat in rerum natura ante potentiam ſuam Quia cum primum cepit eſſe. erat tranſmutabilis. Et qꝫdiu durabit. erit tranſmutabilis. Eſt enim materia per ſe traſmutabilis. Sicut homo per ſe eſt riſibilis. Et ſicut triangulum. per ſe habet tres angulos equales duobus rectis. Nulla auteꝫ res. eſt talis per accidens a ſubſtantia ſua diuerſum. qualis per ſe eſt. Nam quales res per ſe eſt talis neceſſario eſt. Homo enim. quia per ſe riſibilis eſt. Neceſſario riſibilis eſt. Qualis autem res eſt per aliquod accidens ſibi inherens. Talis non eſt per ſe neqꝫ neceſſario. Quia amiſſo accidente. deſinit eſſe talis qualis per accidens eſt. Quia igitur materia per ſe ⁊ neceſſario tranſmutabilis eſt. Conſequens eſt. tranſmutabilitatem materię. que eſt potentia eius. non eſſe diuerſam ab eius ſubſtātia. Eodem modo iudicandum eſt de riſibilitate hominis. Quia enim homo per ſe ⁊ neceſſario riſibilis eſt. Non poteſt fieri. vt ſit riſibilis aliqua riſibilitate diuerſa a ſubſtantia eius. Nam qualiſcunqꝫ res per ſe eſt. talis eſt per ſubſtantiam ſuam. ⁊ non per aliquod a ſubſtantia ſua diuerſum. A. Utrum materia appetit formam B. Appetit eam appetitu naturali. Sed non animali. A. Oſtende hoc. B. Omne perfectibile naturaliter appetit ſuam perfectionem. Forma autem eſt perfectio materię Ergo materia formam appetit Sed quia materia non cognoſcit formam. Ergo non appetit eam appetitu animali. A. Quid intereſt inter appetitum naturalem ⁊ animalem. B. Appetitus naturalis eſt cum id appetitur quod non cognoſcitur. Ut appetitus quo graue appetit moueri deorſum Et leue ſurſum Appetitus autem animalis ē. Cum id appetitur. quod anima cognoſcitur. Et ille tantum eſt in animalibus· Quia ſola anima ſenſualis animalium mutorum. ⁊ anima intellectualis hominum. ſunt animę cognitiue. Ex quo ſequitur in arboribus non eſſe appetitum animalem. Appetitus autem animalis. diuiditur in ſenſualem ⁊ intellectualem. Senſualis autem eſt. cum id appetitur quod aliquo ſenſu perceptum ⁊ cognitum eſt. Intellectualis: cum id appetitur. quod intellectu ⁊ mente cognitum eſt. Et ille appetitus. vocatur voluntas. Et diuiditur in voluntatem rectam ⁊ prauaꝫ Uoluptas recta eſt. Cum id eligimus. quod honeſtum eſt. ⁊ quod recta ratio dictat eſſe eligendum. Praua eſt. Cum id eligimus. quđ turpe eſt. ⁊ quod recta ratio dictat eſſe fugiendum. Materia autem prima appetit formam ſolo appetitu naturali. non ſenſuali neqꝫ intellectuali· A. Quare hec argumentatio eſt vicioſa Quicquid appetit cognoſcit Materia autem non cognoſcit. Ergo materia non appetit. B. Quia appetit in maiore ſignificat appetitum animalem. ⁊ accipitur ſpecia-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

liter. In concluſione vero. appetit accipitur generaliter.

¶ De toto et parte.

Utrum totum eſt ſua pars B Non. Neq; e
a nim tota ſubſtantia. que ſubſtantia compoſita di-
citur. eſt aliqua ſuarum partium. Quia ſubſtan-
tia compoſita ex partibus conſtat. Nihil autem
conſtans ex multis rebus. eſt aliquid eorum ex quibus conſtat. Neq; tota quantitas. eſt aliqua ſuarum partium Neq; tota qualitas. eſt aliqua ſuarum partium. Ex iſtis ſequitur Q; homo neq; eſt anima ſua. neq; corpus ſuum. Quamuis enim homo ſit corpus .id eſt ſubſtantia corporea. Non tamen eſt ſuum corpus. Si enim eſſet ſuum corpus. Eſſet ſua ipſius pars. Sequitur ſecundo Q; circulus non eſt ſemicirculus. Neq; ſpera hemeſperium Sequitur tercia. Q; lumen duarum candelarum. non eſt lumen vnius earum. A. Utrum hec enunciatio ē vera Pars ſubſtantie. eſt ſubſtantia. B. Eſt. Quia ex non ſubſtantijs non conſtat ſubſtantia. Sed hec eſt falſa. Pars ſubſtantie. eſt eaipſa ſubſtantia. cuius eſt pars. A. Utrum pars quantitatis eſt quantitas. B. Eſt. Quia pars longitudinis eſt longitudo. Pars latitudinis latitudo. rc̄. Sed nulla pars quantitatis. eſt eaipſa quantitas cuius eſt pars. Non enim ſemipes. eſt pes. Uel ſeſquipes. Neq; ſelibra eſt libra cuius eſt pars Neq; ſextans aut dextans. eſt As. cuius eſt pars.

¶ Partes aſſis. A. Que ſunt partes aſſis. B. He. Uncia ⁊ deuns. Sextans ⁊ dextans Triens ⁊ bes. Quadrans ⁊ dodrans Quincons ⁊ ſepcons Semis ⁊ Semis. A. Quare nulla tota quantitas eſt ſua pars. B. Quia ſi tota quantitas eſſet ſua pars Tota quantitas eſſet ęqualis ſuę parti. Si enim pes eſt ſemipes. Pes eſt ęqualis ſemipedi. totum autem eſſe equale ſuę parti. repugnat communi animi conceptiōi Igitur totum non eſt ſua pars. A. Quod partes habet qualitas B Duplices. Partes extenſionis. Et partes intenſionis Ut lumen bipedale conſtat ex duobus luminibus pedalibus. tanq; ex partibus extenſionis. Sed lumen duodecim candelarum. conſtat ex duobus luminibus. tanq; ex partibus intenſionis. A. Utrum aliquod totum eſt pars B. Eſt. Quia tota manus eſt pars corporis A. Utrum omnis pars eſt totum. B. Non Quia aliqua pars eſt indiuiſibilis. Nihil diuiſibile eſt totum. Indiuiſibile enim non conſtat partibus. B. Anima em̄

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

rationalis.eſt pars hominis Tamen non eſt totum aliquod. Simili-
ter Michael eſt pars multitudinis Angelorum Et tamen non
eſt pars. A. Utrum omne totum.eſt pars. B. Non. Quia tota vni-
uerſitas rerum.hoc eſt eorum que ſunt in rerum natura.nullius pars ē
A. Utrum totum conſtat ex vna parte .B. Non. Neceſſe eſt enim.
omne totum habere duas partes Quia pauciſſime partes.quas totū
poteſt habere due ſunt. Ergo nullum totum habet vnam partem. Ex
quo ſequitur Omnem partem habere compartem Ut anima eſt com-
pars corporis. Et corpus compars animę .A. Utrum omne totum
habet plurimas partes ex quibus conſtat. B. Non Quia corpus du-
um. conſtat ex infinitis partibus proporcionum Et ergo non habet
plurimas ptes ex quibus conſtat Conſtat em̄ ex pluribus partibus q̄z
mille ptibus Ex plurib⁹ q̄z decem millib⁹ Ex plurib⁹ q̄z ex millemilib⁹
rc̄. Igitur non pn̄t dari neqz noiari plurimę ptes ex q̇bus corpus con
tinuū ꝯſtat. A. Utꝝ hec argumentatio eſt bona Quaternarius eſt bi-
narius Ergo totū eſt ſua pars. Añs pbat̄ Qꝛ q̄ternari⁹ ſq̄ttuor quarta
rum.eſt binarius duaꝝ medietatū Ut quattuor quadrantes.ſunt duo
ſemiſſes. B. Neganda eſt ꝯſequētia Non em̄ quaternari⁹ eſt binari⁹
ille.q̇ eſt pars quaternarij Sed eſt binari⁹ .q̇ eſt idipm̄ qd̓ quaternari⁹
A. Utꝝ hec argumētatio eſt bena Si hō eſt corp⁹. Homo ē pars ſua
Sed homo eſt corpus. Ergo homo eſt pars ſua Conſequentia proba-
tur. Quia arguitur a toto condicionali cum poſitiones accidentis .rc̄.
Minor probatur. Quia corpus eſt genus hominis. Ergo homo eſt
corpus. B. Non eſt bona argumentatio Quia corpus aliud ſignificat
in maiore q̄z in minore Quia in maiore alteram partem hominis. In
minore vero totam ſubſtantiam corpoream Eſt enim ſyllogiſmus hy-
potheticus In quo poſitio vel deſtructio antecedentis eſt minor .A
Utrum hic ſyllogiſmus eſt bonus. Si homo eſt anima ſua homo eſt
pars ſua Sed homo eſt anima Ergo homo eſt pars ſua Minor pbat̄
Qꝛ hō eſt aīa induta corpe. Ergo eſt aīa Añs pbat̄. Hō eſt aīa indu-
ta corpore vel exuta corpore., Sed non eſt anima exuta corpore. Ergo
eſt anima induta corpore. Conſequentia probatur Quia arguitur a to
to condicionali.cum deſtructione conſequentis ad poſitionem antece-
dentis. B Non eſt bonus ſyllogiſmus. Quia non arguitur a tota
diſiunctiua vera ſed inſufficienti. Quia homo. Neqz eſt anima indu-
ta corpore. Quia totum non eſt ſua pars. Neqz eſt anima exuta corpo-
re A Utrum hec argumentatio eſt bona. Triangulum eſt angu-
lus Ergo totum eſt ſua pars Antecedens probatur Quia omne ſpa-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

cium ꝯtentum inter duas lineas ſe ꝯtingentes eſt angulus Quia illa eſt definitio anguli Sꝫ triangulū eſt huiōi Ergo triangulū eſt angulꝰ Minor ꝓbatꝛ Quia oē ſpaciū ꝯtentū inter lineā .a.b. Et lineā .a.c. in triāgulo .a.b.c. eſt angulus Et hoc idem ſpaciū eſt triangulū Ergo triāgulū eſt angulus. B. Cōcedendū eſt triangulū eſſe angulū Si totū ſpacium ꝯtentū inter lineā .a.b. Et lineā .a.c. eſt angulus Et neganda eſt ꝯſequētia Non em̄ huiōi angulus eſt ꝑs triāguli Sed totū triāgulū. Ex quo patet Quia angulus ⁊ triāgulū tm̄ rōne differūt Idem em̄ ſpa ſpaciū dr̄ angulus Quia ꝯtinetꝛ duabꝰ lineis. Triāgulū qꝛ tribꝰ lineis claudit꜀ A. Quare angulꝰ definitꝛ ꝑ vbū ꝯtinetꝛ Et triāgulū ꝑ vbū claudit꜀ B. Quia neceſſe eſt oē triangulū claudi Ois em̄ figura clauſa eſt termino vel terminis Sꝫ nō eſt neceſſe angulū clauſum eſſe. Sꝫ ſatis eſt eū ꝯtineri duabꝰ lineis. Si tn̄ claudatꝛ .nō deſinit eſſe angulus. A. Quid dicendū eſt ad hoc argumentū Statua eſt es. Ergo totū eſt ſua ꝑs Añs ꝓbatꝛ Simulcra gentiū auꝝ ⁊ argentū Cōſequētia ꝓbatꝛ Qꝛ ſtatua eſt es ꝯſtans ex ere ⁊ figura Sicut dt̄ Porphyrius Ille em̄ dt̄. Statuā ꝯſtare ex ęre ⁊ figura Sicut ſpēs ꝯſtat ex gn̄e ⁊ dr̄ā B. Statua nihil aliud eſt niſi ęs figuratū Et ſi eſt ęs figuratū. eſt ęs Quēadmodū hō albus hō eſt Nec Prophyrius. aliud intellexit. ꝙ̄ ęs nō dici ſtatuā. niſi ſit figuratū Nō em̄ intellexit ex ęre ⁊ figura ꝯſtare ſtatuam Quia nulla ſubſtātia ex figura ꝯſtare pt. A. Utꝝ totū eſt ſuę ꝑtes. B. Totū eſt vniuerſe ſuę ꝑtes. nō ſingulę. neqꝫ aliquot ſuaꝝ ꝑtiū. Quia Aes nō eſt ſingule vncię ex q̇bus ꝯſtat Neqꝫ aliquot eaꝝ Non em̄ eſt dodrans aut triens Sꝫ ē vniuerſe vncię. ex q̇bus ꝯſtat Eſt em̄ .xij. vncie. qꝛ ex eis ꝯſtat Itē Senatus nō eſt ſinguli Senatores. ſed vniuerſi Itē Hō neqꝫ eſt aīa neqꝫ corpus Sed eſt aīa ⁊ corpus Circulus diuiſus ꝑ Diametrū in duas partes equales. nihil aliud eſt. ꝙ̄ duo ſemicirculi. Diuiſus autem in duas porciones. Unam maiorem ſemicirculo. Alteram minorem Nihil aliud eſt. niſi ille due porciones. Si aūt diuidatur in aliquot ſectores. Nihil aliud eſt ꝙ̄ ſectores in quos diuitur Quadratum enim ſi diuidatur in duo triangula per vnam diametruꝫ Siue in quarto. per duas. Semper idipſum eſt quod vniuerſe eius ꝑtes. Idipſum iudicandum eſt de quadrangulo altera parte longiore. et de Rhombo. ⁊ Rhomboide A. Utrum angulus rectus. eſt duo anguli acuti B. Eſt ſi conſtat ex eis A. Utrum angulus obtuſus poteſt eſſe duo anguli recti. B. Non poteſt. Quia non poteſt ex eis conſtare. A. Quare totum non conceditur eſſe diuerſum ab vniuerſis ſuis partibꝰ. B. Quia neqꝫ experientia. Neqꝫ ratio Neqꝫ anctoritas ſacrę ſcripturę cogit nos hoc concedere Igitur non eſt concedendum Conſequētia ꝓ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

batur. Quia homo nihil cogitur concedere. niſi quod aut experientia. aut ratio aut auctoritas cogit eum concedere. ⁊ precipue autoritas ſacre ſcripture. A. Utrum hec enunciatio eſt vera. homo eſt anima ⁊ corpꝰ B. Diſtinguenda eſt Si enim eſt oratio copulatiua. falſa eſt Quia ſignificat homiem eſſe ſingulas ſuas partes. Si de copulato predicato eſt vera Quia ita ſignificat hominem eſſe vniuerſas ſuas partes. A. Quare diameter quadrati eſt maior coſta eiuſdem. B. Quia ſi quadratum diuidatur in duo triangula equalia per diametrum ductam ab angulo ad angulum. Maior angulus opponitur diametro q̄z coſte. Quia diametro opponitur angulus rectus. Et coſte. angulus acutus Angulus autem rectus eſt maior acuto Ergo diameter eſt maior coſta Conſequentia probatur per vnam iſtarum regularum. Quarum prima eſt. Maiori angulo trianguli maius latus opponitur. Secunda Minori angulo trianguli minꝰ latus opponit̄. Tercia equalibꝰ angulis trianguli equalia latera opponitur. A. Que eſt ratio. qua oſtenditur. totum non eſſe diuerſum ab vniuerſis ſuis partibus. B. Hec eſt ratio. Quia totum nihil habet in ſe quo poſſit differre ab vniuerſis ſuis partibus Ergo non differt ab vniuerſis ſuis partibus. A. Quare totum eſt diuerſum ab aliqua ſuarum partium. B. Quid habet aliquid in ſe. quo differat a qualibet ſuarum partium. Ut homo differt a corpore per animam. Et ab anima per corpus. Sed homo nihil habet quo differat ab anima ⁊ corpore A Utrum duo tota. non habentia communem partem. ſunt inter ſe diuerſa. B. Sunt Quia neutrum eorū habet aliquid in ſe quod alterum habet. A. Utrum duo tota habentia communem partem. ſunt inter ſe diuerſa. B. Sunt. Quia vnūquodq̄z eorum habet aliquid in ſe. quod alterum non habet. A. Utrum ps eſt diuerſa a toto. B. Eſt. Quia pars minus habet in ſe q̄z totum cuiꝰ eſt pars. Sic totum eſt aliud a parte. Quia plus habet in ſe q̄z ps Totum autem nihil habet in ſe quod vniuerſe partes non habent. Neq̄z habet plus aut minus q̄z vniuerſe partes Ergo non differt ab eis. A Da mihi duo tota habentia communem partem. B Index ⁊ pollex vnam animam habent. quamuis diuerſas materias ⁊ corpora habeant Eadem enim anima. que animat indicem. etiam animat pollicem. A. Quid dicendum eſt ad hoc argumentum. Si totum eſt vniuerſe ſue partes finitum eſt infinita. Sed finitum non eſt infinita. Ergo totū non eſt vniuerſe ſue partes Prima pars antecedentis probatur. Quia totum continuum habet infinitas partes proporcionales. Si ergo totum continuum eſt vniuerſe ſue partes Neceſſe eſt corpus finitum habere infinitas partes proporcionales Secunda pars antecedentis p

batur. Quia finitum non eſt infinitum. Ergo multo minus finitum
eſt infinita B Concedendum eſt. corpus magnitudine finitum. ha
bere partes proporcionalis multitudine infinitas. Sed non conceden
dum eſt corpus magnitudine finitum. habere partes magnitudine in-
finitas A Utrum partes proporcionales continui ſunt finite an in
finite B Sunt finite magnitudine Sed ſunt infinite multitudi
ne. Quia non eſt danda vltima proporcionalis. A In quot partes
diuiditur continuum B In duas In partes eiuſdem quantitatis.
⁊ ille ſunt finite magnitudine ⁊ multitudine. Et in partes eiuſdem pro
portionis. Sed ille ſunt finite magnitudine ſed non multitudine. A:
Utrum numerus poteſt diuidi in infinitas partes proportionales. ſi-
cut continuum B Non poteſt. Quia in numero eſt danda vltima ps
pporcional'. Ut ptes pporcionales de. xliiij. ſũt. xxxij. xvi. viij. iiij. ij. i.
Unitas autem eſt vltima ps proporcionalis inter eas partes in quas
diuidunt. lxiiij. Ex quo patet differentia q̄ eſt inter nũeꝝ et cõtinuum A
Utrum omne quod fit. fit ex ſubiecto preſuppoſito B Omnis ſub
ſtantia compoſita que fit ab agente finite virtutis. hoc eſt ab opifi-
ce creato fit ex ſubiecto preſuppoſito A. Quid intelligitur per ſubiec-
tum B Materia Quia illa ſubijcitur opifici Materia enim id eſt in
quod opifex agitet quod ab eo tranſmutatur. A Quid eſt ſubiectum
preſuppoſitum B Eſt materia prerequiſita ab opifice. anteq̄ʒ poſſit a
liquid facere A. Quõ diuidit ages. B. Agens diuidit in agens ſupna
turale ⁊ naturale Uel increatũ ⁊ creatũ Uel in agens ĩfinite ꝟtutꝭ. ⁊ fi
nite ꝟtutis Uel in agens p̄mũ ⁊ ſcd̃m Agens p̄mũ. eſt p̄mꝰ opifex. oĩpo
tens ſator ⁊ inuentor oĩm reꝝ Ille em̄. q2 infinite ꝟtutis eſt. pt aliq̄d ex
nihilo facere Opifex autem creatꝰ. quia finite virtutis eſt Nihil ex ni
hilo facere poteſt. A. Utrum aliquid poteſt fieri ex nihilo. B. Poteſt
Quia opifex increatus: poteſt aliquid facere ex nihilo Ergo aliquid p̄t
fieri ex nihilo. Conſequentia probatur Quia ex oratione actiua. ſeq̇tur
oratio paſſiua ſibi equipollens. in bona conſequentia. A. Quare inter
omnes philoſophos conuenit. ex nihilo nihil fieri Id eſt. cur omnes
Philoſophi. communiter hoc ſenſerunt Ex nihilo nihil fieri B. Quia
Philoſophi omnes id ſenſerunt. quod ſibi compertum erat. Hoc em̄
intereſt inter philoſophos ⁊ Theologos. Q; philoſophi ſentiãt cop̄er
ta eſſe vera Theologi. reuelata. Sed qm̄ nulli ex oĩbus Philoſophos
ꝯptum erat. ex nihilo aliq̄d fieri Ergo nullꝰ hoc ſentit Itaqʒ oẽs cõiter
ſenſerũt Ex nihilo nihil fieri Hoc idẽ ſenſit Auerrois ꝯmẽtator Ari-
ſtotel' cũ diceret Expimentũ veroꝝ ſermonũ ẽ Si ꝯcordãt cũ rebꝰ ſen-
ſatis A. Utrum hec argumentatio eſt bona Neqʒ platoni Neqʒ Ari

ſtoteli. Neqꝫ alicui philoſophorum. compartum eſt aliquid fieri ex nihilo Igitur nihil factum eſt ex nihilo Non Quia multa facta ſunt. q̄ nemini mortalium comperta ſunt. A Utrum hec eſt bona Omne quod fit. ex aliquo fit Ergo omne quod fit. ex aliquo fit B Non Qꝛ omne quod fit habet cauſam efficientem. Sed non omne quod fit habet materiam. ex qua fit Poteſt enim aliquid fieri ex nihilo Sed rerū natura non patitur. vt aliquid fiat. et non fiat ab aliquo Propter hoc Grammatici dicunt. Omne verbum paſſiuum regere ablatiuum mediante prepoſitione a vel ab A Utrum hec argumentatio eſt bona Omne quod generatur. generatur ex aliquo Ergo omne quod fit fit ex aliquo B Non eſt bona Quia in ea arguitur a parte ſubiectiua ad totum cum diſtributione totius A Quomodo faciendum eſt triangulū equilaterum. B. Faciendi ſunt tres circuli ęquales. quorum vnuſquiſqꝫ reliquos duos contingat Et ducendę ſunt tres linee a centris illorū circulorum: claudentes triangulum Tale autem triangulum. eſt equilaterum Quia vnumquodqꝫ latus. conſtat ex duabus ſemidiametris circulorum equalium A Quomodo faciendum eſt quadratum eq̄laterum B Faciendi ſunt quattuor circuli equales ſe contingentes. A quorum centris. ducendę ſunt quattuor linee. claudentes. quadratum Huiuſmodi autem quadratum. eſt equilaterum Quia vnumquodqꝫ latus conſtat ex duabus ſemidiametris circulorum equalium A Quomodo faciendum eſt triangulum habens duo. latera ęqualia. q̄d grece Iſocheles. latine. vero ęquicrurum dicitur B Faciendi ſunt tres circuli. quorum duo ſint equales Reliquus vero minor duobus: B Qꝛ Quomodo faciendū eſt triangulum quod habet tria latera inequalia. quod grece ſcalenon dicitur. B Faciendi ſunt tres circuli inequales ſe contingentes A Utrum ſentiendum eſt cum Platone de factione mundi B Non Qꝛ plato ſicut Ambroſius ſcribit in libro hexameron. conſtituit tria principia omnium. Deum Exemplar et Materiam Et ea increata ac ſine inicio eſſe aſſeuerauit Deumqꝫ non tanq̄ꝫ creatorem materie. ſed tanqꝫ artificem. ad exemplar ideſt ad ideā reſpicientem. mundum feciſſe de materia Itaqꝫ negauit mundū ex nihilo factum Idipſum etiam videntur ſentire. qui mundum ex chao factū dicūt De quo ſcribit Ouidius in primo μεταμορφοσεον

Ante mare et terras et quod tegit omnia celum.
Unus erat toto nature vultus in orbe
Quem dixere chaos. rudis indigeſtaqꝫ moles
Nec quicq̄ꝫ niſi pondus iners congeſtaqꝫ eodem
Non bene iunctarum diſcordia ſemina rerum ⁊c̄.

Hec autem opinio non cadit in pietatem: Quia impium eſt ſentire o-
pus eſſe coeternum opifici ſuo. Et creaturam creatori. A Utrum
Ariſtoteles ſentit cum Platone B Non Plato enim ſenſit mun-
dum ex materia factum eſſe. Materiam autem ſemper fuiſſe Ariſtote-
les autem videtur ſenſiſſe mundum ſemper fuiſſe. nec fuiſſe factum.
Quia neqꝫ motum coeli vnqꝫ incepiſſe. ſed ſemper fuiſſe ⁊ ſemper fore.
A Quid ſenſit Auerrois commentator de mundo B Senſit de-
um ſemper fuiſſe. nec poſſe aliquid ex nihilo creare. Dixit enim impijſſi
mo ore. Tres hic fuiſſe in mundo qui mundum peruerterunt ⁊ Mo-
ſem. Chriſtum. ⁊ Mahometum. Eo quod illi docuiſſent mundum
creatum eſſe. A Utrum argumentationes que videntur demon-
ſtrare nihil poſſe fieri ex nihilo. ſunt demonſtratiue B Non ſunt.
Quia nihil poſſe fieri ex nihilo eſt falſum. Falſum autem eſt indemon-
ſtrabile A Quare falſum non poteſt demonſtrari. B Quia neqꝫ
poteſt demonſtrari ex veris cum falſum non ſequatur ex veris neqꝫ ex
falſis. quia falſum non poteſt fidem facere. Et propterea non poteſt fal
ſum demonſtrari A Utrum argumentationes que videntur demon
ſtrare deum poſſe aliquid facere ex nihilo. ſunt demonſtratiue. B. Nõ
ſunt. Quia nullus articulus fidei demonſtrari poteſt Tolleretur enim
meritum fidei. ſi articuli fidei demonſtrari poſſent A Utrum hec ar
gumentatio eſt bona. Quicquid generatur, generatur ex ſubiecto pre
ſuppoſito. Cum nihil generaretur ex nihilo. Materia generatur.
Quia ſecundum commentatorem. Materia prima eſt. que in rei veri
tate generatur. Ergo generatur ex ſubiecto preſuppoſito. Concluſio eſt
falſa. Quia ſi materia generatur ex ſubiecto preſuppoſito. fieret proceſ-
ſus in infinitum. Ergo aut maior eſt falſa aut minore. Non minor.
Ergo maior B Non eſt bona argumentatio. Tripliciter enim ali-
quid dicitur generari. Uno modo ſubiectum. Et hoc conuenit mate-
rie Illa enim ſubijcitur tranſmutationi ſubſtantiali. que generatio dici
tur. Altero modo terminatio. Et hoc conuenit forme. Illa enim ter-
minat generationem. Tercio modo. completiue. vel ſubſiſtenter. Et
hoc conuenit ſubſtantie compoſite. Illa enim eſt que ſubſiſtit. facta ge-
neratione. In hac autem argumentatione. hoc verbum generatur. In
maiore ſignificat generari ſubſiſtenter vel completiue. In minore gene
rari ſubiectiue A Utrum forma generatur ex ſubiecto preſuppoſito
B Forma non generatur ſic ex ſubiecto preſuppoſito. vt ſubiectum
maneat pars forme poſt generationem. Quemadmodum ſubſtantia
compoſita generatur Quia principia non fiunt ex alteratris. hoc eſt v-
num non integratur ex altero Sed dicitur generari ex ſubiecto. id eſt in

ſubiecto preſuppoſito Et hoc modo etiam accidentia dicuntur genera ri. Eſt em̄ in his orationibus Forma generat̄ ex materia Forma educi tur de materia vel de potentia materie ΠΡΟΘΕΣΕΩΝ ΠΡΑΛΛΑΓΗ Que figura fit. cum ꝓpoſitiones ꝑmittantur Dicitur em̄ forma edu- ci de materia quia inducitur in materiam A Utrum hec argumenta- tio eſt bona Quicquid factum eſt naturaliter. ex aliquo factum ē Om ne quod creatum eſt factū eſt Ergo omne quod creatum eſt. naturaliter ex aliquo factum eſt B Non eſt bona Quia hoc aduerbium natura liter. aliud determinat in maiore. et aliud in concluſione In maiore em̄ determinat factum eſt. In concluſione determinat ex aliquo factum ē A Utrum hec eſt bona argumentatio Quicquid progredit̄ a non eſſe ad eſſe. fit ex nihilo Omne quod generat̄ progredit̄ a non eſſe ad eſſe er go omne quod generatur fit ex nihilo B. Nō eſt bona Quia progredi a non eſſe ad eſſe. eſt incipere eſſe ſecundū formā. et preſuiſſe ſecundum materiam Sed fieri ex nihilo eſt neqꝫ ſecundum materiā. neqꝫ ſecundū formā preſuiſſe A. Quot ſunt principia rei naturalis B Duo Mate ria et forma Unaqueqꝫ em̄ res naturalis id eſt vnaqqꝫ ſubſtātia cōpoſi ta. producta a natura conſtat ex materia et forma A. Quot ſunt prin cipia tranſmutationis naturalis B. Tria Subiectum tranſmutatio nis. et duo termini A Qui ſunt termini tranſmutationis B Termi- nus a quo tranſmutationis acquiſitiue eſt priuatio Terminus ad quē habitus Terminus a quo tranſmutationis deperditiue eſt habitus Terminus ad quem. priuatio A Quid eſt tranſmutatio acquiſitiua B Cum ex carente fit habens Ut cum ex non albo fit albus. A Quid eſt deperditiue tranſmutatio B Cum ex habente fit carens Ut cuꝫ ex vidente fit cecus Aut ex audiente ſurdus. A Quid eſt ſubiectuꝫ tranſmutationis B Subſtantia manens vna atqꝫ eadem. ſub vtro qꝫ termino tranſmutationis hoc eſt ſub priuatione et habitu A Que ſunt principia tranſmutationis ſubſtantialis, B. Materia. priuatio et forma. Materia enim ſubijcitur tranſmutationi priuatio eſt termi nus a quo Forma terminus ad quem A Qualia principia ſunt principia tranſmutationis B Sunt principia definitiua Quia ō ne nomen ſignificās tranſmutationē definitur per tria noīa Quorum vnum ſignificat ſubiectum tranſmutationis. Alterum terminum a quo incipit tranſmutatio Tercium. terminum in quem deſinit tranſ- mutatio Ut dealbari. eſt aliquid ex non albo fieri album Per ali- quid intelligitur ſubiectum tranſmutationis Per non album. termi- num a quo. per album Terminum ad quem A Quomodo facien- dum eſt triangulum equilaterum B Hoc modo. Faciendi ſunt due cir

culi ęquales inter ſecantes ſe in centris ſuis. Quo facto ducenda eſt li-
nea a centro vnius ad centrum alterius, que eſt ſemidiameter vtriuſq̃
criculi;, Deinde ſunt ducende due lineę a centris illorum circulorum
vſq̃ ad punctum ſectionis. Quo facto habetur triangulum ęqui late-
rum A. Utrum pricipia tranſmutationis naturalis ſunt contraria
B. Si per principia tranſmutationis naturalis, intelligimus princi-
pia difinitiua. Et ſi contraria accipimus ita generaliter, vt omnia op-
poſita dicantur contraria Dicendum eſt. principia tranſmutationis
naturalis eſſe contratia Quie nulla tranſmutatio naturalis poteſt de-
finiri. niſi per oppoſita. Quia dealbatio definitur per non album ⁊ al-
bum. Denigratio per non nigrum ⁊ nigrum. Dealbatio enim eſt. ali-
quid ex non albo fieri album. Denigratio ex non nigro. fieri nigrum.
A. Que oppoſitione opponuntur principia tranſmutationis natura
lis B. Oppoſitione primitiua. Quia omnis tranſmutatio naturalis.
definitur ꝑ duo nomina. Quorum vnum ſignificat habere. Et alterū
carere Ut dealbatio definitur per non album. quod ſignificat carere
Et per album quod ſignificat habere A. Utrum album ⁊ non album
opponūtur priuatiue, an contradictorie. B. Non album duo ſignifi-
cat Uno modo ſignificat; quod non habet albedinem Et hoc modo op
ponitur contradictorie albo. Altero modo ſignificat id quod non ha-
bet albedinem. ⁊ poteſt eam habere. Et hoc modo non album opponi-
tur priuatiue albo Illa enim nomina opponūt̃ priuatiue quorum vnū
ſit habere. ⁊ alterum carere ⁊ poſſe habere Quia priuatio nihil aliud eſt
niſi carentia rei. cum potentia habendi eam A. Quare tráſmutatio de-
finitur per priuatiue oppoſita B. Quia nihil poteſt trāſmutari niſi
poſſet ex carente fieri habens. aut econuerſo ex habente carens. A. Cur
tranſmutatio. non definitur per contraria proprie dicta Hoc eſt cur de
albatio non definitur per nigrum ⁊ album B. Quia non ſemper in trāſ
mutatione fit tranſitus ex contrario. in contrarium. Quia ſepe forma
que per tranſmutationem acquiritur vel amittitur Nullam formam
ſibi habet contrariam. Nam forma ſubſtantialis que per generationē
acquitur non habet aliquam formam ſibi contrariam Cū ſubſtātie ni-
hil ſit ꝯtrariū Neq̃ lumē qd̾ ꝑ illuminatōem acquirit̃ ab aere Habet
aliquā qualitatē ſibi ꝯtrariā Ois aut tranſmutatio naturalis. eſt tran
ſitus a priuatōe in habitū vel econuerſo. Ideo tranſmutatio definienda
eſt per oppoſita priuatiue. non per oppoſita contrarie. A. Utrum
principia rei naturalis ſunt contraria. B Non ſunt Non enim
materia eſt contraria forme Neq̃ forma materie Qr forma ē ἐντελέ
χεια hoc ē act⁹ l' ꝑfectio materie Nulla āt ꝑfectio ꝯtraria eſt ei cui⁹ ꝑ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

fectio eſt A. Quare forma vocaẗ actus B. Qꝛ oīs perfectio .q̄ a grecis
philoſophis ἐντελέχεια vocatur. a latinis dicitur actus A Qua
re materia diciẗ potētia B. Quia poteſt tranſformari et tranſmutari
A Quare materia et forma vocantur principia intrinſeca B. Quia
ſunt partes rei naturalis Omnis autem pars eſt in eo cuius eſt pars.
Quia nulla res conſtat ex externis A Utrum materia et forma vocā
tur latine principia intrinſeca an interna B Interna Intrinſecus
enim et extrinſecus aduerbia ſunt. Quamnis philoſophi noſtri ſeculi
ea vt nomina declinent. A Quid ſenſerunt permenides et Meliſſ⁹
de principijs rerum naturalium B Senſerunt vnum eſſe principiū
rerum naturalium id eſt eſſe immobile. Meliſſus enim (vt Diogenes
laercius ſcribit) putauit hoc vniuerſum infinitum eſſe et immutabile.
atqꝫ immobile .et vnum ſibi ipſi ſimile ac plenum. motumqꝫ non eſſe.
ſed tantum videri eſſe. A Quo pacto perſuaſit ſibi Meliſſus vniuer-
ſum eſſe infinitum B His tribus argumentationibus. Omne quod
eſt factum. habet principium. Uniuerſum non eſt factum. Ergo non
habet principium Quicquid caret principio caret fine Uniuerſum ca
ret principio Ergo caret fine Quicquid caret fine eſt infinitum. Uni
uerſum caret fine ergo eſt infinitum A . Utrum argumentationes
Meliſſi ſunt bone B Non Prima non eſt bene formata Quia eſt
ſyllogiſmus prime figure. conſtans eſt minore negatiua Secunda ſo
phiſtica Qꝛ principium in maiore ſignificat principiū durationis In
minore principium magnitudinis Tercia ſophiſtica eſt Qꝛ finis ī ma
iore ꝑcat finē magnitudinis In minore finem durationis A. quo pac
to perſuaſit ſibi Meliſſus vniuerſum eſſe immobile B . Hoc pacto
Hē infinitum eſt immobile Quia infinitū oēm locum occupat prop
terea nō poteſt de loco ad locū moueri vniuerſum infinitū eſt Ergo im
mobile eſt A Utrū oē infinitū magnitudīe ē immobile quēadmoduꝫ
ille Meliſſ⁹ aſſerit qꝛ nō ē Qꝛ nihil ē magnitudīe infinitū Qꝛ nulluꝫ
corp⁹ īfinitū ē in reꝝ natura ꝓpterea neqꝫ mobile ē neqꝫ immobile Qđ
āt nullū corp⁹ infinitū ſit ꝓbaẗ Qꝛ maximū corpoꝝ ē celū Celū āt cū
ſpera hoc ē orbis ſit ē finitū Nā ſpera ē figura ſolida vna ſupficie clau
ſa vt đt Theodoſi⁹ p̄mo libro ſpericoꝝ Ois āt figura ſolida ſupficie l'
ſupficieb⁹ clauſa ē Sicut figura plana linea l' lineis A. Utꝝ ſi corp⁹
magnitudīe īfinitū eſſꝫ ī reꝝ natura poſſet moueri B Poſſet moueri
Qꝛ poſſꝫ alterari. poſſꝫ etiā moueri ī ſuis ꝑtib⁹ Sicut aqua ſi infinita
eēt poſſꝫ ī ſuis ꝑtib⁹ moueri Sꝫ nō poſſꝫ totū corp⁹ īfinitū ſi eſſet mo
ueri motu recto Quia occuparet omnem locum Nec motu circu-

lari.eo ꝙ neqꝫ haberet axem.neqꝫ polos.neqꝫ centrum. Nihil autem
mouetur circulariter niſi circum axem.polos.⁊ centrum. A Quid
eſt axis ſpere. B Eſt linea terminata duobus polis tranſiens per
centrum ſpere A Utrum naturalis Philoſophus poteſt diſputa
re contra negantem ſua principia B Per principia duo poſſumus
intelligere Principia ſcientie naturalis ⁊ principia rerum naturalium
Principia rerum naturalium .ſunt materia ⁊ forma Ex his enim
conſtant res naturales Que principia ſi quis neget. Poterit natura
lis Philoſophus contra eum diſputare. Nam contra negantes ma-
teriam eſſe.ſic diſputabit. Si Tranſmutatio eſt. materia eſt. Sed
Tranſmutatio eſt. Ergo materia eſt. Contra negantes formam eſſe.
ſic diſputabit Si res naturales differunt ſpecie.forma eſt. Sed res
naturales ſpecie differunt. Ergo forma eſt. A Que ſunt principia
ſcientie naturalis B Sunt enunciationes indemonſtrabiles in ſci-
entia naturali Cuiuſmodi ſunt he due enunciationes. Motus eſt.
Multa ſunt Huiuſmodi autem principia non poteſt Philoſophus
naturalis demonſtrare neqꝫ demonſtratione . oſtenſiua . cum princi-
pijs nihil ſit notius. Omnis autem demmonſtratio oſtenſiua ſit per
notiora. Neqꝫ demonſtratione ducente ad impoſſibile. quia ſicut prin-
cipijs nihil eſt verius.ita oppoſitis principiorum nihil falſius. Et
propterea negans principia.quia falliſſima concedit. Non poteſt ad
falſiora duci. Preterea. Sicut ſe habet Geometra ad principia geome
trie. Ita Phyſicus ad principia Phyſicę. Geometra autem non po-
teſt principia demonſtrare. Igitur nec Phyſicus Phyſicę A. Quot
ſunt pricipia Geometrię B Tria Petitiones. difinitiones. ⁊ com-
munes animi conceptiones A Quot ſunt petitiones B Quin-
qꝫ ab Euclide ponūtur Prima a quolibet puncto in quolibet pūctum
poteſt linea recta duci que omnium linearum ſi conterminatarum eſt
breuiſſima. Secunda. Super quodlibet centrum poteſt circulus de-
ſcribi. Tercia. Omnes anguli recti. ſunt ſibi inuicem ęquales Quarta
Si linea recta ſup duas lineas rectas ceciderit. duoqꝫ anguli inreriores
ex vna parte duobus rectis minores fuerint. Neceſſe eſt illas duas line
as in eandem partem protactas. concurrere. Ex qua petitione ſequitur
Qꝫ ſi linea recta ſuper duas lineas rectas parallelas id eſt ęque diſtan-
tes ceciderit. Neceſſe eſt duos angulos interiores ex vtraqꝫ parte duo-
bus rectis ęquales eſſe. Quinta. Due lineę recte nullam ſuperficiem
poſſunt concludere A Quot ſunt communes animi conceptiones.
B Nouem. Prima. Omne totum ęquum eſt vniuerſis ſuis parti-
bus. Unde omne totum eſt maius ſua parte. Secunda. Que vni at-

ꝙ idem ſunt ęqualia.inter ſe ſunt ęqualia. Quarta. Que ſibijnuicem
ſunt ęqualia nulli vni ſunt ęqualia. Quinta. Si ęqualibus ęqualia ad/
dantur.vel idem commune.reſultabunt ęqualia. Sexta. Si ab ęqua/
libus ęqualia demantur.vel idem commune. relinquentur ęqualia.
Septima. Si inęqualibus ęqualia addantur vel idem cōmune:reſul/
tabunt in ęqualia. Octaua. Si in ęqualibus inęqualia detrahantur.
uel idem commune.relinquentur ęqualia. Nona. Si aliqua res alteri
applicetur nec excedat vna earum alteram. Ille ſibi erunt equales. A.
Utrum deffinitio eſt principium Geometrię. B Per deffinitionem
intelligenda eſt enunciatio in qua deffinitio predicatur de deffinito.
Cuiuſmodi eſt hec enunciatio omne triangulum eſt figura plana tri/
bus rectis lineis clauſa. Hec autem eſt principium. A Quot ſunt
deffinitiones Geometricę. B Innumerabiles ⁊ innumerabilia enim
genera rerum in Geometria tractantur Propter hoc neceſſarium eſt
volenti diſcere Geometriam.dare operam. vt ſciat deffinire ea que in
Geometria tractantur Cum deffinitio ſit demonſtrationis principium
A Cur Ariſtoteles diſputat contra Parmenidem ⁊ Meliſſum.
Si Phyſicus non poteſt refellere eos.qui principia Phyſicę negant
B Ariſtoteles.hic diſputat coutra negantes principia Phyſicę non
vt Phyſicus. Sed vt primus Philoſophus. hoc eſt Metaphyſi/
cus. Metaphyſici enim officium eſt. Principia ſcientiarum ſtabilire.
A Oſtende multa eſſe. B Si ſubſtantia ⁊ accidens ſunt.multa
ſunt. Cum neꝫ ſubſtantia ſit accidens. Neꝫ accidens ſubſtantia.
Sed ſubſtantia ⁊ accidens ſunt. Igitur multa ſunt. Item Si totum
eſt multa ſunt. Cum omne totum conſtat ex multis partibus. Sed
totum eſt Igitur multa ſunt. ⁊c. Item Si principium eſt multa ſunt
Quia omne principium alicuius vel aliquorum principium eſt Tam
falſum enim eſt. Solum principium eſſe in rerum natura ꝙ falſum
eſt ſolum duplum vel triplum eſſe in rerum natura Principium autē
eſt Igitur multa ſunt Si quantitas eſt multa ſunt. Quia omnis quā
titas ex multis partibus conſtat Sed quantitas eſt Quia nullum cor
pus poteſt eſſe ſine quantitate Omne enim corpus ſiue ſit finitum ſiue
infinitum Neceſſario habet magnitudinem. A Utrum neceſſe eſt
ens multipliciter dici.ſi ſubſtantia ⁊ accidens ſunt. B Si per dici
multipliciter intelligimus habere diuerſas rationes Non eſt neceſſe
ens dici multipliciter propterea ꝙ ſubſtantia et accidens ſunt Quia
ens vna ratione poteſt ſignificare ſubſtantiam et accidens. Si autem
per multipliciter dati.intelligimus dicere de diuerſis Neceſſe eſt ens
multipliciter dici ſubſtantia et accidens ſi ſubſtantia et accidens ſunt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

Quia ſubſtantia ⁊ accidens ſunt res diuerſe A. Utrum accidentia poſ
ſunt ſeparari a ſubſtantia B. Naturaliter nullo modo poſſunt. ſepara
ri. Quia accidentis eſſe eſt alter ineſſe .vij. Metaphyſice. Se-
parantur tamen quandoqꝫ per potentiam ſupernaturalem Ut firmiter
credimus de accidentibus ſacramenti Euchariſtie Poteſt enim deus ac
cidens conſeruare ſine ſubſtantia. Cum non egeat ſubſtantia in conſer-
uatione accidentis A. Utrum omnis res ē terminata maximo ⁊ mini
mo B. Non eſt potentia enim dei neqꝫ maximo neqꝫ minimo termina
tur Deus enim omnipotens eſt. Et propterea potentiam immenſam
⁊ interminam habet Potentia autem que maximo ⁊ minimo termina
tur Limites habet ⁊ menſuram. ⁊ non eſt omnipotentia. Cuius enim
potentia limites habet Id non omnia poteſt ſed aliqua tantum A
Utrum deus poteſt tatum corpus facere quanto nullum maius facere
poterit B. Non poteſt Potentia enim dei, cum immenſa ſit, non ter-
minatur maximo. A. Utrum deus tantulum corpus facere poteſt. qꝫ-
tulo nullum minus facere poterit B. Non poteſt Quia potentia dei
non terminatur minimo A. Utrum omni corpore poteſt fieri corpus
maius B. Poteſt a deo Quemadmodum deus omni corpore poteſt fa
cere corpus minus A. Utrum omnium corporum maximum eſt in
rerum natura B. Eſt. Quia vltimum celum eſt in rerum natura. Et
illud omnium corporum maximum eſt A. Utrum omnium corporū
minimum eſt in rerum natura B. Non eſt Quia omne corpus quan
tumcumqꝫ exiguum eſt conſtat ex partibus. cum nullum corpus ſit a-
thomum. hoc eſt indiuiſibile Omnis autem pars corporis, corpus eſt.
Cum ex non corporibus non conſtat corpus Igitur nullum corporuꝫ
eſt minimum A. Utrum maxima pars corporis continui poteſt
dari Hoc eſt vtrum ex omnibus partibus continui aliqua ſit maxima
B. Non eſt Diuiditur enim continuum aliquod in partem magnam
⁊ paruam Si parua pars diuidatur in duas particulas. ⁊ vna earum
adijciatur magne parti ⁊ fiat maior Ex quo ſequitur. ꝙ omni parte cō
tinui. aliqua pars eſt maior A. Utꝝ minima pars corporis continui
eſt in reꝝ natura B. Non eſt Quia oīs pars ꝯtinui eſt diuiſibilis. cuꝫ
corpus ἄτομον non ſit in reꝝ natura Ex quo ſeqˀtur Omni ꝑte cō-
tinui aliquā ꝑtem eſſe minorē A. Utꝝ maximus hō eſt in reꝝ natura.
B. Si ille dr̄ maximus hō. quo nullus hō maior eſt. ꝯcedendū eſt. ali-
quē hoiem eſſe maximū. Si āt ille dr̄ maximus hō. q̇ oī hoīe. alio a ſe
maiorē. dubiū eſt an maxim⁹ hō ſit in reꝝ natura A. Cur hec oratio eſt
ambigua Maxim⁹ hō eſt in reꝝ natura B. Quia oīs ſuꝑlatiuus facit
orōem ambiguā Aliā eñ rationē hꝫ cū exponitur affirmatiue. Et ali-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

am cum exponitur negatiue. A. Utrum omnia gn̄a rerum naturaliū maxīo, ⁊ mīmo termīata, ſunt h̓ ē vtꝝ gen⁹ hūanū, maxio ⁊ mīmo hōib⁹ t̄minatū Sen⁹, equū maxio ⁊ mīmo eq̄s Sen⁹ quercuū maxia ⁊ mīma q̄rcub⁹ B Sunt Qꝛ oīm natura ꝯſtantiā. ſicut Ariſtoteles, dicit in ſecundo de anima. eſt terminus magnitudinis. A. Utrum aliquis homo poteſt eſſe tantus. vt nemo alius ſit vel poſſit eo eſſe maioꝛ B. Poteſt A. Utꝝ aliquis hō poteſt eſſe tantulus vt nemo alius ſit vel poſſit eo eſſe minoꝛ B. Poteſt. Ex quo ſequit̄ humanum genus maxīmo et minimo terminatum Eodem modo de alijs generibus viuentium ſentiendum eſt Non eñ homo eo lōgitudinis ꝑuenire poteſt vt altas turres aut quarcus ſtatura ſua ęquet aut ſuperet A. . Utꝝ aliq̄s hō tant⁹ eſt. aut tantulus. quantus. aut quātulus. nemo alius p̄t fieri B. Non eſt Quia oī hoī p̄t fieri aliquis hō ęqualis A. Utꝝ aliquis hō tantus eſt quātus nemo alius. aut tantulus quātulus nemo alius B. Incertū eſt. ⁊ dubiū eſt A. Quot querūtur de maximo ⁊ minimo B. Quattuoꝛ Sunt eñ duo maxima Maximū quod p̄t. Et maximū qd̄ non p̄t. Et duo minima Minimū quod p̄t. ⁊ minimū qd̄ non p̄t A. Quod querunt̄ de longitudine vel ſtatura humana B. Quattuoꝛ A. Que. B Primū Utꝝ inter ſtaturas, quas hō p̄t, habere ſit aliqua maxima. Scd̄m Utꝝ inter eaſdem ſit aliqua minima Terciū Utꝝ inter ſtaturas quas hō non p̄t habere ſit aliqua maxima Quartū. Utꝝ inter eaſdem ſit aliqua minima Eadem querūnt̄ de quātitatib⁹ aliaꝝ reꝝ A Quot querunt̄ de ponderib⁹ B. Quattuoꝛ A. Que Primū. Utꝝ inter pondera q̄ aliquis hō p̄t portare ſit aliqd̄ maximū Scd̄m Utꝝ inter eadem ſit aliqd̄ minimū Terciū Utꝝ inter pondera q̄ hō nō p̄t poꝛtare ſit aliquod maximū Quartū Utꝝ inter eadē ſit aliqd̄ minimuꝫ. A. Quid eſt pond⁹ importabile B. Eſt qd̄ grauī⁹ eſt q̄ꝫ vt poſſit portare A. Utꝝ pōdera importabilia. ſorte ſunt equalia B. Nō Qꝛ nō ſunt eque grauia A. Que ꝓporcio debet eē inter ꝟtutē portatiuā ⁊ grauitatē pōderis B. Proportio maioꝛꝫ ineq̄litatis Nō eñ p̄t aliqd̄ pōd⁹ poꝛtari ab aliquo niſi virt⁹ portatiua ei⁹ ſuperet aliq̄ exceſſu ḡuitate pōderꝫ Ex q̄ patꝫ. ꝙ ꝟtus portatiua centū libraꝝ Cōſtat ex ꝟtute portādi centū libras. ⁊ ꝟtute portādi aliq̄d vltra centū libras Alioquin ꝟt⁹ portatiua. nō ſuparet ḡuitatē pōderꝫ nec habēt ꝓportionē maioꝛꝫ ineq̄litatꝫ ad ḡuitatē pōderꝫ Ex q̄ ſeq̄t̄ Nullā ꝟtutē portatiuā eē q̄ tm̄ cētū libre poſſint portari Ex q̄ ſeq̄t̄ ꝟtutē portatiuā nō terminari, maxio pōdere qd̄ poſſet portari A. Cur ꝟt⁹ portatiua d̄r terminari maxio pōdere B. Qꝛ p̄t dari aliquod pondus ꝙ eſt fere maximum inter ōnia pondera que ali-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

quis poteſt portare. Quod autem fere maximum eſt maximum vocatur. A. Utrum infinitum eſt ignotum. B. Eſt Non enim poſſumus ſcire de infinito quantum ſit. Quia infinitum non eſt menſurabile. A. Que quantitates ſunt nobis notę. B. Quas poſſumus aliqua quantitate nobis nota metiri. A. Que quantitas eſt nobis ignota. B. Quam non poſſumus aliqua quantitate nobis nota metiri A. Quid eſt metiri longitudinem. B. Eſt inuenire quotiens aliqua nota quantitas contineatur in longitudine. A. Quid eſt longitudinem aliquam eſſe notam. B. Si eſt parua longitudo. ſcire quot pedes contineat Si magna quot ſtadia. aut quot milia paſſuum A. Quid eſt longitudinez terre habitabilis eſſe notam. B. Eſt ſcire quot milia paſſuum longitudo terre habitabilis contineat Eodem modo de latitudine ⁊ ambitu terre ſentiendum eſt. A. Quare quantitas infinita eſt nobis ignota. B. Quia nulla quantitate nobis nota poſſumus ea menſurare. Nemo enim ſcire poteſt quot milia paſſuum longitudo infinita in ſe contineat Eodem modo de latitudine infinita ſentiendum eſt. A. Utrum quadratum cuius coſta eſt centū pedum poteſt nobis notū eſſe. B. Poteſt. Quia poſſumus ſcire quot pedes area eius contineat. A. Quo pacto hoc ſcire poterimus B. Ducemus coſtam quadrati in ſe. quo facto reſultabit quantitas areę quadrati. A. Quid eſt area quadrati. B. Eſt ſuperficies clauſa lateribus quadrati. A. Utrum area quadraguli oblõgi. quod dicitur quadrangulum altera parte longius. Poteſt nobis nota fieri B. Poteſt Ducendum enim eſt latus eius longius in latus breuius. ex quo ductu reſultabit quantitas areę. A Utrum omne quadratum poteſt habere quadrangulum oblongum ſibi ęquale B Poteſt A. Quo pacto hoc inuenietur B. Ducemus medietatem coſte quadrati in duplum eiuſdem Quo facto habebimus quadrangulum oblõgum ęquale quadrato. Ut quadratum cuius coſta eſt quattuor pedum eſt ęquale quadrangulo oblongo. cuius vnum latus eſt duorum alterum octo pedum A Quo pacto inueniendum eſt quadratum ęquale quadrangulo oblongo. B Inuenienda eſt. linea media proporcionalis inter lineam longiorem. ⁊ breuiorem quadranguli oblongi. Et illa ducenda eſt in ſeipſam. Ex quo ductu proueniet quadratum ęquale quadrangulo oblongo. Sicut dicit Ariſtoteles in Secundo de anima A Quo pacto inuenienda eſt area rhombi B Cadat ab vno angulorum eius ad latus oppoſitum linea perpendicularis. Quam lineam duc in latus ſuper quod cadit. Ex quo ductu proueniat quantitas areę rhombi. Eodem modo inuenienda eſt quanti-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

tas aree rhomboidis id eſt rhombi oblongi A Quot ſunt genera infi-
nitorū B: Tot ſunt genera infinitorū quot ſunt ablatiui cum quibus
conſtruit infinitū A. Que ſunt genera infinitorū B. Infinitū multi-
tudine Infinitū magnitudine. quod diuidit in tria mēbra ſcilicet in i
finitū longitudine latitudie et craſſitudine Infinitū capacitate Infini
tum duratione Infinitū potētia vel virtute Infinitū diuiſibilitate In
finitū tranſmutabilitate Infinitū grauitate vel pondere A Utrū om
nia hec infinita ſunt in rerū natura B. Nō ſunt Infinitū magnitudie
nuſq̄ꝫ eſt Nullum em̄ corpus ē magnitudine infinitū. Neqꝫ infinituꝫ
capacitate ē in rerū natura .aut grauitate Quia oīs locus finit⁹ ē Om
ne pōdus finitū eſt A. Diuide infinitū duratione B. Infinitū duratio
ne eſt duplex quoddā eſt quod ſemp durauit. et ſemp durabit: et vocat
a philoſophis noſtri ſeculi Infinitū a parte ante .et a pte poſt. quia v-
trimqꝫ infinitū eſt. Tale infinitū eſt deus Ille em̄ neqꝫ incipit neqꝫ de
ſinit eſſe Nunq̄ꝫ em̄ non fuit neqꝫ vnq̄ꝫ nō erit Aliud eſt quod ſemper
durabit. ſed nō ſemp durauit. et hoc eſt ex altera pte infinitū. et vocat i
finitū a parte poſt A Utrū hec oratio eſt latina deus eſt infinitus a p-
te ante. et a parte poſt B. He orationes ſunt latine Deus neqꝫ incepit
eſſe Neqꝫ deſinet eſſe Deus neqꝫ ex nihilo factus eſt neqꝫ in nihilum
rediget. A. Quid dicendū ē de hac argumentatione De nullo ignoto
aliquid ſcitur De infinito aliquid ſcitur Igitur infinitum non ē igno
tū. B: Eſt vicioſa Ignotū eſſe duo ſignificat vno mō id de quo nihil
ſcitur Hoc modo accepto ignoto .infinitū non ē ignotum. Altero mō
ſignificat id quod ignote quantitatis eſt Hoc eſt de quo non poſſumus
pronunciare quantum ſit hoc modo infinitum eſt ignotum A. Quid
de hac ſentiendum eſt Omne ens ē notū infinitum ē ens ergo infinitū
eſt notū Maior probat qꝛ qui ſcit omne ens eſſe vnū. illi omne ens no
tū eſt Quia qua rataone ei aliquod ens notum Eadem etiam et cetera.
Minor probatur quia infinitum duratione eſt ens Similiter infini
tum paſſibilitate B Uicioſa eſt Quia notum duo ſignificat Uno
modo id de quo aliquid vere ſcitur Hoc modo Omne ens notum eſt
Altero modo id cuius quantitas nota eſt Hoc modo accepto noto In
finitū non eſt notum A Utrum hec enunciatio falſificat ſeipſam In
finitum ſcitur eſſe ignotum B Si ignotum id dicitur cuius quanti
tas ignota eſt non falſificat ſeipſam Si vero id dicitur ignotum. de
quo nihil ſcitur. falſificat ſe ipſam A Quid de hac argumentatione
ſentiendum eſt Quicquid ſcitur eſt ens Infinitum magnitudine non
eſt ens Ergo non ſcitur Si autem non ſcitur non ſcitur eſſe ignotum
Maior probatur Quia de omni eo quod ſcitur poteſt pronunciari ve

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

rum Uerum autem tantum de ente pronunciatur. Igitur omne quod ſcitur eſt ens. B. Eſt vicioſa quia verbum quod ſcitur in maiore accipi tur ſpecialiter. In concluſione generaliter. Accipitur enim in maiora pro eo quod ſcitur ſcientia affirmatiua ⁊ abſoluta. id eſt non condicio-nali. In concluſione pro omni eo quod ſcitur. Siue id ſciatur ſcientia affirmatiua Siue negatiua. Siue abſoluta. Siue condicionali.

Queſtiones de ſenſibili et ſenſu

A Quid eſt ſenſibile. B. Quod ꝑ ſe vel ꝑ accidens ſen-ſu vel ſenſibꝰ ꝑcipi p̄t. A. Quot ſunt genera ſenſibi-liū. B. Duo. A. Que. B. Senſibile ꝑ ſe. ⁊ ſenſibile ꝑ accidens. A. Quid eſt ſenſibile ꝑ ſe B. Quod ſuap te natura ſentiri p̄t. hoc eſt. qḋ ſua natura tale ē. vt ali quo ſenſu cognoſci poſſit. vt color ꝑ ſe viſibilis eſt. ſonus ꝑ ſe audibilis Sapor ꝑ ſe guſtibilis. Odor ꝑ ſe odorabilis. Calor ⁊ Frigus. Humi-ditas ⁊ Siccitas. ꝑ ſe q̄litates tāgibiles ſt̄ A. Quid ē ſenſibile ꝑ accn̄s B. Quod ſuapte natura ſentiri nō p̄t. ſed ſentiꝛ ꝑ aliud Sicut accidēs ⁊ inhęrens Ut res colorata. ſentiꝛ ꝑ colorē Res ſonans. ꝑ ſonū Nam cū qualitas ꝑ ſe ſentiꝛ Subſtātia cui qualitas inhęret. ſentiꝛ ꝑ accidēs Nulla em̄ ſubſtātia ꝑ ſe ſentiꝛ. ſꝫ ſubſtātia hn̄s qualitatē ſenſibilē ſibi inherentē. ꝑ accidens ſenſibilis ē. A. Que ſunt viſibilia ꝑ ſe que ꝑ acci dens B. Color ⁊ lux ꝑ ſe viſibiles ſunt Res āt colorate ⁊ lucidę ꝑ acci dens videnꝛ. Quia res colorate videnꝛ ꝑ colorē. lucidę ꝑ lucē. Ex quo ſequiꝛ oēs ſtellas ꝑ accidēs videri. qꝛ videnꝛ ꝑ lucē. Idem ſentiendū eſt de corꝑibꝰ noctilucis. ⁊ de igne. Sequiꝛ etiā oēs colores. Cuiuſmodi ſunt color albus ⁊ color niger. q̇ vocanꝛ colores extremi Et ruber ⁊ vi-ridis. purpureꝰ. cęruleꝰ. cyaneꝰ. q̇ vocanꝛ mediꝫ: videri ꝑ ſe Niuem āt ⁊ picē. ⁊ reliqua corꝑa colorata: videri ꝑ accidēs A. Utꝝ ſenſus p̄t de-cipi ⁊ errare B. Poteſt p̄ſertim circa ſenſibilia ꝑ accidēs. q̄ non pn̄t ſꝑ a ſenſu diſcerni. ſicut ſenſibilia ꝑ ſe Et ꝑpter hoc. ſenſus indicat qn̄qꝫ ęs aut orichalcū eſſe auꝝ A. Quid ē ſenſum decipi B. Eſt ſenſum fal-ſum iudicare Ut viſus decipiꝛ cū iudicat ſtagnū eſſe auꝝ A. Que viſꝰ magis decipiꝛ circa ſenſibilia ꝑ accidens q̄ꝫ ꝑ ſe. B. Quia viſus melius p̄t diſcernē colores reꝝ: q̄ꝫ eaꝝ ſubſtātias Nō nunq̄ꝫ em̄ viſus hebetior eſt: q̄ꝫ vt ſubſtātias reꝝ dignoſcē poſſit A. Cur ſenſus ſepe falſum indi-cat de ſubſtātijs reꝝ B. Qꝛ formę ſubſtātiales. nō ꝑ ſe ſenſibiles Nēu em̄ vidit vnq̄ꝫ formā ſubſtantialē arboris aut aīalis. ⁊ metalli Et prop ter hoc. ſenſus nō p̄t ſubſtātias reꝝ diſcernē Qualitates āt. qꝛ ꝑ ſe ſen

ſibiles ſunt. ſenſus pt eas facile diſcerne. A. Cur aliquis dr videre ſub-
ſtantiã rei. cũ neqz videat formã ſubſtantialẽ vt dictũ eſt. Neqz materiã
Materia em̃. cũ nunqz careat qualitatib⁹: ſp inuolucro qualitatũ tacta
eſt. q̃ videnᷣ a nobis. nõ ipa materia B. Subſtãtia rei dr videri p acci-
dens vt dictũ eſt vel pcõmunicatõem των ἰδιωματων Cõuni-
cat em̃ qualitas viſibilis ſuũ τὸ ἰδιωμα. i. pprietatẽ ſuã. q̃ eſt vide-
ri. cũ ſubſtãtia cui inhęret. adeo vt ſubſtãtia dicaᷣ videri. ppter qualita-
tem viſibilẽ ſibi inhęrentẽ A. Que ſunt audibilia p ſe. q̃ p accidens B.
Oẽs ſoni. p ſe audibiles ſunt. Oẽs res ſonãtas. p accidẽs audiunᷣ. qꝛ
p ſonos ſuos Ex quo ſequiᷣ oẽs voces aĩaliũ. p ſe audiri Aĩalia ãt p ac
cidẽs Uox em̃ Luſcinie p ſe audiᷣ Luſcinia p accidẽs Uox Onocro-
tali. p ſe audiᷣ Onocrotalus p accidẽs Grũnitus ſuis: p ſe audiᷣ Sus
p accñs A. Utrũ ſenſ⁹ pt erraᷣ circa ſenſibile p ſe ⁊ ppriũ Hoc ẽ. Utrũ
viſus pt praue iudicaᷣ de colore Audit⁹ de ſono Olofact⁹ de odore. ⁊c̃.
B. Oĩs ſenſ⁹ pt rcẽ ⁊ praue iudicaᷣ. nõ ſolũ de ſenſibili p accñs. hoc eſt
de ſubſtãtia rei ſenſibilis Sꝫ etiã de ſenſibili p ſe. hoc ẽ de qualitate ſen-
ſibili Nec ſolũ praue iudicat ſenſ⁹ de ſẽſibili cõi. ſꝫ interdũ de ſenſibili p
prio. praue iudicat A. Uñ de hoc B. Uiſus iudicat lucidũ lucẽ. albuꝫ
albicare. nigrũ nigrare. rubꝝ rubere. pallidũ pallere. flauũ flauere. recte
iudicat Cũ vo iudicat lucidũ rubere. aut nigꝝ albẽ. pue iudicat Guſt⁹
cũ iudicat mel dulce Fel amaꝝ. rcẽ iudicat Guſt⁹ febricitantiũ. pue iu-
dicat Illis em̃ dulcia amara videᷣ Cũ duo mãducauerĩt Alliũ neuᷣ iu
dicat alteri⁹ habitũ fetere vtriuſqꝫ em̃ nares. feoere opplete ppteã vtir-
qꝫ pue iudicat A Quot ſtꝫ q̃ impediũt ſenſũ. q̃ min⁹ rcẽ iudicat de ſenſi-
bilib⁹ B. Tria A. Que B. Primũ ẽ organũ ſenſoriũ Cũ ei illd nõ eſt
tale q̃le ſenſ⁹ reqrit. ꝯtingit ſenſũ erraᷣ Alteꝝ ẽ corp⁹ mediũ iter ſenſũ ⁊
ſenſibile Illd em̃ facit ſenſũ erraᷣ cũ nõ ẽ tale q̃le debꝫ eẽ. Terciũ ẽ ſpaciũ
q̃ diſtat ſenſibile a ſenſu Cũ ei illd ẽ mai⁹ ęquo. nõ pt ſenſ⁹ rcẽ iudicaᷣ de
ſenſibili A. Quot ſtꝫ q̃ phibẽt ſenſũ erraᷣ B. Tria ſm Themiſtiũ A.
Que B Debita diſpoſitio organi Debita diſpoſitio medij Debita diſtã
tia obiecti A. Cur viſ⁹ nõ rcẽ ſp iudicat de mãgnitudĩe rei viſę B Propᷣ
aĩam diſtãtiã rei viſę ab ocl'o Et ppter h̃. ſol q̃ tota t̃ra maior ẽ. iudicaᷣ
bipedal' mg̃nitudis Nã q̃to angul⁹ pyramidis ſub q̃ res viſa videᷣ ma
ior ẽ Tãto appet maior. q̃to minor. tãto mĩor appet Ex q̃ ſeq̃ᷣ. vnã at
qꝫ eãdẽ rẽ. ãmoto videri maiorẽ q̃ꝫ moto A. Quid ẽ ſenſibile pprium
q̃d cõe B. Propꝛiũ ẽ. qd vno ſolo ſenſu pcipiᷣ Ut color Sol⁹ ei viſus
iudicat q̃ colore q̃qꝫ res ſit Cõe ẽ. qd multꝭ ſenſib⁹ pcipiᷣ Ut magnitu
do Cũ em̃ cognoſcẽ velim⁹. qua magnitudĩe res aliq̃ ſit Aut viſũ ꝯſuli
mus Aut tactũ. A. Que ſunt ſenſibilia cõia B. Magnitudo. quies:

numerus.motuſq3 figura. Hec ſenſibilia tibi ſunt cōia dicta. A. Qui-
bus ſenſibꝰ ꝑcipiunt hec ſenſibilia. B. Uiſu ⁊ tactu Cuiꝰ rei iudiciū.ꝙ
nō ſolū videns.ſ3 etiā ceci. magnitudīes ⁊ figuras. ⁊ reliqua ſenſibilia
cōia ꝯgnoſcere pn̄t. A. Quid noīe magnitudis intelligit. B. Tres di-
menſiones.longitudo.latitudo.⁊ craſſitudo. He ⁊ viſu ꝯgnoſcunt et
tactu Cum em̄ cognoſcere volumus.qua longitudīe res aliqua ſit Aut
oculos ꝯſulimus.aut manus. A. Cur longitudo latitudo craſſitudo vo
cant dimenſiones. B. Quia oīa corpa q̄ metimur Aut ſcd̄m longitu-
dinē latitudinē aut craſſitudinē metimur. A. Quibꝰ ſenſibꝰ ꝑcipitur
equalitas ⁊ inequalites. B. Uiſu ⁊ tactu Ceci em̄.tactu ꝑcipiūt equa
litates ⁊ inequalitates Uidēs āt viſu ⁊ tactu A. Quibꝰ ſenſibꝰ ꝯgno
ſcunt motus ⁊ quies B. Uiſu ⁊ tactu Uidemus em̄ q̄dā corpa e locis
ſuis moueri Quedā in eis quieſcē Idipm̄ ⁊ tactu ꝑcipimꝰ A. Utrum
Dis motus eſt ſenſibilis corporeo ſenſu B Nō Multi em̄ motꝰ ſunt
q̄ nullo corporeo ſenſu ꝑcipi pn̄t Nō em̄ aliq̄s ſenſus corpis.cognoſcē
pt motū humane mētis A. Quis motuū eſt ſenſibile cōe B. Motꝰ lo
calis Ille em̄ ⁊ tactu ⁊ viſu ꝑcipit A. Quo ſenſu ꝑcipiunt alteratiōes
B. Quedā viſu.q̄dā tactu.q̄dā reliquis ſenſibꝰ Uiſu em̄ cognoſcimꝰ
cū aliq̄d albeſcit aut rubeſcit Tactu cū frigeſcit aut caleſcit Guſtu cū dul
ceſcit aut aceſcit.⁊c̄. A. Quibꝰ ſenſibꝰ figure cognoſcunt B. Uiſu ⁊ ta
ctu His em̄ ſenſibꝰ:cognoſcimꝰ q̄ figura ſit circulus:q̄ ſemicirculꝰ que
ſpera:q̄ hemyſperiū A. Quot gn̄a figuraꝝ cognoſcunt viſu ⁊ tactu B
Duo A. Que B. Figura plana ⁊ ſolida Cognoſcimꝰ em̄ viſu ⁊ tactu.
cuiꝰ figure queq3 ſupficies ſit.hoc ē an ſit rotūda.an anguloſa Et ſi ſit
anguloſa.an triangula.an quadrangula.⁊c̄. Eiſdem cognoſcimꝰ .cuiꝰ
figure q̄dq3 corpꝰ ſit.hoc eſt.an ſit ſperieū.an cubicū.an pyramidale.

Incipit τα ηθικα ἐροτηματα hoc eſt queſtiones de artibus moralibus

A

Utꝝ de moribꝰ eſt ſcia. B. Eſt. A. Quare. B Quia
de eis pn̄t ꝟa ſentiri:enūciari:⁊ demōſtrari Igit de eis
eſt ſcia. De his em̄ rebꝰ arbitramur nos ſciam habere
de q̄bꝰ poſſimꝰ ꝟa ⁊ ſcire.⁊ enūciare.⁊ demōſtrare Nā
neq3 falſa q̄ de rebꝰ enūciant ſciunt Neq3 ꝟa q̄ demon
ſtrari nō pn̄t:cū ſcia ꝑ demrātionē acquirat Scia em̄ fides eſt. Id ē
aſſentio qua mens nr̄a aſſentit ꝯcluſioni raciocinatōis demōſtratie. A
Utꝝ oīa q̄ ſentiunt ⁊ ꝓnūciant de moribꝰ.ſciunt B. Q2 multa falſa ꝑ

nunciant de morib⁹ Falſoꝝ ãt non ē ſcientia A Qui ꝓnũciãt falſa de
morib⁹ B. Qui dicũt q̄ turpia ſunt. eē honeſta Et q̄ honeſta ſunt eſſe
turpia A Utrum omnium veroꝝ que de morib⁹ ꝓnunciant ē ſciētia
B Nõ Quedã em̄ vera q̄. de morib⁹ ꝓnunciant reuelata ſunt hoib⁹ a
deo. et eoꝝ nõ ē ſcia. ſʒ fides Quedã iuenta ſunt ingenio humano. et il-
loꝝ ē ſcia A. Enũcia vera de morib⁹ B. Reddē vnicuiqʒ qđ ſuũ ē. eſt
honeſtũ Rapere aliena turpe eſt. Abſtinē manũ ab alienis pulchꝛũ A.
Quo pacto hec v̄ba demõſtrãda ſunt B Hoc pacto Quicq̇d recta ratio
dictat eē faciendũ. honeſtũ ē Recta ãt rõ dictat vnicuiqʒ reddendũ qđ
ſuũ ē Ergo reddē vnicuiqʒ qđ ſuũ ē honeſtũ ē Itē quicq̇d aduerſat dic
tamī recte rõnis turpe ē Rapē aliena. ē huiuſmodi. Igit turpe A Que
eſt appellatio ſcię de morib⁹ B. Ἡ ΗΘΙΚΗ Nã ΗΘΟΣ mos đr ΗΘΙΚΟΣ
moralis Et ΗΘΙΚΗ ſcia de morib⁹ Hec em̄ mores hoim tractat Nam
docet q̇d honeſtũ. quid turpe. q̇d decēs quid indecēs. quid rectũ. q̇d pra
uũ. A. Utꝝ Ἡ ΗΘΙΚΗ ē ps philoſophie B. Ἡ ΗΘΙΚΗ nõ ſolũ ē ps philo
ſophie. ſʒ potiſſima ei⁹ ps Philoſophie eī tres ptes hʒ Ethice phyſicē
ꝛ Logicē Hoc ē moralē Naturalē ꝛ rõnalē ΗΘΙΚΗ. ē ſcia rcē viuendi
Phiſice. eſt ſcia ſpeculãs naturas reꝝ. Logice ē ſcia recte diſputãdi rcē
dicendi. aut recte loq̄ndi. Preſtat ãt ſcire recte viuē q̄ʒ ſcire naturas re
rũ. aut recte diſputare. aut dicē aut loqui ꝓpter qđ Ethice reliq̇s philo
ſophie ptib⁹ an̄ fert Et ideo Socrates. nõ ſolũ ↄſenſu hoim. ſʒ etiã A
pollinis oraculo ſapiētiſſim⁹ hoim iudicat⁹ Ceteri em̄ phi quom ope
ras ſuas i naturis reꝝ pſcrutãdis ↄſumerēt p̄mus oim ipe ad ΤΗΝ Ἠ-
ΘΙΚΗΝ ſtudiũ ſe ↄtulit A Utꝝ Ethica artib⁹ liberalib⁹ an̄ferēda ē B
Eſt Quãuis em̄ artes liberales ſunt libero hoie dignę. et ideo mīme ↄ
tēnendi tn̄ cũ Ethica cõpari nõ pn̄t. Preſtat em̄ ſcire. q̇d iter auaꝝ ꝛ li
beralē intereſt. q̄ʒ q̇d iter triãgulũ aut q̇drangulũ Aut iter numeꝝ pfec
tũ ꝛ abũdantē l' diminutũ A Utrũ Ethica p̄fert Aſtronomię B p̄fer
tur Q2 p̄ſtat ſcire. quib⁹ v̄tutib⁹ mot⁹ animoꝝ cohibēdi ſint. q̄ʒ quib⁹
motib⁹. celũ et ſidera torqueant Preſtat em̄ ſcire. irã coercēdã eē mãlue
tudine Metũ fortitudie Voluptatē ↄtinētia Cupiditatē libertate q̄ʒ
ſcire quãto tpe aut Saturn⁹. aut Mars. aut aliquis reliq̄ꝝ planetaꝝ
ptrãſeat xij. ſigna zodiaci. A Utꝝ Ethica Aſtrologie diuiatorię. q̄ ars
Mathematica đr. p̄ferat B Etiam Quia Ethica hoies pios reddit
Mathematica aũt diuiatoria. ipios. ſicut de Tiberio ceſare ſcribit Sue
tonia Quod circa deos ꝛ religiones negligentior erat Quippe addict⁹
Mathematice plenuſqʒ pſuaſionis. cũcto fato agi. A. Utrũ Ethica
p̄fertur Geographię. B Prefert Quia p̄ſtat ſcire quib⁹ morib⁹ vir bo
nus debeat eſſe p̄ditus. q̄ʒ que regiones. q̄ vrbes in Aſia Que in Afr
ca Que in Europa ſitę ſunt Preſt at ſcire. q̄ virt⁹ cui vicio vicina ſit ꝛ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

filiis(ne viciū ſpē ꝟtutis nos fallat)q̄ꝫq̄ regio cui regioni cōtermia ſit A
Utrū Ethica eſt humano generi neceſſaria B Eſt Quia ſine ea nemo
beatitudinē conſequi poteſt Nemo em̄ beatus fieri poteſt. qui ignorat
que ſibi facienda ſint. que omittēda A Utrum ſcientia de virtutibus ē
homini neceſſaria. B. Eſt. Q2 cognitio felicitatis cū ſit fins humani
generis eſt homi neceſſaria Nā queadmodū Jaculatori neceſſariuꝫ eſt
videre ſcopū ad quē ſagitta mittenda ē. Jta neceſſe ē homi cognoſcē fi-
nē ſuū. hoc eſt felicitatē Ad eam em̄ acquirendā oēs actiones humane
referēde ſunt Et qm̄ felicitas. abſqꝫ noticia virtutis cognoſci non p̄t.
Uirtꝰ em̄ cadit in definitionē felicitatis Cū foelicitas ſit opatio ſcd̄m
virtutē Liquet itaqꝫ ſcientiā de virtutibꝰ eſſe homi neceſſariā Jtē Ni
ſi homo haberet de virtutibꝰ ꝛ vicijs ſcientiā. nō eſſet anteferendꝰ aīali-
bus mutis. neqꝫ ab eis diſtaret. niſi ſola figura corporis Jdeo em̄ homo
animalibus mutis p̄ſtat. quia honeſtū a turpi diſcernere p̄t. quod aīali-
bus mutis negatū eſt A. Utrum Ethica que verſaṫ circa prauos mo-
res eſt ſcientia. B. Eſt De prauis em̄ rebus. poteſt eſſe vera ſcia. Nam
ſicut de prauis rationibus. ē vera ſcientia. que eas a rectis diſcernit Jta
de prauis moribus. ē vera ſcientia. q̄ eas ab honeſtis diſcernūt A Quot
ſunt ſpecies Ethice B due A Que. B Ethica reuelata. et ethica hūa
no ingenio inuēta Nam duplicia ſunt precepta moꝝ Quedā inuenta
humano ingenio Qualia ſunt philoſophi ſcriptis mādauerūt. Que-
dam a deo reuelata Cuiuſmodi que in eccleſiaſticis libris ſcripta ſunt A
Utra harum Ethicarū verior ē. B. Reuelata. Jnuenta em̄. eatenꝰ ve
ra ē. quatenus reuelatę congruit et conſonat Reuelata aūt ex omni p̄te
vera ē Deus enim qui ē humani generis amator Nihil vnq̄ꝫ iniquuꝫ
homi mādauit Neqꝫ ei quippiā falſi nūq̄ꝫ reuelauit A Utrū ſcia mo
ralis. ē ſpeculatiua an operatiua B. operatiua ē Quia non ē ſpeculatio
ne contēta nec ſpeculatiōis grā diſciṫ Sꝫ a ſpeculatiōe trāſit ad opera-
tionem Nemo em̄ qui ſane mētis ē Jdeo ſcientiā moralē diſcit. vt ſpe
culeṫ recta et praua q̄ ideo diſcēda eſt nobis Ut recta agamus et praua
omittamus A. Quid inter ſciētiam ſpeculatiuam et operatiuam in
tereſt. B. Speculatiua eſt in intellectu ſpeculatiuo Operatiua eſt in
intellectu operatiuo. qui practicus diciṫ. Speculatiuę finis ē veritatis
ſpeculatio Operatiue opus Quamuis enim omnis ſcia operatiua ſpe
culatur. quo pacto operandum ſit tn̄ in ſpeculatiōe q̄eſcit. ſꝫ ab ea ad o-
perationē trāſit Jtē ſpeculatiā. eas res tractat. q̄ tātū cōtēplatiōe noſtre
mētis ſubiecte ſunt. Operatiā āt p̄nūciat. q̄liter opandū ſit. p̄nunciat
enī reddēdū vnicuiqꝫ quod ſuū ē Pericula ſubeūda eē Et mala fortiter
tolerāda pro ſalute rei publice A Utrū finis ſcie ſpeculatiuę ē ſcire veri

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

ritatē B Nō Qr ſcire idipm̄ eſt qđ ſcia Sicut amaē. idipm̄ qđ amoꝛ
Nulla aūt res. ſuis ipſius finis ē. ꝓpter hoc ſcire nō ē finis ſciē ſpecula
tiuē .ſꝫ ɔtēplari A. Quid inter ſcire ɔtēplari itereſt B Scire ē ſcien
tia hrē. Cōtemplari aūt ē ſciā vti Propter hoc .ſcire ē ꝑma ꝑfectio mē
tis et vocať a philoſopho actus ꝑmus. in ſcđo libro de aia. Contēplari
āt .ſecunda ꝑfectio .⁊ vocať act⁹ ſecund⁹ Nēo enim ſciētie expers. con
templari p̄t A Utrum omnis ars appetit bonū . B appetit Quod ꝓ
batur teſtimonio Ariſtotelis qui ita ait in principio ethicoꝝ Oīs ars
omniſqꝫ doctrina. ſimiliter aūt et actus et electio. bonū qđdam appetē
videť Quapropter bene oſtenderūt ſummum bonum quod omnia ap
petunt A. Quare omnis ars appetit bonū. B Quia omnis ars appe
tit opus ſuum recte facere Jdeo enim is. qui ſe ſperat futurū opificem
artem ſibi comparat, vt poſſit opus ſuum arte facere. Arte autem
facere. eſt recta ratione facere; Quicquid autem recta ratione factum eſt
bene factum eſt Jgitur omnis ars bonū appetit Cum bonū ſit. opus be
ne facere; A Utrum diſcens artem appetit bonum B. appetit A Qua
re B. Quia appetit artem Ars autē bonū quoddā eſt. cum ſit ꝑfectio
mētis humane Jtaqꝫ ſi is appetit bonū qui dat operam ut diſcat artem
Multo magis bonum appetit. qui ea arte vtitur quam diſcendo conſe
quutus ē A. Utrum omnis doctrina .bonum appetit B Si nomine
doctrine .intelligitur ſcientia ſpeculatiua Oīs doctrina bonum appe
tit Quia finis ſcientie ſpeculatiue. eſt ſpeculatio veritatis. Speculari
āt veritatem bonū eſt Cū ſit ꝑfectio humane mentis Jgitur omnis ſpe
culatiua ſcientia bonum appetit Sicut enim ars boni opificis facit eū
idoneum et propenſum ad faciendum bona opera. et non praua Jta
doctrina facit eum qui eam habet propenſum ad ſpeculandum verum
et non falſum Qui enim peritus eſt Methaphyſicē Jdoneus eſt ad
ſpeculandum hominem eſſe ſubſtantiam Scientiam hominis eſſe
qualitatem .eamqꝫ diuerſam eſſe a ſubſtantia hominis. Qui Mathe
matice peritus eſt Propendet ad ſpeculandum omnem figuram eſſe
magnitudine. termino vel terminis clauſam Nullam rem eſſe figura
tam :que ſit expers magnitudinis Et propterea . ſpiritus nullius eſſe
figure Nullam rem eſſe figuratam. que ſit interminat infinita Et
propterea hoc Neqꝫ ſuꝑficiem infinitam. ſi qua ſit Neqꝫ corpus in-
finitum .ſi quod ſit. eſſe alicuius figure Nullum circulum eſt infini
tum Nullam ſperam eſſe interminam A Quid phiſicus appetit
B Speculari hec vera Omne quod mouetur alicunde et aliquo mo
uetur Nihil ibi quieſcit vnde mouetur Aut inde mouetur vbiqui
eſcit Nulla res tantiſper mouetur dum quieſcit Neqꝫ vlla res tan-

tiſper q̇eſcit.dū mouet̄ A. Utꝝ oīs actus.bonum appetit B. Appetit
Quicūqꝫ em̄ agit ideo agit vt ſibi.aut bn̄ ſit.au bn̄ futuꝝ ſit Nā quāuis
multi ſunt. q̇b⁹ nō bn̄ eſt cū agūt Jō tn̄ agūt.vt bn̄ eis futuꝝ ſit Jō em̄
baiul⁹ grauia onera baiulat Nō qꝺ ei bn̄ ſit cū baiulat Sꝫ ei inter cenā
dum bene futuꝝ ſit A. Utꝝ oīs electio:appetit bonū B. Appetit A.
Quare B. Qꝛ quicq̇ꝺ hō elegit.ideo elegit.qꝛ id ſibi bonū ducit Mul
ta em̄ appetunt̄ q̄ tametſi mala ſunt ⁊ noxia Tn̄ ideo appetunt̄ ab hoīe
qꝛ ea ſibi bona ducit.atqꝫ ex eis vtilitatē aliquā ꝯſequi deſiderat Nemo
em̄ quippiā appetit.aut appetē ꝓt eo vt nō ſibi noxiū ſit ⁊ ꝑnicioſuꝫ A.
Cur malū nō appetit̄ B. Qꝛ reꝝ natura.vel poti⁹ auctoꝛ naturę nō ꝑ
mittit.vt quippiā ideo appetat̄ qꝛ malū ē. Nā nemo ad malū reſpiciēs
opat̄.vt dꝛ Ariſtoteles Sicut nec reꝝ natura patit̄.vt quicqꝫ ideo cre-
dat̄.qꝛ falſum ē Jtaqꝫ manifeſtū ē Oē qꝺ appetit̄.ſub rōe boni appetit
Nec poſſe aliq̇ꝺ appeti.ſub rōe mali.nemo em̄ interrogat⁹ cur aliq̇ꝺ ap
petat Dicit ſe ideo aliq̇ꝺ appetē.qꝛ malū eſt.ſꝫ ideo:qꝛ bonū Ex quo ſeq̇t̄
Bonū eē ſcopū eſſe.quē oēs petūt Hūc nauta petit ꝑfluct⁹ ⁊ ęſt⁹ marꝫ
hūc agricola cū terrā ꝟſat aratro.hūc phs petit.hūc ideota.hūc ſtoicus.
hūc epicurę⁹.hūc academic⁹.hūc peripatetic⁹.hūc cynic⁹.hūc ſcopū.la-
tero.iugulatoꝛ.peculatoꝛ.cōpilatoꝛ.hūc daniſta q̇ ⁊ feneratoꝛ dꝛ.hunc
quadꝛuplatoꝛ.hūc lictoꝛ.hūc carnifex.hūc ſytari⁹ appetit A. Quid eſt
electio B. Electio ē cū hō:libera volūtate:ex faciēdis ⁊ omittēdis:eli-
git q̇ꝺ velit facē:q̇ꝺ omittē Uocat̄ āt electio grece προαίρεσισ. Jn
ꝟbū προαιρετικον, dꝛ.qꝺ electionē aīmi ꝑcat A. Quo pacto res in
aīe:q̇b⁹ nulle boni noticia ē:bonū appetere pn̄t Cū rei īcognite nulla ſit
appetitio B. Js in cui⁹ ꝺcōne oīa ſunt:iuſſit res in aīas bonū appetere
Cui⁹ em̄ iuſſu.oēs res.ſiue aīales ſint.ſiue in aīe Humano gn̄e.cui⁹ grā
ꝯditę ſunt. vtilitatē afferre conāt̄. Jtaqꝫ licet nō ꝯgnoſcāt res in aīę
bonū.qꝺ appetūt Ad id tn̄ impellunt̄ ⁊ mouent̄ ab eo cui⁹ iuſſa ꝑagūt.
Queādmodū ſagitta ad ſcopū a Jaculatore mittiē.quāqꝫ euꝫ minime
ꝯgnoſcat A. Quo pacto res inaīe appetūt bonū.cū eis neqꝫ bn̄ neqꝫ ma
le eē poſſit.neqꝫ em̄ ſoli bn̄ ē cū orit̄.neqꝫ male cū occidit.neqꝫ bn̄ cū ē in
ſignis ęſtiuis.neqꝫ male cū in hybernis B. Res inaīe.ideo bonū appetē
dn̄r.qꝛ appetūt vt hoī bn̄ ſit.cui⁹ grā fcē ſunt Jtaqꝫ ſoli ideo mouet̄ a ſi
gnis hyemalib⁹ ad vernā Ut faciat ⁊ terrā ⁊ arbores.hoī germiare Jō
a vernis ad ęſtiua. Ut ea q̄ verno tpe e t̄ra nata ſtꝫ,ęſtiuo calore matu
reſcāt Jō a vernis ad autūnalia Ut q̄ maturuerīt colligāt Jō ad hyber
na.vt terra. intermiſſa cultura.vires ſuas recuperet.ne ꝑpetua cultura
ſterileſcat A. Quid mare ęſtiuās appetit B. Ut hoī bn̄ ſit Jō cū ęſt⁹
maris ſtatis horis accidit Statis horis recedit Ut hūano gn̄eri eo q̄-
b⁹ opus hꝫ afferat Jō amnes.ꝑ alueos ſuos mare influūt Ut accolis ſu

is afferāt vtilitatē A. Quo appetitu res inaīe bonū appetūt B. Appe-
titū rez̄ in aīaz̄. Phi naturalē vocāt A. Quot ſunt appetit⁹ B. Duo
Naturalis ⁊ aīalis A Quis appetit⁹ vocaẗ naturalꝭ B Cū res aliqua
id appetit. cui⁹ nullā hꝫ noticiā. qualē appetitū hn̄t grauia ⁊ leuia Jlla
em̄ appetūt ferri deorſum Hec āt ſurſum Hoc appetitu mens humana
cū ſilꝭis ſit tabule raſe. ⁊ oīs ſcientie expars: ſciam appetit Propter hoc
Ariſtoteles in pncipio opis. quod Metaphyſica appellaẗ dt Om̄es
hoīes natura appetūt ſcire. Hoc appetitu ⁊ t'ra, ⁊ arbores ꝟe nouo. ap
petunt germiare A. Quis appetit⁹ vocaẗ aīalis B. Cū aīal id appetit
qd̄ nouit Hoc eſt. cui⁹ aut ſenſualē aut intellectualē habet noticiā. A.
Quot ſunt appetitus aīales B. Duo Senſualis ⁊ intellectualis Quē
admodū duplex eſt noticia Oēm em̄ noticiā appetitus comitatur A.
Quis eſt appetitus ſenſualis B. Cū id appetim⁹ qd̄ ſenſus iucunduꝫ
iudicat Ut appetitus mādūcare qd̄ bene ſapit. Aut olefacere qd̄ bene
olet Aut audire qd̄ auditui gratū eſt Aut videre qd̄ viſum delectat Aut
tangere qd̄ tactui eſt iucundū Hic appetit⁹, ratione refrenād⁹ eſt Qui
em̄ illi habenas dat ęquo laxiores Et a mediocritate. in qua ꝟtus ↄſti-
tuta eſt recedit Et in viciū labiẗ A. Quis eſt appetitus intellectualꝭ B
Cū id appetim⁹ qd̄ mens nrā nouit. hoc eſt qd̄ ratio iudicat appetēdū
Ut cū appetim⁹ aut felicitatē. aut ea q̇bus felicitatē ↄſequi poterim⁹
Js appetit⁹ voluntas dr̄. Nihil em̄ eſt voluntas. niſi, vis mētis huma
nę appetitoria eoz̄ que recta ratio dictat appetenda A. Quō diuiditur
appetitus intellectualis B. Diuidiẗ in appetitum ſpeculādi ⁊ opandi
Propter hoc. quidā ex hoībus efficiunẗ Phi Jlli em̄ ſpeculatione con
tenti ſunt Quidā efficiunẗ adminiſtratores rez̄ publicaz̄. aut opifices
aut opariȷ̄ Jlli em̄. dimiſſa ſpeculatione. ad operationē ſe transferunt.
A. Quō diuidiẗ appetitus naturalis B. Jn appetitum actiuū ⁊ paſſi
uum Quedā em̄ natura appetit agere Quedā natura pati. Appetit⁹
materie paſſiu⁹ eſt Materia em̄ appetit ſuſcipē formā Appetit⁹ arboz̄
⁊ herbaz̄. acti⁹ eſt Appetūt em̄ p radicē attrahē humorē ad cacumē et
eū ↄuertere in gramina. frondes ⁊ fructus. A. Quid intereſt inter hos
tres appet⁹ Naturalē Aialē. ⁊ intellectualē. q̇ ⁊ rōnalis dr̄ B. Natu
ralis cōis ē reb⁹ aīalib⁹. ⁊ inaīs Aialis. cōis hoīb⁹ ⁊ aīalib⁹ mutis Jn-
tellectualꝭ. ad ſolos hoīes ptinet A. Utz̄ hi q̇ opanẗ praua. appetunt
bona B. Appetūt Jō em̄ malū faciūt. vt bonū ↄſequātur. Jugulator
em̄ ideo viatores iugulat vt eos veſtib⁹ ⁊ pecuniȷ̄s ſpoliat. ⁊ id ſibi. bonū
ducit Jō fur hoīes ↄpilat. vt ditetur Jdē de piratis ⁊ ſacrilegis iudicā-
dū eſt A. Quid illi appetū q̇ malū faciūt: vn̄ nihil vtilitatis ↄſequi poſ
ſint B Uoluptatē Jdeo em̄ malū faciūt vt delectenẗ ⁊ voluptate affici
antur A. Utz̄ oīa appetūt ſummū bonū B. Oīa appetūt ſummū bo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

num quod conſequi poſſunt Non enim contentus eſt bono vulgari et
exiguo qui magnum aliquod, et egregium conſequi poteſt Cui conſula
tus p̄t contingere Non eſt queſtura. aut pretura aut aliquo exiguo' ma
giſtratu ꝯtēt' A Quot ſunt gn̄a artiū B duo Quedā q̄ꝝ fines ſunt o
ꝑatiōes tm̄ Ut finis artis pulſande cithare ē pulſutio cithare Finis ar
tis ſaltatorie. hoc eſt tripudiatorie ē ſaltatio. hoc eſt tripudiatio Finis
artium inflandarum tibiarum. eſt tibiarum inflatio Quedā artes ſunt
quarū fines preter operationes opera quedā ſunt Ut finis πλασ-
τικησ eſt opus fictile Finis artis' textorie. tela eſt. Finis ſutorię. calce
us Omniū artium fines. oꝑationes ſunt. Ideo em̄ artes diſcim⁹. vt
eis habitis operemur Non aūt omniū artiū fines ſunt opera Nā mul
tę artium. ſola operatiōe ꝯtente ſunt. nihil operis poſt operationē reli
quentes A. Utrū opus artis. melius eſt operaratiōe eiuſdem B. Eſt
Melior enim eſt calceus. q̄ȝ ſuere. Nam calcei faciendi gracia ſuūt
ſutores Ita calceus finis eſt propter quē ſuitur A Quo diſtat opus
ab opetatiōe B. Opus ſubſtantia eſt durabilis. Operatio eſt tantiſꝑ
durās. donec operarius operatur Oꝑatio ſignificatur nomine verbali
a verbo infinitiui modi. vt cantare. ſaltare cantatio ſaltatio operatiōes
ſunt Opus aūt alijs nominibus ſ̄catur. vt domus opus eſt edificato-
ris Tela textoris. ferramentū fabri ferrarij A Utrum omnium artiū
atq̄ȝ ſcientiaꝝ. ſit vnus atq̄ȝ idem finis B. Non dicit em̄. Ariſtoteles
Videtur aūt inter fines. differentia quedam Alij nam ſunt operatiōes
Alij p̄ter eas. opera aliqua Quoꝝ vero fines ſunt. aliqui preter actio-
nes. in his ſunt potiora opera. q̄ȝ operationes Sed cum multi ſint ac
tus ⁊. artes ⁊ ſciētie' Fit etiā vt multi ſint fines Nā medicīe q̄dē ſani-
tas. Iaculatorie vero brauium Rei militaris autem victoria Oecono-
micę vero diuicie A Quare diuerſarum artium diuerſi ſunt fines.
B Quia diuerſarum artium diuerſe ſunt operationes A Cur di-
uerſarum ſcientiarum diuerſu ſunt fines. B Quia diuerſis ſcientijs.
diuerſas res contemplemur Nam alię res ſubiecte ſunt contemplati-
oni Methaphyſicę Alię phyſice Alię Methaphyſicę A Quid
eſt finis Methaphyſice B Speculari quid queq̄ȝ res ſit, hoc eſt
an ſit ſubſtantia an accidens Et a quo queq̄ȝ res diuerſa ſit B. Quis
eſt finis phyſices B Speculari naturas rerum mobilium A Quis
eſt finis Methaphyſice B Speculari quantitates et earum propor-
tiones. hoc eſt equalitates et inęqualitates A Quid ſpeculatur Ge
ometra Magnitudines. et earum proporciones. hoc eſt que linea cui
linee que ſuperficies cui ſuperficiei. quod corpus cui corpori. equale ſit
aut inequale Speculatur enim ꝙ triangulum. cuius vna linea eſt di
ameter quadrati at relique due coſtę eiuſdem. ſit Iſocheles. quia tantū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

habet duo latera equalia, Item Quod triangulum cuius vnum latus eſt ſemidiamiter duorum circulorum ſe interſecantium. et reliqua duo latera dicuntur a centris eorundem circulorum. et terminatur puncto interſectionis ſit Iſopleurum hoc eſt equilaterum A Utrum omnes artes ſunt eque digne et preſtantes B. Non ſunt. Artes enim ſortiuntur dignitates ſuas ex finibus ſuis. Itaqꝫ quanto fines artium preſtantiores ſunt Tanto artes habent maiorem dignitatem. A Utrum artes imperantes que architectonice dicuntur. ſunt preſtantiores artibus ſibi ſubiectis, que imperata faciunt. B Sunt. Et propter hoc ars militaris. hoc eſt ars bellorum gerendorum preſtantior eſt arte frenorum vel calcarium faciendorum. Item ars aurigandi, preſtat arti curruum faciendorum Et ars gubernandi naues. arti earum faciendarum A Cur artes architectonice preſtant artibus ſibi ſubiectis B Quia habēt preſtantiores fines Finis enim artis militaris. victoria eſt et pax Ideo enim bella geruntur. vt parta victoria. victores viuant in pace Finis autem artis frenorum faciendorum. frenum eſt. et precium eius A Cur artes imperantes vocantur architectonice B Quia TEKTON faber lignarius dicitur. Inde aeXITEKTON qui preeſt fabris lignariis et eis imperat. Inde aeXITEKTONIKOσ id eſt pertinens ad architectonem A Utrum Oeconomica eſt ars architectonica B Eſt Quia oeconomicus imperat cultoribus agrorum vinearum hortorum paſtoribus ouium caprarum ſuum. Ergo ars eius architectonica eſt A Utrum diuerſarum actionum deuerſi ſunt fines. B Sunt Finis enim tripudiationis, eſt oblectare oculos Finis cantationis. oblectare auditum Finis iaculationis figere ceruos et capreos. hoſtes arcere aut interimere. A. Utrum omnium actionum humanarum eſt vnus finis B Eſt A Quis eſt finis omnium actionum humanarum B Felicitas Quicquid enim agimus ideo agimus. vt foelicitatem conſequamur A Utrum omni fine eſt alter finis vlterior B Non Ultimo enim fine nullus vlterior eſt A Utrum omni fine eſt alter finis melior B Non eſt. Optimo enim fine. nullus eſt melior. A Utrum neceſſe eſt aliquem eſſe vltimum finem omnium actuum et operum humanorum B Eſt A Quare B Quia mens hominis ſolo vltimo fine contenta. eſt. nec quieſcere poteſt. niſi eum ſit conſequuta. Itaqꝫ ſtultum et inane eſt deſiderium humane mentis (ſi nullus eſſet vltimus finis actuum humanorum id appetere quod acquiri nō p̄t propter qd̓. recte Birria terentianus Charino ſuadet Et qm̄ id qd̓ velit fieri nō poſſit id velit q̄d fieri poſſit A Cur naturale deſideriū mētis hūane nō p̄t eē ianē ⁊ ſtultū B Qꝛ ē ei a deo īditū Nā ho

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

mini a deo datũ eſt vt velit ſibi bene eſſe. ⁊ nõ male Deus ãt nihil ſupua
cuũ reb⁹ a ſe creatis indidit Queãdmodũ nihil neceſſariũ eis negauit.
A. Quis eſt vltimus finis B Quē ꝓpter ſe volumus; ⁊ cui⁹ grã q̃uis
alia appetim⁹ A. Qua grã petiꝛ beatitudo B. Propter ſe. ⁊ nulli⁹ al-
terius grã Eſt em̃ finis vltimus humanoꝝ actuũ. Nã nemo dicere pt
qua grã velit eſſe btũs. hoc eſt qua grã velit ſibi bñ eſſe. ⁊ nolit ſibi male
eſſe Poteſt rogat⁹ cur velit mãducare. rñdere ideo ſe velle mãducare ne
eſuriat Cur velit bibere. ne ſitiat Cur velit veſtiri. ne algeat Interroga-
tus ãt cur velit ſibi bñ eſſe Nihil hꝫ qd̓ rñdere poſſit: qꝛ bñ hoi eſſe eſt
vltimus humanoꝝ actuũ finis Ultimo ãt. nihil eſt vlteri⁹ A. Utꝝ in
finib⁹ ꝓceditur in infinitũ B Nõ Qꝛ null⁹ ordo finiũ infinit⁹ ē. Patꝫ
id. varios ordines finiũ intuẽtib⁹ Fecit em̃ deus terrã ꝓpter arbores et
herbas q̃ ex ea naſcunꝛ. Herbas ⁊ arbores ꝓpter pecora. vt eis alimẽta
miniſtrent Pecora ꝓpter hoies. vt eis victũ ⁊ amictũ miſtrent Hoies
ꝓpter ſemetipm fecit Ideo em̃ hõ factus eſt. vt deũ cognoſcat ⁊ amet in
hac vita. eiq; grãs agat ⁊ eo in futuro fruaꝛ patꝫ itaq; deũ terminare or-
dinẽ finiũ oim reꝝ a ſe creataꝝ Itẽ Colon⁹ aratꝝ facit vt habeat quo po
ſſit terrã colere Colit terrã. vt poſſit eã ſerere Serit vt poſſit ſegetes me
tere Metit. vt poſſit triturare Triturat. vt poſſit molere Molit. vt po
ſſit ex farina panẽ facẽ Facit ãt panẽ. vt poſſit ſe ſaturare. ⁊ feliciter vi-
uere Itẽ Nauta ideo nauigiũ ſibi ꝯpat. vt poſſit ad alienas regiões na
uigare Iõ nauigat. vt poſſit inde merces petẽ Quas ideo petit. vt pluriꝫ
eas vendere poſſit. q̃ꝫ empte ſunt. Ideo ãt cupit eas pluris vẽdere. vt
diteꝛ. ⁊ in felicitate viuat Patet itaq; in oi ordine finiũ. eẽ aliquẽ fineꝫ
vltimũ. ꝓpterea in finib⁹ nõ ꝓceditur. in infinitũ A. Utꝝ in cauſis ef
ficiẽtib⁹ ꝓcediꝛ in infinitũ B. Nõ Quia de⁹ termiat ordinẽ cãꝝ effici
entiũ Quicq̊d em̃ in toto mũdo efficiꝛ. a deo efficiꝛ Ei⁹ em̃ iuſſu agũt. q̃
cunq; agũt nec quicq̃ꝫ iniuſſu ei⁹ agere pt Deus ãt. nulli⁹ iuſſu agit Nã
ꝓmũ oim agentiũ. deus eſt Eſt em̃ opifex oim reꝝ. q̊ nullũ habuit opi-
ficẽ Et ꝓpter hoc. terminat ordinẽ cãꝝ efficientium A. Utꝝ cognitio
vltimi finis. eſt hoi neceſſaria B. Eſt Ad vnũquẽq; em̃ ꝑtinet cognoſ
cere finẽ ſuaꝝ actionum Quo em̃ poterit eas referre. ſi earum finem neſ
ciat Nam quemadmodu iaculator neſcit quo miſſurus ſit iacula ſua.
ſi ignoret ſcopum ſuum Ita neq; homo ſcire poterit. quo pacto ſibi vi-
uendum ſit ſi ignorat cuius rei gracia viuat Ex quo ſequitur. ꝙ vnicui-
q; danda opera. vt finem vltimum ſuarum actionum cognoſcat A
Ad quam ſcientiarum pertinet cognitio vltimi finis B. Ad eam que
maxime aliis dominatur ⁊ preſidet Talis autem eſt politico. hoc ē ſci-
entia adminiſtrande. R. P. A. Utrum ſcientia adminiſtrãde. R. P.
eſt architectonica hoc eſt imperatoria B. Eſt Illa enim imperat. quas

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

diſciplinas in ciuitatibus eſſe oporteat Et quales quēq3 diſceꝫ expediat
Et quāta diſciplinis opa dāda ſit Illa noxias ⁊ pniciosas artes a R. p
ſubmanet. ⁊ ſalutares intromittit. Huic etiam. honoratiſſime faculta
tes ſunt Ut res militaris oeconomica. rhetorica. ⁊ relique diſcipline.
Hec artibus ſibi ſubiectis imperat Ille imperata eius faciunt. Prete-
rea ſcientia ciuilis leges ciuibus ponit. ⁊ quid quiſq3 agere. ⁊ a quo ab-
ſtinere debeat. inſtruit Itaq3 finis eius eſt. ſummū hūanoꝝ bonoꝝ Sū
mum em̄ inter humana bona. eſt bonum vniuerſitatis Et qm̄ hic finis
oīm aliarum ſciarum fines ꝯplectitur. merito Architectonica hoc eſt
princeps ⁊ imperatrix omnium ſcientiarū eſt appellanda A. Cum ſint
partes ſcientie moralis Quorum vna. vnumquēlibet hominum Alte
ra domum Tercia ciuitatē. benemoratam facit. que eaꝝ preſtantiſſima
B. Que ciuitatem bene moratam reddit. Non em̄ pt ciuitas benemo
rata eſſe. niſi ⁊ domus benemorate ſint ⁊ hoīes Et propterea ſcientia q̄
reddit domos benemoratas. ⁊ ſcientia que hoīes benemoratas reddit.
ſubijciuntur illi ſcientie que ciuitates benemoratas reddit. Nam bonū
quanto cōmunius eſt tanto diuinius Ideo preſtantiſſima partium ſci
entie moralis. eſt ſcientia adminiſtrande. R. P. Et quanto R. P. ma
ior tanto adminiſtratio eius melior Ex quo ſequitur digniſſimam ſciē
tiarum eſſe. que ciuitatem dei benemoratā reddit A. Utrum oīm diſci
plinarum ſit ęqualis certitudo B. Non Quia certiſſima oīm ſcientia
rum diſciplinarum eſt Mathematica Quicquid enim mathematici
ſciunt certiſſime ſciunt Et propter hoc. inter eos nulle diſſentōes ſunt
Reliquarum artium profeſſores. ſępe inter ſe diſſident Non conuenit
inter Phyſicos cur Nilus ęſtiuius menſibus redundet. non hyema-
libus Cur Euripus. ſepius ęſtuat q̄3 reliqua maria. Mathematicus
autem a Mathematico non diſſentit Sed quod vnus quilibet eoꝝ
ſentit. omnes communiter ſentiunt Inter omnes Mathematicos cō-
uenit circulu3 eſſe capatiorem q̄3 aliquam ex figuris ſibi Iſoperimetris
hoc eſt ambitu ęqualibus Nam ſi circulus triangulo aut quadrangu-
lo ęqualis fuerit ambitu. non propter hoc arguitur ei ęqualis eſſe capa
citate Ab ęqualis enim ambitus. non eſt argumentum ęqualis capaci
tatis Mathematicus ſcit certiſſime diametrum quadrati eſſe maiorē
coſta eius Quia quadratum quod fit ex ductu diametri in ſe. maius ē
q̄3 quadratum quod fit ex ductu coſte in ſe A. Quid eſt Mathemati-
co commune cum Rhetore B. Quod vterq3 eorum. fidem faciat Ideo
enim Rhetor narrat probabiliter Ideo confirmat narrata argumentis
Ut fidem auditoribus faciat Ideo Mathematicus demonſtrat vt fi
dem. A. Quid inter Mathematicam ⁊ Rhetorem intereſt B. Ma-

chematicus. fidem argumentis neceſſarijs facit. Rhetor probabilibus Argumentatur em̄ Rhetor ex coniecturis Mathematicus ſic argumentatur Angulus obtuſus eſt maior recto Quia poteſt diuidi in rectum ⁊ acutum Et propter hoc. rectus eſt pars obtuſi. Omne autem totum. ſua parte maius eſt Rhetor autem. argumentatur ideo aliquē feciſſe furtum. quia cum ei furtum obijceretur mutauit colorem vultꝰ ⁊ rubuit Propter hoc Ariſtoteles bene dicit Oꝫ eius. qui eruditor. eſt eatenus in vno genere certitudinem exigere. quatenus eam natura rei recipiat Simile quippe videtur A Mathematico inquam perſuaſionem recipere Et ab Oratore demonſtrationem requirere Ex quo ſequitur. argumenta Mathematicorum multum differre ab argumentis Rhetorum. Illi enim faciunt homines ſcire ea que demonſtrant Hi vero putare ⁊ opinari que probant Et propterea Rhetores ſepe fallunt ſuos auditores Mathematici vero nunq̄.

τελοσ

De ſacro ſanctę incarnationis miſterio adiuncta paſchę inueniendi ratione Dialogi duo

A Que ſunt ea que de miſterio incarnationis queri poſſunt B. Ea que in hoc verſu continent̄ Quis. qualis quantꝰ. quo pacto. cur. vbi. qn̄ Hoc ē. quis ſit. q̄ẕtꝰ ſit q̄ incarnatꝰ eſt A. Quis incarnatꝰ eſt B. Filiꝰ dei vnigenitus. prī ſuo ꝯſubſtātial̄ nō factꝰ nec creatꝰ. ꝑ quē oīa facta ſunt A. Qualis eſt q̄ incarnatꝰ eſt B. Oīpotens. cuiꝰ imperio oīa parēt. oīa ſciens. qnē nihil latet ſecretū. ſumma bona. q̄ tm̄ recta vult ⁊ ęqua ⁊ p̄cipit A. Quātꝰ B. Eternꝰ ⁊ immēſus A. Quo pacto B. De ſpirituſcō. ex Maria ꝟgine A. Cur B. Ut humanū genꝰ redimeret Q꞉ em̄ deꝰ amator erat hoīm. factꝰ eſt eoꝝ redemptor Nam q̄ ꝓpter hoīem celū ⁊ terrā creauit Ille vt hoīem redimeret de captiuitate diabolica dignatꝰ eſt fieri hō A. Ubi B. In vtero beatiſſime Marię ſpꝟginis A. Qn̄. B. Octauo Calendas Apriles Tūc em̄ filiꝰ dei incarnatus eſt. ⁊ humanā carnē induit Natus āt eſt ⁊ in lucē editus octauo Calendas Januarij A. Quare filiꝰ dei dr̄ ꝯſubſtātialis prī. B. Quia idipm̄ eſt qđ p̄t ꝓpterea vnā ſubſtantiā hn̄t pr̄ ⁊ filius. ⁊ ꝯſubſtātiales dicunt̄ Nā ſicut ꝯdiſcipuli dicunt̄ qui vnū mgr̄m Cōſerui. qui vnū dn̄m Colliberti. q̄ vnū patronū hn̄t. Ita res ꝯſubſtantiales dn̄r. q̄ vnā

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

ſubſtantiã hñt A. Utꝝ Chriſtiani obligati ſunt credere filiũ dei eſſe cõ
ſubſtantialẽ pri B. Sunt Nam q̇d nõ credit impius eſt Qui eñi ne
gat filiũ eſſe conſubſtantialẽ patri Aut ſentit filium dei nõ eſſe deũ verꝝ
vt ſenſit Arrius quod impiũ eſt ſentire de ſaluatore hoim Quia habuit
poteſtatem dimittendi peccata.i.dimittendi penam que pro peccato ſu
mẽda eſt Sed nõ facere vt qui peccauerit non peccauerit Suſcitandi
mortuos p̄dicẽdi futura.ꝛc. Que ſunt opa ſoli⁹ dei Aut credit filiũ et
prẽm eſſe duos deos ſubſtãtijs diuerſos Qd̕ etiã impiũ ẽ Quia cultu-
ra multoꝝ deoꝝ manifeſta impietas eſt Propter hãc duplicẽ impietatẽ
vitandã Chriſtian⁹ debet credere filiũ dei eſſe verꝝ deũ ꝛ pri ꝯſubſtãtialẽ
Obligati itaqꝫ ſunt credere filiũ dei eſſe deũ nõ creaturã.genitũ nõ factũ
Propter hoc neceſſe eſt filiũ eſſe ꝯſubſtantialem pri ſuo Ex quo mani
feſtũ eſt Arrianos a pietate long aberraſſe Qui em̃ filiũ dei creaturã eſſe
affirmat longe a pietate remotus eſt A. Utꝝ hoĩes ſunt mutuo ꝯſub-
ſtantiales B. Si res ꝯſubſtãtiales dñr.q̇ hñt ſubſtãtiã ꝛ vni⁹ ſpẽi id ẽ
ſubſtãtias ſil'es Queãdmodũ res ꝯcolures dñr q̄ colores vni⁹ ſpẽi hñt
hoc eſt ſimiles colores. Fatendum eſt.hoĩes ꝛ eſſe ꝛ poſſe dici conſub-
ſtantiales Si autem res conſubſtantiales dicuntur que habent ſubſtã
tiam numero vnam. Negandum eſt aliquas res eſſe conſubſtantiales
p̄ter bñdictã trinitatem Patrem ꝛ filium.ꝛ ſpiritum ſanctum Ex quo
ſequitur. Conſubſtantiale eſſe nomen ambiguum. Aliud enim ſigni-
ficat cum de benedicta trinitate. Aliud cum de creaturis dicitur. A
Utrum pater.filius.ꝛ ſpiritus ſanctus.habent vnam ſubſtantiam.
B Habent vnam numero Pater enim eamipſam ſubſtantiam habet
quam filius ꝛ ſpiritus ſanctus A Utrum omnes homines.habẽt
vnam ſubſtantiam B. Habent.ſed vnam ſpecie Quiſqꝫ enim homo
talem ſubſtantiam habet qualem alter. Non eamipſam quam alter.
Nam omnes homines ita vnam ſubſtantia[illegible]h[illegible]t.quemadmoduꝫ
omnes corui.vnum colorem ꝛ omnia allia.vnum [illegible]em: Ex quo ſe-
quitur vnam ſubſtantiam. Aliud ſignificare [illegible]us omnes ho
mines vnam ſubſtantiam habere. Aliud cum dici[illegible]s benedictam tri
nitatem vnam ſubſtantiam habere. A Utr[illegible] pater ſic eſt conſub-
ſtantialis filio.ſicut Marcus Tulio B [illegible]on [illegible] Quare B
Quia Marcus is ipſe eſt.qui Tullius neqꝫ Marc[illegible] g[illegible]itus eſt a
Tullio.neqꝫ Tullius a Marco. Marcus enim eaip[illegible] ſubſtantia eſt
que Tullius Et eaipſa perſona. Pater aute[illegible] eaipſa ſubſtantia eſt.
que filius non eaipſa perſona. Propterea filius dei dixit Ego ꝛ pa-
ter vnũ ſumus. Dicendo em̃ Ego ꝛ pater ſignificauit ſe nõ eẽ eũ q̇ pat
Dicendo vnũ ſignificauit ſe idipm̃ eſſe qd̕ pater ẽ A. Qua p̄te ãni chri

ſtus natus eſt B. In bruma vel brumã circiter A. Quo tempore ꝯcep
tus eſt B. In ęquinoctio verno A. Quid eſt equinoctium B. Tem-
pus quo nox eſt diei ęqualis A. Quot ſunt ęquinoctia B. Duo. vernũ
⁊ autumnale A. Quando equinoctium vernum eſt B. Cum ſol intrat
Arietem A. Quãdo autumnale. B. Cum ſol intrat libram. His em̄
tꝑibus: ſol tantiſper eſt in hemiſperio ſuperiori. quantiſper inferiori.
Hoc eſt. tamdiu ſupra horizonta quãdiu infra horizonta A. Quid eſt
hemiſperium B. Eſt Dimidum ſperę Sicut hemicyclus vel ſemicir
culus. eſt dimidiũ circuli A. Quot ſunt hemiſperia B. Duo Superiꝰ
⁊ inferius A. Quid eſt hemiſperiũ ſuperius B. Ea pars celi. quã ho-
mo ſtans in loco plano. p̄t videre. A. Quid inferius. B. Quã non p̄t
videre A. Cur hõ non p̄t videre hemiſperiũ inferius B. Quia oĩs viſio
fit ꝑ lineam rectam Et qm̄ ab hemiſperio inferiori. non p̄t linea recta
duci ad oculũ Non poſſumus videre hemiſpiriũ inferius. Nec quip-
piam quod eſt in hemiſperio inferiori Ab his em̄ que ſupra horizonta
ſunt. linea recta ad oculum duci p̄t Non ab his q̃ ſunt infra horizonta
Igitur nihil quod infra horizonta eſt videri p̄t A. Utrum omnes ho
mines vbicũqꝫ terraꝝ habitant. vident idem hemiſperiũ B. Non Aliđ
em̄ hemiſperiũ vident Indi Aliud Mauri. Aliud Aegyptij. Aliud
Germani Aegyptij em̄ in hemiſperio ſuo nonnunq̃ꝫ Canopũ vident.
Qui nunq̃ꝫ Germanis conſpicuus eſt A. Utrum omnes homines vbi
cumqꝫ terrarum hibitant. eundem horizonta habent B. Non Quem
admodum em̄ homines in diuerſis regionibus habitantes diuerſa vi-
dent hemiſperia Ita ⁊ diuerſos habent horizontas A. Quid eſt ſolem
oriri B. Eſt ſolem moueri ab hemiſperio inferiori ad ſuperius. A
Quid eſt ſolem occidere B. Eſt ſolem moueri ab hemiſperio ſuperiori
ad inferius A. Utrum ſol omnibus hominiaus vno atqꝫ eodem tem-
pore oritur B. Non Quia añ oritur Indis q̃ꝫ Gaditanis Orientali-
bus em̄ ſol ante oritur ⁊ occidit q̃ꝫ occidentalibus Ex quo patet. vnum
atqꝫ idem tempus Indis eſſe diurnum Et Gaditanis eſſe nocturnuꝫ
Eadem em̄ hora eſt Indis ꝑma hora diei Que Gaditanis vndecima
vel duodecima noctꝫ Patet inſuꝑ Indis licere veſci carnibꝰ cũ nõ liceat
Gaditanis A. Quid eſt bruma. B. Bruma eſt cum dies eſt breuiſſi-
mus. ⁊ nox longiſſima A. Quid ſoliſticium B. Solſticium eſt cum
dies eſt longiſmus ⁊ nox breuiſſima A. Quid inter brumam ⁊ ſolſtici
um intereſt B. In bruma vmbre meridiane ſunt longiſſime In ſolſti-
cio breuiſſime In bruma ſol meridianus longiſſime abeſt a medio he-
miſperij. In ſolſticio ſol meridianꝰ ꝓxime accidit ab mediũ hemiſperij
Tantũ em̄ appropinquat quantũ appropinquare p̄t In bruma ſol me

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

ridianus maxime obliquus eſt. qꝛ maxime a radio ꝑpendiculari diſtat In ſolſticio nimiū obliqu⁹ eſt inter omnes radios meridianos. Quia tm̄ ad ꝑpendicularē radiū appropinquat quantū appropinquare pt. Propter hoc in bruma maximū frigus eſſe ſolet Quia radius obliqu⁹ non hꝫ iam vim califactoriam quā ꝑpendicularis hꝫ aut ad ꝑpendicularem appropinquās A. Quare dies brumalis eſt breuiſſim⁹. B. Qꝛ ſol in die brumali eſt in ꝑma pte Capricorni Illa āt ps. ꝑ breuiſſimuꝫ arcū ab ortu in occaſum mouet͛ A. Cur ſolſticialis dies eſt longiſſim⁹ B. Quia ſol eo die eſt in ꝑma pte Cancri que ꝑ longiſſimū arcū ab ortu ad occaſum mouet͛ A. Quid eſt arcus B. Spaciū qd̓ ſol motu ſuo peragit Et eſt dux arcus. diurnus ⁊ nocturnus In bruma arcus diurnus nocturno breuior eſt In ſolſticio. longior In Aequinoctio arcus diurnus. nocturno ęqualis eſt A. Quid eſt arcus diurnus B. Spaciū ꝑ qd̓ ſol mouet͛ ab ortu ad occaſum ſupra horizonta A. Quid arcus nocturnus. B. Spaciū ꝑ qd̓ ſol mouet͛ ab occaſu ad ortum infra horizonta A. Utrꝫ chriſtus natus eſt interdiu an noctu B. Noctu. Eſt em̄ natus media nocte Et ꝓpter hoc canit eccleſia Dum medium ſilentiū tenerent oīa. oīpotens ſermo tuus de regalibus ſedibus venit. Hoc idem ſentit Baptiſta Mantuanus in parthenice ſua dicēs Ima caper celi. cancer ſuprema tenebat Et caput attollens ſeculi regina vetuſti Erigone. iunctoſqꝫ videns deſcendere piſces. Proſpexit teneros clementi lumine ptus Hoc eſt cum Chriſtus naſceret͛ Capricornus erat in medio ſui arcus nocturni Cancer in medio arcus ſui diurni Uirgo in ortu piſces in occaſu Hec āt contingere nō pn̄t tpe brumali niſi media nocte A. Oſtende Chriſtū natū eſſe circiter brumā B. Sicut patet ex tabulis illuſtris regis Alphonſi. Sol eo anno quo Chriſtus natus eſt ptranſierat. iiij. ſigna phyſica. xxxviij. gradus ⁊. xxi. minuta In meridie vltimi diei decembris Erat em̄ tunc ſol in. ix. gradu Capricorni Ex quo ſequit͛ Solem in natiuitate chriſti fuiſſe in. xx. g̅du capricorni Et ꝓpter hoc chriſtus citcirer brumā nat⁹ eſt A. Quantū nūc Natalis chriſti a bruma diſtat B Sol in natali chriſti eſt in tredecimo gradu Capricorni A. Cur tm̄ bruma receſſit a Natali chriſti B Quia annus nō eſt tātus quātus iudicat͛ eſſe Judicat͛ em̄ eſſe. ccc. lxv. dieꝝ ⁊. vi horaꝝ. Propter hoc quinto qꝫ anno adijcit͛ dies intercalaris ad trecentos ⁊. lxv. dies Qm̄ annus putat͛ habere trecētos. lxv. dies ⁊ quadrātē diei. hoc eſt ſex horas Que hore in. iiij. annis faciūt totū diem q̇ in Februario intercalatur. i. interijcitur inter ſextā. ⁊ ſeptimū dies Calēdaꝝ Marcij Et ꝓpter hoc ille ann⁹ biſextilis dr̄ Quia eo anno ſextū dieꝫ Calendaꝝ Marcij bis noīam⁹ Dicit͛ em̄ tam feſtū Mathię qꝫ dies ꝑ

cedens eiꝰ feſtū. ſextꝰ dies Calendaꝝ Marcij Uocat̄ āt huiōi dies in-
tercalaris Quia intercalare interijcere ẜcat Et ꝓpter hoc ꝟſus interca
laris d̄r: Quia frequēter inter alios ꝟſus interijcit̄. Cuiuſmodi eſt hic
ꝟſus in Buccolicis Ducite ab vrbe domū mea carmia. ducite daphnim
Quare annꝰ eſt maior q̄ʒ putat̄ eſſe B. Quia ſol in. ccc. lxv. diebꝰ ⁊ qua
drante. plus ꝑtranſit. q̄ʒ. xij. ſigna Quia mouet̄ in tāto tp̄e. ꝑ. xij. ſigna
⁊ ꝑ. xxvi. ſc̄da Hec āt ſc̄da faciūt brumā ſingulis ānis aliquātulū a na-
tali recedere A. Quid eſt ſc̄da. xij. B Sexageſima ꝑs minuti A Quid
minutū. B. Sexageſima ꝑs gradus A. Quid gradus B. Triceſima
ꝑs ſigni A. Quid ſignū B. Duodecima ꝑs zodiaci A. Quid zodiacꝰ
B. Circulus aialiū. Nam ὁ ʒωΔιον grece aial d̄r: Jn̄ zodiacus id ē
aialis Dicit̄ āt zodiacus circulus aialium. q̄r ſigna zodiaci noīa aialiū
ſortita ſunt A. Quid de ſolſticio ⁊ ęquinoctio ſentiendū eſt B. Receſ-
ſerūt a ſedibus ſuis quas habebāt in Calēdario Et hoc ideo contingit
q̄r annus (vt dictū eſt) nō eſt tantus. quātus iudicat̄ eſſe. A. Quid de
initio ⁊ quātitate anni ſentiendū eſt B. Annus eſt triplex Aſtronomo
rum Romanoꝝ ⁊ Judeoꝝ Annus Aſtronomoꝝ. eſt tempus quo ſol
contra motū firmamenti mouet̄ ꝑ. xij. ſigna zodiaci Et hic annus. xij.
menſibus ꝯſtat Quoꝝ tres ſunt verni. Tres ęſtiui. Tres autūnales.
Et tres hyemales Quēadmodū inter ſigna zodaici Tria ſunt verna
Tria ęſtiua. ⁊c̄ Hic āt annus incipit ab ęquinoctio verno ⁊ in idē deſi
nit Annus Judeoꝝ Eſt tēpus incipiens a p̄mo menſe lunari tocius ā
ni Js annꝰ q̄nq̄ʒ. xij. menſibus lunaribus Q̄nq̄ʒ. xiij. ꝯſtat Ex quo ſe-
quit̄ Non oēs annos Judeoꝝ eſſe inter ſe ęquales A. Quis eſt p̄mus
mēſiū lunariū in anno Judeoꝝ Et q̄d ꝑ ꝑmū menſem intelligimꝰ Ex-
odi. xiij. capittulo vbi ſcriptū eſt Primo menſe. xiiij. die menſis. ad veſ
perā comedetis azyma vſq̄ʒ ad. xxi. eiuſdem mēſis B. Per primū men-
ſem intelligemus p̄mū mēſem lunarē anni Judeoꝝ Habet āt oīs men
ſis lunaris diē ꝯiunctōes luminariū. ⁊ diem oppoſitōis eorundē. Et
itaq̄ʒ p̄mꝰ mēſis lunaris cuius ꝯiunctio vel oppoſitio. eſt vicinior. ęq̄-
noctio verno. q̄ʒ ꝯiūctio vel oppoſitio mēſis p̄cedentis vel ſequentis A
Quid ꝑ Calendas ⁊ neomeniā intelligemꝰ Eſaie p̄mo vbi ſcriptū eſt.
Neomeniā ⁊ ſabbatū. ⁊ ſolemnitates alias nō ferā Jniqui ſunt cetus
veſtri, Calēdas vr̄ās ⁊ ſolemnitates vr̄ās odiuit aīa mea B. Per Neo
meniā ⁊ Calēdas. intelligimꝰ p̄mā lunā Hoc eſt p̄mū diē menſis luna
ris. q̄ eſt dies ꝯiunctionis luminariū Aut feſtū. quod p̄ma luna Judei
celebrabant Quia neomenia noua luna interpretat̄ ΝΕΟϹ em̄ nouꝰ d̄r
ΜΗΝΗ luna A. Que eſt quātitas mēſis lunaris ſc̄dm Judeos. B.
Mēſis lunaris habʒ. iiij. ſeptimanas. ⁊ vnū diē Hoc eſt ſc̄ds. xij. ho-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

ras ⁊ ſeptingenta nonaginta tria elochim Et ſignificat huiõi quantu-
tas menſis ꝑ has duas dictiones ꝯiunge mea Nã coniunge ſcat.d.cc.
xciij.elochim ꝑ capita ſuaꝝ ſyllabaꝝ Me ſt.xij.horas A ſignificat v-
nũ diem ſupra.iiij.ſeptimanas A.Quid eſt elochim B.Milleſima.
lxxx.pars hore Verſus

Horam partitur Iudeus in octuaginta
Et partes mille.elochim quas nuncupat ille

A.Quid eſt annus Romanoꝝ B.Qui ꝯſtat.xij.mẽſib⁹ Calẽdarij ⁊
incipit a Januario Et diuidit in annũ cõem ⁊ biſextilẽ Cõis hꝫ.ccc.lxv
dies B.ſextilis.ccc.lxvi.A.Quid ꝑ Calẽdas nonas ⁊ Idus anni Ro
manoꝝ intelligim⁹ B.Per Calendas intelligim⁹.ꝑmũ diem menſis
Calendarij Per nonas quintũ vel ſeptimũ In mẽſib⁹ eñ qui.iiij.ha
bent nonas.quī nt⁹ dies.none dꝛ Qui ꝟo ſex nonas hꝫ Septimus di-
ẽs none dꝛ Per Idus intelligim⁹.xiij diẽ in mẽſibus q̃ hñt.iiij.nonas
aut.xv.in mẽſibus.vi.nonas hñtibus Qui ãt menſes.vi.nonas habe-
ant.qui quattuor.patet in verſibus ſequentibus.

Sex maius nonas october iulius ⁊ mars
Quatuor ⁊ reliqui.tenet idus quilibet octo.

A.Utrꝫ annus biſextilis.eſt ver⁹ annus an cõis B.Neuter Cõis eñ
annus minor eſt ꝟo anno Quia.ccc.lxv.dieb⁹ ſol nõ p̄t totã zodiacum
pertranſire Biſextilis vero maior Quia ſol in.ccc.lxvi.diebus plus per
tranſit q̃z.xij.ſigna A.Utrum.iiij.anni Romanorum.quorum vnus
biſextilis eſt ⁊ tres communes.ſunt ęquales.iiij.veris annis B.Non
ſed ſunt maiores Quia ſol in.iiij.annis Romanorum.quater pertran
ſit zodiacum.⁊ preterea pertranſit.i.minutum ⁊.xlv.ſecunda. Et tan-
to tempore quo.i.minutum ⁊.xlv.ſecunda pertranſeuntur.Quattuor
anni Romanorum.ſuperant.iiij.veros annos.que ſuperacio fecit bru
mam ⁊ reliquos cardines anni.recedere a ſuis ſedibus A.Quid per o-
lympiadem in ſcriptis hiſtoricorum intelligemus. B.Spacium.iiij.
annorum Quia olympas.iiij.annis conſtat. Nam greci tempora ſua
computant ab olympadibus Scribentes quota olympiade quicquid
geſtum ſit Scribunt enim quedam geſta eſſe decima olympiade Que-
dam centeſima.⁊ cetera. Et eorum que centeſima olympiade geſta ſunt
Quedam ſcribuntur geſta primo anno centeſime olympiadis. Que-
dam.ij.Quedam.iij.Quedam.iiij.Ex quo ſequitur Ea que ante olym
piadem primam geſta ſunt.Ignorari a Grecis quo tempore geſta ſunt.
Iudei autem tempora cõputant a mũdo condito B.Romani ab vrbe
ꝯdita Chriſtiani.a natali chriſti A.Quo pacto inuen.ẽdũ eſt interuallũ
hoc eſt ſpaciũ t̄pis.qḋ intercedit inter natalẽ chriſti ⁊ dñcã q̃ q̃nquage

geſima appellatur. vel dominica Eſto mihi B. Facile inuenit. cognito quo die cuiꝰ mēſis paſcha celebrandū ſit Diſtat em̄ paſcha a quinqua-geſima hebdomatibꝰ Itaq; inuento die paſche. facillime quinquageſi-ma inueniri poterit Qua inuenta. facile inuenit quantū tꝑis inter na-talem chriſti ⁊ quinquageſimā interſit Hoc āt tēpus interuallū dr.

De inuentione paſche.

A Quo pacto inueniendū eſt paſcha B. Inueniendꝰ eſt in Calēdario mēſis paſchalis. q̇ ⁊ ꝑmus menſis dr Quo inuēto. dies dn̄ica. ſequēs. xiiij. lunā eiuſdem mēſis. eſt dies paſchalis Hoc em̄ die Victor ſummꝰ pontifex paſcha celebrari inſtituit Nā paſcha. nunq̄ celebrat a Chriſtianis. xiiij. luna ꝑma menſis. ne videant iudaizare Sz dn̄ica die ſequēte lunā. xiiij. Hoc eſt Aut luna. xv. Aut. xvi. Aut. xvij. Aut. xviij. Aut. xix. Aut. xx. Aut. xxi. A. Quo pacto mēſis paſchalis in Calēdario inuendus eſt B. Querendus eſt aureus numerus anni. cuiꝰ paſcha inueniri volumꝰ a nonis marcij hoc eſt a ſeptima die Marcij vſq; ad octauū diē Iduum apriliū Inter quos dies. ſunt. xix. aurei numeri Quoꝝ ꝑmꝰ eſt. xvi. Ultimus. xviij. Ille āt dies. cui aureus numerus aſſcriptus. eſt initiū mēſis paſchalis ⁊ dr ꝑma luna ꝑmi mē-ſis Decimus quartꝰ āt dies. a die cui aureꝰ numerꝰ eſt aſſcriptꝰ Vocat decima quarta luna. Qua inuenta. dies dn̄icus eā ſequēs. eſt dies paſ-che A. Da exemplū B. Cū aureꝰ numerꝰ ē duo feſtū Gregorij pape ē ꝑma luna Et dies annūciatōis glorioſe marie ꝟgīs. eſt luna decimaquarta Et ſi eodem anno g eſt lrā dn̄icalis Feſtū paſche cadit in Calendas. i. in ꝑmū diē Aprilis Quotienſcūq; em̄. luna decima quarta eſt dies dn̄i-cus Neceſſe eſt paſcha celebrari luna viceſima ꝑma Hoc eſt. die dn̄ico ſequēte lunā decimāquartā Cū nunq̄ luna. xiiij. paſcha celebretur. A. Qn̄ interuallū eſt breuiſſimū B. Cū aureꝰ nūerꝰ eſt. xvi. ⁊ d lrā dn̄ical' Tūc em̄ dies feſtus bn̄dicti. eſt luna. xiiij. Et dies ſequens. q2 dn̄icus ē eſt dies paſche Et ꝓpter hoc dies ꝓximꝰ feſto bn̄dicti vocat ꝑmū paſ-cha A. Qn̄ interuallū eſt longiſſimū B. Cū aureꝰ nūerꝰ eſt. viij. Et. c. lrā dn̄icalis Tūc em̄ paſcha cadat in diē feſtū Marcij Euāgeliſte. Et ꝓpter hoc ille dies vocat vltimū paſcha A. Vn̄ oriunt diſſentōes de paſcha B Ex duobꝰ equinoctio ⁊ luna. xiiij. Eſt em̄ duplex luna. xiiij Altera Calēdarij Altera celi luna. xiiij. calēdarij Eſt. xiiij. dies a die cui aurīꝰ nūerꝰ aſſcriptꝰ ē Luna. xiiij. celi. ē. xiiij. dies a die ꝯiūctōis Cū āt di

es dñicus.intercidit inter lunã.xiiij.celi ⁊ Calẽdarij Diſſenſiões ſunt
de celebratõe paſche Tũc em̃ q̃dam ſentiũt paſcha celebrandũ dñica die
poſt.xiiij.lunã celi Alij poſt.xiiij.lunã Calẽdarij Et hũc ritũ ſeruat ec-
cleſia Diſtat ãt.xiiij.luna celi a.xiiij.luna Calẽdarij Q2.xiiij.Calẽdarij
eſt.xviij.celi Queãdmodũ luna ꝑma Calẽdarij eſt.quīta celi A.Quo
pacto diſſenſio de celebratõe paſche oritur ex ęquinoctio B.Q2 duplex
eſt equinoctiũ vernũ Unũ Calẽdarij qđ eſt in feſto bñdicti Aliud celi
qđ eſt in feſto gregorij.vł paulo añ Tũc em̃ ſol tãto tpe eſt ſupra hori-
zonta in die.q̃to infra innocte Necc̃e eſt ⁊ ꝑmũ mẽſem eſſe duplicem.
Unũ Calẽdarij q̃ vt dictũ eſt exaureo nũero inuenit᷑ Alter᷑ celi.cui⁹ cõ
iũctio vel oppoſitio.ꝟo ęq̃noctio eſt vicinior Cõtingit ãt paſcha q̃nq3 ce
lebrari ſcđo mẽſe celi quãuis celebret᷑ ꝑmo mẽſe Calẽdarij Et hoc ter in
cyclo lunari Hoc eſt in.xix.annis.ↄtingit Cũ em̃ aure⁹ nũer⁹ eſt.xi.aut
xix.⁊.viij paſcha celebrat᷑ ſcđo mẽſe lunari celi quãuis celebret᷑ ꝑmo mẽ
ſe lunari Calẽdarij Ex quo ſequit᷑.ꝙ paſcha ſi ꝑmo mẽſe lunari celebrã
dũ eſt.q̃ reuera ꝑm⁹ eſt Tribus ãnis ſupra dictis.toto mẽſe ſerius cele
brat᷑ q̃3 celebrari debet Et talis error venit ex receſſu ęq̃noctij verni a ſua
ſede A. Utr᷑ fili⁹ dei q̃ ꝓ nobis hõ fact⁹ eſt.eſt oīpotens B. Eſt Q2 em̃
de⁹ eſt. Necc̃e eſt eũ eſſe oīpotentẽ Nõ em̃ p̄t eſſe ꝙ de⁹ nõ ſit oīpotẽs A
Utr᷑ Plini⁹ bñ ſenſit de deo in hyſtoria naturali ita de eo ſcribẽs Imꝑ
fecte ꝟo in hoīe nature p̄cipua ſolatia ſunt Ne deũ q̃dẽ poſſe oīa Nã
nec ſibi p̄t mortẽ ↄſciſcẽ ſi velit qđ hoī dedit optimũ in tãtis vite penis
Nec mortales ęternitate donare aut reuocare defunctos.nec facere vt
bis dena viginti nõ ſint.vt q̃ vixit nõ vixerit.q̃ honores geſſit.nõ geſſe-
rit Nullũq3 habere in p̄terita ius.p̄terq3 obliuionis B. Nõ recte ſen-
ſit de deo Nã ſicut de⁹ đr oīa ſcire.q2 oīa ſcit q̃ ſciri pñt. Non em̃ deus
ſcit hoīem eſſe aſinũ Aut diametr᷑ quadrãti eſſe ↄmenſurabilã coſtę e-
iuſdẽ. Ita de⁹ đr oīa poſſe Q2 oīa p̄t facẽ q̃ fieri pñt Nõ em̃ p̄t fieri vt
de⁹ ſibi mortẽ ↄſciſcat Igit᷑ nõ negãdus eſſe oīpotens.ꝑpterea q2 id fa
cere nõ p̄t A. Utr᷑ de⁹ p̄t mortales ęternitate donare B. Poteſt Q2 in
futuro ſcło donabit mortales ęternitate Falſum itaq3 eſt Deũ nõ poſſe
mortales ęternitate donare A. Utr᷑ de⁹ p̄t reuocare defunctos B. Po
teſt Q2 Chriſt⁹ fili⁹ dei.de⁹ ⁊ hõ.defunctos iuſſu ſuo ad vitã reuocauit.
A. Utr᷑ p̄t fieri vt is q̃ vixit nõ vixerit B. Nõ p̄t Q2 facta nõ pñt fie
ri infecta A. Utr᷑ Plinius in ꝑ̃ncipio naturalis hiſtorię.bñ ſenſit de
mũdo dicẽs Mũdũ.⁊ hoc qđ alionoīe celũ appellari libuit cui⁹ circũ-
flexu tegũt᷑ cuncta numẽ eſſe credi pareſt.eternũ.immẽſum.neq3 geni-
tũ.neq3 interitur᷑ vnq̃3 B. Nõ Si numinis appellatõe.de⁹ ſignificet᷑
Q2 mũd⁹ cũ ſit opus dei De⁹ em̃ eſt fabribator mũdi Numẽ dici nõ po

teſt Non em̄ par eſt. id eſt equum Opus dei quod ex nihilo factum eſt
et in nihilum redigi poteſt credi deum eſſe Sicut neq; par eſt credi Teſ
tam eſſe figulum Aut ſtatuā ſtatuarium A Quid Plinius de ſole pro
nunciat. B. Sol medius ſiderum errantium fertur ampliſſima mag-
nitudine ac poteſtate. Nec temporum modo terrarumq;. ſed ſiderū eti
am ipſorum, celiq; rector. Hunc mundi eſſe totius annū ac plani⁹ mē
tem Hunc principale nature regimē. ac numē credere decet opa eius eſ
timātes Hic lucē reb⁹ miſtrat. aufertq; tenebras Hic reliqua ſidera
occultat Hic vices temporū. annūq; ſemꝑ renaſcentē ex vſu nature tē-
perat Hic coeli triſticiam diſcutit Atq; etiā nubula humani animi ſere
nat Hic ſuum lumē ceteris quoq; ſiderib⁹ foenerat preclar⁹. exim⁹. oīa
intuens Oīa etiā exaudiēs. vt pricipi litteraꝝ Homero placuiſſe in co
vno video A. Utrū hec omnia pronunciata credenda ſunt B. Que ve
ra ſunt credenda ſunt Que aūt falſa et impietatem ſapiunt refellenda
A Quātus ē q pro nobis carnē induit B Eternus. Nō em̄ deus inci
pit eē Cū neq; ſeipſum effecerit Ut non nulli impij ſenſerunt Nihil e
nim ſeipſum efficere poteſt Cum nihil ſeipſo antiqui⁹ ſit Neq; ab alio
effectus eſt Omnis em̄ opifex. operi ſuo antiquior eſt Deo aūt vt tha-
les Mileſius dixit nihil antiquius ē A. Que ſunt ſentētię. Thaletis
Mileſij. B. Thales Mileſi⁹ interrogat⁹ quid antiquiſſimum Deus
inquit, Ingenitus enim eſt Quid maximum et capaciſſimum Lo-
cus inquit. Mundus em̄ reliqua omnia continet Locus autem mun
dum A. Quid pulcherrimum. Mundus inquit Opus eſt. pulcher
rimi opificis A. Quid vtiliſſimum Uirtus inquit Hec enim omnes
res. quibus recte vtitur. facit vtiles A. Quid pernicioſiſſimū peccatū
inquit Hoc enim ei cui adeſt plurimum iacture affert Quid fortiſſimū
B. Neceſſitas inquit Hec em̄ inſuperabilis eſt A. Utrum antiquiſſ
imum eorum omnium que ſunt eſt deus B. Eſt propter hoc enim Al
pha a et o O dicitur: hoc eſt principium et finis Nam ſi aliquid eſſet
antiquius deo Non poſſit iure alpha dici Nec poſſet o dici Si quip
piam eſſet diuturnius futurum q̄ deus A. Utrum deus eſt infinitus
B. eſt duratione infinitus Semꝑ em̄ fuit ſemꝑq; erit Eſt ꝛ ꝟtute in
finitus Q: omnipotēs A. Utrum deus eſt immēſus. B eſt. A Qua
re B Q: ęternus ē Aeternitas aūt immēſa ē. Nullū em̄ tēpus ē quan
tūlibet magnū. ęternitatē metiri pt A. Quid ē metiri quātitatē B Eſt
ſcire q̄tiēs quātitas mior nota hoib⁹ ꝯtinet in quātitate maiori Ut me
tiri lōgitudinē aliquā Eſt ſcire q̄tiēs lōgitudo pedalis in ea ꝯtinet A
Cur nullū tēpus pt metiri ęternitatē B Q: nēo ſcire pt. q̄tiēs tēp⁹ ali
qd in ęternitate ꝯtineat Q: nullū tēpus quātūuis magnū Eſt ꝑs aliq

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

ta eternitatis A. Que ps vocat aliquota B. De qua interrogati. reſpō
dere poſſum⁹. quota ps ſit Ut interrogati quota ps nūeri ſenarij ſit bi
narius Reſpōdere poſſum⁹ Binariū eſſe terciā partē ſenarij Et pp̄ter
hoc. binarius eſt ps aliquota ſenarij. A. Utꝝ mille milia annoꝝ ſunt
ps aliquota eternitatis B. Non ſunt Quia nemo dicere pt̄. Quota
ps eternitatis ſunt mille milia annoꝝ Et ita de reliq̄s tp̄ibus ſentien-
dū Patet itaqꝫ eternitatē eſſe immenſam Quia nullo annoꝝ numero.
eam metiri poſſumus A. Utꝝ pena mille miliū annoꝝ ſit ps aliquota
eterni ſupplicij. quod ab impijs apud inferos ſumendū eſt B Nō Qꝛ
ſicut nullū tempus finitū Et ps aliquota eternitatis infinite Ita ni-
hil quod quod finito tp̄e menſurat̄ Siue ſit gaudiū Siue ſupplicium
Eſt ps aliquota illius qd̄ eternitate menſurat̄ Fugiendū itaqꝫ eſt mor
tale pctm̄ tanta cura. quāta nulliū aliud malū Qm̄ hoiem debitorem e-
terne bene facit Impij em̄ apud inferos ſp̄ pctōres ſuoꝝ penas ſoluent
Nunq̄ʒ āt p̄ſoluent Quia nunq̄ʒ nouiſſimū quadrantē daturi ſunt A
Utꝝ finiti ad infinitū ſit aliqua p̄porcio B. Sicut infiniti ad finitū
non eſt p̄porcio aliqua. ex quinqꝫ gn̄ibus p̄porcionum Multiplex in
quā ſuppticularis. ſuppꝑtiēs Multiplex ſupparticul'is Multiplex ſup
pertiens Ita neqꝫ finiti ad infinitū eſt aliqua proporcio. ex his gn̄ib⁹.
que ſunt inter quātitates maiores ꝛ minores Et vocant̄ ſubmultiplex
ſub ſupparticularis Subſuppertiens ſubmultiplex ſupperticularis
A. Quā p̄porcionem habet ps aliquota ad ſuū totū. B. Submulti-
plicē Oīs em̄ ps aliquota Aut eſt dimidiū toci⁹ hoc eſt altera ps Aut
tercia Aut quarta Qꝛ ſi vis in toto ꝯtinet̄. eſt dimidiū Si ter eſt tercia
ps Si quater. ē quarta ps. ꝛc̄. Patet itaqꝫ nullū tēp⁹ eſſe ptē aliquotā
eternitatis Qꝛ neqꝫ dimidiū eſt. Neqꝫ tercia ps. Neqꝫ quarta

De Chriſtianiſſimo ſaluatoris natali Dialog⁹ ſcdꝯ

A Qua pte āni chriſt⁹ nat⁹ eſt. B. Hyeme Qꝛ nat⁹ eſt
poſt brumā A. Quo mēſe B. Mēſe decēbri A. Quo
die B. Octo calēdas Januarij A. Qua pte āni chri
ſt⁹ ꝯcept⁹ ē B. Uere Fuit em̄ ꝯcept⁹ circit̄ eqnoctiū
vernū Nat⁹ circiter brumam A. Quo tempore v̄bū
dei eſt factū caro B. Tp̄e conceptionis Conceptio enim filij dei fuit e-
ius incarnatio. Quia eodem puncto temporis eſt conceptus. et homo
factus. A. Utrum Chriſtus in natiuitate ſua eſt factus homo.
B. Non. Sed tunc prodijt in lucem ex clauſis viſce-

ribus parentis eius Marie ſemper virginis A Quo pacto id factum
eſt B. Juſſu oīpotētis dei. q̇ oīa quecūqꝫ voluit fecit. Nā ſicut Chriſtꝰ
exiuit ex monumento irrecluſo cum reſurgeret Jta cum naſceretur pro
dijt in lucem ex clauſo vtero A Quanto tempore Chriſtus fuit in vte-
ro benedicte matris ſuę B Nouenis menſibus Fuit enim. in vtero ma
tris tribus anni partibus Uerę eſtate Et autumno Qui nouenis mē
ſibus conſtāt A. Unde mater dei concepit Chriſtum B. de ſpiritu ſan
cto Et ergo fuit virgo tam in conceptu q̄ꝫ in partu A. Quot ſunt par
tes anni B. Quattuor A Que B. Uer eſtas. autumnus. hyems. A.
Unde incipit ver B. Ab equinoctio verno A. Unde ęſtas. B. A. ſol
ſticio A. Unde autumnus B Ab equinoctio autūnali A Uñ hyems
B. A bruma A Quare Natalis Chriſti vocaꝛ diecula a beato Grego
rio B. Quia dies brumalis breuiſſimus eſt inter omnes dies anni Die
cula autem. paruam diem ſignificat. cum ſit diminutiuum. A. Quan
do bruma eſt. B. Cum ſol intrat capricornum vel cum dies eſt breuiſſi
mus. et nox longiſſima. A Quando ęquinoctium vernū eſt B Cuꝫ ſol
intrat Arietem A Quando ſolſticium B.. Cum ſol intrat Cancrum
A Quando equinoxium autumnale B Cuꝫ ſol intrat libraꝫ A Quot
ſunt genera ſignorum zodiaci B. Quattuor: Quedam enim ſunt ſig-
na verna. Quedam ęſtiua Quedam autumnalia Quedam hyemalia.
Signa verna ſunt Aries taurus gemini Aeſtiua cancer. leo. virgo.
Autūnalia libra. ſcorpio ſagittariꝰ. Hiemalia. capricornꝰ aq̄rij. piſcis
A. Que ſunt ſigna borealia. que auſtralia B Signa verna et eſtiua bo
realea ſunt vel ſeptētrionalia Signa aūt autumnalia et hyemalia. Au
ſtralia ſunt vel meridiana. A. Quot ſunt genera menſium B. Quattu
or Sūt em̄ menſes ſolares. lunares et calendarij. et vulgares A Quid
eſt menſis ſolaris B. Eſt tempus quo ſol tranſit curſum ſuū per aliq̄d
zodiaci A. Quid eſt menſis lunaris B Tempus quo intrauerint in-
ter duas cōiunctiones lumiariuꝫ hoc eſt ſolis et lune. A. Uter horum
menſiū maior B. ſolares. quia duodecim menſes ſolares faciunt annū
Duodecim aūt lunares nō faciūt annū. Niſi eis addanꝛ xi. dies Ex q̄
ſequiꝛ. xij. mēſes ſolares. ſupare. xij. lunares. numero. xi. dieꝝ Quid eſt
menſis calendarij B. mēſis Romanoꝝ. incipiens a Calēdis A Quid
eſt menſis B Tempus. iiij hebdomadaꝝ A Utrum potuit fieri vt fi
lius dei ederetur in lucem ex viſceribus clauſis matris ſuę B Potuit
A Quare B. Quia factū ē Qd̄ autē factum ē fieri potuit Queādmo
dū id qd̄ fit: fieri p̄t Et id qd̄ fiet fieri poterit A Quō id factū ē Juſſu
dei factū eſt vt corpꝰ Chriſti penetraret clauſuꝫ vteꝝ Marie v̄ginis bꝛe
ate A Utꝝ p̄t fieri vt duo corpora mutuo ſe penetrarēt, neutro eoꝝ alte

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

ri cedente B. Poteſt iuſſu dei. A. Utrꝝ pt fieri ſcdm naturā vt vnum
corpus alterū penetret B. Non cum corpus quod penetrat. cedit cor
pori penetrāti Et hoc mō celū penetrare dr tabulā A. Utrū pt fieri vt
duo corpa ſint in vno loco B. Poteſt Cum em̄ aliqd corpus alterꝝ pe
netrat Neceſſe eſt corpus qd penetrat. ⁊ corpus qd penetrat in vno lo
co eſſe B. Cur phi negant penetrationē corporꝝ fieri poſſe B. Phi ea
affirmāt. que erant experti Et qr nō erant experti. aliquod corpus alte-
rū penetrare putabant id nō poſſe fieri A. Cur negabant duo corpora
poſſe eſſe in vno loco B. Quia id nemini eorꝝ compertū erat A. Utrꝝ
oīs menſis hꝫ Calendas Nonas Et idus B. Non Solus em̄ mēſis
Romanorꝝ Calendas. Nonas Et idus hꝫ. Mēſis āt lunaris. Qui
hebreorꝝ menſis eſt Tm̄ Calendas hꝫ A. Quotus dies mēſis lunaris
appellatōem Calendarꝝ tenet B. Primus Is em̄ Neomenia vel Ca-
lende appellat A. Que dr Neomenia B. ὁ ΝΕΟ novus dr ΜΗΝΗ
luna Inde Neomenia noua luna interpretat A. Quis vocat primū
diem mēſis Neomeniā B. Dauid propheta cū dt Buccinate in Neo
minia tuba. in inſigni die ſolemnitatis vrē A. Quis pmum diem mē-
ſis vocat Calendas B. Eſaias cum dt Calendas ⁊ ſolemnitates veſ-
tras nolo A. Quid intereſt inter Calendas hebreorꝝ ⁊ Romanorꝝ B.
Calende Romanorꝝ fixe ſunt Hebreorꝝ mobiles. Non em̄ ꝯiunciōes
luminarꝝ futuro anno in eūndē diem cadent. in quē hoc anno ceciderīt
A. Quotus dies menſis romani Calendarum appellationeꝫ habet B
Primus A. Quotus nonarꝝ B. Si mēſis habet quattuor nonas qn
tus dies none appellatur Si ſex ſeptimū diem. nonas appellabimus.
A. Quotus dies mēſis Idus appellat B. Cū qntus dies menſis. no
narꝝ appellationem habet Neceſſe eſt xiij. diem. idus appellari: Quo-
niam oīs menſis. octo idus hꝫ Cum autem ſeptimꝰ none vocat. Item
dies. iduū appellatōem ſortit A. Quo die dr id fieri qd fit die pceden-
te Calendas vel nonas vl Idus B. Dicit fieri pridie calendas nonas
vel idus. ⁊ non ſcdo calendas ⁊c. Quia ſcds a ſequor venit ppterea nō
ſcat id quod pcedit. ſꝫ qd ſequitur Terciꝰ autem ⁊ quartus. pn̄t id ſig
nificare qd pcedit Et ppterea id qd fit. tercio Calendas. fit die pceden
te Calendas. ⁊ nō ſequēte A. Qui menſes. iiij. nonas hn̄t. ⁊ qui. vi. B
Verſus ſequentes. eos indicabunt Sex maius nonas: october: Juliꝰ
⁊ mars Quattuor ⁊ reliqui. tenet idus quilibet octo A. Quot menſibꝰ
ꝯſtāt annus Hebreorꝝ B. Annꝰ cōīs. xij. mēſibꝰ luminaribus conſtat
Emboliſmalis. xiij. A. Quis annus emboliſmalis eſt B. In quo. xiij.
ꝯiuntōes ſunt Cōtingit em̄ interdū. vt in vno mēſe romano. ſint due
ꝯiunctōes Ita vt vna in initio mēſis Altera in fine. Et cū hoc contin

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

git annus vocat̃ Emboliſmalis. A vnde dicitur Emboliſmalis B Embolizo eſt idem̃ quod immitto vel inicio Inde εμβολισμοσ id eſt immiſſio vel iniectio Inde Emboliſmalis Quia in anno emboliſmali. dicimꝰ tercius menſis Alijs menſibus anni inicitur. A: Quomodo cognoſcendꝰ ē hic annꝰ B. ex hoc verſu cognoſcit̃ Bis eſt graus tꝰ charitas niſi quis ſimilatus Hoc ē Qñ aureꝰ numerꝰ ē duo. qui ſignificat̃ ꝑ bis. Aut quinqꝫ. qui ſignificat̃ per eſt Annus eſt emboliſmalis. A Quid eſt aureus numerus B. eſt nota cycli lunaris Significat em̃ aureus numerus. quotus annꝰ cycli lunaris ſit ille annus cuius eſt aureus numerꝰ. A. Quid eſt cyclus lunaris B. Tēpus. xix. annoꝝ A Quare tm̃ tēpus vocatur cyclus lunaris B. Qꝛ in. xix annis coniunctiones lunariū reuertunt̃ ad illos dies mēſium romanoꝝ in quibꝰ erāt añ. nouēdecim annos Et propterea tēpus illud cyclus dicit̃ quia cyclꝰ interpretat̃ circulus In circulo aūt fit reditus ad id vnde receſſum eſt A. Quare coniunctiōes luminariū. nō cadunt in eos dies. quibꝰ aureus numerꝰ aſſcriptus eſt. B Qꝛ menſis lunaris nō eſt ꝑs aliquota tēporis. xix. annoꝝ Quia in. xix annis. ſunt vndecies duodecim menſes et ſeptem mēſes Hi āt mēſes coadunati. aliquātum maiores ſunt qꝫ xix. anni ꝓpter hoc accidit vt luna prima in Calendario. ſit Ita in coelo A. Quoto anno Chriſtus a creatiōe mūdi natus eſt B Quinquies milleſimo centeſimo nonageſimo nono Qꝛ inter creationē mundi ⁊ natiuitatē Chriſti interuenerūt quinqꝫ milia annorum centū et nonaginta nouem anni. ſecundū Euſebiū. A Quot anni interuenerūt inter diluuium et natiuitatez Chriſti A tria millia annorum. ſecundum tabulas illuſtris regis alphonſij. A. Quoto anno a cōdita vrbe Chriſtus natus eſt B ſeptingenteſimo quiquageſimo ſecundo. A cuins ceſaris principatu Chriſtus natus ē. B Principatu ceſaris Octauiani Auguſti. cuius imperij. quod in totū orbem habuerat. anno. xlij. ſaluator noſter natus ē ſine dolore matris. Et vt ait Euſebius eo tēpore e taberna meritoria in tranſitiberina regione. oleum ex terra erupit. fluxitqꝫ toto die ſine interuallo. graciā. Chriſti gētibus oſtendens A Quō diuiditur annus romanꝰ B In communem et biſextilem Communis eſt q̄ habet tricentos ſexaginta. v. dies. Biſextiles aūt cōem annū vno die ſuperat A Quō inueniēdus ē ānus biſextilis B Si nūerꝰ ternarius eſt ꝑs aliquota numeri annoꝝ dñi Annꝰ ē biſextilis Si non ānus ē cōis Hoc aūt ꝑ diuiſionē inueniri pt̄ A Ubi Chriſtꝰ natus ē B. In Aſia Qꝛ natꝰ eſt in Iudea q̄ eſt ꝑs Aſię A. Quot ſunt ꝑtes terre habitabi-

lis B Tres Aſia. Aphrica et Europa A Que terra dr habitabilis. B
Que nō ē coopta Oceano Eſt aūt Ocean⁹ .mare ābiēs terrā habitabi
lem A Quot modis mēſurat terra habitabilis B Trib⁹ Longitudie
latetudie et ambitu A Que ē longitudo terre habitabitabilis B Lina
ducta ab oriēte in occidētem p terrā habitabilē Cuiuſmodi ē linea duc
ta ab Oceano Indico ad Oceanum Saditanum A Que eſt latitudo
B Linea ducta a meridie ad ſeptentrionem A Quare hec vocatur lati
tudo .illa longitudo B. Quia ſuperlicies menſuratur duabus lineis
inequalibus Maior vocatur longitudo Minor latitudo Sed cum
linea ducta a meridie ad ſeptentrionem per terram habitabilem eſt mi
nor q̄ʒ linea ducta ab oriente in occidentem Ideo hec latitudo dicitur.
Illa longitudo A. Quid inrereſt inter principatum et dominatum B
Dominatus ad reges pertinet Principatus ad cęſares ⁊ ad conſules
A In quo climate terre habitabilis Chriſtus natus eſt B In fine
tercij climatis Quia Iudea. in fine tercij climatis ſita eſt A. In quot
climata terra habitabilis diuiſa eſt B In Septem Primum vo-
catur diameros Secundum: Diaſynes Tercium Dia alexandrias.
Quartum. Diarhodum Quintum Dyaronies Sextum. Diabo-
riſthenis Septimum Diarypheon A Sunt in aliqua vaticinia im
pleta in natiuitate Chriſti. B Sunt A Que B Uaticinia
Prophetarum ⁊ Sybillarum A Unde deriuatur Propheta B
ФΗΜΙ ſignificat idem quod dico ΠΡΟФΗΜΙ predico. Inde Pro-
phetes vel Propheta predictor Prophetia predictio. Inde Pſeu-
do Propheta. id eſt falſus predictor A Quid Eſaias predixit de
Chriſto B Hanc prophetiam Septimo capittulo. Ecce virgo in
vtero concipiet. ⁊ pariet filium. ⁊ vocabitur nomen eius emanuel. A
Quomodo interpretatur emanuel B Nobiſcum deus A Qua
re. B Quia emanu ſignificat nobiſcum ⁊ el deum . Nam in Pſal
mo quadrageſimo quinto. Ubi latina tranſlatio habet dominus vir-
tutum nobiſcum Hebraicum Pſalterium habet. adonaij ſabaoth ema
nu Adonaij autem interpretatur dominus ſabaoth virtutum vel ex-
ercituum Emanu nobiſcum A Utrum nomen emanuel conuenit
Chriſto hoc eſt deo incarnato B Conuenit Quia licet ſemper de-
us fuerit cum hominibus. Tamen cum eſſet factus homo. erat pecu-
liariter cum hominibus. per naturę humanę aſſumptionem. A
Quare Emanuel dicitur magnum nomen domini. B Quia
ſignificat verbum carnem factum. quod habitauit in nobis Hoc eſt
deum factum hominem Tale autem nomen . magni pendēdum eſt no-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

bis Quid em̄ maius potuit nobis contingere .q̄ȝ deū carne indutū.ha-
bitaſſe in nobis A. Quid Hieremias vaticinatus ē de chriſto B Hoc
quod ſcripſit .xxxiij.capitulo libri ſui Ecce dies veniūt dicit dominus.
et ſuſcitabo dauid germē iuſtum.et regnabit rex et ſapiens erit.et facit
iudicium ⁊ iuſticiā .in terra In diebus illis.ſaluabitur Juda et Jſrahel
habitabit confidenter .Et hoc nomē.quod vocabunt eum.dn̄s noſter
In qua ꝓphetia ꝓpheta p̄dixit chriſtū futurū verū hoēm.⁊ verū deum
Erat em̄ futurꝰ verꝰ hō Qꝛ ſuſcitandꝰ erat ex ſemīe dauid Et qꝛ voci
tandꝰ erat dn̄s iuſtus noſter.erat futurus deꝰ Quia in nr̄ā tranſlatōe
vbi habet̄ dn̄s iuſtꝰ nr̄ Hebraica veritas hȝ .nomē dei.tetragrāmatō
quod eſt propriiſſimum nomen inter oīa noīa quibus deus noīabatur
A qđ nomē dei vocat̄ τετραγραμματον B Hoc qđ ſcribit̄ his
iiij.lr̄is.hebraicis hely.hei vau hole A. Quare nomē dei tetragrāma-
ton dicit̄ nomē ineffabile .B. Quia iod he vau het non ſunt littere co
herentes Non em̄ poſſunt ſyllabas facere neqȝ nomē aliquod ſine ſylla
bis ꝓnunciari poſſit Et ꝓpter hoc. Moſes precepit filijs iſrahel .pro
noīe ineffabilis dei.ꝓnunciare adonay.quod a grecis interp̄tatur kyri
os A latinis dn̄s A Quare nomē dei ineffabile dicit̄ communicabile B
Quia hoc nomē dei.nullis creaturis cōmunicat̄ .vbiqȝ em̄ ſcripturaꝝ
hebraicaꝝ reperitur nomē dei ineffabile.ſemꝑ ſit ſermo de deo nunq̄ȝ de
creatura aliqua A. Unde Tetragrammaton B Grāma ⁊c̄ Gramma
apud grecos littera dꝛ Tetra apud eos in ꝯpoſitione quattuor ſt Ut
patet in his dictionibꝰ Tetragonꝰ tetragoniſmus Tetraſyllabꝰ .Te
trameter Et ergo tetragrāmaton.idem quod hn̄s quattuor litteras Si
cut Monogrāmoton Jd quod vnā litterā Digrāmaton quo duas lit
teras. Trigrāmaton quod tres. Pentagrāmaton ⁊c̄. A Unde nomia
greca ⁊ hebraica acceperūt ſuas interp̄tationes B Si ſint ſimplicia et
primaria.acceperūt eas ab inuentoribus ſuis Jd eſt ab his qui ea rebus
expoſuerūt Si deriuatiua a ſuis primitiuis Si compoſita a ſuis pti-
bus A. Da exempla Hyppus interpretatur equus Et quia nomē ſim
plex eſt et primitiuū. Accepit interpretationē.ab inuētore ſuo. Hyp
politus accepit eā a primatiuo Interp̄tatur em̄ equeſtris Hippolytꝰ
accepit eā a ſuis ptibus Interp̄tatur em̄ diſſerptus vel diſſolutꝰ ab e-
quis Eodē mō de hebraicis dictionibꝰ ſentiendū ē. Beth accipit inter
p̄tationē ſuā a ſuo inuentore:et interp̄tatur domus Bethel interperta-
tur domꝰ dei Nā beth domꝰ.el deꝰ . Bethleem domus panis interp̄-
tatur Quia beth domꝰ.leem panis A. Quid p̄dixit Jacob B. Jd qđ
ſcriptum ē geneſis . xlix. Nō auferet̄ ſeptrū de Juda nec dux de femo-
re eius .Donec veniet qui mittendus eſt Et ipē ē expectio gentiū Quo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

niā aūt ſeptrū de Juda ablatū eſt tempore Herodis Aſcolonite Qui e
rat ꝓmus alienigena inter reges Judeoꝝ. Nō em̄ erat de tribu Juda ſꝫ
Jdumeꝰ natione Sub cuiꝰ regno Chriſtꝰ iam natus ē Cōſequēs igit᷑
eū qui mittēdus ē erat iā miſſum eſſe A. Quo pacto ꝓphete potuerūt
futura p̄dicere de Chriſto .cum ſolꝰ deus ſcit quid futuꝝ ē B. Prophe
te fuerūt organa ſpiritus ſancti Qꝛ calmi eius fuerūt. Scriba aūt ſpi
ritꝰ ſanctus erat. qui ꝑ apoſtolos loquutꝰ eſt Nā quēadmodū ſpiritus
ſanctꝰ loquuts eſt ꝑ prophetas Et ſicut ſaluator noſter dixit Nō vos
eſtis qui loquimini. ſꝫ ſpiritꝰ patris. veſtri .qui loquit᷑ in vobis Jta et
ſpiritꝰ ſcūs ꝑ ꝓphetas loquutꝰ ē Et ꝓpterea ſpiritus ſanctus, ſcriba eſt
vtriuſqꝫ teſtamenti, noui et veteris Calmi eiꝰ .quibus vetꝰ teſtamentū
ſcripſit ꝓphete erāt. Calmi quibꝰ ſcripſit nouū teſtamētum Erant apo
ſtoli et Euāgeliſte Jtaqꝫ licet calmi nō erāt futuroꝝ preſcij Scriba ta
mē futuroꝝ p̄ſcius erat A. Utrū chriſtus natus ē vt impleret ꝓpheti
as B. Nō A. Quare B. Quia Chriſtꝰ natus ē. vt genꝰ humanuꝫ a
morte liberaret Ex quo patet, ꝙ hec enūciatio cauſalis. Chriſtꝰ natus
eſt vt impleret ꝓphetias Mutāda eſt in hanc temporalē Cū Chriſtus
naſceret᷑: ipleuit ꝓphetias Ul' poſtqꝫ Chriſtꝰ natꝰ ē, iplete ſt ꝓphetie
ꝓpter cōiunctōem vt. q̄ i p̄dicta enūciatōe. potiꝰ ē nota ꝯſecutōis qꝫ cāe
A. Quid p̄dixit Daniel de Chriſto B. Hoc quod Angelꝰ Gabriel ei
reuelauit Jlle em̄ ita ad eū loquutus eſt Tu aūt aīaduerte ſermonē. ⁊ in
tellege viſionē. Septuaginta hebdomades ablate ſunt. ſuꝑ populū tu
um. et vrbē ſanctā tuā vt ꝯſumet᷑ p̄uaricatio. et finē accipiat pctm̄ Et de
leat᷑ iniquitas. et adducat᷑ iuſticia ſempiterna. et impleat᷑ viſio et ꝓphe-
ita ⁊ vngat᷑ ſanctꝰ ſcōꝝ Ex hac ꝓphetia Danielis ix. ſcripta Maifeſte oſ
tendit᷑ Chriſtū qui ē ſanctꝰ ſcōꝝ .añ multa ſecula eē. Qꝛ ſeptuagita heb
domades .añ multa ſecula implete ſunt A. Quid ꝑ ſeptuaginta hebdo
mades intelligit᷑ B. Hebdomas ẽt numerꝝ ſeptenariū apud Grecos
Et ẽt q̄n̄qꝫ numerū ſeptē dieꝝ Q̄n̄qꝫ vij annoꝝ Jn hac āt ꝓphetia nūe
rū ſeptenarū annoꝝ ẽt Et ꝓpter hoc ſeptuagita hebdomades .ſunt ſep
tuageſies ſeptē anni. hoc eſt .d.xc. anni Hoc aūt tēpus i vnctiōe Sāc-
ti ſcōꝝ impletū ē Jgit᷑ Sāctus ſcōꝝ iā venit Jtaqꝫ fruſtra Judei expe
tāt aduentū Meſſie A Quid Sibylle vaticinate ſunt de Chriſto B
ea que Auguſtinus .xxiij. capitulo Octaui libri de ciuitate dei ſcripſit
Nā Sibylla Erythereꝰ de Chriſto .xxvij verſus: greco ſmōe Jn q̄rū
capitibꝰ hoc ē in ꝓmis lrīs legūt᷑ hec quīqꝫ ꝟba ιησους χριστος
θεουυιος σοτηρ Que interp̄tant᷑ Jeſus chriſtꝰ filiꝰ ſaluator Quo
rū .v. ꝟboꝝ ſi capita iungant᷑ fiat ιχθυς Qđ interp̄tat᷑ piſcis. Quo
intelligit᷑ Chriſtꝰ eo ꝙ in huiꝰ mortalitatis abiſſuꝫ venit Jn quaꝝ pfū

bitate viuit: hoc eſt ſine pctō eſſe potuerit Reliquę xpo Sibyllę vaticinatę ſunt. In manꝰ iniquas ⁊ infideliū poſtea veniet. ⁊ dabūt deo alapas manibꝰ inceſtis ⁊ impuro ore expuent in eū venenata ſputa. Dabit xpo ad vbera ſcīn dorſuz. ⁊ colophos accipiēs tacebit. ne ꝗs agnoſcat ꝙ vbū ſit. vel vñ venit. vt inferis loquat. ⁊ corona ſpinea coronabit ad cibū āt feli ⁊ ad ſitum acetū dederūt inhoſpitalitatis hāc mōſtrabāt mēſaz Ipa eīn inſipiēs gens Tuū deū nō intellexiſti Ludentē mortalibꝰ mētibus ſz ſpinis coronaſti. ⁊ horridū fel miſcuiſti Tēpli xpo velū ſcindet ⁊ media die nox erit tñbroſa nimis. tribꝰ horis Et morte moriet. tribꝰ duobꝰ ſōno ſuſcepto Et tūc ab inferis regreſſus. ad lucē letā veniet pmꝰ reſurrectionis pncipio reuocatus oſtenſo. Verſus āt Sibyllę Erythreę l' vt alij dicūt Cumanę. ita interp̄tati ſt Verſus iſtos adiūctis plibꝰ ꝗ fcant lris σταυρος inueiet in euſebio pāphilo ceſarieñ in ope de xpo regio

¶ Judicij ſignum: tellus ſudore madeſcit — J
E coelo rex adueniet: per ſecla futurus — E
Scilicet in carne preſens: vt iudicet orbem — S
Unde deum cernent: incredulus atqꝫ fidelis — U
Celſum cum ſanctis: ęui iam termino in ipſo
Sic aię cū carne aderunt. quas iudicet ipſe — S
¶ Cū iacet incultus: denſis in vepribus orbis — Ch
Reijcient ſimulcra viri, cunctā qꝫ galam — R
Exuret terras ignis. pontumqꝫ: polumqꝫ
Inquirens: tetri portas confringet auerni — J
Sanctorum ſedem: cum te lux libera carni — S
Tradetur ſontes ęternaqꝫ flamma cremabit — T
Occultos actus retegens. tunc quiſqꝫ loq̄tur — O
Secreta: atqꝫ dei reſerabit pectora luci — S
¶ Tunc erit ⁊ luctus: ſtridebūt dentibus oēs — Th
Eripitur ſolis iubar: ⁊ chorus interit aſtris — E
Uoluetur coelum. lunaris ſplendor abibit — U
Deijciet colles: valles extollet ab imo
¶ Non erit in rebus hominū ſublime vel altū — Dy
Jam ęquant cāpis montes. ⁊ cerula ponti — J
Omnia ceſſabunt: tellus confracta peribit — O
Sic pariter fontes torrentur. flumiaqꝫ igni — S
¶ Sz tubā. tūc ſonitū triſtē demittet ab alto — S
Orbe: gemens facinꝰ miſerū: varioſqꝫ labores — O
Tartareūqꝫ cahos monſtrabit terra dehiſcens — T
Et coram hic dño: reges ſiſtentur ad vnum — E

Recidet e coelis igniſq; ⁊ ſulphuris annis ! R
Deficiūt ſeptē v̄ſus nō traducti vt vidim⁹ in greco exēplari āno.m.d.ſ
q̄r p̄me lr̄e pariūt ſtauros crux Quoꝝ ſenſus Signū tūc oī hoī clax.
vt Lignū iter fideles cornu deſideratū erit viroꝝ pioꝝ vita.offēſio mūdi
A q̄s clarificās vocatos in.xij.fontib⁹ Bacul⁹ paſtorales ferꝝ vincet.
Ip̄e q̄ nūc p̄ſcrib̄ Saluator nr̄ imortal' rex paſſionū cōp̄s nr̄āꝝ Nec āt
Sibylle nihil h̄z in carmīe ſuo.cui⁹ hi v̄ſ⁹ initia ſt̄(vt ait Aug⁹) Qd̄
ad deoꝝ falſoꝝ cultū ꝑtinꝫ Qūinimo.ita ꝯtra eos ⁊ eoꝝ cultores loq̄r
vt in nūero coꝝ videat̄.q̄ ꝑtinēt ad ciuitatē dei A. Quis ē nūer⁹ q̄drat⁹
B Qui fit cū nūer⁹ aliq̄s in ſeip̄m ducit̄ Ut q̄ternari⁹ Nouenari⁹ A.
Quis ē nūer⁹ cubit⁹ B Qui fit cū aliq̄s nūer⁹ bis ī ſeip̄m ducit̄ Ut bis
duo bis A Quid Magi ſēſert̄ de chrō̄ B Sēſert̄ chr̄m eē deū ⁊ regē ⁊
hoiem Et ꝑptēa obtulert̄ ei thus.auꝝ.⁊ myrrhā Thus em̄ deo debet̄.
Auꝝ regi Myrhea hoi Qua thure de⁹ placād⁹ ē Auꝝ a regib⁹ poſſidē
dū Mortales cū myrrha ⁊ aromatib⁹ ſepeliēdi A. Quid ꝑ Magos ī
telligim⁹ B. Magi ſicut d̄t baſili⁹ Magnagens ꝑſica ē.dedita vatici
nijs ⁊ diuinatōib⁹ Quos Diogenes Marci⁹ ſcribit deoꝝ inſiſtē cultui
⁊ p̄ces illis.ac vota ⁊ ſacrificia offerre Signa. ſatuaſq; deoꝝ dep̄hendē
Eoꝝ errores q̄ mares eē deos ⁊ feias deas dicūt Diuinationē p̄terea ⁊ p̄
dcōes exercē Fuiſſe eos ignaros magicę diuinatōis Ariſto.ſcripſit in li
bro quē Magicū iſcripſit A. Cur Euāgeliſta ſcribit Magos ab oriē
te veniſſe Cū ipa Hieroſolyma ſit in oriēte ſita B. Si Magi ex Per
ſide venert̄ hieroſolymā Ab oriēte venert̄ Qr ꝑſis oriētalior.ē hiereſo
lyma Nā lōgitudo t̄re habitabil' diuidit̄ in.c.lxxx.ptes ſm̄ pertolomeū
Ultia em̄ regio Indię in qua Ichthiophagi habitāt q̄ Syene vocāt̄.
diſtat ab occidēte.c.lxxx.ḡdib⁹ Uocāt̄ ḡd⁹.ꝑtes lōgitudis t̄re habita
bil' Hiereſolyma diſtat ab occidēte.lxvi.ḡdib⁹ ſm̄ Coſmographos ꝑ
ſis v̄o.xc.ḡdib⁹ abeſt ab occidēte.ꝑtꝫ itaq; ꝑſidē oriētalior eē q̄ꝫ hieroſo
lymā Si āt magi ab india l'arabia venert̄ Rcē ab oriēte veniſſe dn̄r Qr
vtraq; illaꝝ r̄gionū oriētalior ē q̄ꝫ iudea A. Quaē nūer⁹.xxvij.v̄ſuū Si
byllinoꝝ reddit t̄nariū q̄dratū ſolidū.ſicut d̄t Aug⁹.ca⁹ xxiij.li.ſup̄dā
B Quadrat⁹ nūs ē q̄ fit cū aliq̄s nūs ī ſeip̄m ducit̄ Et h̄z duas ſp̄ēs.q̄
dratū planū.⁊ q̄dratū ſolidū Nūs q̄drat⁹ plan⁹ ē.q̄ fit cū aliq̄s nūs ſel'
ī ſe ducit̄.vt cū dici⁹ ter.iij. Efficim⁹ ix.nūꝝ q̄dratū planū.nūs q̄drat⁹ ſo
lid⁹.q̄ fit cū aliq̄s nūs bis in ſe ducit̄.vt cū dici⁹ ter.iij.ter effici⁹ nūꝝ q̄
dratū ſolidū.q̄ ⁊ cub⁹ ⁊ cubic⁹ nūs d̄r.ſꝫ qm̄ tria bis ī ſe ducta efficiūt.xx
vij.rcē nūs v̄ſuū ſup̄dict⁹ d̄r.reddē t̄nariū q̄dratū ſolidū A. q̄re nūs q̄ fit
ex ductu alic⁹ nūeri ī ſeip̄ꝫ vocat̄ q̄drat⁹ B. qr ſic̄ figura q̄drata claudit̄
ęq̄s latorib⁹ Ita talis nūs ꝑ ſuas vnitates ſcript⁹ ęq̄s laterib⁹ claudit̄

Liber

Alexādri Hegij quondā rectoris ſcholę Dauētri-enſis Dialogus περι τεχνησ και ατεχνιασ de arte et inertia ac de vtilitatibus artium grammaticę lo-gicę et rhetoricę Incipit fœliciter

A Quid eſt ars. B. Ariſtoteles definit artem eſſe habi-
tum cū vera ratione factiuū A. Quid eſt inertia que
grecę ἀτεχνια dr. B. Eſt habitus cū falſa ratiōe
factiuus A. Quid eſt cōe arti cū inertia B. Qꝫ ſunt
habitus factiui A. Quid inter eas intereſt B. Quod
ars facit. cū vera ratione facit. qd̄ āt inertia facit cū falſa ratōe facit. A.
Quid eſt facere aliq̄d cū vera ratōe B. Eſt facere aliq̄d taliter qualiter
recta ratio dictat faciendū A. Quid eſt facere aliq̄d cū falſa ratione B.
Eſt facere aliq̄d taliter qualiter recta ratio dictat nō eſſe faciendū A.
Cur ars definit̄ ꝑ habitū B. Qꝛ habitus eſt genus artis Oīs āt ſpēs
ꝑ ſuū genus definienda eſt A. Unde deriuatur ars. B. Quedā dicunt
artem deriuari a greco noīe ἀρετη qd̄ ꝟtutim ſ̄cat. qꝛ ars ꝟtus intellec-
tualis eſt Oīs em̄ habitus quo intellectus verꝝ ꝓnunciat virtus eius
eſt. ſicut oīs habitus quo voluntas eligit rectū eſt eius virtus. Et ꝓp-
ter hoc Ariſtoteles ſcd̄o Ethicoꝝ diuidit ꝟtutes in ꝟtutes intellectua-
les. q̄bus intellectus affirmat verꝝ. ⁊ in morales q̄bus voluntas eligit
rectū Alij āt artem ab arcendo deduci dicunt. qꝛ ars ſuis p̄ceptis arcet
mentē ab erroribus A. Cur oīs ars facultas dr̄ B. Qꝛ q̄ arte p̄ditus ē
facile ſpeculari aut opari poterit. q̄ em̄ rhetoricę peritus eſt facile orare.
q̄ dialecticę facile diſputare. q̄ grāmaticę facile recte loqui poterit. q̄ ma-
thematices peritus eſt facile ęqualitates ⁊ inęqualitates q̄ztitatū meti-
ri poterit A. Quid ſ̄cat inertia B. Inertia duo ſ̄cat Uno mō defectū
artis q̄ grece ἀτεχνιά dr. hoc mō accipit̄ ſexto Ethicoꝝ Altero mō
ſ̄cat deſidiā A Quare oīs ars dr habitus B Qꝛ oīs ars grece dr ἡ ἕξισ
Hexis āt habitꝰ interp̄tat̄ A. Utꝝ oīs habitꝰ eſt ꝟtus B. Nō Quia
ſoli boni ⁊ laudabiles habitꝰ ꝟtutes dn̄r. nō em̄ vitia p̄nt dici ꝟtutes.
qꝛ mali habitꝰ ſunt Oīs em̄ habitꝰ ſm quē volūtas elegit qd̄ prauū ē
⁊ turpe. malus ē ⁊ vicioſus Siliter habitꝰ ſm quē intellectꝰ errat ⁊ fal-
ſum ſenſit. malus ē nec ꝟtutis appellatōe dignꝰ A. Utꝝ oīs ars eſt ꝟ-
tus B. Eſt. qꝛ ſm oēm artē intellectꝰ ſenſit qd̄ verꝝ eſt. ꝓpter hoc oīs
ars ꝟtus eſt nō moralis ſꝫ intellectualis B. Cur Ariſtoteles ſolū habi-
tū factiuū artē vocat cū Quintilianꝰ artē diuidit in tria gn̄a. in contē-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

platiuas.actiuas ⁊ affectiuas. B.Ariſtoteles hoc nomē ars ſpecialius
accepit q̄ȝ Quitilian⁹.q: Ariſtoteles ſolū facultatē opandi ⁊ efficiēdi
aliq̄d artē vocat Quītilian⁹ ꝟo facultatē ſpeculādi.artib⁹ cōnumerat.
A.q̄d eſt ars ſpeculatiua B.Que ſola ꝯtemplatōe reꝝ ſibi ſubiectaruȝ
contēta eſt.nec aliquē actū p̄ter ꝯtemplatiōem exigit.⁊ vocat̃ a grecis
θεωρικη θεωρετικη θεωρεω grecū ꝟbū idem ẽt qd̓ ſpeculor Jn̄ de
riuat̃ theorema theoricus ⁊ theoreticus A.Quid eſt ars actiua B.Cu
ius finis eſt agere ipoq̄ȝ actu ꝯtenta eſt.nec aliq̄d opis poſt actū relin-
quit.qualiū eſt ars ſaltādi aut pulſandi cytharā.⁊ vocat̃ a grecis prac-
tica Nā πραττω idē ẽt qd̓ ago Jn̄ praxis.i.actio.⁊ practic⁹.i.acti-
uus A.Quid ē ars effectiua B.Cui⁹ finis ē aliq̄d efficere.⁊ poſt actio
nē aliq̄s opis relinquere.qualis eſt ars edificatoria.aut ſutoria.⁊ vocat̃
ποιετικη a grecis Nā poeta interp̄tat̃ effector, Jn̄ poeticus.i.effec-
tiuus Ex quo ſequit̃.finē artis actiuę eſſe opatōem Finē ꝟo effectiuę ar
tis eſſe opus.⁊ hoc ſentit Ariſtoteles in p̄ncipio Ethicoꝝ dicēs Videt̃
āt inter fines dr̃ā q̄dā Alij nāq̄ȝ ſunt opatōes. Alij p̄ter eas opa

Queſtiones de arte.

A Diuide artes B.Artiū alię liberales.alię mechanicę
A.Que ſunt artes liberales B. Queſt ꝫ libero hoie
digne.hoc eſt q̄ idonie ſunt ⁊ digne diſci ⁊ sciri a liberꝫ
hoib⁹ Jlli.em̄ artib⁹ liberalib⁹ inſtituēdi ſunt A Vn̄
dr̄r artes mechanicę B.μηχανικη es grecę ẽt co
natū machinatōem excogitatōem Jn̄ μηχανικοσ machinatiuus
⁊ excogitatiuus interp̄tat̃.Dicunt̃ āt artes opificū manuarioꝝ mecha-
nice ⁊ opifices q̄ opa ſua arte ⁊ manu efficiūt mechanici dr̄r eo ꝙ cona-
tu ⁊ excogitatōe opa ſua pficiāt A Vtꝝ artes opificū manuarioꝝ ideo
mechanice dicuntur.quia adulterine ſunt hoc eſt quia mentes homi-
num mechari faciunt.Dicunt enim quidam mentem hominis cum
diſcit mechanicam artem adherere adulterum vero liberalem.vxori
legitime. B.Nullo pacto.non enim ab adulterio.ſed a machinatione
nomen trahunt.quia mechicus adulterinus interpretatur non mecha
nicus nec exigua ignominia artes mechanice afficiuntur.cum adulte-
rine vocantur.Quis enim tam dura fronte eſſe poteſt.vt artem preſtā
tiſſimi pictoris Apellis.aut nobiliſſimi ſtatuarij Polycleti adulteri-
nam vocare auſus ſit.

A Utrū Grāmatica ē ars liberalis B Grāmatica pſtantiſſima artiū
liberaliū eſt Nō relique oēs Grāmatice acceptū referunt quod ſeruatę
ſunt et ſeruant̄ Hoc ē ꝙ non perierūt. neqꝫ pereunt. Neqꝫ vlla artium
liberaliū eſt que melius merita ſit de humano gn̄e qꝫ Grammatica A.
Quo pacto Grāmatica ſeruauit ceteras artes B. Qꝛ magiſtri ceteraꝝ
artiū. vt eas ſeruarent. ꝛ ab interitu vindicarēt. libros de eos ediderūt.
Qd̄ abſqꝫ peritia Grāmaticę fieri nō potuit A: Cur grāmatica meri-
ta optime ē de nobis B. Grāmatice acceptū referam⁹ oportet. quicq̄d
ex pceptorib⁹ aut libris Autoꝝ vnq̄ꝫ diſcim⁹ Grāmaticę em̄ debemus
qd̄ diſcim⁹ Dialecticē. phyſicen. Mathematicē. Ethicen et reliquas
liberales diſciplinas Nēo em̄, quippiā diſcere ab, aliquo pceptore poteſt
cui⁹ ſmonē nō intelligit. Neqꝫ quiſpiā ex libro latine ſcripto. quicq̄ꝫ
diſcere pt̄. ſi latine lingue. ſit imperit⁹ Grāmatice debem⁹. ꝛ ꝙ cognoſ-
cim⁹ myſteriū redemptionis nrē ꝙ, ſcimus chriſtū filiū dei. patri omni
potēti ęqualē. veniſſe in mundū pro ſalute hūani gn̄is. de ſpiritu ſanc-
to conceptū. editū in lucē ex vtero. irrecluſo beatę Marie ſemp ꝟginis
Hec em̄ ex euāgelijs diſcim⁹. q̄ nemo illitteratus intelligere pt̄ Grāma
ticę debemus cur aīalibus mutis preſtam⁹ Qui em̄ Grāmaticę periti
ſunt cogitata ſua, hoibus nota facere pn̄t. qd̄ aīalibus mutis negatū eſt
A. Utrū poetica ē, ars liberalis B. eſt Nā quēadmodum liberale eſt
recte loqui Ita et recte canere et modulari Poetica aūt quia ars modu-
landi Ideo em̄ muſicę appellationē ſortita eſt Iure artib⁹ liberalibus
connumerat̄ A Cur poetica appellat̄ muſica B. Quia ꝟſus quoꝝ poe
ta opifex ē. carmia vocant̄ Uſus aūt facere canere vel modulari dicitur
Quoniā aūt muſica. ars canendi ē et modulandi. Recte poetica muſi-
ca appellat̄ A. Quot ſunt ſpecies Muſicę. B. Tres Una eaꝝ eſt ars
ſcribēdi carmia Altera ars ludēdi hoc ē canēdi inſtrumēto aliq̄ muſi
co Tercia ars ore modulandi Prima ē muſica poetaꝝ Secūda fidici-
nū ꝛ cornicinū Tercia cantoꝝ A Unde poetica dicit̄ B Poeta factor
interpretat̄ Inde poetic⁹. i. facti⁹. Poeſis vel poema factura vel effect⁹
Inde poetica ars faciendi carmīa A. Unde poetica deriuat̄ B. ποι-
εῶ ſt grece id qd̄ facio Et ſcribit̄ cū diphthōgo ο X iota Īn̄ deriuat̄
ποίητης ποημα ποίησις ποίητικος ποιητικη La
tini āt. qꝛ volebāt pma ſyllabā hoꝝ noim corripere Abſtulerūt eis iotā
et dicebāt. poeta. poema. poeſ poetic⁹ A Utꝝ ſcribē carmīa liberale ſit
an illiberale B Liberale Qꝛ piū ē de deo et beatꝭ carmia ſcribere. q̇cq̄d āt
piū ē liberale ē Quēadmodū oē qd̄ ipiū ē, illiberale ꝛ ſeruile A Quare
ē piū B Si piū habebat̄. praua Apollini. fabuloſo curr⁹ ſolarꝭ aurige
Multo mai⁹ piū ē hymnū, canere, vero deo, Qꝛ impio ſuo, coelū ꝛ v-

niuerſa ſidera torquet Si fabuloſa geſta fabuloſoꝝ heroū .quales fue-
rūt Aeneas Hercules Achilles carmibus celebrata ſunt Multo ma
gis .vera veroꝝ Heroū geſta.quales fuerūt apoſtoli et martires:carmi
bus Uatū celebrāda ſunt A. Cur carmia modi et metra dn̄r B Q.ꝛvt
metrū grece Jta mod⁹ mēſura latine dꝛ Et quoniā vnicuiqꝫ carmi ſua
mēſura debet Heroicis em̄ ſeruoꝝ pedū vt Elegiacis q̄noꝝ menſura de
betur. Jdeo recte carmina.modi ꝛ metra dicuntur. A Cur numeri
dicuntur B Quia numero temporum ꝛ ſyllabarum ꝛ pedum con-
ſtant. Hexametrum enim.ſex pedibus. Pentametrum.quinqꝫ.Tetra
metrum.iiij.Trimetrum.tribus.Dimetrum.duobus pedibus cōſtat.
Hendecaſyllabum.xi.ſyllabis.Decaſyllabum.x.conſtat. A Unde
muſica dicitur B muſa grece cantus dicitur latine. Jnde muſicus
canorus.Et muſica ars canendi A Utrum ſcire quantitates ſylla-
barum.eſt liberale B.Eſt.Quia ſi liberale eſt.ſcribere carmina Nece-
ſſe eſt liberalem eſſe.ſcientiam quantitatum ſyllabarum Non enim po
teſt facere.qui ignorat quantitatem ſyllabarum Qui hymnum hunc
Feſtum nunc celebre De hodierno feſto compoſuit Habuit noticiam
quantitatum ſyllabarum Jtem Qui hunc compoſuit de eodem feſto
aſcenſionis non erat quantitatum ſyllabarum ignarus Hymnos ca-
namus glorie hymni noui nunc perſonent Chriſtus nouo iam trami-
te ad patris aſcendit thronum Tranſit triumpho glorię.poli potenter
culmina.qui morte mortem diruit.peremptus a mortalibus Nam
dira leti lumina cęcas ꝛ vmbras inferi.luſtrans ſua potētia.leti ligarat
principem Et quos pios in actibus.fideqꝫ firmos nouerat.omnes auer
ni faucibus ſaluabat a ferocibus Deo patri ſit gloria vini.ꝛc̄ A. Quas
vtilitates affert homini noticia quantitatum ſyllabarum B.Qui ſcit
quantitates ſyllabarum.poteſt bonos verſus ſcribere Quod is non po
teſt.qui eas neſcit Poteſt vitare barbariſmos.quia poteſt acuere ſylla-
bas acuendas Et grauare grauandas Quod is nequit.qui eas igno-
rat Et propter hoc.qui neſciunt quantitates ſyllabarum Non poſſūt
recte legere in eccleſia.epiſtolas.ꝛ euāgella.prophetias.ꝛ pſalmodias ꝛ
cetera que leguntur. Poteſt ſcire quid ambigue dictiones ſignificent
Leuis enim aliud ſignificat cum priore ſyllabam corripit Aliud cum
producit. Populus enim.aliud cum primam producit. Aliud cum p̄
mam corripit ꝛc. Poteſt ſyllogiſmos bonos a ſophiſticijs ꝛ barbaris di
ſcernere .p̄t multa carmina intelligē ꝛ interp̄tari. q̄ neqꝫ intelligē neqꝫ
interp̄tari p̄t q̄ eas ignorat A Utꝝ Dialectica ē ars liberal' B. Eſt.qꝛ
liberale eſt tueri veritatē.ꝛ refellē falſitatem Hec ūt ſunt officia Dialec
tice Quia ex locis Dialectis depromunt argumenta q̄b⁹ defendit veri

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

tas ⁊ expungnaꝶ falſitas Jtē piū eſt ⁊ liberale errantē ab errore ſuo auer
tere. vt eū deſerat qđ fit ope ⁊ miſterio Dialectice Qui em̄ falſum aliqđ
ꝯcedit Cogiꝶ etiā ꝯcedere oīa q̇ neceſſario huic falſo ꝯnectunꝶ. Qđ cū
facere errās noluerit Cogiꝶ dimiſſo errore ad ꝟitatē redire. A. Vn̄ đꝛ
Dialectica B. Διαλεξιϲ grece diſputatio đꝛ Jn̄ dialectica: ars diſ-
putādi' Et vocaꝶ a btō Auguſtino. diſputatōis diſciplia Dicit em̄ in ſe
cūdo libro de doctrina chriſtiana Diſputatōis diſciplina. ad oīa gn̄a q̄-
ſtionū. q̇ in lrīs ſacris ſunt penetrāda ⁊ diſſoluēda plurimū valet Tm̄
tibi cauenda eſt libido rixandi Et puerilis quedā oſ̄tatio decipiēdi ad-
uerſariū A. Cur dialectica vocaꝶ logica B. Qꝛ eſt ars ratiocinādi λο
γοϲ em̄ ratio interp̄taꝶ A. Quot ꝑtibꝰ ꝯſtat ratiocinatio. B. Tribꝰ
ꝓpoſitōe Aſſumptōe ⁊ ꝯcluſione Quicūqꝫ em̄ ratiocinaꝶ ꝑmū ꝓpoīt
Deinde aſſumit Tādem ꝯcludit A. Da exemplū B. Si Joānes hō ē
Aial eſt Eſt āt hō Jgiꝶ aial eſt A. Quid intelligiꝶ noīe ꝓpoſitōis. qđ
intelligiꝶ appellatōe ꝓpoſitionis B. maior ꝓpoſitio ſyllogiſmi. A
Quid noīe aſſumptōis B. Minor ꝓpoſitio A. Quid appellatōe ra-
tiocinatōis B. Totꝰ ſyllogiſmꝰ. ꝯſtans ex ꝓpoſitione. aſſumptiōe. ⁊
ꝯcluſione A. Que ſunt neceſſaria in ratiocinatōe ꝓbatiua. B. Veri-
tas ſententiaꝝ. ⁊ veritas ꝯnexiones A. Quid intelligiꝶ ꝑ veritatē ꝯne
xionis B. Neceſſitas ꝯſeq̄ntie A. Vtꝝ in ratiociatōibꝰ hn̄tibꝰ falſas
ſententias pn̄t eſſe vere ꝯnexiones B. Pn̄t Nō em̄ ſolū veraꝝ ſenten-
tiaꝝ. ſꝫ etiā falſaꝝ. pn̄t eſſe vere cōnexiōes Qꝛ nō ſolū ex veris ꝑmiſſis.
ſꝫ etiā ex falſis. neceſſario inferunꝶ cōcluſiones Hec em̄ ratiocinatio.
Si circulus eſt triangulus. circulus tribꝰ lineis claudiꝶ. Circulus aūt
triāgulus eſt Ergo tribꝰ lineis claudiꝶ Habet falſas ſententias ⁊ verā
cōnexionē A. Vtꝝ veritas cōnexionū. eſt inſtituta ab hoībꝰ. B. Non
eſt vt ait btūs Auguſtinus. ſed tm̄ aiaduerſa ⁊ notata Siue em̄ velint
hoīes ſiue nolint. hec cōnexio eſt vera Si hō eſt. aial eſt Eſt āt hō Jgiꝶ
aial eſt. Siliter hec cōnexio vera eſt Si triangulū eſt quadrangulum
Triangulū. iiij. lineis claudiꝶ Triangulū āt eſt quadrāgulū Ergo. iiij.
lineis claudiꝶ Huiꝰ poſterioris ratiocinatōis Quāuis aſſumptio ⁊ cō
cluſio ſint falſe ſentētie Connexio tn̄ vera eſt ⁊ neceſſaria Nō em̄ cōne-
xio q̄ eſt in bona ratiocinatōe Et ideo ꝟa. qꝛ cōuenit inter hoīes vt eſſet
vera Nec cōnexio falſa ideo falſa eſt qꝛ cōuenit inter hoīes vt eſſet falſa
Sed ꝟa cōnexio. ſuapte natura ꝟa eſt. Sicut falſa. ſuapte natura eſt
falſa A. Que ratiocinatio eſt bona. q̄ vicioſa B. Que verā cōnexionē
hꝫ. bona eſt Que falſam. vicioſa Hoc aliter his ꝟbis đꝛ Bona argumē
tatio eſt. cuiꝰ an̄cedens nō p̄t eſſe veꝝ ſine cōſequēti Mala cuiꝰ an̄cedēs
ſine conſequente p̄t eſſe veꝝ A. Vtrum veritas connexionum p̄t mu-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

tari in falſitatē.aut falſas in veritatē. Nō p̄t Quia nunq̄ȝ recta racioci
nādi regl'a p̄t fieri praua Aut praua recta Nec vnq̄ȝ bona raciocinatio
p̄t fieri vicioſa Aut vicioſa bona A Unde veritas ꝯnexionū ſunt petē
de Ex regulis ratiocinādi Oēs em̄ argumētationes ſecundū alias regu
las formate.veras hn̄t ꝯnexiones A.Que ſunt regule ratiocinādi .B
Que ſignificāt̄ p̱ has dictiones Barbara celarēt ꝛc̄.A.Que regula ſi
gnificat̄ p̱ Barbara B.Hec regl'a Si A affirmat̄ de omni b Et B de
omni c Necē eſt A de omni c affirmari A.Quid intelligitur p̱ a.b.c.
Per a intelligitur maior extremitas Per b.medium per c.minor extre
mitas A Quid ē affirmari de omni b B.Eſt maiorem extremitate ȝ
affirmari vniuerſaliter de medio A.Quid ē b affirmari de omni c.B.
Eſt mediū affirmari vniuerſaliter de minori extremitate A Quid eſt
a affirmari de omni c B Maiorē extremitatē affirmari de minori Et
hec tria fiūt in raciocinatione.que barbara dicit̄. In cuiꝰ ꝓpoſitione a
affirmat̄ de omni b In aſſumptiōe B affirmat̄ de omni c. In ꝯcluſiōe
a affirmat̄ de omni c A Utrū Entymema ſunt ratiocinatiōes B Sūt
ratiocinatōes ip̱fcē Aut em̄ eis deeſt ꝓpoſitio Aut aſſumptio A Quid
deeſt huic Entymemati Mētiri ē malū Igit̄ peiorare ē malū B pro
poſitio Quia ea addita.fit p̱fecta ratiocinatio A Adde propoſitionem
B.Si malū eſt mētiri Malū ē peiorare Eſt aūt malū mētiri Igit̄ pe
ierare,malum eſt A Quid huic Entymemati deeſt Omni animali ſen
ſus tactus eſt Igit̄ oīs homo.ſenſuȝ tactus.habet.B Aſſumptio Qꝛ
ea addita fit p̱fecta rōcinatio A Utrum hec rōcinatio.hȝ verā cōnexi
onem Si petrus orator eſt.hō eſt. Non ē aūt orator Igitur non ē hō
B.Non hȝ Qu āuis ſentētie eius vere ſint Non em̄ ſicut dicit beatus
Auguſtinus Sicut ablato ꝯſequente neceſſario quod precedit Ita ab
lato precedente Auferet̄ neceſſario quod ſequit̄.A Utꝝ argumētatio
nes captioſę.q̄ ſophiſticę appellant̄.hn̄t ueras ꝯnexiōes B.Non hn̄t
Quotienſcūq̄ȝ em̄ ex propoſitione et aſſumptio ne veris.infert̄ ꝯcluſio
falſa Cōnexionē falſam eē necē eſt A Utꝝ ſi q̇s ꝓponat Quod ego ſuȝ
tu nō es Quo ꝯceſſo.aſſumat Ego aūt ſum homo Quo dato infert̄ ꝯ-
cluſio Tu igitur nō es hō.recte raciocinet̄ B Nō Qꝛ ratiocinatio e-
ius captioſa eſt ꝛ ſophiſtica A Utrū oēs p̱tes Dialectice ſunt diſcipli-
nę liberales B Sūt Cū em̄ tota aliqua ars liberalis eſt Necē eſt ſingu
las eius partes liberales eſſe Ex quo patet Nullam partem Dialectice
contemnendam eſſe.tanq̄ȝ libero homine indignam A Utrum ſcien-
tia de acceptionibꝰ nominum.quibus terminātur enunciationes.que
vocatur ſcientia ſuppo ſitionū eſt liberalis B.eſt Quia liberale eſt ſci-
re quādo nomē ſubiectum in aliqua enunciatione accipiat̄ pro rebus q̄

bus impoſitū eſt Qn̄ pro ſeipo Qn̄ pro cogitata ⁊ cōceptu mētis Qui
eīn id ignorat nō p̄t argumētationes bonas a ſophiſticis diſcernē Libe
rale eſt ſcire que noīa in enūciationibꝰ diſtribuant.que nō diſtribuant
hoc eſt q̄ vniuerſaliter accipiant.q̄ ꝑticulariter Qui eīn hoc ignorat nō
p̄t recte argumētari Cū eīn aliqđ nomē vniuerſaliter accipit,poterunt
ſub eo ſubſumi inferiora ipo Quod nō poteīt fieri,ſi ꝑticulariter accipi
atur Nā ſi oē aīal hꝫ ſenſū tactꝰ Neceſſe eſt hoiem ſenſuꝫ tactꝰ habere
Sed ꝓpterea qꝛ aliqđ aīal q̄drupes eſt Nō ē necē.hoiem q̄drupedē eē.

De Rhetorica Dialogus

A Utrum Rhetorica eſt ars liberalis B. Eſt Quia li
bero homine digna eſt, teſte Auguſtino. qui ait.
Sunt quedam precepta vberioris diſputationis.
que iam eloquentia nominatur.que nihilominus ve
ra ſunt.quamuis eis poſſint falſa perſuaderi. Sed qꝛ
⁊ vera poſſunt non eſt facultas ipſa culpabilis.ſed eam male vtentium
peruerſitas A Unde deriuatur Rhetorica B. Rhetor grecum no
men eſt.⁊ ſignificat virum diſertum ⁊ facundum. Et propter hoc.cau-
ſidici Rhetores appellantur Juuenalis. Cum fortuna volet fiet de cō
ſulē rhetor Cum volet hec eadem.fiet de rhetore conſul. Scribit qꝫ hoc
nomen cum r aſpirato ⁊ T non aſpirato Inde Rhetoricus ⁊ rhetorice
que cum R Aſpirato ſcribi poſſunt A Quid eſt Rhetorica. B
Ars benedicendi A Quid intereſt inter bene loqui ⁊ bene dicere.
B Beneloqui dicitur.qui loquitur ſecundum regulas Grammaticę
Hoc eſt.qui neqꝫ barbariſmum neqꝫ ſolœciſmum facit. Benedicit qui
dicit ſecundum precepta Rhetorice. Hoc eſt.qui bene ſuadet ⁊ diſſua-
det.bene laudat ⁊ vituperat.bene accuſat ⁊ defendit A Quid eſt be-
ne ſuadere B Arte ſuadere.hoc eſt ſecundum precepta eloquentie
ſuadere. Uel bene ſuadere.eſt ita ſuadere.quemadmodum oratores elo
quentie periti:ſuaſere. Qui ē nim ſuadet.quemadmodum Marcus tu
lius in ſuis orationibus aut Tituslíuius.⁊ Saluſtius in ſuis concio
nibus ſuaſere nemini dubium eſt.quin bene ſuadeat A Utrum be
ne definiunt Rhetoricam.qui dicunt eam eſſe perſuadendi ſcientiam:
B Non Quomodo ſemper perſuadet Orator Poteſt enim eue-
nire. Ut orator optime dicat. Et non perſuadeat Quia non nun-
q̄ꝫ auditores ita morati ſunt. Ut eis nihil perſuaderi poſſit.
Non ſicut non eſt in medico vt ſemper medeatur egroto. Ita neqꝫ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

in oratore .vt ſemper perſuadeat auditori Neqꝫ ſolius oratoris eſt per
ſuadere .ſed id ei cum multis alijs rebus commune eſt Sepe enim pe-
cunia perſuadet Sepe gracia et autoritas dicentis. Sepe recordatio
meritorum eius qui aut dicit. aut pro quo dicitur Sepe facies miſera-
bilis rei eum reſoluit Sepe pulchritudo formę. ſententiaꝫ dictat Nā
teſte Quinti. Cum Marcum aquillium defendens Antonius cicatri
ces quas is pro patria. pectore aduerſo ſuſcepiſcet oculis populi. Ro-
mani oſtenderet .non oratione ſua. ſed miſerabili facie rei populum ro-
manum impulit. vt eum abſolueret Etphrynen feminam. non Hipe
ridis. Rhetoris actionē quamq̄ꝫ admirabilis. ſed conſpectu corporis.
quod illa ſpeciosiſſimum deducta tunica oſtenderat .putant periculo li
beratam Ex quo ſequit̄. Multa perſuadere poſſe que longe abſunt ab
oratione Rhetoris Jtaqꝫ liquet non eſſe idoneum finem Rhetoricę ꝑ
ſuadendi ſcientiam . A Quis recte definit Rhetoricam B. Qui dicit
eam benedicendi ſcientiam. Jlle em̄ omnes virtutes eius complectitur
Nam cum orator ſit vir bonus dicendi peritus Neceſſe eſt Rhetori-
cam eſſe benedicendi ſcientiam . Nemo em̄ benedicere poteſt .niſi bon⁹
A. Utrum Rhetorica eſt vtilis. B Quidam in Rhetoricam inuehi
ſolent :arguentes eam inutilem. propterea ꝙ eloquentia ſepe penis eri-
piat ſceleſtos. Cuius fraude damnentur non nunq̄ꝫ boni .vt cogantur
dare pęnas ſcelerum que nunq̄ꝫ commiſerunt Qua non modo ſeditio
nes .ſed etiam pernicioſiſſima bella ſepe excitantur. Cuius deniqꝫ tum
maximus vſus ſit cum ꝓ falſis contra veritatē valet Quo quidem mo
do .nec duces erunt vtiles :nec magiſtratus .nec medicina. Nec deniqꝫ
ipſa ſapientia Nam vt duces. ſępe exercitus perdiderunt Sępe ma-
giſtratus rebus publicis obfuerunt Neqꝫ vllam artem inuenies. qua
non detrimentū his quibus cum conuerſamur. afferre poſſim⁹ Quis
ignorat iuriſconſultum. falſa legum interpretatione. ſummum ius .in
ſummam iniuriam poſſe conuertere Quis neſcit quam facile medicus
ſalutem hominis poſſit oppugnare ſiue exterminare. At nemo eſt qui
propterea aut legum ſcientiam .aut medicine doctrinam in republica
exterminet Jtaqꝫ non eloquentia vituperanda eſt. ſed hi qui cum diſer
ti ſint eloquentiam in perniciem hominum conuertunt Non enim i-
deo cibos aſpernamur. quia ſepe valetudinis cauſas hominibus attu-
lerunt. Neqꝫ ideo tecta reſurgimus .. quia non nunq̄ꝫ ſuper habitan
tes procubuerunt Nihil em̄ adeo vtile eſt .vt non poſſit aliquando ob
eſſe A Quas vtilitates affert hoibus Rhetorica B Jnfinitū ē oēs
vtilitates eius enūerare Orator em̄ eloquentia ſua nocentes accuſat ⁊
eos ſcelerꝝ ſuorꝝ ſupplicia daē cogit Jnnocētes āt ſupplicijs eripit ꝗ ni

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

hil ęquius eſſe pt Quid em̄ equi⁹. q̄ȝ ſceleratos pēdere penas ſcelerꝝ ſuorꝝ
Innocētes penis eripi Rhetorica fidē facit his. quib⁹ aliq̄d ꝑſuadere
volumus Tradit nobis locos ex q̄bus depromunt̄ argumenta. fidē fa-
ciētia A. Si Rhetorica fidē facit cū idipm̄ etiā ꝑtineat ad Dialecticā
Nihil videt̄ inter Rhetoricā ⁊ Dialecticā intereſſe B. Quamq̄ȝ vtra-
q̄ȝ artiū fidē facit plurimū tn̄ inter eas intereſt Dialectica em̄ diſputati
one fidē facit. atq̄ȝ interrogātib⁹ ⁊ reſpōſionib⁹. q̄ ↄciſe ſunt orationes
vtit̄ Rhetorica āt ꝑpetua oratōe ⁊ vtit̄. ⁊ fidē facit rurſus Dialectica ꝑ
fectis ſyllogiſmis Rhetorica entymematib⁹ gaudet Preterea Dialec-
tica theſin Rhetorica hypotheſin tractat A. Quid inter theſin ⁊ hy-
potheſin intereſt B. Theſis eſt queſtio infinita ⁊ gn̄alis. hoc eſt queſ-
tio neq̄ȝ ꝑſonis neq̄ȝ tꝑibus finita vt Sit ne vxor ducēda Sit ne opa
danda. artibus liberalibus Sit ne bellū ſuſcipiendū Sit ne de homici
da vltimū ſuppliciū ſumendū Et vocat̄ theſis a Cicerorne ꝑpoſitum.
Hypotheſis eſt queſtio finita ⁊ ſpecifica. q̄ aut ꝑſonā aut tēpus ↄplec-
tit̄ vt Sit ne platoni vxor ducēda Sit ne de Milone vltimū ſupplici
um ſumendū q̄d occiderit Clodiū Sit ne laudi Ciceroni dandū ꝙ Ca
tilinam in cōſultatu ſuo occiderit Et vocat̄ a Cicerone cauſa A. Quot
ſunt genera cauſarꝝ quas orator tractat. B. Tria demōſtratiuū Delibe-
ratiuū. ⁊ Judiciale Oīs em̄ oratio in aliquo horꝝ triū generꝝ ↄſtituta ē.
Oratio em̄ qua orator accuſat vel defendit. in gn̄e iudiciali ↄſtituta eſt
Cuiuſmōi oratio ē Ciceronis miloniana Oratio qua orator ſuadet in
gn̄e deliberatiuo ↄſtituta eſt Cuiuſmodi eſt pompeiana Oratio qua ora
tor laudet vel vituperat in gn̄e demōſtratiuo ↄſtituta eſt Cuiuſmodi eſt
oratio Ciceronis ꝓ Marco marcello A. Quare ſunt tria gn̄a cauſarū.
B. Quia tria ſunt gn̄a auditorꝝ vnū q̄d delectationē requirit Alteruȝ
q̄d ↄſiliū capit Terciū q̄d iudiciū exercet Ad ꝑmū ꝑtinet genus demō
ſtratiuū Ad ſcd̄m deliberatiuū Ad terciū iudiciale A. Quid eſt genus
demōſtratiuū B. Quod atribuit̄ in alicui⁹ certe ꝑſone laudē vel vitu-
ꝑationē cū amplificatione A. Quot ſunt ꝑtes illius gn̄is. B. Duę
Laus ⁊ Uituperatio A. Quid eſt laus B. Oratio amplicatiua rerū
bonarꝝ quas certe ꝑſone in eſſe dicim⁹ A. Quid vetuperatio B. Oratio
rerꝝ amplificatiua malarꝝ. quas certę ꝑſone in eſſe dicim⁹ A. Quid ge-
nus deliberatiuū B. Quod in ↄſultatōe poſitū. hȝ ſententię dictioneȝ
A. Quot ſunt ꝑtes ei⁹ B. Duę Suaſio ⁊ diſſuaſio A. Quid eſt ſua-
ſio B. Eſt Oratio q̄ quid faciendū ſit demōſtrat A. Quid diſſuaſio.
B. Oratio q̄ demōſtrat q̄d ſit omittendū A. Quid genus iudiciale B
Quod poſitū in ↄtrauerſia. hȝ accuſationē ⁊ defenſionē A. Quot ſunt
ꝑtes eius B. Duo accuſatio ⁊ defenſio A. Quid eſt accuſatio B. Ora

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

tio iudicialis qua aut in crimen aut in debitum rapimus aduerſarium
A Quid defenſio B .Oratio iudicialis qua aut crimen aut debi
tum a nobis depellimus A .Quis eſt finis in iudiciali genere B
Aequitas A Quod officium auditoris B. Abſoluere vel dam
nare A .Quis finis in deliberatione genere B Honeſta vtilitas
Debet enim Rhetor ſuadere vtilis cū honeſtate coniuncta A Quod
officium auditoris B. Alteram partem deliberationis complecti A.
Quis finis in demonſtratiuo B Honeſtas A. Quod officium audi
toris B. Laude ne dignus ſit an vituperatione is de quo dicitur exiſti
mare A Quot ſunt partes Rhetoricę B. Quinqꝫ A. Que B Inuē
tio.diſpoſitio.elocutio.memoria.pronunciatio. A Cur dicuntur par-
tes B. Quia his quinqꝫ rebus Rhetorica conſtat Nam quemadmo
dum corpus aliquo membro deficiente, imperfectum eſt Ita Rhetori
ca ſi qua harum partium defuerit.integra non erit Et propter hoc vo-
cantur partes integrales Nam non ſatis eſt inuenire que dicas .ſi inuē
ta nequeas diſponere. Nec ſatis eſt inuenta diſponere. ſi nequeas ea or
nate eloqui.et deinde memorie mandare et ad extremum agere et pronū
ciare A. Quid eſt inuentio B Excogitatio rerum verarum vel veriſi-
milium.que cauſam probabilem reddant. A. Quare veriſimilia ſunt
excogitanda ab Oratore B. vt Oratio eius credibilis reddatur et in a
nimos admittatur auditorum Probabilia em̄ et veriſimilia in anima
hominum facile admittuntur A. Quid diſpoſitio B. Rerum inuen
tarum in cōmodiſſimis locis collocatio Nam. Diſponere eſt varias
res in diuerſis locis collocare A. Quid eloquutio B. Idoneorum ver
borum et ſententiarum ad inuentionem accomodatio A Quid me-
moria B Firma animi.rerꝝ et verborum.et diſpoſitionis preceptio. A
Quid pronunciatio B. vocis vultus.et geſtus.moderatio cum venuſ
tate A. Quibus rebus has Rhetorice partes aſſequi poterimus . B
Natura arte.et exercitatione Nature em̄ commoditas niſi arte illuſ-
tretur.exercitationeqꝫ confirmetur.tanq̄ ager natura fertilis. verum
in cultus.nihil fructus .ſed multa feda atqꝫ aſpera in dicendo ſolet pro
ducere A. Quid eſt natura B. In ſita hominibus dicendi commodi
tas A Quid eſt ars B. Que dicit certam viam rationemqꝫ dicendi A
Quot ſunt partes orationis B Sex exordium narratio diuiſio con-
firmatio confutatio concluſio. Deſunt partes orationis illius q̄ Ora
toris inſtrumentum eſt quo auditoribus aut fidem facit.aut animos
eorum ꝑmanet miſericordia.aut ira aut aliqua alia affectione A Quid
eſt exordium B principium orationis .quo animus auditoris ad au-
diendum preparatur A Quid narratio B Rerꝝ geſtarum.aut perin

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

de vt geſtarum expoſitio. Quandoqꝫ narratione exponuntur res geſtę. quando fabulę narrantur. quandoqꝫ apologi. Ut non eſt credendum aſſentatoribus Cum enim coruus vulpi aſſentatrici credidit. caſeum amiſit diuiſio eſt oratio per quā ꝙd nobis cū aduerſio conueniat. quid in controuerſia ſit. ⁊ quibus de rebus dicturi ſumus breuiter exponimus Confirmatio eſt oratio qua noſtras argumentationes cum aſſeueratione exponimus Confutatio eſt contrariarum argumentationum diſſolutio A Quid eſt concluſio B Artificioſus terminus orationis Hec ⁊ peroratio dicitur. ⁊ epilogus dicitur. Perorare enim eſt orationi finem imponere A Que ſunt vtilitates exordij B Facere auditores beniuolos dociles ⁊ attentos. Debet enim orator dare operam vt amice. intelligenter. ⁊ attente raudiat A Quo pacto faciem⁹ attētos auditores B Si demonſtrauimus ea de quibus dicturi ſumus aut magna aut noua eſſe aut ſalubria. ⁊ ſi dicemus ea aut ad religionem pertinere hoc eſt ad cultum dei immortalis. aut ad rempublicam. aut ad eos ipſos qui audiunt. aut ad alios quos charos habeant. A Quo pacto auditores facere poterimus dociles B Si ſumma cauſe breuiter exponemus. hoc eſt id in qua controuerſia conſiſtit de qua dicturi ſumus. quod poetę tum docilitatis tum attentionis gratia ab Homero acceptum diligentiſſime obſeruant Hac enim ratione tam in georgicis ꝗꝫ in enęide apud Uirgilium. Itemqꝫ apud Ouidium in libro metamorphoſeos ⁊ alios fere omnes exordium compoſitum eſt A Quis docilis dicitur B Qui attente vult audire A Quo pacto reddem⁹ auditores beniuolos. B. A perſona ⁊ ea cauſa. hoc eſt ab ipſa re A perſona. aut noſtra. aut aduerſariorum. aut iudicium. ⁊ eorum non nunꝗꝫ ꝗ extra cauſam ſunt. A noſtra perſona ſi officium noſtrum ſine arrogantia taudabimus. hoc eſt ſi quales in rempublicam. aut in parentes. aut in amicos. aut in eos ipſos qui audiunt fuerimus oſtendem⁹. dum hec que omnia noſtro officio facta commemoramus ad cauſam ꝑtineant

¶ Orator quicunqꝫ voles diſertus haberi;
Dogmata noſtra legas vtere ⁊ ingenio.

¶ Farrago Alexandri Hegij artinm magiſtri

L Atium olim dicebatur Italia eo ꝙ illic
Saturnus latuerit pulſus celo a Joue filio
Inde latinus a um ad latium pertinens.
¶ Latina lingua eſt lingua hoim in latio habitantiū
¶ Latine aduerbium qualitatis eſt, ⁊ conſtruitur cū
verbis loquendi canendi ſcribendi. vt petrus loquitur latine.canit lati
ne.ſcribit latine.hoc eſt qualiter latini loquuntur canunt ⁊ ſcribunt
¶ Petrus ſcit latine neſcit latine.diſcit latine.orationes ecliptice ſunt
ſubauditur enim in eis loqui
¶ Petrus loquitur latine.perfectior oratio eſt q̄ȝ petrus loquitur lati-
num.eo ꝙ latinum adiectiuum nomen eſt exigēs ſibi adiungi ſubſtan-
tiuum.latine autem aduerbium eſt nihil niſi ꝟbū ſibi ↄiungi poſtulans
¶ Petrus loquitur latinum ſermonem perfectus ſermo eſt. Petrus
latinum loquitur imperfectus,quem ſi perficere volumus ſubſtantiuū
nomen addamus neceſſe eſt
Petrus loquitur gallice teutonice grecę perfectę orationes ſunt.
Petrus loquitur gallicum.teutonicum.grecum imperfectę Oportet
em̄ in eis ſubaudiri ſermonem Ouidius Ipſe mihi videor iam dedidi-
ciſſe latine Nam didici getice barbariceq̄ȝ loqui
Petrus tamdiu habitauit in gallia vt dedidicerit teutonice loqui
Hy heeft ſoe langhe in walſch lant ghewoent dat hy dat duytſch.
vergheten heeft
Juuenalis in ſatyra.Credo pudiciciam. Nam quid rancidius. q̄ȝ ꝙ
ſe non putat vlla Formoſam niſi que de thuſca grecula facta eſt.De ſul-
monenſi mera cecropis.omnia grece.ſupple loquuntur. Cum ſit tur-
pe magis noſtris neſcire latine.ſupple loqui.vbi carpit Juuenalis mu
lieres romanas que non erant contente latina lingua ſed loquebantur
omnia grece. Homo currit ē latina orō.meliꝰ dr̄ q̄ȝ hō currit eſt bonuȝ
latinū Bonū em̄ latinū.duo adiectiua noia ſunt.q̄ nō coherēt.adiectm̄
em̄ nō adiacet adiectiuo ¶ Orationū q̄dā ſunt bn̄ latine.q̄dā nō bn̄ la
tine.q̄dā vix bn̄ latine.hoc ē q̄dā ſtȝ ſatis latine q̄dā nō latie.q̄dā vix ſa
tis latine Hō currit.ē orō bn̄ latia l' plane latia.liber ē meꝰ eſt orō bn̄ la
tia l' plane latia.liber ē mei.eſt orō vix bn̄ latia Nō em̄ gtūs caſus mei.
ꝑtappōi ꝟbo ſubſtātiuo. ¶ Petrus loq̄tur latine ſed non bene latine
vel non ſatis latine.vel vix bene latine.hy ſpreect latyn mer gheen goet

latyn. Ouidius. Quam legis. a rapta briſeide littera venit. Vix bene barbarica greca notata manu, ordo eſt. littera vix bene greca hoc eſt non ſatis greca, notata id eſt ſcripta barbarica manu

¶ Petrus non bene teutonice loquitur vel non ſatis teutonice. vl' vix bene teutonice Hy en ſpreeckt gheen goet duytz

¶ Teutonus dicitur homo in teutonia genitus. quo modo gallus homo im gallia genitus Teutonns een duytſche. Gallus een wale Teutonia. terra teutonorum. Gallia. terra gallorum. Teutonicus. Gallicꝰ nomina poſſeſſiua ſunt. Juuenalis. Cnm de teutonico vellet deſcendere curru. Rectius dicitur Petrꝰ eſt teutonꝰ gallus q̄ꝫ teutonicus gallicꝰ

¶ Teutonicalis. gallicalis ſuperuacua nomina ſunt cum eis non egeamus Significat enim teutonicus a um idem quod teutonicalis Gallicus a um idem quod gallicalis

¶ Qui vtuntur nomine teutonicalis falluntur. Credunt enim nomē teutonicus eſſe gentile ⁊ nomen teutonicalis poſſeſſiuum. quod veritati conſentaneum non eſt. Eſt enim teutonus. gentile nomen. et teutonicus poſſeſſiuum

¶ Utile eſt ſcire. volentibus latine loqui. an oratio infinitiua que dictum dicitur. mutanda ſit in orationem ab vt incipientem an a ꝙ Scio Joannem legere. mutatur ſic. Scio ꝙ Joannes legit. volo Joannem legere. mutatur ſic. volo vt Joannes legat Joannes fecit me legere mutatur ſic. Joannes fecit vt ego legerem. Facio efficio fio factus patiunt̃ ſibi orationem apponi ab vt incipientem. vt paupertas facit vt Joannes mendicet. egritudo fecit vt Joannes heri non veniret ad ſcholas. deſidia Joannis fecit vt nihil diſceret. deus non efficit vt homo peccet licet permittat hominem peccare deus efficit vt homo bonum faciat. Non fit a deo vt homo peccet. non eſt factum a deo vt homo peccaret

Omnis oratio actiua mutari poteſt in paſſiuam Jdeo oratio in qua ponitur facere poteſt verti in orationem in qua ponitur fieri Joannes fecit hanc domum fieri mutatur ſic Joannes fecit. vt hec domus fieret. A Joanne factum eſt vt hec domꝰ fieret A Jōe factū eſt hāc domū fieri

Cum oratio actiua mutatur in paſſinam oppoſituꝫ verbi actiui fit ſuppoſitum verbi paſſiui. vt Joannes amat petrum mutatur ſic petrus amatur a Joanne Jubeo te legere. mutatur ſic tu iuberis a me legere.

Debebo tibi pecuniam. mutatur ſic pecunia debebitur tibi a me.

Cum appoſitū verbi actiui eſt oratio ab vt incipiens debet oratio eadem fieri ſnppoſitū ꝟbi paſſiui. vt Joannes facit vt ego legam ſic mutatur fit a Joanne vt ego legam

Cum oratio a ꝙ incipiens eſt appoſitū verbi actiui debet eadem fieri ſup

poſitum verbi paſſiui. vt Joannes credit ꝙ petrus ſit domi, mutatur ſic ꝙ petrus ſit domi creditur a Joanne

¶ Quandoqꝫ oratio incipiens a ꝙ eſt ſuppoſitum verbi. ⁊ oratio inci-piens ab vt appoſitū. vt ꝙ Jōes eſt egris pedibꝰ facit vt nō petat tēplū. Ubicunqꝫ ponitur vt non. ibi etiam poteſt poni ne. quoniam ne idem eſt quod vt non Jtem quo minus idem eſt qđ vt nō. pt ergo recte dici ꝙ Jōes egrotat vel laborat febribꝰ facit vt nō petat ſcholas. ne petat ſcho las quo minus petat ſchlas Occipationes impediuerunt me quo minꝰ venirem ad te. van onledicheit en conde ick nicht totti comen.

Quid fuit tibi impedimento quo minus huc venires. wat hynderde di dattu hyer nicht en quemeſt. Sola deſidia tua impedimento tibi fuit quo minus hoc faceres.

Queſitiuo quid. qn̄qꝫ reſpōdet oratio a ꝙ incipiēs. qn̄qꝫ ab vt. ne quo minꝰ. vt quid fles. qđ dolet tibi. ꝙ nihil didici vehemēter mihi dolet

Quid rogauit te petrus. vt darem operam litteris

Quid egritudo fecit. quo minus peterem ludum litterarum

Signare ⁊ ſignificare differūt. poſſumꝰ tam res aīales qꝫ inaīas ſignare Paſtor ſignat oues ſuas lrē etiā ſignari dicūtur ⁊ teſtamēta Ouidius Flens qꝫ me ſcripſit. nec qua ſignabar ad os eſt Ante ſꝫ ad madidas gēma relata genas. Signare litteras breue beſegelen.

Utrum ſigillum format ex ſe ſigillare quo modo ſignum ſignare con-ſulantur autores.

Reſiguare litteras eſt litteris ſignum auferre Non decet quempiam reſignare litteras ad ſe non datas

Niemant en ſal vreemde brieue op breken

Res que noſtre ſunt ſignamus quo mō pueri libros ſuos ſignare ſolēt Cum āt damus id qđ nrm̄ eſt alteri. dicimur id reſignare. qꝛ ei ſignum nrm̄ auferimus Horatius. Hac ego ſi cōpellor imagine cuncta reſigno Signare dꝛ teutonice mercken of teykenen Significare eſt alicui ali-quid notū facere. vt Joannes ſignificauit mihi petꝛ rediiſſe. vel Signi-ficare eſt facere hoīem de aliqua re cogitare. vt aſinus ſcat aſinū Hoc ē hec vox aſinus facit audientē eā cogitare de ea re que ē aſinꝰ Cū pmū em̄ audit ab aliquo lrāto hec vox aſinus. ptinus incipit cogitare de aſino Significare ꝯſtruit cū accō. vt deꝰ ſcat deū. ⁊ cū dicto hoc eſt cū orōne infinitiua. vt deus eſt ſcat deū eſſe Qui dicūt enſis tm̄ ſcat ſicut gladiꝰ non recte dicūt Sicut em̄ non refert ad tm̄. melius dꝛ enſis tm̄ ſignifi-cat quantum gladius aut id quod gladius

Socrates ſcat ſicut plato. recte dꝛ Utrꝛqꝫ em̄ nomē. ppꝛie ſt. Socra-tes id ſt qđ plato. falſo dꝛ Non em̄ ſocrates eū ipm̄ hoīem ſt quē plato

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

Poſt verbum ſignificãdi quãdoqʒ ponitur oratio infinitiua. aut orõ
indicatiua vel coniũctiua incipiens a ꝙ. vt petrus ſignificauit mihi io
annẽ eſſe domi vel quod ioãnes ſit domi Quãdoqʒ oratio coniunctiua
incipiẽs ab vt Ut petrus ſ͛cauit mihi vt venirem ad ſe. hoc eſt ſignificã
do mandauit mihi. vt venirem ad ſe
Si q̇s diceret petrꝰ ſ͛cauit mihi ꝙ venirẽ ad ſe. non ſatis ꝓꝑe loquerer
Cum eñ hec verba. ſignificãdo dico ſcribo nuncio renuncio. mandatio
nẽ ſignificant: exigũt ſibi apponi orationẽ cõiunctiuam ab vt incipiẽ-
tem Cum vero tãtum notũ facere ſignificant. exigunt orationẽ infiniti
uam ſibi apponi. aut coniunctiuam a ꝙ incipientẽ. vt petrus ſignifica-
uit dixit ſcripſit nũciauit mihi. Paulũ rediǰſſe vel q̄d paulus redierit
Petrus ſignificauit: dixit ſcripſit. nunciauit mihi. vt venirez ad ſe hoc
eſt ſignificando ſcribẽdo. dicendo. mandauit mihi. vt venirẽ ad ſe
Uolenti latine loqui. magnoꝑe cauendum eſt. ne particulam ꝙ pro ꝑ
ticula vt ponat aut contra. vt pro ꝙ Qui dicit ioannes rogauit me ꝙ
venirẽ ad ſe. nõ ſatis ꝓꝑe loquitur ſi vult tm̃ ſignificare quantũ ioan
bat mi dat ick tot hem ſolde comẽ Joannes rogauit me ꝙ venirez ad ſe
tantum ſignificat quantum ioannes rogauit me idcirco quia veniebaz
ad ſe. hoc eſt hie bat my daer om want ick tot hem quam
Poteſt hoc pronũciatum ioãnes rogauit me ꝙ venirẽ ad ſe eſſe falſum
cum hoc verum eſt. Joannes rogauit me vt venirem ad ſe.
Cũ dico ioãnes rogauit me ꝙ venirẽ ad ſe ſignifico me veniſſe ad ioãnẽ
Cum dico ioannes rogauit me vt venirem ad ſe non ſignifico me veniſ
ſe ad ioannem
Joannes rogauit me ꝙ venirem ad ſe mutatur in hanc orationem. vt
ego venirẽ ad ioãnem fecit vt rogaret me. Rogauit ieſum quidã phari
ſeus vt apud ſe mãducaret Ibi rogauit cũ vt conſtruit͛ Rogate dñm
meſſis. vt mittat operarios in meſſez Pueri ſepe ponũt ꝙ pro vt. eo ꝙ
ꝙ et vt apud teutonos eandem interpretationem hñt. Q̄d eñ interpre
tat͛ dat et vt interp̄tat͛ dat Scio ꝙ ioãnis veniat ad me interptat͛ Jck
weet dʒ iohã tot my comt Rogo ioãnẽ vt veniat ad me i terp̄tat͛ Jck
bidde iohã dat he tot my come Joãnes dixit mihi ꝙ petrꝰ eẽt domi Jo
han ſachte my dʒ peter by huys was Jo. dixit mihi ꝙ venirẽ ad ꝑtes.
eſt orõ viciosa hʒ eñ duos ſoloeciſmos. Ponit͛ in ea ꝙ ꝓ vt. ꝑtes ꝓ pa
tria Partes necẽ eſt cõſtrui cũ gtio vt ibo ad ꝑtes quaſdã hollãdie Ue
nio de q̇buſdaʒ ꝑtibꝰ hollãdie Jn ꝑtes tyri ⁊ ſidonis. in nõnullis parti
bus hollandie annona cara eſt. Jn ſommighẽ plaetzẽ van hollãt is dʒ
koern duyer Patria ſignificat locũ natalem ⁊ exigit ſibi apponi geniti
uum caſum vel pronomen poſſeſſiuum vt in patria petri in patria mea

in patria tua Non ſolū homo habet patriā ſed etiam vnū ⁊ alij fructus
vt noſti patriā vini illius. weetſtu waer die wijn ghewaſſen is. Que
eſt patria caſei butiri. waer is die keſe of butter gheuallen Patria nō ſo
lum ſcat terram. ſed vrbem in qua quis natus eſt. vt dauentria dauen-
trienſium patria eſt.

Cauendum eſt ne inſcriptiones hoc eſt tituli libroꝝ corrumpantur.
Turpe eīm eſt. res debitis fraudare nominibus
Diſticha Joannis Garlandini corrupto nomine diſtigia vocantur
Diſticha ſunt bini verſus. plenā ⁊ abſolutā ſententiam ꝯplectētes. qua
lis ſunt diſticha Catonis. que quia lane ſcripta ſunt habeantur lectione
digna Diſticha āt iōis indigna videnꝶ q̄ a pueris diſcantur
¶ Tetraſticha ſunt quaterni ꝟſus plenā ſantentiā ꝯprehendentes.
Marcialis ad Sabellum Quod non inſulſe ſcribis tetraſticha ꝙ belle
pauca ſabelle facis Laudo nec admiror. facile eſt epigrammata belle
Scribere. ſed librum ſcribere difficile eſt
¶ Joannes Garlandinus. non enim catullus dicitur Catullus de ve-
rona. ſed Catullus veronenſis. nec opera Ouidij dicuntur opera.
Ouidij de ſulmone. ſed opera Ouidij ſulmonenſis
¶ Tractatus petri hiſpani nō inſcribunꝶ Tractatus petri de hiſpanis
¶ Ignorantes etymologiā. fraudāt dictiones origine debita Dicūt eīm
dictiones inde deriuari. vnde nunq̄ȝ traxerunt originem
¶ Dialectica ſi Tortellio credimus dicitur a greco ꝟbo Διαλεγω-
μαι quod diſputare dicitur
Dialectica enim ars diſputatoria eſt
Dialectica eſt ars inueniendi argumenta ⁊ formandi argumentatiōes
¶ Dialectica dialectice ſignificat artem argumentandi.
Dialectica dialecticoꝝ dicuntur ſcripta de arte argumētandi.
Dialectica eſt argumentorum inuentrix quia oſtendit nobis ſedes argu
mentoꝝ hoc eſt locos in quibus latent ex quibus petenda ſunt
Dialectica eſt argumentationum formatrix quia tradit nobis regulas
ſcd̄m quas ſi argumentamur bene argumentamur ⁊ bonas argumen-
tationes formamus.
¶ Argumentū ⁊ argumētatio differūt eo ꝙ argumētatio eſt oratio cō
ſtans ex an̄cedente ⁊ ꝯſequente. vt ſortes currit igiꝶ ſortes mouetur.
Argumentū eſt id cui aliq̄d ꝯſequitur. vt argumentū vere amicicie eſt
non deſerere amicum in aduerſis
¶ Argumentū eſt nomē ad aliquid dictū. Eſt eīm oīe argumentū ali
cuius rei argumentū vt qꝛ lachrymaꝝ profuſionem conſequitur dolor
lachrymarum profuſio doloris argumentum dicitur. Seneca.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

Primũ argumentũ ꝯpoſite mẽtis exiſtimo poſſe ꝯſiſtere ⁊ ſecũ morari
Inuenire argumenta poteſt facile dialecticus.
Orationũ quedã conſtant ex partibus eiuſdem lingue quedam ex par-
tibus diuerſarum linguarum
Oratio conſtans ex latinis dictionibus vocatur oratio latina vt liber
petri. q̃ ex grecis conſtat greca vocatur. vt ὀνοσ λυρασ hoc eſt aſinꝰ
lyre. Onos ẽm aſinus dr̃ lyras ãt eſt grecus gtũs nois lyra.
A lyra lyrici poete illi dicti ſunt q̃ v̾ſus ad lyrã decantandos ꝯponebãt
Oratio conſtans ex duabus partibus quarum altera greca eſt altera la
tina. vel poteſt dici compoſito nomine greca latina oratio. vt libri τησ
ἀινειδοσ. libri των βασιλεων
Eneidos eſt grecus genitiuus nominis eneis
Aeneis eſt poema ſiue carmen de aenea ſcriptum cuius genitiuus eſt
eneidos accuſatiuus eneida vt virgilius eneida ſcripſit
¶ Non eſt credendum eneida eſſe accm̃ pluralem ſed ſingularem
Non ẽm dicimus eneida eneidoꝝ ſicut georgica georgicorum
Tum dicitur Statius thebaida ſcripſit Virgilius eneida. accuſatiui
huiuiſmodi. ſingularis numeri ſunt Thebais ẽm thebaida accm̃ habet
την βασιλεων regum libri dicuntur Nam ὁ βασιλευσ cuiꝰ
pluralis genitiuus eſt βασ'ιλεων rex dicitur
Cauendum eſt pueris ne nomina artium liberelium corrumpantur
Grammatica que latine litteratura dicit̾ cum geminato m ſcribi debet
Grammatica ce. feminini generis ſignificat artem recte loquendi ⁊ ſcri
bendi. Grammatica orum dicuntur pertinentia ad grammaticam.
Itaqꝫ opera grammaticorum hoc eſt ea que de grammarica ſcripta
ſunt vocantur grammatica. vt priſcianus ſcripſit grammatica
Quõ bucolica oꝝ ⁊ Georgica oꝝ ſunt noĩa opeꝝ ita etiã grãmatica oꝝ
Dialectica oꝝ Rhetorica oꝝ Mathematica oꝝ Phyſica oꝝ Meta-
phyſica oꝝ Ethica oꝝ Politica oꝝ Oeconomica oꝝ Topica oꝝ Arith
metica oꝝ Muſica oꝝ Aſtronomica oꝝ Geometrica oꝝ noĩa opeꝝ ſũt
Vt latine dr̃ Cõmoda mihi Georgica v̾gilij. ita ⁊ latine dr̃. Cõmoda
mihi Dialectica petri hiſpani Cõmoda mihi metaphyſica Ariſtotelis.
Recte dr̃ Ariſto. ſcripſit dialectica. rhetorica. phyſica. metaphyſica. h
ẽ ſcripſit ea q̃ ptipent ad dialecticã. rhetoricã. phyſicã. metaphyſicam
Dialectica ce cum latino i ⁊ et ſcribit̾ qui dialecticam cũ greco y ⁊ abſqꝫ
e ſcribit duos barbariſmos facit
Soloeciſmus eſt vicioſa ꝯſtructio ptium orationis. Et fit cum pars
orõnis ꝯſtruitur cum pte cui non congruit
Soloeciſmus dicitur trito nomine incongruitas quia cum ſo-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

loeciſmus ſit ↄſtruit̃ ꝑs cum ꝑte cui non ↄgruit. Latinitas ſermonis
dr̃ ↄgruitas. qꝛ cū in ſermone eſt latinitas ꝑs cū ꝑte ↄgruit
Regule congruitatis ſunt regule latinitatis hę ſunt regule ſecundum
quas fiunt ſermones latini
Uaria ſunt genera regularum. Sunt enim regule viuendi
Cuiuſmodi ſunt precepta decalogi ⁊ canones ſanctorum patrum
Sunt regule argumentandi que ſunt regule Dialecticę
Sunt regulę loquendi que ſunt regule grammaticę
Sunt regule dicēdi copioſe ⁊ apte de q̃libet re ⁊ hę ſunt regl'e rhetoricę
Sunt regule medēdi ⁊ he vocantur canones medicinę
Oratiões formate ſcd̃m regulas grãmatice vocãtur oróes congruę
Congruitas ⁊ incongruitas in omni lingua reperiuntur
Jck byn du biſte. oróes teu. ⁊ ↄgrue ſunt Jck biſte ãt non. qm̃ Jck. pꝛo
nomē teutonicū ꝓme ꝑſone non ↄgruit v̾bo. biſte. ſcd̃e ꝑſone.
Habemus ambiguas orationes ambiguas partes orationes
Nomina q̃ vulgo equiuoca vocãtur rectius dñr ambigua. qm̃ equiuo
ca ſunt res ſignificatę ambiguo noĩe. Ambiguum ãt, dr̃ nomē multas
res diuerſis rationibus ſignificans vel nomen ambiguum eſt nomen
quod cum profertur ambiguum eſt quid ſignificet
Nomen alexandri ambiguum eſt Alexander autem magnus ⁊ troia
nus Alexander equiuoca ſunt
Nomina ambigua τα πολυσημα grece dicunt̃ πολυ em̃ mul
tum dicitur ⁊ ſema ſignum Inde polyſemus a um multa ſignans.
Seruius in primum Eneidos. Cano polyſemus ſermo eſt
Equiuoca poſſunt dici cognomina. Sunt enim cognomina que idem
nomen habent
Homo mortuꝰ eſt cognominis homini viuo Uocatur em̃ homo mor
tuus homo quemadmodum homo viuus.
Cum em̃ dicimus homo ambulat de viuo homine loquimur.
Cum autem dicimus homo ſepelitur de mortuo
Nomen cognominis ad aliquid dicitur. Nemo em̃ dr̃ cognominis
niſi qui aliquem ſibi cognominem habet.
Cognominis hoc ne dicitur teutonice ghenanne.
Binominis ne dicitur habens duo nomina Utrum autem binominꝰ
ſ'um dicatur nec ne conſulantur grammatici
Ambigue orationes ſunt que cum proferuntur ambiguum eſt q̃d ſig
nificent quales ſunt he orationes amor ioannis odium petri
Uolenti recte loqui neceſſe eſt ſcire que pars orationis ad quã referat̃.
Quemadmodum quantum referatur ad tantum Ita tam ad qꝫ. vt Jo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

annes eſt tam doctus q̄ꝫ petrus.
Tam ⁊ q̄ꝫ equalitatem ſignificant. cum em̄ dꝛ ioēs tam doctus eſt q̄ꝫ pe trus ſignificantur ambo eque docti eſſe
Joēs tam doct⁹ eſt ſicut petrus nō recte dꝛ Sicut nō refert ad ꝑticulā tam qm̄ ſicut qualitatē ſignificat tam vero quantitatem
Tam ⁊ q̄ꝫ addunt noibus ꝟbis aduerbijs ⁊ oratōib⁹ cauſalib⁹. pn̄t ⁊ ꝓ noib⁹ addi vt qd̄ ex ꝑte meū eſt nō tam meū eſt q̄ꝫ id qd̄ ex toto meū eſt.
Pronomi nō repugnat ꝯparatio eo ꝙ ei pn̄t addi aduerbia magis ⁊ mi nus Qd̄ em̄ ex toto meū eſt magis meū dꝛ q̄ꝫ id qd̄ ex parte
Aduerbijs addunt. vt tam mane veni q̄ꝫ tu. Tam veſperi redij q̄ꝫ tu.
Tam pene cecidi q̄ꝫ tu. Jck hadde ſo nae gheuallē als du. Querendum eſt q̄ꝫ pene ꝑlegiſti libꝝ. hoe nae heefſtu dat boeck wtgheleſen Quaſi non fcat id qd̄ pene Jtaqꝫ nō recte dꝛ q̄ꝫ quaſi ꝑlegiſti libꝝ
Quaſi ſimulationem ſignificat. vt ioannes ſalutat petrum quaſi dili gat eum hoc eſt ſimulat ſe diligere eum
Quicūqꝫ ſcd̄m veras regulas argumētatur bn̄ ergumētat q̄ ſcd̄m fal ſas vicioſas argumentationes facit
Syllogiſmi boni formāt ſcd̄m ꝟas regulas Vicioſi āt ſcd̄m falſas.
Syllogiſm⁹ ꝑmi modi ꝑme figure formatus eſt ſcd̄m hanc regulam
Si a dꝛ de oi b ⁊ b de omni c dꝛ neceſſe eſt a de om̄i c dici. hoc eſt ſi maior extremitas dꝛ de medio diſtributo ⁊ medium dꝛ de minore extremitate diſtributa necē ē maiorē extremitatē dici de mīori extremitate diſtributa
Syllogiſmus ſcd̄i modi ꝑme figure ad hāc regulā format Si a nega tur de om̄i b ⁊ b dꝛ de om̄i c neceſſe eſt a de om̄i c negari
Syllogiſmus ꝑme figure cuius minor ꝓpoſitio negatiua eſt qualis ē hic. Oē aial eſt ſubſtātia nullus āt lapis eſt aial igit nullus lapis ē ſub ſtantia. ideo vicioſus eſt quia factus eſt ſcd̄m falſam regulam que hec ē.
Si a dꝛ de om̄i b ⁊ b negatur de om̄i c neceſſe eſt a negari de om̄i c
Eſt autem hec regula falſa quia cum ſecundum eum argumentamur maior extremitas que in maiore propoſitione manet indiſtributa in cō cluſione diſtribuitur.
Quemadmodum ſyllogiſmi ſcd̄m falſas regulas formati ſunt vicioſi ita orationes ſcd̄m falſas regulas facte vicioſe efficiuntur.
Hec regula falſa eſt. poſterius ſupinum cum verbo ſignificante reditū hoc eſt motum de loco conſtruendum eſt Non enim recte dꝛ Redeo le ctu ita nullus autorum locutus ſit.
Quemadmodum is non loquitur teutonice qui ita loquitur quo mo do nullus teutonorum locutus eſt ita nec latine is loquitur qui ita lo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

quitur quomodo nullus latinorum locutus eſt
Qui loquuntur ſecundum hanc regulam Omne gerundium ſuppo-
nit ſibi accuſatiuum caſum non recte loquuntur Non enim apud lati
nos gerundio accuſatiuus caſus ſupponitur niſi cum more grecorum
interpretes ſacre ſcripture interdum loquuntur .nobis tamen non eſt
permiſſum ſupponere gerundio accuſatiuum quia priuilegia paucorū
non ſunt leges communes omnium Nō enim ita paganis permiſſuꝫ
eſt teſtari quomodo militibus
Nos recte dicimus Tempus eſt nos ſurgere.
Nos autem licet nobis dicere Tempus eſt nos ſurgendi.
Tempus eſt nos eſſendi ſapientes non recte dicitur.non enim dicitur
eſſendi cum nullus autorum eo gerundio vſus ſit nec dicitur nos eſ-
ſendi quoniam gerundium ſibi accuſatiuum non ſupponit
Quod ⁊ vt.hoc diſcriminis habent.ꝙ oratio cui preponitur. vt cau-
ſam finalem ſignificat.cui autem ꝙ preponitur cauſam efficientem.
vt Cedo te virgis ꝙ dignus es qui virgis cedaris vel ꝙ meritus es vir
gis cedi.Cedo te virgis quo te corrigam quo te emendem quo te bene
moratum reddam faciam efficiam.Quandoqꝫ eidem verbo poſtponū-
tur vt ⁊ ꝙ coniuncta per tam ⁊ q̄ꝫ.vt Cedo te virgis non tam ꝙ dign⁹
es qui cedaris q̄ꝫ vt te bene moratum reddam Jck ſlae dy nycht allſo
ſeer daer om dattu dat verdeynt heueſt als daer omme dat ick dy gheer
ne berue maken ſolde
Dolet verbum in tercijs perſonis quandoqꝫ habet nominatiuum ca-
ſibi ſuppoſitū vt dentes dolent mihi teuto.die tande doen my we
Caput dolet mihi teutonice.dat hoeft doet my wee.doleo caput.doleo
dentes poetice orationes ſunt.Contumelia plus mihi dolet quam dam
num.teutonice.dye ſpyt doet my weer dan dye ſchade.dictum Joan-
nis dolet mihi .dictum dicitur.een droghe ſchoteken.vt ſic cum volu-
mus alicui ſuam ignorantiam exprobare dicamus
Tu pauca oblitus es. Jnde dicax dicitur qui dicta iaculatur in alios.
teutonice dye droghe ſchotekens pleckt te ſcheten Nullius dicta mi-
hi plus dolent quam petri. Si iaculaberis dicta in me ego retorquebo
ea in te Schutſtu my ick ſchyete dy weder Therentius.Tuum ne ob
ſecro dictum erat.was dat dijn ſchoteken
Quandoqꝫ etiam dicuntur omnia que dicuntur.vt dicta ⁊ facta Joan
nis ſunt memoratu digna
Quandoqꝫ verbo dolet ſupponitur oratio incipiens a ꝙ vt dolet mi-
ꝙ feci hoc Dolebit tibi cras quod nunc facis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

Liber.

Sepe ſolet hominibꝰ mane dolere quod noctu fecerūt. dat plecht dick
wyl des morghens berouwen dat die lude des nachtes doen
Unū ⁊ alteꝝ qn̄qꝫ poſtponūt ſibi vt qn̄qꝫ ꝙ vt duo ſunt que mihi vehe
mēter dolent. vnū ꝙ tibi corā adeſſe nequeo Alteꝝ ꝙ abſens tibi opitu
lari nō valeo Duo ſunt q̄ abs te pcto' Unū vt tue valitudinis rōem habe
as Alteꝝ vt niſi ſanus huc nō reuertaris.
Due cauſe fuerunt propter quas te caſtigaui vna ꝙ dignus eras q̄ caſti
gareris. Alteraꝙ te corrigerem
Duo ſunt q̄ mihi vehemēter dolent q̄ me valde angunt. vnū eſt ꝙ ioēs
male hꝫ Alteꝝ ꝙ indies egritudo eiꝰ augeſcit Unū ⁊ altꝝ etiā poſtpo-
nunt ſibi ne ſi ꝯſtruant cū ꝟbis timēdi. vt duo ſunt q̄ timeo. vnū ne io-
annes egrotet Alterum ne inopiam virtus patiatur
Opere pciū eſt ſcire q̄bꝰ dictōibꝰ elegāter poſtponat ꝯiunctio vt.
Poſt tam tm̄ adeo ſic ita. elegāter vt ponit. vt ioānes tam doctus eſt vt
nemo ſit eo doctior Joēs tm̄ eris alieni hꝫ vt id nunq̄ꝫ diſſoluturus ſit
Habere es alienum eſt debere. diſſoluere eſt reddere debitum.
Joannes adeo fortis eſt vt nemo eum ſuperare poſſit
Cauendum eſt ne poſſet pro poſſit ponatur
Uerbū em̄ poſſit poſtponit ꝟbo pn̄tis tpis ſꝫ ꝟbū poſſꝫ ꝟbo p̄teriti tpis
Jtaqꝫ recte d͛r Joēs adeo fortis ē vt nemo eū ſupare poſſit Jtēqꝫ rcē d͛r
Joānes adeo fortis erat vt nemo eum ſuperare poſſet. Horatius.
Nemo adeo ferus eſt vt non miteſcere poſſit.
Cauendū eſt ne ꝯiunctioni vt ſubiungat indicatiuꝰ modus Jtaqꝫ non
recte d͛r Joānes adeo fortis eſt vt nemo valet eum ſupare
Poſt ſic vt ponit. vt in euāgelio Sic deꝰ dilexit mundū vt filiū ſuum
vnigenitū daret Tulliꝰ in Catone maiore Senectus pleriſqꝫ ſic odio-
ſa eſt. vt onus etna grauius videantur ſuſtinere
Poſt ita etiā ponit vt beatis ita bene eſt vt non poſſit eis melius eſſe.
Petrus ita doctus eſt vt mirum ſit eum tam doctum eſſe.
Non eſt mihi ita bene vt libeat mihi iocari.
Poſt ita ſequitur vt aduerbium vt ita te amo vt meū ipſius cor
Inter vt aduerbiū ⁊ vt ꝯiunctōem hoc intereſt. ꝙ vt aduerbiū pt ꝯſtrui
cū indicatiuo mō vt ꝯiūctio ſp cū ꝯiunctiuo ꝯſtruit Cū d͛r Jta me de-
us amet vt ego tibi cupio bene eſſe. vt aduerbium eſt.
Jta me deus adiuuet. vt ego tibi nihil debeo
Jta me deus adiuuet vt mihi debes qd̄ a te exigo ſacramēta ſunt. poteſt
cui qui dicit peierare.
Poſt abltōs eſſentiam demōſtrantes poteſt poni vt. vt Joānes tanta
proceritate eſt vt nemo eo procerior ſit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

Maria q̄dam tanta altitudine ſunt vt vada.eorum inueniri nequeant
Trabs hec tanta craſſitudine eſt vt nemo eā vlnis cōplecti poſſit
Craſſitudo alias quantitatem alias qualitatem ſignificat.
Craſſitudo trabis quantitas eſt craſſitudo āt ſanguinis qualitas
Animus humanus tanta capacitate eſt vt eum niſi ſummum bonum nihil implere poſſit.
Cauendum eſt ne particula q̄ꝫ pro niſi ponatur
Auarus nihil amat q̄ꝫ diuitias non recte d̄ꝛ
Muta q̄ꝫ in niſi ⁊ dic auarus nihil amat niſi diuitias
Id ſi feceris recte loqueris.Cauendum eſt nobis ne barbaris queſitiuis vtamur
Quotarius non videtur latinum nomen eſſe Nam ſi quotarius latine diceretur poſſet ⁊ totarius latine dici
Eſſetqꝫ hec oratio latina Ego totarius ſum quotarius petrus.
Si quotēnis latine dicitur videtur ⁊ totennis latine dici poſſe Eritqꝫ proinde hec oratio latina Ego totennis ſum quotennis tu es.
Si noluerimus nomīe quotennis vti poterimus ita querere. Quot annos natus es Quot annoꝝ es Qua etate es.Quotū annū agis
Si quotuplex latine dicitur videtur ⁊ totuplex latine dici poſſe Eritqꝫ hec oratio latina nomen totuplex eſt quotuplex verbum.
Queſitiuum quotuplex eſt nobis neceſſariū Querimus em̄ ꝑ quot tā de ſingulis geneꝝ hoc eſt indiuiduis.q̄ꝫ de gn̄ib⁹ ſinguloꝝ hoc ē de ſpēb⁹
Hec queſtio quot ſunt aīalia ambigua eſt.Ambiguū em̄ eſt vtꝝ queramus de numero aīalium an de numero geneꝝ aīalis
Quemadmodum hec queſtio quot ſunt aīalia ambigua eſt ita ⁊ hec reſponſio Tm̄ duo ſunt aīalia.Habet em̄ duos intellectus vnus eſt tm̄ duo numero ſunt animalia Alter tantum duo ſunt genera animaliū quoꝝ vnum eſt genus hoīm alteꝝ genus aīalium mutoꝝ.Phalera ornamentum eſt equoꝝ Iuuenalis Magnoꝝ artificum frangebat pocula miles Ut phaleris gauderet equus Et ſi credimus Tortellio phalera a greco verbo φανεροω qđ eſt illuſtro deſcendit
Phalernum vinum quoddam dicitur a monte quodam campanię q̄ phalernus d̄ꝛ in quo naſcitur.ſicut nos vocamus elſatienſe.vinū quoddam patria ſua.hoc eſt ab elſatia Neqꝫ phalera neqꝫ phalernum a phalon deſcendunt ἡ γλωσσα grecum nomen eſt ⁊ ſolum cum grecis noībus componitur Dicitur em̄ bugloſſa lingua bouis Cynogloſſa lingua canis Non autem componitur gloſſa cum latino nomine.ideo cerugloſſa non dicitur
ὁ καλοσ grece bon⁹ d̄ꝛ In̄ φιλοκάλοσ bon⁹ amicus ὁ φιλοσ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

enim amicus dicitur ſiue amator. Nam φιλῶ grecum verbum tan-
tum ſignificat quantum amo Non ſignificat philos amorem vt mul
ti dicunt ſed amicum Eſt enim concretum nomen non abſtractū Phil
trum a philo deſcendit Sunt autem philtra venena amatoria hoc eſt
que faciunt hoies amare ⁊ inſanire Ouidius. Philtra nocent animis
vimqꝫ furoris habent Utrum philtrum ſignificet id quod teutonice
vilt dicitur .interrogentur grammatici Jidem interrogentur an cento
ſignificet id quod philtrum Pueri ſolent verba timendi conſtruere cū
orationibus incipientibus a ꝙ. He enim orationes teruntur a pueris
timeo ꝙ magiſter ſit in ſcholis .timeo ꝙ magiſter veniet. timeo ꝙ ma-
giſter percipiet Qui aūt latinius loquuntur conſtruunt verba timendi
cum orationibus incipientibus a ne et ab vt. Ut timeo ne magiſter ve
nerit Jck vruchte dat die meiſter gecomen ſy . Timeo ne veniat. my is
leyde dat he come Timeo ne venturus ſit tentonice my is leyde dat he
wert comē Timeo ne magiſter reſciſcat. my is lede he vnimpt. Timeo
ne reſciuerit. my is leyde hi heeft dat vernomē Timeo ne reſciſciturꝰ ſit
ꝙ intramus tabernā. my is leet hy ſoldet vernemē dat wy in die tauer
nen gaen Reſciſco reſciui reſcitum ſignificat vernemē. vt magiſter reſci
uit omnia que heri fecimus nō dubito quin de nobis ſupplicium ſum-
pturus ſit. Uerba timendi etiam conſtruuntur cum ne non que due p-
ticule idem ſignificant quod vt. vt timeo ne petrus non veniat. ne non
venerit. ne non venturus ſit. my is lede he en come nicht. he en ſy nicht
gecomen he en werden nicht comende. Timeo vt magiſter venerit ſig
nificat enim tantum quantum. timeo ne magiſter non venerit. quoni-
am vt idem ſignificat quod ne non . my is lede he en ſy nicht gecomen.
Non timeo ne petrus hodie veniat. my en is nicht leyde dat peter hu-
den come Boetius poſtpoſuit verbo timendi particulam ne in ſecundo
libro de conſolatione philoſophie vbi ita ſcriptū reliquit Si ſcit metu
at ncceē ne eſt amittat quod amitti poſſe non dubitat In primo libro
ita ſcriptum eſt . Nam qui vallo eius ac munimine continetur nullus
metus eſt ne exul eſſe mereatur. Fatendum enim eſt etiam dici poſſe ti-
meo ꝙ ioannes veniet ſed ea oratio tantum ſignificat quantum timeo.
propterea ꝙ Joannes veniet Multum intereſt inter has duas oratio
nes timeo ne ioannes venturus ſit . timeo ꝙ ioannes veniet
Poteſt enim hec eſſe falſa cum illa vera eſt. Timeo ꝙ extremun iudici
um futurum eſt. et timeo ne extremum iudicium futurum ſit non idem
ſignificant . Cum verbo timendi conſtruuntur cum oratione infiniti-
ua mutanda eſt ea in orationem cōiunctiuam a ne incipientē. vt timeo
petrum reuerſurum eſſe mutatur ſic timeo ne petrus reuerſurus ſit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

Quod particula tria vicia facit primum cum abundat vt neſcio qꝫ q
ioannes veniet Alterum cum deeſt vt nihil aliud ſcio qꝫ ioannes eſt do-
mi. Tercium cum pro vt aut ne aut alia particula ponitur. vt timeo q
ioannes veniet ἡ ὁΔοσ viam ſignificans cum o aſpirato ſcribitur et
deſinit in os ὠΔη autem nunqꝫ viam ſignificat. Hodos generis femi
nini eſt cum compoſitis. Itaqꝫ exodus periodus methodus feminini
generis ſunt. Exodus exitus dꝛ periodus circuitus methodus trāſitꝰ.
Omnis ars per metaphoram methodus dicitur quia omnis ars tran
ſitus quidam eſt. Grammatica enim tranſitus quidam eſt per ea quoꝝ
ſcientia ad grammaticum pertinet ſicut dialectica tranſitus per ea quo
rum noticia ad dialecticum pertinet
Quod omnis ars tranſitus ⁊ via quedam ſit ſignificat
Virgilius primo georgicorum cum ait Ignaroſqꝫ mecum vie miſera-
tus agreſtes' Ingredere vbi nomine vie ſignificat rationem. hoc eſt ar-
tem agri colendi.
Qui methadum cum a ſcribunt barbariſmum faciunt. ὁ λογοσ
ſermonem ⁊ rationem ſignificat ⁊ componitur cum greca prepoſitio-
ne a que ſignificat id quod ſine ⁊ dicitur ἄ λογοσ quod ſignificat
tantum quantum ſine ſermone vel ratione Deriuatiua a nomine logos
cum g ſcribenda ſunt Ideo peccant qui his nominibus logicus. logica
theologicus aſtrologicus g litteram detrahunt

Cōtra modos ſignificādi Inuectiua Alexādri hegij

C Ontra eos qui modoruꝫ ſignificandi noticiā credūt
grammatico neceſſariam. qui nouo nomine modiſtę
vocantur. ¶ Qui dicunt modorum ſignificandi no
ticiam efficere grammaticum falluntur Non prop-
terea quiſpiam grammaticus dicitur. quia ſcit modum ſignificādi ma-
terialem nominis eum eſſe. qui nomini cum pronomine communis eſt
⁊ formalem eum qui nomini proprius eſt. ſed qui ſcit latine loqui ⁊ ſcri
bere is grammatici nomine dignus eſt
¶ Nemo negatꝛ ꝓpterea eſſe grāmaticus. qꝛ neſcit qui ſint modi ſigni
ficādi eſſentiales ⁊ accidētales. materiales ⁊ formales. abſoluti ⁊ reſpecti
ui ꝑtiū orōis ſꝫ q̄ recte loqui ⁊ ſcribere neſcit quantūcunqꝫ ſtꝛdoꝝ de mo-
dis ſignificandi faciat grammatici noīe indignus eſt
¶ Non is dicitꝛ grammaticus qui ſcit gtm̄ caſum ſignificare per mo-

dum vt cuius eſt alterum. ſed qui ſcit non recte dici genitiuum ſignifi-
care per modum vt cuius eſt alterum.

¶ Grammatici qui de modis ſignificandi ſcripſerunt ſi quidem gram
matici dicendi ſunt barbare ſcripſerunt Ueteres autem qui ne verbū
quidem de eis fecere rectiſſime locuti ſunt Et quamlibet modorum ſig-
nificandi noticiam non ſolum non prodeſſe. ſed vehementer officere eis
qui grāmaticā ꝓfitentur Cur Itali non docent pueros modos ſ̄candi
niſi q2 eos cariores hn̄t q̄ꝫ vt eis tam inutilia tamqꝫ noxia inculcent

¶ Quid prodeſt ſcire ꝙ modus ſ̄candi materialis pronoīs eſt ſignifi-
care ꝑ modum habitus ⁊ quietis. formalis āt ꝑ modum determinate
apphenſionis. ſi neſcias latinius dici. liber eſt meus q̄ꝫ liber eſt mei liber
eſt meus ipſius q̄ꝫ liber eſt meiјpſius. liber eſt meus ⁊ Joānis q̄ꝫ liber ē
mei ⁊ Joānis. liber eſt meus qui lego q̄ꝫ liber eſt mei qui lego

¶ Quid prodeſt noticia modoꝝ ſignificandi ſi neſcias has orationes
eſſe barbaras ⁊ vicioſas.

Ego dedi ſibi librum. tu dediſti ſibi librum Ego miſereor ſui. tu miſere-
ris ſui Ego diligo ſocium ſuum. tu diligis ſocium ſuum Pueris dan-
da eſt opera vt ſciant que conſtructio debeatur pronoībus relatiuis reci
procis que non reciprocis hoc eſt vt ſciant quando vtendum ſit prono
mine ſuus. quando pronomine is aut eius obliquis

Joannes diligit ſocium ſuum recte d̄r. ꝓnomen em̄ ſuus tūc recte appo
nitur v̄bo cum añcedens eius v̄bo ſupponit̄. vt Jōes ſociū ſuū diligit
Qui ꝓnomen reciprocum pro non reciproco ponit non recte loquitur
Itemqꝫ qui non reciprocum pro reciproco ponit a viciјs liber non eſt.
Joannes ſocium ſuum diligit oratio ꝑfecta eſt Joannes diligit ſocium
eius oratio imꝑfecta eſt quam ſic poterimus ꝑficere Joannis diligit ſo
cium eius cui heri librum commodaui

¶ Modi ſignificandi non efficiunt conſtructionem partium oratio-
nis. Genitiuus enim mei habet eum modum ſignificandi quem ceteri
genitiui ⁊ non habet conſtructionem ceterorum genitiuorum Recte
enim dicitur liber Joannis. ſed non recte dicitur liber mei Recte dici-
tur liber eſt Joannis non recte liber eſt mei.

¶ Quid prodeſt genitiuo mei ſignificare rem cuius eſt alterū cum nō
poſſit conſtrui cum nomine ſignificante rem que alterius eſt. ſiquidem
liber mei non recte dicitur

¶ Que coniunctio habet modum ſignificandi quem ⁊ coniunctio .et
non habet conſtructionem quam ⁊ coniunctio

Recte em̄ d̄r Ego ⁊ tu damus. non recte autem Egoqꝫ tu damus

¶ An ⁊ ne eundem modum ſignificandi habent ſed non eandem con-

ſtructionem. Recte enim dicitur An Joannes eſt domi. non recte, ne
Joannes eſt domi. Tenus ⁊ verſus prepoſitiones cum modum ſigni-
ficandi habent quem cetere prepoſitiones ſed non eandem conſtructio
nem quam cetere. Recte enim dicitur in capitulo non recte tenus capu
lo. dicendum enim capulo tenus. Cui modo ſignificandi debent hi, ge-
nitiui pluris minoris tanti quanti, ꝙ conſtruuntur cum verbis ad e-
mendum ⁊ vendendum pertinentibus potius ꝗ̄ꝫ hi genitiui aureoruꝫ
philipporum hoc eſt cur latine dicitur. Liber meus tanti emptus eſt
quanti tuus cum non dicatur latine liber meus tot aureorum emptus
eſt quot aureorum tuus

¶ Si Grammatica: que ars loquendi eſt. Ipſa loqui poſſet. Non
dubium, quin incandeſceret vehementer in eos: qui eam ita excarnifi-
cant. ita fedant. Ut ne Grammatica quidem dici digna ſit Gramma-
tica certe ars liberalis eſt. Non omnes autem Sed ea Grammatica
Que eſt ars ⁊ recte loquendi ⁊ ſcribendi Illa autem que nunc a pueris
magna mercede diſcitur. Vix ars liberalis vocanda eſt. Quoniam non
recte ſed barbare loquendi ars eſt. Itaqꝫ indigna eſt hec. quam nunc pu
eri pleriqꝫ a preceptoribus ſuis diſcunt. que ars liberalis dicatur. Nō
illa autem. que recte ⁊ loquendi ⁊ ſcribendi ars. Corrumpuntur enim
nunc nomina librorum nunc artium. nunc figurarum Nunc vocabu-
la a Grecis commoda te accepta Adeo exigua latinitatis cura eſt. vt e-
tiam titulo librorum corrumpantur. Teutonica lingua plus Ideotis
debet. ꝗ̄ꝫ latina lingua litteratis Illi enim operam dant. vt recte loquan
tur ⁊ non corrumpant linguam ſuam. Hi vero neqꝫ id agunt vt recte
loquantur. Neqꝫ turpe dicunt. barbare loqui. Greca lingua plus Gre-
cis debet. ꝗ̄ꝫ latina latinis Non enim illi. ita illam excarnificant Quē-
admodum hi hanc Non facile quis dixerit Preceptores quam graui
ter peccent. diſſimulantes vicia ſermonis puerorum. quibus inſtituen-
dis prefecti ſunt. Et quos mercede docent Non enim diſſimulant vi-
cia nummorum. quos relaturi ſunt. ſi qui adultrini eis prebeantur.
Queruntur ſi non referre mercedem ſibi debitam. ſi ſuis debitis a pue-
ris fraudentur. ſi quos adultrinos eis offerant. At neſcientes Gram-
maticam. fraudatores ſunt. Fraudant enim diſcipulos ſuos nummis.
Cum doceant eos mercede loqui barbare. O ꝗ̄ꝫ miſerabiliter ſuis num-
mis fraudātur Qui mercede diſcunt. barbare loqui Tria profecto ſunt
neceſſaria orationi latinę. Conſtet inquam ipſa. ex vocabulis ⁊ latinis
⁊ tritis ⁊ integris Non ſint in ea vicioſę vocabulorum abuſiones.
Vicioſe autem abuſiones vocabulorum fiunt Cum fraudantur vicio-
ſę vocabula. ſuis ſignificationibus. Ut cum dictare litteras Signifi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

eat litteras ſcribere Dictare enim eſt alicui aliquid ſcribendum dicere.
Non ſint tandem in ea. vicioſe vel coniunctiones vocabulorum vel cō-
ſtructiones vel compoſitiones. Orthographiam inſuper neſcientes
fraudatores ſunt. Fraudant enim vocabula, aut debitis litteris. aut de-
bito ſono. Quales ſunt. qui dicunt perhennis. habundo Uerum frau-
datores vocabulorum. Quidam fraudant ea ſignificationibus ſuis vt
qui dicunt dictare idem ſignificare quod ſcribendo ſcribere aliquid' teu-
tonice dychten Unde non ſunt eiuſdem ſignificationis Sed dychten
communi⁹ eſt q̄z dictare. Unde dictare ſignificat alicui aliquid ſcriben-
dum aut dicendum dicere. ⁊ ſignificat toe ſegghen Grammatica itaq̄z
eſt neceſſaria omnibus his qui nolunt fraudare vocabula Qui teutoni-
ca vocabula fraudat litteris. aut ſono legitimo. ab omnibus deridetur.
Latinorum profecto vocabulorum corruptores. nullas culparum ſua-
rum penas dant. vſq̄z adeo numeroſa multitudine ſunt. Licet non mi-
nus dignus ſit. immo magis. qui ab omnibus derideatur. qui latia no-
mina fraudat aut legitimo ſono aut litteris debitis. q̄z is qui teutonica
nomina hiſce fraudet. Quomodo rurſus is qui teutonica verba corrū-
pit deridetur ab auditoribus Ita etiā qui latina vocabula corrumpit ri-
diculum ſe facit. Quomodo teutones cum gallica verba ſermoni ſuo
miſerere volunt ea plerumq̄z corrumpunt Ita etiam latini cum greca
ſuo ſermoni Bene loquitur qui neq̄z barbariſſimo Neq̄z ſoloeciſmo.
neq̄z vicioſa aliqua Catachreſi. ſermonem ſuum viciat Modi ſignifi-
candi me hercule indigni ſunt. qui a pueris diſcantur Credibile eſt pu-
erorum inſtitutores tam indignos mercede eſſe. Qui pueros docēt mo-
dos ſignificandi. q̄z qui agros filicibus ſerunt Dicant mihi. qui modos
ſignificandi laudibus ad ſidera tollunt. Cui modi ſignificandi debeat
infinitiuus modus. quod ſupponat ſibi accuſatiuum Cui item modo
ſignificandi debet intereſt. ꝙ conſtruat̄ cū his ablatiuis. mea tua ſua. ⁊c̄
Qui Grammatici dicuntur Non ideo Grammatici dicuntur ꝙ ſciāt
modos ſignificandi Sed quia ſciunt latine loqui. Qui negantur eſſe
Grammatici Ideo negantur Grammatici eſſe. Quia neſciunt latine
loqui. Non ideo quia neſciunt modos ſignificandi Modorum ſigni-
ficandi noticia. non efficit Grammaticum Quia qui de modis ſignifi-
candi ſcripſerunt Neipſi quidem Grammatici fuere Totus enim eo-
rum ſermo. barbarus eſt Sola lingua latina eſt modis ſignificandi fe-
data. Neq̄z Greca lingua Neq̄z barbara vlla. ita fedata eſt modis ſig-
nificandi. quemadmodum latina Teutones fatentur hanc orationem
teutonicam eſſe congruam Ick byn Qui tamen modorum ſignifican-
di noticia carent Propterea non negatus q̄s Grāmaticus eſſe eo ꝙ neſ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

ciat amare regē accuſatiuum. quia ſignificat per modum tranſeuntis
in alterum. Sed quia neſciat inter Grammaticos conueniſſe. vt rege-
ret accuſatiuum. Habeo pecuniam. recte dicitur Sicut careo pecunia.
Pecunia habetur a me. recte dicitur Pecunia autem caretur a me. non
recte dicitur. Non conuenit enim inter Grammaticos vt diceretur.
Pecunia caretur a me Nonne itaqꝫ condolendum eſt pueris Qui mer
cede diſcunt tam inutilia. tamqꝫ falſa Propterea habeo pecuniam Pe-
cunia item habetur a me recte dicitur Inter Grammaticos enim con-
uenit. ita dicatur Si conueniſſet inter Grammaticos vt diceretur.
Careo pecuniam recte diceretur Careo pecuniam Et item recre Pecu-
nia caretur a me Sed quia conuenit inter Grammaticos vt non di-
ceretur Careo pecuniam Non recte igitur dicitur Quare non dicitur
Amo Joannis Sicut memini Joannis. hoc eſt memoriam Joannis
habeo Nec amo Joannis ſignificet tantum quantum amorem Joan
nis habeo. Niſi quia non placuit Grammaticis vt amo conſtruatur
cum genitiuo Placuit autem eis Memini cum genitiuo conſtrui.
Quare Auguſtinus Hieronymus Gregorius Ambroſius Bernar-
dus Cyprianus ⁊ Lactantius. ⁊ alij eccleſiaſtici ſcriptores. latine ſcrip
ſerunt. Niſi quia ita ſcripſerunt vt veteres. hoc eſt vt Tullius. vt Sa
luſtius. vt Liuius. vt Uirgilius Ut reliqui veteres ſcripſerunt Qui
nec nouerunt nec legerunt Michalem de Morboſio. Sed latine ta-
men. immo latiniſſime ſcripſerunt Ita enim vt veteres ſcripſerunt.
Neqꝫ eo latine ſcripſerunt. quia ſciuerunt modos ſignificandi. Sine
quorum ſcientia credunt nonnulli. neqꝫ latine poſſe ſcribi neqꝫ dici.
Scripſerunt autem latine Quia veteres imittati. ⁊ ita vt veteres ſcrip
ſerunt Ut ille optume pingit. qui ita pingit. vt is qui optime pinxit.
Ille item optime cęlat. qui ita cęlat vt is cęlauit. qui optime cęlauit.
Ita ille optime loquitur. qui ita loquitur. vt is loquutus eſt. qui opti-
me loquutus Ita ille optime canit. qui ita canit vt is cecinit. qui opti-
me cecinit. Demus itaqꝫ operam. vt ita loquamur. quomōdo is loqu
tus e. qui optime loquutus Quem fuiſſe Tullium inter omnes con-
uenit Pretermiſſo itaqꝫ barbariſſimo illo opere Quod ſcholarium diſ
ciplina. Non ſatis latinam inſcriptionē non habet. Quod Boetium
ſcripſiſſe mentiuntur Qui libellus tam ineptis tropis refertus eſt in-
digniſſimus ſit quo pueri inſtituantur Huic debemus ꝙ dicimus na-
turā naturantē ⁊ naturatā Iñ deprompta ſunt mgrāri intitulari diſco
lus Ibi em̄ ſcriptū eſt Nō eſt dign⁹ mgrāre q̇ ſe nō nouit ſubijci. Ibi
mgrātus magiſteriū d'r Iñ preſbyterari formauerūt Mgrātus cū no
men eſt latinū eſt. Cum pticipiū barbaruꝫ. Iñ deprōptum eſt dyſcho

lus qđ ſignificat malū et pniciosum.et toleratu difficilem.σνσ em̄ cū
ð greco ſcriptum malum ſignificat.⁊ chole coleram Inde diſcolus In
de depromptum eſt. Non enim diſcentis eſt probris contumelioſiſq̃
affatibus.regentem incitare Dicent forte aduerſarij qui barbariei par
tes defendunt. Fas quidem eſt quedam vocabula ſecus ſcribere atq̃ in
ter veteres ea ſcribi conuenit. Fas eſt vocabula quedam corrūpere Qui
bus admiſſis Fas proinde erit.omnia vocabula aliter q̄ inter veteres cō
uenit.ſcribi Tollatur ergo Grammatica Faceſſant igitur Grammati
ce profeſſores Adherendum vocabularijs et barbaris et corruptis Gē
me inquam titulo mutato. Quo quam multi decepti. et decipiantur
non facile dicetur quem vnum predicant.quem colunt. Qui vt eis iu-
uenibus ſit qui rerum indocti proprio imponunt ieiunia ventri.ere de-
ficiente Et ceteris id generis multis Uguitioni Catholicon Britoni.
Relictis et contemptis et approbatiſſimis M.varro ne Feſto Nonio
marcello Tuliano neſtore Tortellio et alijs q̄ plurimis Vocabula pla
ne et ſcribenda et prununcianda et conſtruenda Quomodo inter vete-
res Grammaticos conuenit vt vel ſcriberentur vel pronunciarentur vł
conſtruentur Qui itaq̃ ſecus eo vel ſcribit vel pronunciat vel conſtru
it. Barbariſmum facit Neque vocabulis ſignificandum atq̃ inter ve-
teres conuenit.eis ſignificari. Quam alienum id a Gemma illa.que cir
cumfertur.videbunt clariſſime Qui eam approbatis vocabularijs con
ferat.veteribus conſultare Preterео medullam vtramq̃ partium O-
pus minus item vtrarumq̃ Et alia opuſcula innumera.indigniſſima
qui et emantur et legantur Frugibus contemptis glande veſci volunt
aliqui non recte perſuaſij Amore motus.hec in medium niſi maturius
ſtudioſa iuuentus ſibi conſulat.frigido veneno in herbis latente itaq̃ g
nito A glandibus itaq̃ fugiant pueri premoniti. Latet enim anguis
in herba Valete

Alexander hegi⁹ Rhodolfo agricole ſuo. S.p.d

Q Uod iſtic nullas ante hac acceperis litteras.quando
excuſatu difficile eſt.quid aliud reſtat qua vt ingenue
deſidiam meam fateor Turpius enim.mea ſententia
eſt.praue culpas excuſare q̄ prudēter confiteri He-
ricus frater tuus.ſi ad te rediens hac iter feciſſet.aliq̄d
(niſi fallor)ad te litterarum dediſſem Nunc quia fefellit opinionē me
am.in peccato deprehenſus ſum Queſiuiſti de re mea ſcholaſtica vt pro

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

cederet quantoqꝫ mihi vſui eſſetpaucis reſpondebo Habeo nūc ludum
plenū A Eſtate paulo incelebrior erat Peſtilētia em̄ que eo tempe ſu-
pra xx diſcipulorum meorum aſſumpſit multos huic abegit.nōnullos
etiā (vt credibile eſt) quo minus huc venirēt abſterruit Ago tibi grās
ꝙ Lucia in dialogum de ſutore et gallo.mea gratia/ tradixeris . Vide ꝗ
fiducię proceſſerim.qui id mihi ꝑſuaſi. Rogo te vt eum mihi dedices
quo.noſtra familiaritas magis nobilitetur Scio em̄ non mediocri vo
luptati.et mihi et reliquis eum lecturis fore: Faciā em̄ imprimi quum
primū huc venerit Dialecticorū tuoꝝ breuiariū nō audeo petere.vt faci
as Modicā em̄ inuidentiam.mihi parum turpem duco Nimiā vero
iuſſu Comici.fugere ſtatui Hoc tamē ſilentio tranſiri non poſſum op-
time te de ſcholaſticis promeriturum.ſic id cū eis cōmunicaueris Scis
em̄ quātum fraudentur Traxiſti Socratem de inſtitutione principuꝫ
eum ſi haberē.auditoribus meis explicarē. Nō em̄ dubito.quin ex eis
non nulli principes Futuri et reipublice gubernacula ſortituri ſunt Le
gi librum Valle de verobono.apud quem Vegius voluptatis ꝑtes
tuetur Cato honeſtatis.Fecit me Vegius Epicurim Perſuaſit em̄ mi
hi eatenus bonū alquid eſſe.quatenus voluptatem afferat Quid em̄ cu
iqꝫ honeſtatis prodeſt.ſi perpetuo pęnas apud miſeros daturus eſſet.
Non puto id quod recte fit.ideo bonū eſſe.quia fit.ſed quia voluptatē
affert aut ablaturum eſt. Nemo(vt credo)adeo ꝑtinax honeſtatis pa-
ternus.eſt.vt velit honeſto ꝑpetuo ſupplicio affici. Perſuaſit idē mihi
ſingulis virtutibus ſingula vicia eſſe contraria. Conuenit em̄ inter ō-
nes.de virtutibꝰ ⁊ vicijs loquentes virtutem rectitudinem eſſe Viciū
autē prauitatem Cuiqꝫ autem prauitati mea ſententia.ſua rectitudo ad
uerſa eſt. Recte em̄ dare . et praue dare.aduerſa fronte conſiſtunt Quē
admodum recte nō dare et praue nō dare Nihil em̄ eſſe cauſę video cur
vni rectitudini deus duras prauitates voluerit contrarias eſſe Quum
vtriqꝫ.ſuam rectitudinē videmus aduerſari Utrū tercium ſentiā an ſe
cus.et an verum videar tibi ſentire nec ne cupio a te cerrior fieri Idqꝫ eti
am velim diſſeras .cur vnū atqꝫ idem argumentum .ex duobus ęqua-
li ingenio preditis.vni fidem faciat.alteri minime Quū tamē argumē
ta.vt verbis tuis pulcherrimis vtar Neceſſitatē in agendo ſequantur
rō delectū Cupio etiam ex te ſcire .an . Heidelbergenſes tui.iam a mar-
ſilio ſuo defecerunt et vniuerſalia ante rem iure.et poſt rem.et indiui-
duationis principia tractent .an adhuc ꝑtes eius tueanꝭ Plinium tuū
minio noſtrū .verbis meis plurima ſalute imꝑti. Non em̄ poteſt fieri
vt mihi non ſit charus quē tu chariſſimū habes Epiſcopū Vormacen
ſem virumprincipē ſalutare priuatus nō audeo Opto tamē optaboqꝫ

ſemper.id quod mihi licet.eum bene valere Eſt enim dignus.cui nil ad uerſi eueniat.quenqꝫ omnes laudibus proſequantur Qui has litteras Uormatiã perferet.intra ſex hebdomodas reuerſurus eſt.quicquid litterarum ad me daturus es.mittito ad ędes Epiſcopi Uormacenſis. Illinc petet eas.quum hinc reuertetur Si fraudas iſtic genium tuum egerrime fero te.huc ab Ieſſe Sin minus.quamuis minus ęgre ęquo tamen animo ferre minime confiteor Epicurus enim vt noſti factus ſum De omnibus rebus tuis certiorem me facito. Uale ex Dauentria xvi.calendas ianuarias.

¶ Alexander hegius doctiſſimo atqꝫ preſtantiſſimõ magiſtro Weſſelo gronigenſi qui lux mundi.

M Itto tibi vir preſtantiſſime Homolias Ioãnis Chryſoſtomi Spero earum lectionem tibi iucundam fore Plus enim ſemper tibi placuere aurea verba qꝫ aurei nummi. Fui vt noſti in Cuſana Bibliothica Illic repperi multos hebraicos libros mihi prorſus ignotos Ex grecis autem pauciores.inueni Erant ibi.quos memoria teneo. Epiphanius cõtra Hereſes.magnum admodum opus.Dionyſius in hierarchia Athanaſius contra Arrium Climacus quos ibi reliqui Mecum vero attuli Baſilium in Hexameron.⁊ Homolias eius non nullas in pſalmos Epiſtolas pauli cum actibus Apoſtolorum Uitas quaſdam Romanorum ⁊ Grecorum a Plutarcho ſcriptas.vna cum Sympoſio eius Quedam grammatica.Quedam Mathematica. Quedam carmina profundiſſimi ſenſus.de Chriſtiana relligione a Gregorio nazanzeno. vt credo compoſita.Quaſdam oratões ευχάσ Si quos ex his deſideras.me facito certiorem. Ad te ibunt. Non enim decet me qnicquam habere quod tecum non communicem Si grecis euangelijs non erit tibi graue carere.precor vt ea ad me commodato dare velis.De inſtitutione mea certiora me fieri petis. Sequutus ſum conſilium tuum. Pernicioſa enim litreratura eſt.que cum iactura probitatis diſcitur. Uale ⁊ ſi qđ me facere voles mihi ꝑcato.⁊ factũ putato Ex Dauentria.

¶ Impreſſum Dauentrię Per me Richardum paſraet. Anno dñi. M. CCCCC.iij. In profeſto Circumciſionis dñi.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

17

Cum omnes bene de nobis meritos amare debeamus, tum vero parentes nostros colere equissimum est.

simus scoondonchius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
227 E 20